สำหรับเจ้าหน้าที่ ที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงใหม่

คู่มือปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

กระทรวงมหาดไทย

หลักการปฏิบัติงานการทะเบียน
ให้บริการ
สร้างสรรค์ศรัทธา
แก้ไขปัญหา
พัฒนางานทะเบียน

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
อธิบดีกรมการปกครอง

006574

คำนำ

ทะเบียนราษฎรเป็นทะเบียนหลักที่สำคัญทะเบียนหนึ่ง ในความรับผิดชอบของกรมการปกครอง มีขอบเขตงานที่กว้างขวางเกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคน โดยมีเป้าหมายที่จะอำนวยประโยชน์ในด้านการคุ้มครองรักษาสิทธิของประชาชน และเป็นข้อมูลประชากรเพื่อใช้ในการบริหาร การวางแผนของรัฐและเอกชนในด้านต่าง ๆ ดังนั้นการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จตามเป้าหมายดังกล่าวได้ นอกเหนือจากความตั้งใจ ความรู้สึกรับผิดชอบต่อหน้าที่แล้ว ผู้ปฏิบัติงานยังต้องมีความรอบรู้ในกฎหมาย ระเบียบ กฎกระทรวง ระบบงาน มีความคล่องแคล่วว่องไวและความละเอียดรอบคอบ รวมทั้งจะต้องมีจิตสำนึกในการให้บริการด้วย

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง จึงได้รวบรวมกฎหมายระเบียบเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและกฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกฉบับที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน ตลอดจนหนังสือสั่งการต่าง ๆ ที่สำคัญต่อการปฏิบัติงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรได้มีหนังสือคู่มือเป็นแนวทางในการศึกษาทำความเข้าใจ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ราชการและการให้บริการกับประชาชนอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของกรมการปกครอง

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือนี้จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนและผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับได้ตามสมควร

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร

เมษายน ๒๕๓๖

สารบัญ

หน้า

๑. พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ๑

๒. กฎกระทรวงออกตามใน พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ฉบับที่ ๑–๔ ๑๕

๓. ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ๒๓

๔. ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรเพื่อประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๕ ๗๓

๕. ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. ๒๕๓๕ ๘๑

๖. พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ๙๗

๗. พ.ร.บ. การทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓ ๑๒๙

๘. พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ ๑๓๙

๙. ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ ๑๗๑

๑๐. หนังสือสั่งการ ๒๑๕

๑๐.๑ นโยบายการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร ๒๑๗

๑๐.๒ สำนักทะเบียนและนายทะเบียน ๒๒๗

๑๐.๓ บ้าน และทะเบียนบ้าน ๒๔๙

๑๐.๔ การพิจารณาเกี่ยวกับสัญชาติ ๒๖๗

๑๐.๕ การย้ายที่อยู่ ๒๗๗

๑๐.๖ การเพิ่มชื่อและจำหน่ายชื่อ ๒๘๗

๑๐.๗ การแก้ไขรายการ ๓๐๑

๑๐.๘ การคัดและรับรองสำเนา ๓๔๓

๑๐.๙ การเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร ๓๔๗

๑๐.๑๐ การออกหนังสือรับรอง ๓๗๓

๑๐.๑๑ หนังสือสั่งการอื่น ๆ ๓๘๕

พระราชบัญญัติ
การทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๓๔

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๔
เป็นปีที่ ๔๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎร

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙

(๒) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๓๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"การทะเบียนราษฎร" หมายความว่า งานทะเบียนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร

"ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร" หมายความว่า ข้อมูลตัวบุคคลเกี่ยวกับ ชื่อ ชื่อสกุล เพศ วันเดือนปีเกิดและตาย สัญชาติ ศาสนา ภูมิลำเนา สถานะการสมรส วุฒิการศึกษา ชื่อบิดามารดาหรือผู้รับบุตรบุญธรรม ชื่อคู่สมรส และชื่อบุตร และข้อมูลอื่น ที่จำเป็นเพื่อการดำเนินงานทะเบียนต่าง ๆ ในพระราชบัญญัตินี้

"เลขประจำตัว" หมายความว่า เลขประจำตัวประชาชนที่นายทะเบียนออกให้แก่บุคคลแต่ละคน

"บ้าน" หมายความว่า โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งมีเจ้าบ้านครอบครองและให้หมายความรวมถึงแพ หรือเรือซึ่งจอดเป็นประจำและใช้เป็นที่อยู่ประจำ หรือสถานที่ หรือยานพาหนะอื่นซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยประจำได้ด้วย

"ทะเบียนบ้าน" หมายความว่า ทะเบียนประจำบ้านแต่ละบ้านซึ่งแสดงเลขประจำบ้านและรายการของคนทั้งหมดผู้อยู่ในบ้าน

"ทะเบียนคนเกิด" หมายความว่า ทะเบียนซึ่งแสดงรายการคนเกิด

"ทะเบียนคนตาย" หมายความว่า ทะเบียนซึ่งแสดงรายการคนตาย

"ทะเบียนบ้านกลาง" หมายความว่า ทะเบียนซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน

"เจ้าบ้าน" หมายความว่า ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่า หรือในฐานะอื่นใดก็ตาม

ในกรณีที่ไม่ปรากฏเจ้าบ้าน หรือเจ้าบ้านไม่อยู่ ตาย สูญหาย สาบสูญ หรือไม่สามารถปฏิบัติกิจการได้ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่ดูแลบ้านในขณะนั้นเป็นเจ้าบ้าน

"ผู้อยู่ในบ้าน" หมายความว่า ผู้ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

"อำเภอ" ให้หมายความรวมถึงกิ่งอำเภอ

"ท้องถิ่น" หมายความว่า กรุงเทพมหานคร เทศบาล เมืองพัทยา และหน่วยการปกครองท้องถิ่นอื่นที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางโดยอนุมัติรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้

"นายทะเบียน" หมายความว่า นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกลาง นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนสาขา นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนเฉพาะกิจ และนายทะเบียนผู้รับแจ้ง และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากนายทะเบียน หรือผู้ช่วยนายทะเบียน

"นายทะเบียนผู้รับแจ้ง" หมายความว่า นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น และผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางได้กำหนดให้มีหน้าที่เกี่ยวกับการแจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ การสร้างบ้านใหม่ การรื้อบ้าน และการกำหนดเลขประจำบ้าน โดยได้กำหนดขอบเขตหน้าที่ดังกล่าวไว้

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหรือยกเว้นการปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งการเกิด การแจ้งการตาย การแจ้งการย้ายที่อยู่ การสำรวจตรวจสอบ หรือปรับปรุงการทะเบียนราษฎร การจัดทำทะเบียนประวัติ การจัดทำบัตรประจำตัวหรือการอื่นใดอันเกี่ยวกับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายที่เกี่ยวด้วยสัญชาติได้

มาตรา ๖ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอตรวจ หรือคัดสำเนารายการ หรือให้นายทะเบียนคัดและรับรองซึ่งสำเนาทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด หรือทะเบียนคนตาย ได้ที่สำนักทะเบียนในวันเวลาราชการ

เมื่อได้รับคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนดำเนินการโดยเร็ว

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น

กฎกระทรวง เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
สำนักทะเบียนและนายทะเบียน

มาตรา ๘ ให้มีสำนักทะเบียนและนายทะเบียนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ดังนี้

(๑) สำนักทะเบียนกลาง มีผู้อำนวยการทะเบียนกลาง รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง และผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง เป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกลาง มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรทั่วราชอาณาจักร

ให้อธิบดีกรมการปกครองเป็นผู้อำนวยการทะเบียนกลาง มีอำนาจออกระเบียบหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติ รวมทั้งกำหนดแบบพิมพ์เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และแต่งตั้งรองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง และผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

(๒) สำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร มีนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร และผู้ช่วยนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร เป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรให้เขตกรุงเทพมหานคร

ให้ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร และอาจมอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการซึ่งไม่ต่ำกว่าระดับกองในสำนักปลัดกรุงเทพมหานครปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนกรุงเทพมหานครได้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

(๓) สำนักทะเบียนจังหวัด มีนายทะเบียนจังหวัดและผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัดเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนจังหวัด มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตจังหวัด

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นนายทะเบียนจังหวัด และอาจมอบอำนาจให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปลัดจังหวัดปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนจังหวัดได้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัด

(๔) สำนักทะเบียนอำเภอ มีนายทะเบียนอำเภอและผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ เป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตอำเภอ ยกเว้นในเขตท้องถิ่นตาม (๕)

ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นนายทะเบียนอำเภอ และอาจมอบอำนาจให้ปลัดอำเภอคนใดคนหนึ่งปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอได้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ

(๕) สำนักทะเบียนท้องถิ่น มีนายทะเบียนท้องถิ่นและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

ให้ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการเขต ปลัดเมืองพัทยาหรือหัวหน้าผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นนายทะเบียนท้องถิ่น และอาจมอบอำนาจให้รองปลัดเทศบาล ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต รองปลัดเมืองพัทยาหรือรองหรือผู้ช่วยหัวหน้าผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนท้องถิ่นได้และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น

ให้นำความมาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๙ ในกรณีจำเป็นต้องมีสำนักทะเบียนสาขา หรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจในเขตท้องที่สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจัดตั้งและกำหนดหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรสำหรับสำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจในเขตท้องที่ของสำนักทะเบียนดังกล่าว และให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการเขต ปลัดเมืองพัทยา หรือหัวหน้าผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นแล้วแต่กรณี แต่งตั้งนายทะเบียนและผู้ช่วยนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนดังกล่าวในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ

มาตรา ๑๐ เพื่อความถูกต้องของการทะเบียนราษฎร ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกเจ้าบ้าน หรือบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้แสดงหลักฐานต่าง ๆ ได้ตามความจำเป็น และเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยให้มีอำนาจเข้าไปสอบถามผู้อยู่ในบ้านใด ๆ ได้ตามอำนาจหน้าที่แต่ต้องแจ้งให้เจ้าบ้านทราบก่อน ทั้งนี้ให้กระทำได้ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก

ในการเข้าไปสอบถามตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนแสดงบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีปรากฏหลักฐานเชื่อได้ว่า ตามพระราชบัญญัตินี้ได้ดำเนินการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบหรือโดยอำพราง หรือโดยมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งไม่รับแจ้ง จำหน่ายรายการทะเบียน เพิกถอนหลักฐานทะเบียน และดำเนินการแก้ไขข้อความรายการทะเบียนให้ถูกต้องแล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๒
การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาและควบคุมการทะเบียนราษฎร การตรวจสอบพิสูจน์ตัวบุคคลและประมวลผลข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร ให้สำนักทะเบียนกลางดำเนินการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรให้ตรงต่อความเป็นจริงอยู่เสมอ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๓ การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามมาตรา ๑๒ ไม่รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลของบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) รายได้

(๒) ประวัติอาชญากรรม

(๓) การชำระหรือไม่ชำระภาษีอากร

(๔) ข้อมูลที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรือ

(๕) ข้อมูลที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องแจ้ง

มาตรา ๑๔ บุคคลมีหน้าที่แจ้งการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เจ้าของประวัติซึ่งปรากฏในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามมาตรา ๑๒ หรือผู้แทนโดยชอบธรรมในกรณีเจ้าของประวัติเป็นผู้เยาว์ ผู้อนุบาลในกรณีเจ้าของประวัติเป็นคนไร้ความสามารถ หรือทายาทเจ้าของประวัติ หรือผู้รับมอบอำนาจจากบุคคลดังกล่าวข้างต้น อาจขอให้นายทะเบียนดำเนินการได้ที่สำนักทะเบียนในวันเวลาราชการ ดังนี้

(๑) คัดและรับรองเอกสารข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร ตามมาตรา ๑๒ และเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) แก้ไขเพิ่มเติม ลบ หรือทำให้ทันสมัยซึ่งข้อมูลใด ๆ ในข้อมูลทะเบียนประวัติทะเบียนราษฎร เพื่อให้เกิดความถูกต้องตามความเป็นจริง

เมื่อได้รับคำตอบ (๒) ให้นายทะเบียนมีคำสั่งโดยเร็ว คำสั่งของนายทะเบียนที่ไม่รับคำขอ หรือไม่ดำเนินการตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับทราบคำสั่งจากนายทะเบียนกลาง

เงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการแก้ไขเพิ่มเติม ลบ หรือทำให้ทันสมัยซึ่งข้อมูลใด ๆ ในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร และการอุทธรณ์ ให้กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๕ ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐอาจขอให้นายทะเบียนจัดส่งสำเนาเอกสารข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรได้ทั้งนี้ เฉพาะเพื่อการอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐนั้น

หากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐมีความประสงค์จะเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร นายทะเบียนอาจอนุญาตให้เชื่อมโยงได้เฉพาะข้อมูลที่ปรากฏภายในทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนคนตายเท่านั้น

มาตรา ๑๖ ในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดเลขประจำตัวแก่บุคคลที่อยู่ในราชอาณาจักรคนละหนึ่งเลขโดยไม่ซ้ำกัน

การยกเว้นการให้เลขประจำตัวแก่บุคคล ให้กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๗ ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรต้องถือเป็นความลับ และให้นายทะเบียนเป็นผู้เก็บรักษาและใช้เพื่อการปฏิบัติตามที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น ห้ามมิให้ผู้ใดเปิดเผยข้อความหรือตัวเลขนั้นแก่บุคคลใด ๆ ซึ่งไม่มีหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือแก่สาธารณชน เว้นแต่ผู้มีส่วนได้เสียขอทราบเกี่ยวกับสถานภาพทางครอบครัวของผู้ที่ตนจะมีนิติสัมพันธ์ด้วย หรือเมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่สถิติหรือเพื่อประโยชน์แก่การรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือการดำเนินคดีและการพิจารณาคดีหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย และไม่ว่าในกรณีใดจะนำข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรไปใช้เป็นหลักฐานที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลมิได้

หมวด ๓
คนเกิด คนตาย

มาตรา ๑๘ เมื่อมีคนเกิดให้แจ้งการเกิดดังต่อไปนี้

(๑) คนเกิดในบ้าน ให้เจ้าบ้านหรือบิดาหรือมารดาแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิดในบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด

(๒) คนเกิดนอกบ้าน ให้บิดาหรือมารดาแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิดนอกบ้านหรือแห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด ในกรณีจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ตามกำหนด ให้แจ้งภายหลังได้แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันเกิด

การแจ้งตาม (๑) และ (๒) ให้แจ้งตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด พร้อมทั้งแจ้งชื่อคนเกิดด้วย

มาตรา ๑๙ ผู้ใดพบเด็กในสภาพแรกเกิดหรือเด็กอ่อนซึ่งถูกทอดทิ้ง ให้นำเด็กนั้นไปส่งและแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์แห่งท้องที่ที่ตนพบเด็กนั้นโดยเร็ว ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจรับเด็กไว้ ให้บันทึกการรับตัวเด็กตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด แล้วนำเด็กส่งเจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์ เมื่อเจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์ได้รับตัวเด็กไว้แล้วให้แจ้งการมีคนเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

มาตรา ๒๐ เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้รับแจ้งการมีคนเกิดตามมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ แล้ว ให้ออกสูติบัตรเป็นหลักฐานแก่ผู้แจ้ง

สำหรับการแจ้งการเกิดของเด็กตามมาตรา ๑๙ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้ง รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด โดยมีข้อเท็จจริงเท่าที่สามารถจะทราบได้

มาตรา ๒๑ เมื่อมีคนตายให้แจ้งการตายดังต่อไปนี้

(๑) คนตายในบ้าน ให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนตายภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาตาย ในกรณีที่ไม่มีเจ้าบ้าน ให้ผู้พบศพแจ้งภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาพบศพ

(๒) คนตายนอกบ้าน ให้บุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้พบศพแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีการตายหรือพบศพ แล้วแต่กรณี หรือแห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพ ในกรณีเช่นนี้จะแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจก็ได้

กำหนดเวลาให้แจ้งตาม (๑) และ (๒) ถ้าในท้องที่ใดการคมนาคมไม่สะดวก ผู้อำนวยการทะเบียนกลางอาจขยายเวลาออกไปตามที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพ

การแจ้งตาม (๑) และ (๒) ให้แจ้งตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด พร้อมทั้งแจ้งชื่อผู้แจ้งด้วย

มาตรา ๒๒ เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา ๒๑ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกมรณบัตรเป็นหลักฐานให้แก่ผู้แจ้ง เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา ๒๕

มาตรา ๒๓ เมื่อมีคนเกิดคนตาย ผู้ทำคลอดหรือผู้รักษาพยาบาล ต้องออกหนังสือรับรองการเกิดหรือการตายตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้แก่ผู้มีหน้าที่ต้องแจ้งตามมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๒๑

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้ผู้ใด เก็บ ฝัง เผา ทำลาย หรือย้ายศพไปจากสถานที่หรือบ้านที่มีการตาย เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

เมื่อได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้เก็บ ฝัง เผา ทำลาย หรือย้ายศพ ผิดไปจากสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องย้ายศพ เพื่อความปลอดภัยหรือสวัสดิภาพของประชาชนให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจกระทำได้

มาตรา ๒๕ ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าคนตายด้วยโรคติดต่ออันตราย หรือตายโดยผิดธรรมชาติให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรีบแจ้งต่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่ออันตรายหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และให้รอการออกมรณบัตรไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานดังกล่าว

มาตรา ๒๖ ให้นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี จัดทำทะเบียนคนเกิดทะเบียนคนตาย จากสูติบัตรและมรณบัตร ตามแบบพิมพ์และวิธีการที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๒๗ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย หรือสูติบัตรและมรณบัตร ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๒๘ ให้กงศุลไทยหรือข้าราชการสถานทูตไทยที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียน มีหน้าที่รับจดทะเบียนคนเกิด และคนตายที่มีขึ้นนอกราชอาณาจักรสำหรับคนสัญชาติไทยและคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หลักฐานการจดทะเบียนดังกล่าวให้ใช้เป็นสูติบัตรและมรณบัตรได้

ถ้าในที่ซึ่งมีการเกิดหรือการตายตามวรรคหนึ่ง ไม่มีกงสุลไทยหรือสถานทูตไทยประจำอยู่ให้ใช้หลักฐานการเกิดหรือการตายที่ออกโดยรัฐบาลของประเทศนั้น ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศได้แปลและรับรองว่าถูกต้องเป็นหลักฐานสูติบัตรและมรณบัตรได้

การจดทะเบียนคนเกิดและคนตายตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔
การย้ายที่อยู่

มาตรา ๒๙ ผู้ใดมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านใด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นอยู่และมีภูมิลำเนาอยู่ ณ ที่นั้น

มาตรา ๓๐ ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายที่อยู่ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อผู้อยู่ในบ้านย้ายที่อยู่ออกจากบ้าน ให้แจ้งการย้ายออกภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้อยู่ในบ้านย้ายออก

(๒) เมื่อมีผู้ย้ายที่อยู่เข้าอยู่ในบ้าน ให้แจ้งการย้ายเข้าภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ย้ายเข้าอยู่ในบ้าน

นอกจากกรณีตาม (๑) และ (๒) ผู้ย้ายที่อยู่จะเป็นผู้แจ้งการย้ายออกและย้ายเข้าโดยไปแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ไปอยู่ใหม่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันย้ายออกก็ได้ โดยให้นำสำเนาทะเบียนบ้านพร้อมด้วยคำยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าบ้านที่เข้าไปอยู่ใหม่แสดงต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การแจ้งย้ายตามมาตรานี้ ให้แจ้งตามแบบพิมพ์ใบแจ้งย้ายที่อยู่ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๓๑ ในการแจ้งการย้ายที่อยู่เข้าในบ้านใด ถ้านายทะเบียนผู้รับแจ้งเห็นว่ามีผู้ย้ายเข้าอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นคราวเดียวหรือหลายคราว และเมื่อได้ตรวจสภาพบ้านแล้วเห็นว่า การย้ายเข้าอยู่ในบ้านจะเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข นายทะเบียนผู้รับแจ้งมีอำนาจไม่รับแจ้งการย้ายเข้าอยู่ในบ้านได้

มาตรา ๓๒ การแจ้งย้ายผู้ใดเข้าอยู่ในบ้านตามมาตรา ๓๐ (๒) เจ้าบ้านต้องนำหลักฐานการย้ายออกของผู้นั้นตามมาตรา ๓๐ (๑) ไปแสดงต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งด้วย ทั้งนี้ มิให้นำความในมาตรานี้มาใช้แก่กรณีดำเนินการย้ายตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง และกรณีผู้ย้ายเข้ามาจากต่างประเทศโดยมีหลักฐาน

มาตรา ๓๓ เมื่อผู้อยู่ในบ้านใดออกจากบ้านที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไปอยู่ที่อื่นเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และเจ้าบ้านไม่ทราบว่าผู้นั้นไปอยู่ที่ใด ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายออกต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในสามสิบวันนับแต่วันครบหนึ่งร้อยแปดสิบวัน โดยระบุว่าไม่ทราบที่อยู่ และให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเพิ่มชื่อและรายการผู้นั้นในทะเบียนบ้านกลาง

หมวด ๕
ทะเบียนบ้าน

มาตรา ๓๔ ให้ทุกบ้านมีเลขประจำบ้าน บ้านใดยังไม่มีเลขประจำบ้านให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อขอเลขประจำบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันสร้างบ้านเสร็จ

ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งกำหนดเลขประจำบ้านให้แก่ผู้แจ้งซึ่งมีบ้านอยู่ในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่นภายในเจ็ดวัน ถ้ามีบ้านอยู่นอกเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่นให้กำหนดเลขประจำบ้านภายในสามสิบวัน

ให้เจ้าบ้านติดเลขประจำบ้านไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ชัดแจ้ง

ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจะกำหนดให้มีทะเบียนบ้านชั่วคราวตามระเบียบเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบทางทะเบียนก็ได้

มาตรา ๓๕ ถ้ามีบ้านอยู่หลายหลังในบริเวณเดียวกัน ให้กำหนดเลขประจำบ้านเพียงเลขเดียว แต่ถ้าเจ้าบ้านประสงค์จะกำหนดเลขประจำบ้านเพิ่มขึ้นอีกให้ยื่นขอต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

บ้านที่ปลูกเป็นตึกแถว ห้องแถว หรืออาคารชุด ให้กำหนดเลขประจำบ้านทุกห้อง หรือทุกห้องชุด โดยถือว่าห้องหรือห้องชุดหนึ่ง ๆ เป็นบ้านหลังหนึ่ง

มาตรา ๓๖ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนบ้านไว้ทุกบ้าน

การจัดทำทะเบียนบ้านให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๓๗ การเพิ่มชื่อและรายการของบุคคลลงในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลางให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๓๘ ให้มีทะเบียนสำหรับบุคคลที่เข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต่างหากจากทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๖ ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางมีอำนาจออกระเบียบกำหนดแบบพิมพ์ทะเบียนบ้านสำหรับบุคคลดังกล่าวและแบบพิมพ์อื่น ๆ

มาตรา ๓๙ ให้นายทะเบียนอำเภอ และนายทะเบียนท้องถิ่นมอบสำเนาทะเบียนบ้านให้เจ้าบ้านเก็บรักษาเมื่อมีการเพิ่ม เปลี่ยนแปลง หรือจำหน่ายรายการให้ทะเบียนบ้าน ให้เจ้าบ้านนำสำเนาทะเบียนบ้านไปให้นายทะเบียนบันทึกรายการให้ถูกต้องตรงกับต้นฉบับทุกครั้ง

ถ้าสำเนาทะเบียนบ้านชำรุดจนใช้การไม่ได้หรือสูญหาย ให้เจ้าบ้านขอรับสำเนาทะเบียนใหม่ได้ และเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อผู้อำนวยการทะเบียนกลางเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องมีสำเนาทะเบียนบ้านต่อไปในเขตสำนักทะเบียนใดให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางมีอำนาจยกเลิกการใช้สำเนาทะเบียนบ้านในเขตสำนักทะเบียนนั้นโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๐ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้านหรือสำนักทะเบียนบ้านให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๔๑ ผู้ใดรื้อบ้านซึ่งมีเลขประจำบ้านโดยผู้นั้นไม่ประสงค์จะปลูกบ้านในที่ดินนั้นอีกต่อไป หรือรื้อเพื่อไปปลูกในที่อื่น ให้แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในสิบห้าวันนับแต่วันรื้อเสร็จ

มาตรา ๔๒ การย้ายบ้านซึ่งเคลื่อนย้ายได้ หรือการย้ายแพหรือเรือหรือยานพาหนะอื่นซึ่งใช้เป็นที่อยู่ประจำไปอยู่หรือจอด ณ ที่อื่น ถ้าอยู่หรือจอดเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน เจ้าบ้านต้องแจ้งการย้ายออกและย้ายเข้าต่อนายทะเบียนผู้แจ้งแห่งท้องที่ที่ไปอยู่หรือจอดใหม่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

หมวด ๖
การสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร

มาตรา ๔๓ เพื่อประโยชน์ของการทะเบียนราษฎร ให้มีการสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎรบางท้องที่หรือทั่วราชอาณาจักรได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๔๔ เมื่อได้ตราพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๔๓ แล้ว ให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายเป็นหนังสือมีอำนาจเข้าไปในบ้านในเขตท้องที่ที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเพื่อสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎรเท่าที่ทจำเป็นในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก

ให้เจ้าบ้านชี้แจงตอบคำถามตามความจริงและให้ลงลายมือชื่อในรายการสำรวจตรวจสอบเพื่อรับรองข้อความในรายการที่สำรวจตรวจสอบนั้น

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนแสดงบัตรประจำตัวข้าราชการหรือพนักงานของรัฐหรือบัตรประจำตัวประชาชน พร้อมด้วยหนังสือหลักฐานแห่งการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่แก่บ้านก่อนเข้าไปสำรวจตรวจสอบ

มาตรา ๔๕ ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางรวบรวมรายงานยอดจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักรที่มีอยู่ในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ของปีที่ล่วงมา และประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเดือนมีนาคมของทุกปี

การประกาศยอดจำนวนราษฎรตามความในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

หมวด ๗
การมอบหมายให้แจ้งแทน

มาตรา ๔๖ ในกรณีการแจ้งตามมาตรา ๑๘ มาตรา ๒๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ ถ้าผู้มีหน้าที่ต้องแจ้งให้มอบหมายให้ผู้ใดไปแจ้งแทนและเมื่อผู้ได้รับมอบหมายได้แจ้งต่อผู้มีหน้าที่รับแจ้งตามมาตรานั้น ๆ แล้ว ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่นั้นได้แจ้งแล้ว

การปฏิบัติตามมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่งหรือวรรคสองของเจ้าบ้านว่าด้วยเรื่องสำเนาทะเบียนบ้าน ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๘
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๗ ผู้ใด

(๑) ไม่มาตามที่นายทะเบียนเรียก ไม่ยอมชี้แจงข้อเท็จจริง หรือแสดงหลักฐาน หรือไม่ยอมให้นายทะเบียนเข้าไปสอบถามในบ้านตามมาตรา ๑๐

(๒) ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๓ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๒

(๓) ฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ หรือ

(๔) ไม่ยอมให้นายทะเบียนเข้าไปในบ้านเพื่อสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร ไม่ยอมชี้แจงหรือตอบคำถามหรือไม่ยอมลงลายมือชื่อตามมาตรา ๔๔

ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๔๘ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๔๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ ต้องระวางโทษจุกคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้เป็นนิติบุคคล กรรมการหรือผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้น หรือได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดนั้นแล้ว

มาตรา ๕๐ ผู้ใดทำใช้ หรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ หรือกระทำการเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นมีชื่อหรือมีรายการอย่างหนึ่งอย่างใดในทะเบียนบ้าน หรือเอกสารการทะเบียนราษฎรอื่นโดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีผู้กระทำผิดตามวรรคหนึ่งเป็นคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงสองแสนบาท

มาตรา ๕๑ ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี มีอำนาจเปรียบเทียบได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
อานันท์ ปันยารชุน
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๒๐๓ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๔

อัตราค่าธรรมเนียม

๑. การขอคัดและรับรองสำเนารายการในทะเบียนบ้านตามมาตรา ๖	ฉบับละ ๑๐ บาท
๒. การขอคัดและรับรองสำเนารายการข้อมูลทะเบียนประวัติ ตามมาตรา ๑๔ (๑)	ฉบับละ ๒๐ บาท
๓. การแจ้งย้ายตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง	ฉบับละ ๑๐ บาท
๔. การขอรับสำเนาทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง	ฉบับละ ๑๐ บาท

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๔)
ออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๓๔

หลักการ

กำหนดให้คนต่างด้าวบางประเภทมีหน้าที่ต้องปฏิบัติหรือได้รับการยกเว้นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ เกี่ยวกับการแจ้งการเกิด การแจ้งการตาย การแจ้งการย้ายที่อยู่ การสำรวจตรวจสอบหรือปรับปรุงการทะเบียนราษฎร การจัดทำทะเบียนประวัติ การจัดทำบัตรประจำตัว หรือการอื่นใด

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหรือยกเว้นการปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งการเกิด การแจ้งการตาย การแจ้งการย้ายที่อยู่ การสำรวจตรวจสอบหรือปรับปรุงการทะเบียนราษฎร การจัดทำทะเบียนประวัติ การจัดทำบัตรประจำตัวหรือการอื่นใดอันเกี่ยวกับบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติได้ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

(สำเนา)

กฎกระทรวง
(พ.ศ. ๒๕๓๕)
ออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๓๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะเรื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรเกี่ยวกับการแจ้งการเกิด การแจ้งการตาย การแจ้งการย้ายที่อยู่ การสำรวจตรวจสอบหรือปรับปรุงการทะเบียนราษฎร การจัดทำทะเบียนประวัติ การจัดทำบัตรประจำตัว หรือการอื่นใดอันเกี่ยวกับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

ข้อ ๒ ให้ยกเว้นการปฏิบัติตามข้อ ๑ แก่คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

คนต่างด้าวซึ่งได้รับการยกเว้นการปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง หากประสงค์จะดำเนินการตามข้อ ๑ อาจขอให้นายทะเบียนดำเนินการได้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕

(ลงชื่อ) พลตำรวจเอก เภา สารสิน

(เภา สารสิน)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สำเนาถูกต้อง

(นายพบชัย เอกมฤเคนทร์)
หัวหน้างานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕)
ออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๓๔

หลักการ

กำหนดค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัติและยกเว้นค่าธรรมเนียม จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

(สำเนา)

กฎกระทรวง
ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕)
ออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๓๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้กำหนดค่าธรรมเนียม ดังต่อไปนี้

(๑) การขอคัดและรับรองสำเนารายการในทะเบียนบ้านตามมาตรา ๖ ฉบับละ ๕ บาท

(๒) การขอคัดและรับรองสำเนารายการข้อมูลทะเบียนประวัติตามมาตรา ๑๔ (๑) ฉบับละ ๑๐ บาท

(๓) การแจ้งย้ายตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง ฉบับละ ๕ บาท

(๔) การขอรับสำเนาทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง ฉบับละ ๕ บาท

ข้อ ๒ ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมแก่ผู้มีส่วนได้เสียซึ่งขอให้นายทะเบียนคัดและรับรองสำเนารายการในทะเบียนบ้านตามมาตรา ๖ เพื่อการดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อใช้เกี่ยวกับการศึกษาทั่วไป

(๒) เพื่อให้เกี่ยวกับการเข้ารับราชการ

(๓) เพื่อใช้เกี่ยวกับการขอรับการสงเคราะห์จากทางราชการ

(๔) เพื่อใช้เกี่ยวกับการจัดที่ดินเพื่ออยู่อาศัยของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือการประกอบอาชีพกสิกรรม

(๕) เพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕

(ลงชื่อ) พลตำรวจเอก เภา สารสิน

(เภา สารสิน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สำเนาถูกต้อง

(นายพบชัย เอกมฤเคนทร์)

หัวหน้างานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๓๕)
ออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๓๔

หลักการ

กำหนดแบบบัตรประจำตัวนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดแบบบัตรประจำตัวนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และโดยที่มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติให้นายทะเบียนต้องแสดงบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

(สำเนา)

กฎกระทรวง
ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๓๕)
ออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๓๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ บัตรประจำตัวนายทะเบียนให้เป็นไปตามแบบท้ายกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๒ รูปถ่ายที่ติดบัตรประจำตัว ให้เป็นรูปถ่ายครึ่งตัว หน้าตรง ขนาด 2.5 x 2.7 เซนติเมตร แต่งเครื่องแบบปกติ ไม่สวมหมวก

ให้ไว้ ณ วันที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕

(ลงชื่อ) พลตำรวจเอก เภา สารสิน

(เภา สารสิน)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สำเนาถูกต้อง

(นายพบชัย เอกมฤเคนทร์)
หัวหน้างานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร

แบบบัตรประจำตัวนายทะเบียน
ท้ายกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๓๕)
พ.ศ. ๒๕๓๔

(ด้านหน้า)

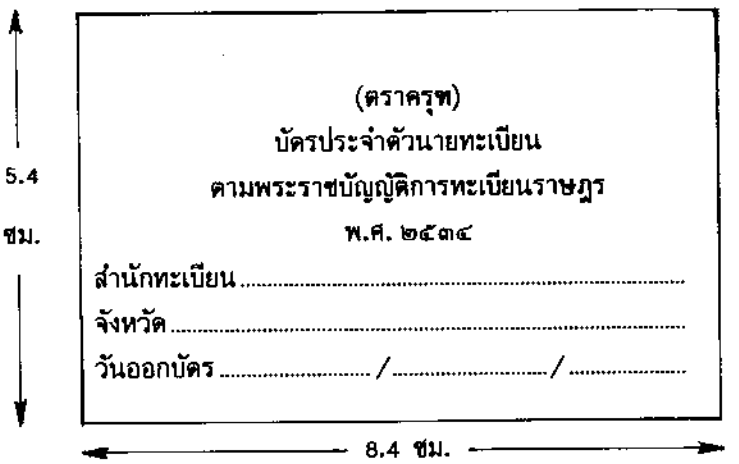

(ด้านหลัง)

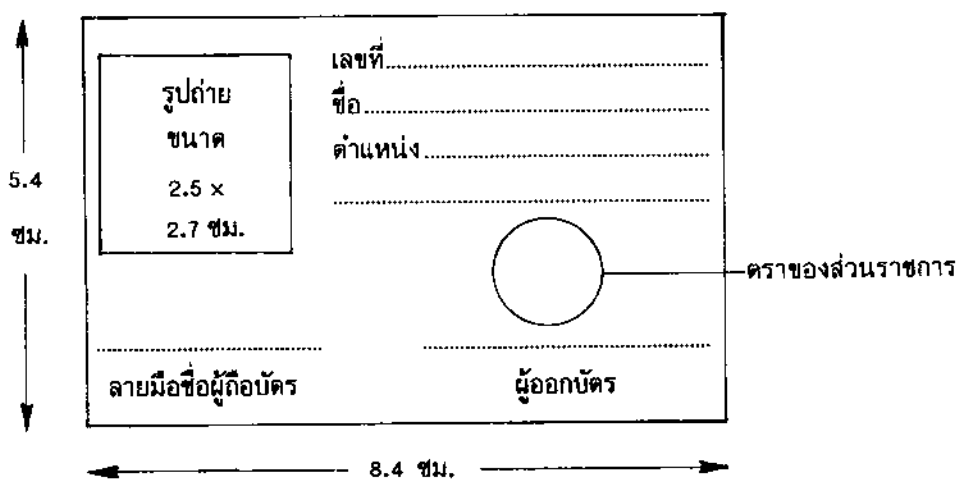

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕)
ออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๓๔

หลักการ

กำหนดให้บุคคลบางประเภทได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีเลขประจำตัว

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติให้การยกเว้นการให้เลขประจำตัวแก่บุคคลให้กำหนดโดยกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

(สำเนา)

กฎกระทรวง
ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕)
ออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๓๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ให้ยกเว้นไม่ต้องกำหนดเลขประจำตัวแก่บุคคลต่อไปนี้

(๑) สมเด็จพระบรมราชินี

(๒) พระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕

(ลงชื่อ) พลตำรวจเอก เภา สารสิน

(เภา สารสิน)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สำเนาถูกต้อง

(นายพบชัย เอกมฤเคนทร์)
หัวหน้างานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๑) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้อำนวยการทะเบียนกลางวางระเบียบการจัดทำทะเบียนราษฎรไว้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑
บททั่วไป

ตอนที่ ๑
การบังคับใช้และนิยามศัพท์

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๒ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

"นายอำเภอ" หมายความรวมถึง ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอและผู้อำนวยการเขตในกรุงเทพมหานคร

"บ้านเลขที่" หมายความว่า เลขประจำบ้านซึ่งนายทะเบียนกำหนดให้บ้านแต่ละหลัง

"เด็กในสภาพแรกเกิดหรือเด็กอ่อน" หมายความว่า เด็กเกิดใหม่ที่มีอายุไม่เกิน ๒๘ วัน

"การแจ้งการเกิดเกินกำหนด" หมายความว่า การแจ้งเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง เมื่อพ้นเวลาที่กฎหมายกำหนด

"การจ้งการตายเกินกำหนด" หมายความว่า การแจ้งตายต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง เมื่อพ้นเวลาที่กฎหมายกำหนด

"การแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง" หมายความว่า การแจ้งย้ายที่อยู่โดยผู้ย้ายที่อยู่ ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ไปอยู่ใหม่

"คนในท้องที่" หมายความว่า คนที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนแห่งท้องที่นั้น

"เพิ่มชื่อ" หมายความว่า การเพิ่มชื่อและรายการของบุคคลในทะเบียนบ้าน หรือทะเบียนบ้านกลาง

"บิดา" หมายความว่า บิดาตามความเป็นจริง

"ผู้แจ้ง" หมายความว่า ผู้มีหน้าที่แจ้งตามกฎหมายกำหนดไว้

ข้อ ๔ ห้ามมิให้นายทะเบียนเรียกหลักฐานประกอบการแจ้งนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ และนายทะเบียนอาจจะเรียกหลักฐานน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ก็ได้ หากเห็นว่าหลักฐานที่นำมาแสดงเพียงพอแก่การวินิจฉัย

กรณีที่นายทะเบียนหรือนายอำเภอไม่สามารถดำเนินการตามความประสงค์ของผู้แจ้งหรือผู้ร้องได้ ให้แจ้งผู้แจ้งหรือผู้ร้องทราบพร้อมเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้

ตอนที่ ๒
เจ้าบ้านและการมอบหมาย

ข้อ ๕ บุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้าน ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งพิจารณาตามลำดับ ดังนี้

(๑) ให้พิจารณาจากทะเบียนบ้านว่าได้มีการระบุให้ผู้ใดทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านก่อน

(๒) หากบุคคลตาม (๑) ไม่สามารถปฏิบัติกิจการได้ให้พิจารณาบุคคลอื่น ซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านทำหน้าที่เจ้าบ้านแทน โดยให้บันทึกถ้อยคำให้ได้ข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่ดูแลบ้านแทนเจ้าบ้านในขณะนั้น

(๓) บุคคลซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านเป็นผู้เยาว์หรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถให้ผู้ปกครองตามที่กฎหมายกำหนดเป็นผู้ทำหน้าที่เจ้าของบ้านแทน เว้นแต่จะพิจารณาเห็นว่าผู้เยาว์หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ สามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้ ก็ให้ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านได้

(๔) บ้านว่างให้บุคคลซึ่งครอบครองบ้านในขณะนั้นไม่ว่าจะครอบครองในฐานะใด ให้บุคคลดังกล่าวทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้าน โดยให้ตรวจสอบหรือสอบถามให้ได้ข้อเท็จจริงว่าเป็นผู้มีหน้าที่ครอบครองดูแลบ้านในขณะนั้น

ข้อ ๖ กรณีผู้มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ซึ่งรายการในช่องสถานภาพมิได้ระบุว่าเป็นเจ้าบ้านประสงค์จะทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านเพื่อดำเนินการแจ้งตามกฎหมายให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) สอบถามถึงสาเหตุหรือเหตุผลความจำเป็นและบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

(๒) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านของผู้แจ้ง

(๓) บัตรประจำตัวของผู้แจ้งที่จะทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้าน

เมื่อได้หลักฐานข้างต้นครบถ้วนแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการให้ตามที่แจ้งในฐานะเป็นเจ้าบ้าน

ข้อ ๗ กรณีผู้ที่ไม่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านประสงค์จะทำหน้าที่ในฐานะผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้าน ให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกบัตรประจำตัวหรือสำเนาภาพถ่ายบัตรประจำตัวของเจ้าบ้านในฐานะผู้มอบหมายและให้เจ้าบ้านลงลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้องในสำเนาภาพถ่ายบัตรประจำตัว

(๒) เรียกบัตรประจำตัวของผู้แจ้งในฐานะผู้ได้รับมอบหมาย

(๓) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านของบ้านที่ได้รับมอบหมาย

(๔) หนังสือมอบหมายจากเจ้าบ้าน (ถ้ามี)

การมอบหมายดังกล่าว ให้นายทะเบียนบันทึกเลขที่หรือหมายเลขบัตรประจำตัวตาม (๑) และ (๒) ให้ปรากฏในหลักฐานการแจ้ง

ข้อ ๘ การดำเนินการของผู้แจ้งตามข้อ 6 และข้อ ๗ หากปรากฏภายหลังว่า ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านได้เจตนาแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ให้นายทะเบียนแจ้งความดำเนินคดีอาญากับผู้แจ้งต่อไป

ส่วนที่ ๒
บ้านและบ้านเลขที่

ตอนที่ ๑
บ้านที่ต้องกำหนดบ้านเลขที่

ข้อ ๙ บ้านที่ต้องกำหนดบ้านเลขที่ ต้องเป็นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

ข้อ ๑๐ บ้านหลังหนึ่ง ให้กำหนดบ้านเลขที่เพียงเลขหมายเดียว

ข้อ ๑๑ บ้านที่ปลูกเป็นตึกแถวห้องแถว หรืออาคารชุด ให้กำหนดบ้านเลขที่ทุกห้อง โดยถือว่าห้องหนึ่ง ๆ เป็นบ้านหลังหนึ่ง

ข้อ ๑๒ บ้านที่ปลูกไว้สำหรับให้เช่าเป็นหลัง ๆ ให้กำหนดบ้านเลขที่ทุกหลัง แม้จะมีผู้เช่าหรือไม่ก็ตาม

ข้อ ๑๓ เรือ แพหรือยานพาหนะที่จอดอยู่เป็นประจำ และมีผู้อาศัยให้กำหนดบ้านเลขที่ไว้เช่นเดียวกัน โดยถือว่าเรือ แพหรือยานพาหนะนั้น ๆ เป็นบ้านหลังหนึ่ง

ข้อ ๑๔ บ้านซึ่งมีโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างอยู่ในขอบเขตเดียวกัน เช่น วัด กองทหาร โรงเรียน เรือนจำ สถานีตำรวจ ให้กำหนดบ้านเลขที่แต่ละแห่งเพียงเลขหมายเดียว แต่ถ้าเจ้าบ้านประสงค์จะกำหนดบ้านเลขที่ขึ้นอีกก็ให้นายทะเบียนกำหนดให้

ตอนที่ ๒
การกำหนดบ้านเลขที่

ข้อ ๑๕ ให้กำหนดบ้านเลขที่ดังต่อไปนี้

ในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่น ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งดำเนินการดังนี้

(๑) ตั้งชื่อถนน ตรอก ซอย ในเขตเทศบาลทุกแห่งจนครบ

ในกรณีที่ตรอกหรือซอยเดียวกันมีชื่อเดิมหลายชื่อไม่เหมือนกัน ให้เลือกใช้ชื่อตรอก หรือซอยนั้นแต่ชื่อเดียว โดยใช้ชื่อที่ประชาชนนิยม หรือในกรณีที่มีตรอกหรือซอย ๒ สาย มาบรรจบกันให้เลือกใช้ชื่อตรอก หรือซอยนั้นแต่ชื่อเดียวโดยถือหลักใช้ชื่อของตรอกหรือซอยที่มีระยะยาวกว่า หรือชื่อที่ประชาชนนิยม

ในกรณีที่ตรอกหรือซอยดังกล่าวนี้ มีซอยแยกออกไปอีก ให้ใช้ชื่อตรอกหรือซอยนั้น ๆ แต่มีหมายเลขกำกับไว้ เช่น รองเมือง ซอย ๑ รองเมือง ซอย ๒ ตามลำดับ โดยเริ่มต้นเรียงลำดับซอยที่ ๑ จากจุดสมมุติว่าด้วยการให้บ้านเลขที่ของตรอกหรือซอยนั้น

(๒) ให้กำหนดบ้านเลขที่เรียงตามลำดับบ้าน โดยแต่ละถนน ตรอก ซอย แม่น้ำ หรือลำคลองสายหนึ่ง ๆ ขึ้นลำดับ ๑ ใหม่ จนตลอดทุกสาย

(๓) การเรียงบ้านเลขที่ ให้เริ่มต้นจากจุดสมมุติก่อน เมื่อหันหลังไปทางจุดสมมุติฝั่งขวาของถนน ตรอก ซอย แม่น้ำ ลำคลอง ให้กำหนดบ้านเลขที่เป็นเลขคู่เรียงต่อไปตามลำดับ เช่น ๒, ๔, ๖, ๘, ฯลฯ ส่วนฝั่งซ้ายมือให้กำหนดบ้านเลขที่เป็นเลขคี่เรียงกันไปตามลำดับ เช่น ๑, ๓, ๕, ๗, ๙, ฯลฯ

ในเขตสำนักทะเบียนอำเภอ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งดำเนินการดังนี้

(๑) ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการกำหนดบ่านเลขที่ ในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่น โดยอนุโลม

(๒) เรียงลำดับบ้านเลขที่เป็นรายหมู่บ้าน เมื่อขึ้นหมู่บ้านใหม่ ให้ขึ้นหมายเลข ๑ เสมอไป

(๓) เริ่มต้นให้บ้านเลขที่ ตั้งแต่ในเขตชุมนุมชนที่หนาแน่นในหมู่บ้านนั้น ๆ เสียก่อน แล้วจึงกำหนดบ้านเลขที่ที่อยู่ใกล้ถนนสายใหญ่ ๆ หรือริมน้ำเป็นลำดับที่ ๒ จนสุดสายแล้วแยกเป็นสายอื่น ๆ ต่อไปตามความเหมาะสม และสะดวกแก่การค้นหาบ้าน โดยให้ถือหลักว่าบ้านใกล้เคียงกันควรจะให้บ้านเลขที่ใกล้กัน

ข้อ ๑๖ ถ้าชุมชนใดมีบ้านอยู่เป็นหย่อม ๆ หรือบ้านที่อยู่ระเกะระกะไม่เป็นระเบียบให้กำหนดจุดสมมุติขึ้นก่อน แล้วกำหนดเส้นทางจากจุดสมมุตินั้น และปฏิบัติตามข้อ ๑๕

ข้อ ๑๗ ในกรณีที่ไม่สามารถกำหนดจุดสมมุติขึ้นได้ เช่น ไม่สามารถกำหนดเขตชุมชนขึ้นได้ หรือท้องที่ที่มีบ้านอยู่เป็นหย่อม ๆ ไม่เป็นระเบียบ ให้กำหนดจุดสมมุติขึ้นก่อน แล้วให้กำหนดบ้านเลขที่เริ่มต้นจากจุดสมมุตินั้น

ข้อ ๑๘ บริเวณพื้นที่ที่มีอาณาเขตติดต่อกันหลายท้องที่ ให้นายทะเบียนแต่ละแห่งที่ท้องที่ติดกันนั้นทำความตกลงกันว่า ถนน ตรอก ซอย แม่น้ำ ลำคลองสายใดที่ติดต่อกันระหว่างท้องที่ ให้ติดบ้านเลขที่ฝั่งใดเป็นขวาหรือซ้ายเหมือนกันโดยตลอด

ข้อ ๑๙ เมื่อได้กำหนดให้บ้านเลขที่แล้ว ต่อมามีบ้านปลูกสร้างขึ้นใหม่ระหว่างบ้านหลังใดก็ให้ใช้บ้านเลขที่ที่อยู่ใกล้ชิดนั้นแล้วเพิ่มตัวเลขไว้ท้าย เช่น ๕/๒, ๕/๓ เป็นบ้านเลขที่ที่ปลูกสร้างขึ้นใหม่ หรือถ้าบ้านใดรื้อถอนไป และมีบ้านปลูกสร้างขึ้นใหม่ ณ ที่เดิม หรือใกล้ชิดกับบ้านที่รื้อถอนไปก็ให้ใช้บ้านเลขที่ที่รื้อถอนนั้น ถ้าปลูกสร้างบ้านขึ้นใหม่ต่อจากบ้านที่มีบ้านเลขที่สูงสุดให้กำหนดบ้านเลขที่ที่ปลูกสร้างใหม่เรียงจากเลขหมายสูงสุดนั้นต่อไปตามลำดับ

ข้อ ๒๐ บ้านที่ปลูกสร้างในที่สาธารณะ หรือโดยบุกรุกป่าสงวน หรือโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร หรือตามกฎหมายอื่น ให้ถือเป็นบ้านที่จะต้องกำหนดบ้านเลขที่ให้ตามระเบียบนี้ โดยในการจัดทำเบียนบ้านให้ระบุคำว่า "ทะเบียนบ้านชั่วคราว" ในแบบพิมพ์ทะเบียนบ้าน เมื่อได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว ให้ขีดฆ่าคำว่า "ทะเบียนบ้านชั่วคราว" ออกไป

ตอนที่ ๓
จุดสมมุติในการให้บ้านเลขที่

ข้อ ๒๑ ถนนที่เป็นทางเข้าเขตชุมชน ให้ถือต้นทางของเขตชุมชนนั้นเป็นจุดสมมุติ

ข้อ ๒๒ ถนนที่ตั้งต้นจากริมฝั่งแม่น้ำ ริมคลอง หรือชายทะเล ให้ถือจากริมแม่น้ำ ริมคลอง หรือชายทะเลนั้นเป็นจุดสมมุติ

ข้อ ๒๓ ตรอก หรือซอย ให้ถือถนนใหญ่ซึ่งตรอกหรือซอยนั้นอยกออกมาเป็นจุดสมมุติ

ข้อ ๒๔ บ้านที่อยู่ริมน้ำไม่มีถนน ตรอก หรือซอย ให้ถือปากน้ำเป็นจุดสมมุติ

ข้อ ๒๕ จุดสมมุติอื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น หมู่บ้านที่มีบ้านระเกะระกะให้จัดทำเส้นทางสมมุติขึ้นเสียก่อนแล้วจึงกำหนดบ้านเลขที่ให้

ตอนที่ ๔
วิธีติดบ้านเลขที่

ข้อ ๒๖ บ้านทั่วไปให้ติดบ้านเลขที่ที่ประตูบ้านทางเข้า หรือที่ที่คนภายนอกเห็นได้ง่าย

ข้อ ๒๗ บ้านที่มีรั้วบ้านโดยรอบ ให้ติดบ้านเลขที่ไว้ที่ประตูรั้วบ้านทางเข้า ถ้ารั้วบ้านมีประตูทางเข้าหลายทางให้ติดไว้ที่ประตูรั้วซึ่งเข้าออกโดยปกติ

ข้อ ๒๘ บ้านที่อยู่ริมน้ำ และมีศาลาท่าน้ำ ให้ติดบ้านเลขที่ไว้ที่ศาลาท่าน้ำของบ้านนั้น ถ้าบ้านใดไม่มีศาลาท่าน้ำ ให้ติดไว้ที่บ้านซึ่งสามารถมองจากลำน้ำเห็นได้โดยชัดเจน

ข้อ ๒๙ บ้านที่มีรั้วบ้านแต่ไม่มีกรอบประตูรั้วบ้าน ให้ติดบ้านเลขที่ไว้ตรงเสาประตูรั้วบ้านเบื้องบน

ข้อ ๓๐ บ้านที่มีรั้วบ้านและกรอบประตูรั้วบ้าน ให้ติดบ้านเลขที่ไว้ตรงกลางของขอบประตูรั้วบ้านเบื้องบน

ข้อ ๓๑ บ้านที่มีหลายชั้น และแยกการปกครองต่างหากจากกัน เช่น ห้องเช่า อาคารชุด ให้ติดบ้านเลขที่ทุกห้องเรียงตามลำดับจาห้องข้างล่างขึ้นไปหาชั้นบน

ตอนที่ ๕
การแจ้งเกี่ยวกับบ้าน

ข้อ ๓๒ บ้านปลูกสร้างใหม่หรือปลูกสร้างนานแล้ว แต่ยังไม่มีบ้านเลขที่ เมื่อเจ้าของบ้านแจ้งขอมีบ้านเลขที่ต่อนายทะเบียน ให้นายทะเบียนถือปฏิบัติ ดังนี้

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๑๖)

(๒) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๓) ตรวจสอบสภาพความเป็นบ้าน

(๔) กำหนดบ้านเลขที่

(๕) กำหนดเลขรหัสประจำบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๕)

(๖) จัดทำทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านและมอบให้ผู้แจ้งเป็นหลักฐาน

(๗) รายงานการกำหนดเลขรหัสประจำบ้านตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๘)

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ดำเนินการตามวรรคสอง (๑)–(๔) และมอบหลักฐานการรับแจ้งให้แก่ผู้แจ้งไว้

(๒) รวบรวมหลักฐานการกำหนดบ้านเลขที่ส่งไปยังนายอำเภอเพื่อดำเนินการตามวรรคสอง (๕)-(๗)

(๓) ให้นายทะเบียนอำเภอมอบสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อมอบให้ผู้แจ้งต่อไป

กรณีผู้แจ้งนำหลักฐานการรับแจ้งมาขอรับสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้นายทะเบียนอำเภอมอบให้ผู้แจ้ง

ข้อ ๓๓ กรณีที่มีการดัดแปลงบ้านหรือกระทำการใด ๆ จนเกิดสภาพเป็นบ้านใหม่โดยแยกออกจากบ้านเดิม การขอบ้านเลขที่ใหม่ให้ปฏิบัติตามข้อ ๓๒

ข้อ ๓๔ กรณีมีการแจ้งการรื้อบ้าน ให้นายทะเบียนปฏิบัติ ดังนี้

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๑๖)

(๒) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๓) ตรวจสอบว่าได้มีการรื้อบ้าน

(๔) ให้นายทะเบียนจำหน่ายทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมหมายเหตุการจำหน่ายไว้ แล้วแยกเก็บไว้ต่างหาก

(๕) ดำเนินการแจ้งย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ตามระเบียบว่าด้วยการแจ้งการย้ายที่อยู่

(๖) รายงานการจำหน่ายทะเบียนบ้านตามระเบียบในข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ดำเนินการตามวรรคสอง (๑)-(๓)

(๒) รวบรวมหลักฐานส่งไปยังนายทะเบียนอำเภอเพื่อดำเนินการตามวรรคสอง (๔)-(๖)

กรณีที่มีการดัดแปลงบ้านหรือกระทำการใด ๆ จนบ้านดังกล่าวไม่มีสภาพบ้านให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการรื้อบ้าน

ข้อ ๓๕ กรณีบ้านถูกทำลายจนหมดสภาพความเป็นบ้าน ให้นายทะเบียนปฏิบัติ ดังนี้

กรณีมีการแจ้งให้ปฏิบัติตามข้อ ๓๔

กรณีไม่มีการแจ้งภายใน ๑๕ วัน นับแต่บ้านถูกทำลาย ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) บันทึกสาเหตุที่บ้านถูกทำลายในทะเบียนบ้านพร้อมระบุข้อความด้วยหมึกสีแดงไว้ด้านหน้า

(๒) ติดต่อเจ้าบ้านมาดำเนินการแจ้งย้ายที่อยู่โดยเร็ว

(๓) หากเกิน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่บ้านถูกทำลาย ให้ดำเนินการแจ้งการย้ายไม่ทราบที่อยู่ ตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๘๑

(๔) ขีดฆ่าคำว่า "ทะเบียนบ้านชั่วคราว" เมื่อได้มีการปลูกสร้างบ้านใหม่แทนที่บ้านถูกทำลายพร้อมบันทึกการแก้ไขในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๓๖ กรณีที่รายการของบ้านในทะเบียนบ้านผิดไปจากข้อเท็จจริงให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เมื่อเจ้าบ้านมาแจ้ง ให้นายทะเบียนตรวจสอบและแก้ไขให้

(๒) เมื่อนายทะเบียนตรวจพบ ให้แก้ไขในทะเบียบบ้าน พร้อมทั้งแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตรงกันต่อไป

ข้อ ๓๗ กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครอง ให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

การตั้งหมู่บ้านใหม่

(๑) ให้ใช้บ้านเลขที่และเลขรหัสประจำบ้านที่ได้กำหนดไว้เดิมต่อไป

(๒) ให้นายทะเบียนแก้ไขเฉพาะรายการ "หมู่ที่....." ในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้ตรงกับ "หมู่ที่" ที่ได้ประกาศจัดตั้ง

การเปลี่ยนแปลงเขตตำบล

(๑) โอนหมู่บ้านทั้งหมู่บ้านจากตำบลหนึ่งไปขึ้นการปกครองกับอีกตำบลหนึ่ง หรือการจัดตั้งตำบลขึ้นใหม่ ให้นายทะเบียนแก้ไขเฉพาะรายการ หมู่ที่และตำบลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านเท่านั้น

(๒) โอนหมู่บ้านเพียงบางส่วนของตำบลหนึ่งไปขึ้นการปกครองกับอีกตำบลหนึ่ง ให้นายทะเบียนแก้ไขเฉพาะรายการที่เปลี่ยนแปลงไปให้ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง

การจัดตั้งสำนักทะเบียนขึ้นใหม่หรือการเปลี่ยนเขตสำนักทะเบียน ให้ถือปฏิบัติดังนี้

(๑) ให้สำนักทะเบียนเดิมจัดทำบัญชีเอกสารมอบทะเบียนบ้านให้สำนักทะเบียนบ้านใหม่ พร้อมทั้งหลักฐานทะเบียนบ้านราษฎรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒) สำนักทะเบียนบ้านใหม่แก้ไขรายการของบ้านในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง

การแก้ไขรายการของบ้านในทะเบียนบ้านในกรณีดังกล่าวข้างต้น ให้นายทะเบียนจัดทำรายงานการแก้ไขตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๙)

ข้อ ๓๘ กรณีที่นายทะเบียนเห็นสมควรที่จะให้มีการปรังปรุงเปลี่ยนแปลงบ้านเลขที่ในเขตสำนักทะเบียนทั้งหมดหรือบางส่วน ก็ให้ดำเนินการได้โดยดำเนินการ ดังนี้

(๑) ประกาศให้ราษฎรหรือเจ้าบ้านในเขตที่จะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้านเลขที่ให้ทราบก่อนไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

(๒) จัดทำแผงผังของบริเวณที่จะดำเนินการโดยสังเขป

(๓) กำหนดบ้านเลขที่ขึ้นใหม่ โดยถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการกำหนดบ้านเลขที่

(๔) แก้ไขเปลี่ยนแปลงบ้านเลขที่ในทะเบียนบ้านและแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาแก้ไขให้ถูกต้อง

(๕) รายงานการแก้ไขตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๙)

(๖) แจ้งให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ไปรษณีย์ การประปา หรือการไฟฟ้า เป็นต้น เพื่อเป็นการประสานต่อไป

ข้อ ๓๙ กรณีมีบ้านเลขที่ซ้ำกัน ให้นายทะเบียนกำหนดบ้านเลขที่ให้ใหม่ โดยดำเนินการดังนี้

(๑) ให้ตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงว่าบ้านหลังใดได้บ้านเลขที่นั้นมาก่อน ทั้งนี้ให้ถือว่าบ้านเลขที่ที่กำหนดให้ก่อนเป็นบ้านเลขที่ที่ถูกต้อง เว้นแต่นายทะเบียนจะเห็นสมควรกำหนดบ้านเลขที่ให้ใหม่ก็ให้ดำเนินการได้

(๒) ในการกำหนดบ้านเลขที่ให้ใหม่แก่บ้านหลังที่ซ้ำ ให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการขอบ้านเลขที่ใหม่โดยอนุโลม โดยไม่ต้องให้เจ้าบ้านแจ้ง

(๓) แจ้งเจ้าบ้านทราบและให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาแก้ไขให้ถูกต้องตรงกัน

(๔) รายงานการกำหนดบ้านเลขที่ตาม (๒) ตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๘)

ส่วนที่ ๓
การจัดทำทะเบียนราษฎร
ตอนที่ ๑
ทะเบียนบ้าน

ข้อ ๔๐ เมื่อนายทะเบียนกำหนดบ้านเลขที่ให้บ้านหลังใดแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) จัดทำทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนฉบับเจ้าบ้านสำหรับบ้านหลังนั้น

(๒) กำหนดเลขรหัสประจำบ้าน

(๓) มอบสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้แก่เจ้าบ้านพร้อมลงลายมือชื่อ ผู้มอบและผู้รับมอบไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๔๑ กรณีทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนสูญหาย ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) แจ้งความลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน

(๒) ขอตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลาง เมื่อได้รับแจ้งแล้วให้จัดทำเบียนบ้านและบันทึกรายการในช่องบันทึกในทะเบียนบ้านที่จัดทำขึ้นใหม่ว่า "แทนฉบับเดิมที่สูญหาย" พร้อมลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่จัดทำไว้

ข้อ ๔๒ กรณีทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนชำรุดในสาระสำคัญ ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) จัดทำทะเบียนบ้านขึ้นใหม่ โดยลงรายการให้ถูกต้องตรงกันกับทะเบียนบ้านฉบับเดิมที่ชำรุดทุกรายการ

(๒) ให้ลงรายการในช่องบันทึกในทะเบียนบ้านที่จัดทำขึ้นใหม่ว่า "แทนฉบับเดิมที่ชำรุด" พร้อมลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่จัดทำไว้

ข้อ ๔๓ กรณีสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านสูญหาย ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ให้เจ้าบ้านแจ้งความลงบันทึกประจำวันและคัดสำเนาเป็นหลักฐานประกอบการแจ้ง

(๒) จัดทำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านขึ้นใหม่ และให้ลงรายการในช่องบันทึกในสำเนาทะเบียนบ้านที่จัดทำขึ้นใหม่ว่า "แทนฉบับเดิมที่สูญหาย"

(๓) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการรับรองสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หากเป็นกรณีที่สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านชำรุดในสาระสำคัญ ก็ให้ดำเนินการตาม (๒)-(๓) โดยอนุโลม

ข้อ ๔๔ ทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ใช้ลงรายการของคนที่มีสัญชาติไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวเท่านั้น

ข้อ ๔๕ ทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) ใช้ลงรายการของคนที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราวหรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ตอนที่ ๒
ทะเบียนบ้านกลาง

ข้อ ๔๖ ทะเบียนบ้านกลางมิใช่ทะเบียนบ้าน แต่เป็นทะเบียนที่ใช้สำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจจะมีชื่อในทะเบียนบ้านได้

ให้สำนักทะเบียนทุกแห่งจัดทำทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนไว้

กรณีที่สำนักทะเบียนมีความประสงค์จะจัดทำทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนโดยแยกออกเป็นทะเบียนบ้านกลางของแต่ละตำบล หรือแขวง หรือพื้นที่ที่นายทะเบียนกำหนด ให้ขออนุมัติสำนักทะเบียนกลางก่อน

ข้อ ๔๗ ให้กำหนดเลขรหัสประจำบ้านในทะเบียนบ้านกลางแห่งละ ๑ รหัส

ข้อ ๔๘ บุคคลที่มีรายการในทะเบียนบ้านกลางไม่มีสิทธิ์ยื่นคำร้องขอคัด และให้นายทะเบียนรับรองสำเนารายการเพื่อนำไปอ้างอิงหรือใช้สิทธิต่าง ๆ เหมือนทะเบียนบ้านได้ เว้นแต่เป็นการคัดและรับรองเพื่อนำไปประกอบหลักฐานในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ

ข้อ ๔๙ แบบพิมพ์ทะเบียนบ้านกลางให้ใช้แบบพิมพ์ดังต่อไปนี้

คนที่มีสัญชาติไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ให้ใช้แบบพิมพ์ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔)

คนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราว หรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ให้ใช้แบบพิมพ์ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓)

ให้เขียนหรือประทับคำว่า "ทะเบียนบ้านกลาง" ใต้คำว่าทะเบียนบ้านในแบบพิมพ์ทะเบียนบ้านที่นำมาใช้เป็นทะเบียนบ้านกลาง

ตอนที่ ๓
ทะเบียนคนเกิด

ข้อ ๕๐ เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้รับแจ้งการเกิด ให้แนะนำผู้แจ้งแจ้งชื่อคนเกิดพร้อมกับการแจ้งการเกิด และพิจารณาด้วยว่าชื่อที่แจ้งนั้นถูกต้องตามหลักการตั้งชื่อบุคคลหรือไม่ ถ้ายังไม่ถูกต้องก็แนะนำให้ตั้งชื่อเสียใหม่ให้ถูกต้อง

ข้อ ๕๑ การรับแจ้งการเกิด กรณีที่ผู้แจ้งไม่มีหลักฐาน หรือไม่สามารถแสดงหลักฐานประกอบการแจ้งได้ ให้นายทะเบียนบันทึกถึงสาเหตุหรือความจำเป็นไว้ และอาจสอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อให้ได้รายละเอียดหรือข้อเท็จจริงประกอบการออกสูติบัตรให้มากที่สุด

ข้อ ๕๒ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่าคนมีสัญชาติไทยเกิดในบ้าน ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านและบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง หรือบัตรประจำตัวบิดามารดา (ถ้ามี) หนังสือรับรองการเกิด (ถ้ามี) แล้วตรวจสอบกับทะเบียนบ้าน

(๒) ลงรายการในสูติบัตรทั้ง ๓ ตอน

(๓) เพิ่มในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๔) มอบสูติบัตรตอนที่ ๑ และหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๕) สูติบัตรตอนที่ ๒ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๑)

(๖) สูติบัตรตอนที่ ๓ ส่งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๓)

(๒) ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑)

(๓) รวบรวมหลักฐานส่งให้นายทะเบียนอำเภอดำเนินการต่อไป

(๔) นายทะเบียนอำเภอดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๒)-(๖)

ข้อ ๕๓ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่าคนไม่มีสัญชาติไทยเกิดในบ้าน ให้ดำเนินการตามข้อ ๕๒ วรรคหนึ่ง (๑)-(๖) เว้นแต่การเพิ่มชื่อคนเกิดให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ของบ้านที่มีคนเกิด

ข้อ ๕๔ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่าคนมีสัญญาติไทยเกิดนอกบ้าน ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง บัตรประจำตัวของบิดามารดา (ถ้ามี)

(๒) ลงรายการในสูติบัตร ทั้ง ๓ ตอน

(๓) เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน

(๔) มอบสูตรบัตรตอนที่ ๑ และหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๕) สูติบัตร ตอนที่ ๒ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๑)

(๖) สูติบัตรตอนที่ ๓ ส่งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

(๗) แนะนำให้ผู้แจ้งดำเนินการแจ้งการย้ายที่อยู่คนเกิดใหม่ไปยังภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยต่อไป

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๑)

(๒) ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑)

(๓) รวบรวมหลักฐานส่งให้นายทะเบียนอำเภอดำเนินการต่อไป

(๔) นายทะเบียนอำเภอดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๒)-(๓)

ข้อ ๕๕ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่าไม่มีสัญชาติไทยเกิดนอกบ้าน ให้ดำเนินการตามข้อ ๕๔ วรรคหนึ่ง (๑)-(๗) กรณีบิดาหรือมารดามีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ให้แนะนำผู้แจ้งดำเนินการแจ้งการย้ายที่อยู่คนเกิดใหม่ไปยังภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยของบิดาหรือมารดา

ข้อ ๕๖ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่ามีคนเกิดในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ให้ดำเนินการตามข้อ ๕๒ วรรคหนึ่ง (๑)-(๖) เว้นแต่การเพิ่มชื่อในทะเบียนให้ดำเนินการดังนี้

คนในท้องที่ ให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หรือทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ของบิดามารดา หากบิดามารดาไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน

คนต่างท้องที่ ให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๔) หรือทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๓) ของสำนักทะเบียน แล้วแต่กรณี แล้วให้แนะนำผู้แจ้งดำเนินการแจ้งการย้ายที่อยู่คนเกิดใหม่ไปยังภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยต่อไป

ข้อ ๕๗ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการแจ้งเกิดเกินกำหนดของคนมีสัญชาติไทย ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เปรียบเทียบคดีความผิด

(๒) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน บัตรประจำตัวบิดามารดา (ถ้ามี) หนังสือรับรองการเกิด (ถ้ามี)

(๓) สอบสวนผู้แจ้ง บิดา มารดา ให้ทราบสาเหตุที่ไม่แจ้งการเกิดภายในกำหนด กรณีบิดาหรือมารดาไม่อาจมาให้ถ้อยคำในการสอบสวนได้ไม่ว่าจะด้วยกรณีใด ให้นายทะเบียนบันทึกถึงสาเหตุดังกล่าวด้วย

(๔) รวบรวมหลักฐานและเลขคดีพร้อมด้วยความเห็นของนายทะเบียนเสนอนายอำเภอท้องที่พิจารณา

(๕) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการตามทะเบียนว่าด้วยการรับแจ้งการเกิดตามข้อ ๕๒ หรือข้อ ๕๔ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๕๘ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการเกิดเกินกำหนดสำหรับคนที่ไม่มีสัญชาติไทย ให้ดำเนินการตามข้อ ๕๗ เว้นแต่การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านให้ดำเนินการตามข้อ ๕๓ หรือข้อ ๕๕ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๕๙ เด็กในสภาพแรกเกิดหรือเด็กอ่อนซึ่งถูกทอดทิ้ง เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้รับตัวเด็กไว้ ให้บันทึกการรับตัวเด็กตามแบบบันทึกแจ้งความแล้วแต่กรณีไว้เป็นหลักฐานแล้วให้ส่งตัวเด็กพร้อมหลักฐานการบันทึกการรับตัวเด็กให้เจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์แห่งท้องที่

เมื่อเจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์แห่งท้องที่ได้รับตัวเด็กได้แล้ว ให้แจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่สถานสงเคราะห์ตั้งอยู่ และให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกบัตรประจำตัวผู้แจ้ง สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าของบ้านของสถานสงเคราะห์ และบันทึกการรับตัวเด็ก

(๒) สอบสวนผู้แจ้งและผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็กให้มากที่สุด

(๓) รวบรวมหลักฐานพร้อมด้วยความเห็นของนายทะเบียน เสนอนายอำเภอท้องที่พิจารณา

(๔) เมื่อนายอำเภอท้องที่พิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการรับแจ้งตามข้อ ๕๒

ข้อ ๖๐ การแจ้งเกิดตามข้อ ๕๙ ให้นายทะเบียนลงรายการของเด็กตามข้อเท็จจริงเท่าที่สามารถจะทราบได้ รายการใดไม่ทราบให้ทำเครื่องหมาย "–" ไว้

ตอนที่ ๔
ทะเบียนคนตาย

ข้อ ๖๑ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่ามีคนในท้องที่ตายในบ้าน ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง หนังสือรับรองการตาย (ถ้ามี) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่คนตายมีชื่อและรายการบุคคล (ถ้ามี)

(๒) ลงรายการในมรณบัตร ทั้ง ๓ ตอน

(๓) จำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนฉบับเจ้าบ้าน โดยประทับคำว่า "ตาย" สีแดงไว้หน้ารายการคนตาย

(๔) มอบมรณบัตรตอนที่ ๑ และหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๕) มรณบัตรตอนที่ ๒ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๒)

(๖) มรณบัตรตอนที่ ๓ ส่งหน่วยงานสาธารสุขในพื้นที่

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์มที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๘)

(๒) ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑) และมอบหลักฐานการรับแจ้งให้แก่ผู้แจ้งไว้

(๓) นายทะเบียนอำเภอดำเนินการตามวรรหนึ่ง (๒)–(๖)

ข้อ ๖๒ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่ามีคนต่างท้องที่ตายในบ้าน ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ดำเนินการตามข้อ ๖๑ และให้ระบุในมรณบัตรด้านบนซ้ายว่า "คนต่างท้องที่"

(๒) ส่งมรณบัตรตอนที่๒ ไปยังสำนักทะเบียนที่คนตายมีชื่อในทะเบียนบ้าน

(๓) เมื่อได้รับตอบรับมรณบัตรตอนที่ ๒ จากสำนักทะเบียนกลางแล้ว จึงจะจัดส่งมรณบัตรตอนที่ ๓ ไปยังหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

(๔) กรณีไม่ทราบว่าคนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนใด ให้ส่งมรณบัตรตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อดำเนินการต่อไป

เมื่อสำนักทะเบียนที่คนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านได้รับมรณบัตรตอนที่ ๒ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบรายการคนที่ตายกับทะเบียนบ้าน หากพบว่าการลงรายการในมรณบัตรตอนที่ ๒ ยังไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง ให้ลงรายการเพิ่มเติมหรือแก้ไขให้ถูกต้อง

(๒) จำหน่ายรายการคนตายให้ทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๓) ส่งมรณบัตรตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนกลางตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๒)

(๔) กรณีที่เจ้าบ้านนำมรณบัตรตอนที่ ๑ มายื่นขอจำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้าน ให้ดำเนินการตาม (๑)–(๒) โดยอนุโลม

ข้อ ๖๓ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่ามีคนตายนอกบ้าน ให้ดำเนินการตามข้อ ๖๑ หรือข้อ ๖๒ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๖๔ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการตายของคนที่ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน หรือไม่ทราบภูมิลำเนาในทะเบียนบ้าน ให้ส่งมรณบัตรตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อดำเนินการต่อไป

กรณีที่คนตายมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านกลาง ให้จำหน่ายในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน

ข้อ ๖๕ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่ามีคนตายและไม่ทราบว่าคนตายเป็นใคร ให้ออกใบรับแจ้งการตายให้ผู้แจ้งโดยรอการออกมรณบัตรไว้จนกว่าจะทราบว่าผู้ตายเป็นใครจึงจะดำเนินการออกมรณบัตรต่อไป โดยถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการรับแจ้งการตาย

ข้อ ๖๖ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งโดยมีเหตุชื่อว่ามีการตายแต่ยังไม่พบศพ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๒) สอบสวนให้ทราบถึงมูลเหตุที่เชื่อว่าได้มีการตายของบุคคล

(๓) ออกหลักฐานใบรับแจ้งการตายมอบให้ผู้แจ้ง

(๔) กรณีบุคคลดังกล่าวมีชื่อในทะเบียนบ้านในเขตสำนักทะเบียน ให้หมายเหตุการจำหน่ายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านว่า "รับแจ้งการตายไว้ แต่ยังไม่พบศพ" ถ้าต่างสำนักทะเบียนให้แจ้งเป็นหนังสือไปยังสำนักทะเบียนที่บุคคลดังกล่าวมีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อดำเนินการต่อไป

(๕) รายงานการจำหน่ายตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔) หากไม่ทราบที่อยู่ให้หมายเหตุในหลักฐานการรายงานด้วย

ข้อ ๖๗ กรณีไม่ทราบท้องที่ที่ตาย ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งท้องที่ที่พบศพ หรือแห่งท้องที่ที่มีมูลเหตุเชื่อว่ามีการตายเป็นผู้รับแจ้งการตาย

ข้อ ๖๘ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่ามีคนตาย โดยมีเหตุอันควรสงสัยว่าตายด้วยโรคติดต่ออันตรายหรือตายโดยผิดธรรมชาติ ให้ออกใบรับแจ้งการตายเป็นหลักฐานให้แก่ผู้แจ้ง และรีบแจ้งไปยังพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่ออันตรายหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ จนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานดังกล่าวจึงจะออกมรณบัตรให้

ข้อ ๖๙ เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้รับแจ้งการตาย ให้สอบถามรายละเอียดจากผู้แจ้งว่าศพจะเก็บ ฝัง เผา ทำลาย หรือย้ายศพ ณ สถานที่ใด เมื่อใด แล้วให้ลงรายการในใบรับแจ้งการตาย หรือมรณบัตร แล้วแต่กรณี และให้ใช้เอกสารดังกล่าวเป็นหลักฐานแห่งการอนุญาติในการเก็บ ฝัง เผา ทำลาย หรือย้ายศพ

หากจะเปลี่ยนแปลงการจัดการศพผิดไปจากที่แจ้งไว้เดิม ถ้าศพนั้นอยู่ในท้องที่ใดให้แจ้งขออนุญาตต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งท้องที่นั้น โดยให้เรียกมรณบัตรหรือใบรับแจ้งการตายจากผู้แจ้งแล้วบันทึกการอนุญาตไว้

ข้อ ๗๐ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการตายเกินกำหนดให้ดำเนินการดังนี้

กรณีคนในท้องที่

(๑) เปรียบเทียบคดีความผิด

(๒) เรียกและตรวจสอบบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง หนังสือรับรองการตาย (ถ้ามี) สำเนาทะเบียนบ้าน ฉบับเจ้าบ้านที่คนตายมีชื่อและรายการบุคคล (ถ้ามี)

(๓) สอบสวนผู้แจ้งให้ทราบถึงสาเหตุที่ไม่แจ้งการตายภายในกำหนด และพยานผู้รู้เห็นการตาย

(๔) ลงรายการในมรณบัตรทั้ง ๓ ตอน และให้ระบุในมรณบัตรด้านบนซ้ายว่า "เกินกำหนด"

(๕) จำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน โดยประทับคำว่า "ตาย" สีแดง ไว้หน้ารายการคนตาย

(๖) มอบมรณบัตรตอนที่ ๑ พร้อมหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๗) มรณบัตรตอนที่ ๒ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๒)

(๘) มรณบัตรตอนที่ ๓ ส่งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

กรณีคนต่างท้องที่

(๑) ให้ดำเนินการตามวรรคสอง โดยอนุโลม เว้นแต่การจำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้าน

(๒) ส่งมรณบัตรตอนที่๒ ไปยังสำนักทะเบียนที่คนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อจำหน่ายต่อไป

(๓) กรณีไม่ทราบว่าคนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนใด ให้ส่งมรณบัตรตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๗๑ การรับแจ้งการตายของบุคคลต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราว หรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองรวมทั้งบุตรของบุคคลดังกล่าว ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับบุคคลสัญชาติไทย หรือบุคคลต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวโดยอนุโลม

ตอนที่ ๕
การย้ายที่อยู่

ข้อ ๗๒ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรับแจ้งการย้ายออกเฉพาะบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลางเท่านั้น

ข้อ ๗๓ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรับแจ้งการย้ายเข้าตามหลักฐานการย้ายที่อยู่ที่นายทะเบียนออกให้

ข้อ ๗๔ ห้ามมิให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางสำหรับบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง

ข้อ ๗๕ การรับแจ้งย้ายเข้า หากรายการที่อยู่ที่แจ้งย้ายเข้าผิดไปจากที่ระบุไว้ในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ เช่น บ้านเลขที่ ถนน หมู่ที่ อำเภอ หรือจังหวัด เป็นต้น ให้นายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ผู้แจ้งย้ายเข้าไปอยู่ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามความเป็นจริง โดยให้ขีดฆ่ารายการเดิมที่ต้องแก้ไข แล้วลงรายการที่อยู่ใหม่ด้วยหมึกสีแดงพร้อมทั้งลายมือชื่อนายทะเบียนกำกับไว้

ข้อ ๗๖ ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ที่ลงรายการวันเดือนปีเกิด หรือสัญชาติผิดไปจากทะเบียนบ้าน ให้นายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ยกเลิกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ฉบับดังกล่าวและออกให้ใหม่

ข้อ ๗๗ ในการรับแจ้งย้ายเข้า หากพบว่ารายการบุคคลในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ผิดพลาด ให้รับแจ้งย้ายเข้าไว้ก่อน และมีหนังสือตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนต้นทาง เมื่อได้รับแจ้งแล้วให้แก้ไขในทะเบียนบ้านและใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ถูกต้องต่อไป โดยไม่ต้องให้ผู้แจ้งยื่นคำร้องขอ

ข้อ ๗๘ คนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวแจ้งการย้ายอยู่ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแนะนำให้บุคคลดังกล่าวแจ้งย้ายใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวต่อนายทะเบียนคนต่างด้าวท้องที่ด้วย

การย้ายออก

ข้อ ๗๙ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการแจ้งการย้ายออก ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๒) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่จะแจ้งย้ายออก แล้วตรวจสอบรายการบุคคลที่จะแจ้งย้ายออก

(๓) ลงรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ๓ ตอน

(๔) จำหน่ายรายการคนย้ายออกในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน โดยประทับคำว่า "ย้าย" สีน้ำเงิน ไว้หน้ารายการคนย้ายออก

(๕) มอบใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ พร้อมหลักฐานการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๖) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๓ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๑๑)

(๒) ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑)-(๒) และมอบหลักฐานการรับแจ้งให้แก่ผู้แจ้งไว้

(๓) นายทะเบียนอำเภอดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๓)-(๖)

ข้อ ๘๐ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับการตอบรับการแจ้งการย้ายเข้าจากสำนักทะเบียนปลายทางแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบรายการบ้านที่แจ้งการย้ายเข้าในใบแจ้งการย้ายที่อยู่กับทะเบียนบ้านในช่องย้ายออกไปที่ให้ถูกต้องตรงกัน แล้วลงลายมือชื่อพร้อมวันเดือนปีกำกับไว้ในทะเบียนบ้าน

(๒) กรณีการตอบรับการแจ้งการย้ายเข้าผิดไปจากที่แจ้งไว้เดิม ให้แก้ไขรายการย้ายที่อยู่ในทะเบียนบ้านในช่องย้ายออกไปที่ให้ถูกต้องตรงกัน แล้วลงลายมือชื่อพร้อมวันเดือนปีกำกับไว้ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๘๑ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการย้ายออกโดยไม่ทราบที่อยู่ของคนที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนผู้แจ้งให้ได้ข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวได้ออกจากบ้านไปอยู่ที่อื่นเกินกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และไม่ทราบว่าบุคคลดังกล่าวไปอยู่ที่ใด

(๒) ดำเนินการแจ้งการย้ายออกตามข้อ ๗๙ โดยอนุโลม

(๓) เพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน

(๔) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

กรณีคนมีชื่อในทะเบียนบ้านโดยเจ้าของบ้านไม่ทราบว่าบุคคลดังกล่าวเป็นใคร ให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑)-(๔)

ข้อ ๘๒ กรณีบ้านรื้อถอนตามข้อ ๓๔ การแจ้งย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้านให้นายทะเบียนดำเนินการตามข้อ ๗๙

กรณีบ้านถูกทำลายจนหมดสภาพบ้านตามข้อ ๓๕ การแจ้งย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ให้นายทะเบียนดำเนินการตามข้อ ๘๑

ข้อ ๘๓ เมื่อมีการแจ้งการย้ายออกไปแล้ว ภายหลังบุคคลดังกล่าวได้ขอแจ้งย้ายกลับที่เดิมโดยยังมิได้แจ้งย้ายเข้า ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกใบแจ้งการย้ายที่อยู่คืน และตรวจสอบความถูกต้องของใบแจ้งการย้ายที่อยู่

(๒) แก้ไขรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ในช่องไปอยู่ที่โดยระบุคำว่า "กลับที่เดิม"

(๓) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

ข้อ ๘๔ กรณีที่มีการแจ้งการย้ายออกและแจ้งการย้ายเข้าในเขตสำนักทะเบียนเดียวกัน ให้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการแจ้งย้ายออกและการแจ้งย้ายเข้า ยกเว้น การรายงานให้ส่งเฉพาะใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ รายงานไปยังสำนักทะเบียนกลางตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

ข้อ ๘๕ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้ขอแจ้งย้ายเป็นบุคคลเดียวกันกับบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง

(๒) ดำเนินการแจ้งการย้ายออกตามข้อ ๗๙

กรณีบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางเป็นผู้เยาว์ ให้บิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองเป็นผู้แจ้งการย้ายออก

ข้อ ๘๖ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ทหารกองประจำการมีชื่อในทะเบียนบ้าน ได้รับแจ้งจากหน่วยทหารขอแจ้งย้ายที่อยู่ของบุคคลที่เข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการ ให้แจ้งเจ้าบ้านมาดำเนินการแจ้งการย้ายออกโดยถือปฏิบัติตามข้อ ๗๙

กรณีเจ้าบ้านไม่มาดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งหน่วยทหารเพื่อให้แจ้งทหารกองประจำการผู้นั้นดำเนินการแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางต่อไป

ข้อ ๘๗ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการย้ายออกของบุคคลที่เดินทางไปต่างประเทศ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ดำเนินการแจ้งการย้ายออกตามข้อ ๗๙ โดยอนุโลม โดยให้หมายเหตุในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ในช่องย้ายไปที่ว่า "ไปประเทศ..."

(๒) ให้เพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนและบันทึกในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านว่า "ทะเบียนบ้านกลางลำดับที่..."

(๓) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ เก็บไว้เป็นหลักฐาน

(๔) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ รายนงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

กรณีบุคคลดังกล่าวเดินทางกลับจากต่างประเทศ ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๒) ให้ตรวจสอบรายการผู้ขอแจ้งย้ายจากทะเบียนบ้านกลาง และใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๒ หรือใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๓ (ถ้ามี)

(๓) ดำเนินการรับแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางตามระเบียบว่าด้วยแจ้งย้ายต่อไป

ข้อ ๘๘ กรณีที่มีการแจ้งการย้ายที่อยู่ออกจากทะเบียนบ้านแล้ว แต่ผู้ย้ายที่อยู่ถึงแก่ความตายก่อนที่จะนำหลักฐานไปแจ้งย้ายเข้า ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

(๑) ให้ระงับการรับแจ้งการย้ายเข้า

(๒) ให้สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่ผู้ย้ายที่อยู่ถึงแก่ความตายรับแจ้งการตายตามระเบียบ และส่งมรณบัตรตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ กรณีที่ไม่ทราบให้จัดส่งไปยังสำนักทะเบียนกลาง

(๓) ให้สำนักทะเบียนที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่หมายเหตุเพิ่มเติมในทะเบียนบ้านว่า "ถึงแก่ความตายก่อนแจ้งย้ายเข้า ตามมรณบัตร..." กรณีผู้มีส่วนได้เสียนำมรณบัตรตอนที่ ๑ มาแสดงเป็นหลักฐานก็ได้ดำเนินการหมายเหตุเช่นเดียวกัน

(๔) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

กรณีการแจ้งการย้ายที่อยู่ตามวรรคหนึ่ง มีผู้ย้ายที่อยู่คนอื่นที่มีชีวิตอยู่ ให้นำไปแจ้งการย้ายที่อยู่ไปดำเนินการย้ายเข้าตามระเบียบต่อไป สำหรับผู้ย้ายที่อยู่ที่ถึงแก่ความตายไปแล้ว ให้ระงับการแจ้งการย้ายเข้าโดยให้หมายเหตุในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ว่า "บุคคลลำดับที่... ถึงแก่ความตายตามมรณบัตร..." เมื่อสำนักทะเบียนต้นทางได้รับตอบรับการแจ้งการย้ายเข้าแล้ว ให้หมายเหตุเพิ่มเติมในทะเบียนบ้านเฉพาะผู้ย้ายที่อยู่ที่ถึงแก่ความตายเช่นเดียวกับวรรคหนึ่ง (๓)

กรณีการย้ายเข้า

ข้อ ๘๙ เมื่อนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการย้ายเข้า ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๒) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่จะแจ้งการย้ายเข้า แล้วตรวจสอบใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒

(๓) รับแจ้งการย้ายเข้า

(๔) เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๕) มอบสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมหลักฐานการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๖) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๒ ตอบรับไปยังสำนักทะเบียนต้นทางภายใน ๗ วัน

(๗) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๑๑)

(๒) ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑)–(๒)

(๓) นายทะเบียนอำเภอดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๓)–(๗)

ข้อ ๙๐ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางให้ดำเนินการดังนี้

สำนักทะเบียนปลายทาง

(๑) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมคำยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าบ้านพร้อมบัตรประจำตัวของเจ้าบ้านที่จะย้ายเข้าไปอยู่ใหม่จากผู้แจ้งและตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๒) ลงรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ทั้ง ๓ ตอน และให้หมายเหตุด้านบนขวาว่า "แจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง" โดยให้ผู้แจ้งลงลายมือชื่อในช่องผู้แจ้งย้ายออกและช่องผู้แจ้งย้ายเข้า สำหรับช่องเจ้าบ้านผู้ยินยอมให้ย้ายเข้าให้เขียนชื่อ–สกุล ตัวบรรจงไว้

(๓) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๔) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ ส่งไปยังสำนักทะเบียนต้นทางที่ผู้แจ้งย้ายมีชื่ออยู่ สำหรับใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ ให้เก็บไว้

(๕) คืนหลักฐานประกอบการแจ้งให้ผู้แจ้ง

(๖) เมื่อได้รับตอบรับการแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางจากสำนักทะเบียนต้นทางแล้ว ให้นำใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ มาตรวจสอบ หากผิดพลาดให้แก้ไขให้ถูกต้องตรงกัน

(๗) แจ้งผู้ย้ายที่อยู่ในสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการเพิ่มชื่อให้ถูกต้องตรงกับทะเบียนบ้านต่อไป

(๘) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๒ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

สำนักทะเบียนต้นทาง

(๑) เมื่อได้รับใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ ให้ตรวจสอบรายการผู้ย้ายที่อยู่กับทะเบียนบ้าน หากไม่ถูกต้องให้แก้ไขให้ตรงกับทะเบียนบ้าน

(๒) จำหน่ายรายการผู้ย้ายที่อยู่ในทะเบียนบ้าน

(๓) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๒ ส่งไปยังสำนักทะเบียนปลายทาง

(๔) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๓ รายงานตามระเบียบที่กำหนด ในข้อ ๑๓๒ (๓)

(๕) แจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการจำหน่ายชื่อต่อไป

ข้อ ๙๑ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการย้ายที่อยู่ซึ่งได้ออกให้แก้ผู้แจ้งได้สูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญตอนใดตอนหนึ่งหรือทั้งหมดก่อนที่จะนำไปแจ้งย้ายเข้า ให้นายทะเบียนออกใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ใหม่ โดยดำเนินการดังนี้

(๑) กรณีสูญหายให้ผู้แจ้งดำเนินการแจ้งความและคัดสำเนาแจ้งความประกอบหลักฐานและให้ตรวจสอบใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ ว่าได้มีการตอบรับการแจ้งการย้ายเข้าหรือไม่ ถ้าเป็นกรณีชำรุดให้เรียกใบแจ้งการย้ายที่อยู่คืนจากผู้แจ้งแล้วแยกเก็บไว้ต่างหาก

(๒) การลงรายการในใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ใหม่ เว้นแต่วันเดือนปีที่ย้ายออกให้ระบุให้ตรงกับวันที่ย้ายจออกตามความเป็นจริง โดยให้หมายเหตุว่า "ใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่"

ข้อ ๙๒ การแจ้งการย้ายที่อยู่ของคนที่ไม่มีสัญชาติไทยที่เข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองรวมทั้งบุตรของบุคคลดังกล่าว ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับคนที่มีสัญชาติไทย เว้นแต่การมีส่วนราชการหรือหน่วยงานควบคุมดูแลอย่างได้รับความเห็นชอบจากส่วนจากราชการหรือหน่วยงานที่ควบคุมดูแลบุคคลดังกล่าวก่อนจึงจะดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการแจ้งการย้ายที่อยู่ได้

ส่วนที่ ๔
การควบคุมทะเบียนราษฎร
ตอนที่ ๑
การเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๙๓ คนสัญชาติไทยไม่มีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) เพราะตกสำราจตรวจสอบทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ มีความประสงค์จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนผู้ร้อง เจ้าบ้าน และบุคคลที่น่าเชื่อถือและหลักฐานอื่นเพิ่มเติม (ถ้ามี)

(๒) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลาง ว่าผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านแห่งอื่นหรือไม่

(๓) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็น เสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๔) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...ลงวันที่... หรือ หนังสือที่...ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๕) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๖) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๑ (๕)

ข้อ ๙๔ คนสัญชาติไทยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยอาศัยหลักฐานสูติบัตร ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ หรือทะเบียนบ้านแบบเดิมที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน เป็นต้น ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ ดังนี้

กรณีเพิ่มตามหลักฐานสูติบัตร ให้ยื่นคำร้องแห่งท้องที่ที่ออกสูติบัตร

กรณีเพิ่มตามหลักฐานใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้ยื่นคำร้องแห่งท้องที่ที่ประสงค์จะขอเพิ่มชื่อ

กรณีเพิ่มตามหลักฐานทะเบียนบ้าน ให้ยื่นคำร้องแห่งท้องที่ที่เคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้าย

เมื่อนายทะเบียนบ้านได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบหลักฐานเอกสารว่าถูกต้องหรือไม่ กรณีใช้หลักฐานใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้สอบถามไปยังสำนักทะเบียนซึ่งเป็นผู้ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ดังกล่าวว่าบุคคลขอเพิ่มชื่อเคยมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในเขตสำนักทะเบียนที่แจ้งย้ายออกจริงหรือไม่

(๒) สอบสวนผู้ร้องและเจ้าบ้านให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อเป็นคนเดียวกับบุคคลที่ปรากฏชื่อและรายการบุคคลในเอกสารที่นำมาแสดง

(๓) เมื่อนายทะเบียนอนุญาต ให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...วันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๔) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๕) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๕)

(๖) กรณีผู้ร้องไม่มีภูมิลำเนาในเขตสำนักทะเบียนที่ขอเพิ่มชื่อ ให้นายทะเบียนเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลางและหากผู้ร้องมีความประสงค์จะย้ายไปอยู่ที่ใด ให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการแจ้งการย้ายที่อยู่ต่อไป

ข้อ ๙๔ คนสัญชาติไทยที่เดินทางกลับจากต่างประเทศ หรือเกิดในต่างประเทศแล้วเดินทางเข้ามาในประเทศไทยโดยไม่มีหลักฐานที่แสดงว่าเป็นคนสัญชาติ ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้อง ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ส่งตัวผู้ร้องให้ตรวจคนเข้าเมืองแห่งท้องที่ที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติ เมื่อตรวจคนเข้าเมืองดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบแล้ว หากเชื่อว่าเป็นบุคคลสัญชาติไทยก็จะมีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนทราบ

(๒) หากได้รับแจ้งจากตรวจคนเข้าเมืองว่าผู้ร้องเป็นคนสัญชาติไทย ให้สอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เพื่อให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้ร้อง

(๓) เมื่อนายทะเบียนอนุญาตแล้ว ให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าของบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๔) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๕) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๕)

ข้อ ๙๖ คนสัญชาติไทยที่เกิดในต่างประเทศโดยมีหลักฐานมีความประสงค์จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ผู้ร้องยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานการจดทะเบียนคนเกิด (สูติบัตร) หรือหลักฐานการเกิดที่ออกโดยรัฐบาลของประเทศนั้นซึ่งได้แปลและรับรองว่าถูกต้องโดยกระทรวงการต่างประเทศ หนังสือเดินทางเข้าเมืองของคนที่จะขอเพิ่มชื่อ รวมทั้งสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านและบัตรประจำตัวผู้ร้อง

(๒) สอบสวนผู้ร้องให้ได้ข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวในต่างประเทศและมีความประสงค์จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน

(๓) เมื่อนายทะเบียนอนุญาต ให้บันทึกการอนุญาตในด้านหลังของหลักฐานการจดทะเบียนคนเกิด หรือหลักฐานการเกิด แล้วให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๔) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๕) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๕)

ข้อ ๙๗ บุคคลอ้างว่าเป็นคนมีสัญชาติขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยไม่มีหลักฐานเอกสารมาแสดง ให้เจ้าบ้านหรือผู้ขอเพิ่มชื่อยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนเจ้าบ้าน ผู้ขอเพิ่มชื่อ บิดามารดาหรือญาติพี่น้อง (ถ้ามี) หรือบุคคลที่น่าเชื่อถือประกอบการพิจารณา

(๒) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้านแห่งอื่นใดหรือไม่

(๓) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๔) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าของบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...ลงวันที่... หรือ หนังสือ...ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๕) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๖) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๕)

ข้อ ๙๘ บุคคล หน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานของรัฐขอเพิ่มชื่อเด็กอนาถาซึ่งอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ผู้อุปการะเลี้ยงดูยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่เด็กอนาถามีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนผู้อุปการะเลี้ยงดู และเด็กในความอุปการระเพื่อทราบประวัติเบื้องต้นของเด็กในความอุปการะรวมทั้งหลักฐานอื่นเพิ่มเติม (ถ้ามี)

(๒) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าเด็กอนาถามีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านแห่งอื่นใดหรือไม่

(๓) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๔) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอุนิมัติแล้ว ในนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียน-ท้องถิ่นดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้าน โดยลงรายการตามข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏทราบได้ในขณะนั้น รายการใดที่ไม่ทราบให้ทำเครื่องหมาย "–" ไว้พร้อมหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจาก "คำร้องที่...ลงวันที่... หรือ หนังสือที่...ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๕) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๖) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๕)

ข้อ ๙๙ บุคคลที่ได้มีการลงรายการ "ตาย" หรือ "จำหน่าย" ในทะเบียนบ้านไว้แล้วต่อมาบุคคลนั้นมาขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียน-อำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ตนเคยมีชื่อในทะเบียนบ้านก่อนถูกจำหน่ายรายการ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนผู้ร้องและบุคคลที่แจ้งการตายหรือการจำหน่ายของบุคคลดังกล่าวประกอบการพิจารณา (ถ้ามี) รวมทั้งหลักฐานอื่น (ถ้ามี)

(๒) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๓) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านพร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...ลงวันที่... หรือ หนังสือที่...ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๔) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒) หรือ ๑๓๔ (๒๔) ในกรณีที่ผู้นั้นเคยมีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หรือข้อ ๑๓๔ (๒๓) ในกรณีที่ผู้นั้นเคยมีในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓)

(๕) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๕) หรือ ๑๓๒ (๖) หรือ ๑๓๒ (๗) แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๐๐ คนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและเคยมีชื่อในทะเบียนบ้านขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนผู้ร้องและเจ้าบ้าน

(๒) ตรวจสอบใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวของผู้ร้องว่าได้ต่ออายุใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว และรายการย้ายที่อยู่ถูกต้องหรือไม่ หากขาดการต่ออายุหรือรายการที่อยู่ไม่ถูกต้อง ให้แนะนำผู้ร้องดำเนินการให้ถูกต้องเสียก่อน

(๓) คัดใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวให้ปรากฏรายการในหน้าที่ ๑ ถึงหน้าที่ ๖ หน้ารายการย้ายที่อยู่ หน้ารายการต่ออายุครั้งสุดท้าย หน้ารายการบุตรอายุต่ำกว่า ๑๒ ปี ที่อยู่ในครอบครัว โดยให้นายทะเบียนคนต่างด้าวแห่งท้องที่รับรองความถูกต้อง

(๔) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านแห่งอื่นหรือไม่

(๕) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็น เสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๖) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียน-ท้องถิ่นดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...ลงวันที่... หรือ หนังสือที่...ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๗) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๔)

(๘) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๗)

ข้อ ๑๐๑ คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่

(๒) ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านตามใบสำคัญถิ่นที่อยู่และหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "ใบสำคัญถิ่นที่อยู่เลขที่...โคว้าเข้าเมืองเลขที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๓) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๔)

(๔) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๗)

ข้อ ๑๐๒ คนที่ไม่มีสัญชาติไทย ต่อมาได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายให้ยื่นคำร้องแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

กรณีผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และเป็นบุคคลประเภทที่ ๓, ๔ หรือ ๕ และได้รับสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ

(๑) ตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานเอกสาร

(๒) แก้ไขรายการสัญชาติและเลขประจำตัวประชาชนในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๔)

(๓) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๗)

(๔) กรณีบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลประเภทที่ ๘ ให้แก้ไขรายการสัญชาติตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๑) แล้วรายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ได้รับสัญชาติไทย โดยการขอคืน หรือขอมี หรือขอถือสัญชาติตามสามี

(๑) ตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานเอกสาร

(๒) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) หรือทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๓) แล้วแต่กรณี โดยประทับคำว่า "จำหน่าย" หน้ารายการและบันทึกในช่องย้ายออกว่า ตามคำร้องที่...ลงวันที่... พร้อมกับลงลายมือชื่อกำกับไว้

(๓) เพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หรือทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๔) และบันทึกในช่องย้ายเข้ามาจากว่า ตามคำร้องที่...ลงวันที่... พร้อมกับลงลายมือชื่อกำกับไว้

(๔) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่บุคคลที่เพิ่มชื่อตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๔)

(๕) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๗)

กรณีผู้ร้องไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หรือทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) และได้รับสัญชาติไทย ให้ดำเนินการตามวรรคสาม (๓)-(๕) โดยอนุโลม

ข้อ ๑๐๓ คนที่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งมิอาจพิจารณาสั่งการเป็นอย่างอื่น หรือโดยคำสั่งของศาลถึงที่สุด ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ ยกเว้นการกำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้ดำเนินการตามข้อ ๑๓๔ (๒๒) และรายงานตามข้อ ๑๓๒ (๕)

ข้อ ๑๐๔ คนที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ได้เสียสัญชาติไทยหรือสละสัญชาติไทย โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งมิอาจพิจารณาสั่งการเป็นอย่างอื่น หรือโดยคำสั่งของศาลถึงที่สุด หรือถูกเพิกถอนใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจสอบพบ หรือได้รับแจ้งจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยให้ประทับคำว่า "จำหน่ายตรงคำร้องที่...ลงวันที่..." แล้วเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) กรณีมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๔) ก็ให้จำหน่ายแล้วเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๓) โดยหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "เพิ่มชื่อตามคำร้องที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๒) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่บุคคลที่เพิ่มชื่อ ตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๓)

(๓) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๖)

ข้อ ๑๐๕ คนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทย โดยได้รับการผ่อนผันเป็นกรณีพิเศษหรือไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง รวมทั้งผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทย มีความประสงค์ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนผู้ร้องพร้อมทั้งตรวจสอบหลักฐานที่นำมาแสดง โดยเฉพาะหลักฐานการอนุญาตจากส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ควบคุมรับผิดชอบบุคคลดังกล่าว

(๒) สอบสวนเจ้าบ้านให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความยินยอมให้ผู้ร้องอยู่อาศัย

(๓) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่า ผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้านแห่งอื่นหรือไม่

(๔) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็น เสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๕) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...ลงวันที่... หรือ หนังสือที่...ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๖) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๓)

(๗) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๖)

ข้อ ๑๐๖ ผู้ได้รับการยกเว้นการปฏิบัติตามกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้อง ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนผู้ร้องให้ทราบถึงเหตุผลความจำเป็นที่ขอเพิ่มชื่อและเรียกหลักฐานแสดงตัวบุคคลของหน่วยงานที่ควบคุมหรือหลักฐานที่รัฐบาลประเทศนั้น ๆ ออกให้ประกอบการพิจารณา

(๒) ให้นายทะเบียนเพิ่มชื่อลงในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...วันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๓) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๓)

(๔) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๖)

ข้อ ๑๐๗ การขอเพิ่มชื่อตามข้อ ๙๓ ถึงข้อ ๑๐๖ กรณีผู้มีอำนาจอนุมัติหรืออนุญาตพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานเอกสารหรือพยานบุคคลไม่น่าเชื่อถือ หรือผู้ขอเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านมีพฤติการณ์ส่อไปในทางไม่สุจริต และสั่งไม่อนุมัติหรือไม่อนุญาตแล้วให้แจ้งผู้ร้องทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

ข้อ ๑๐๘ การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หรือทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) นอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้รายงานผู้อำนวยการทะเบียนกลางสั่งการเฉพาะกรณี

ตอนที่ ๒
การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน

ข้อ ๑๐๙ การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน กรณีที่บุคคลมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านเกินกว่าหนึ่งแห่ง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นปฏิบัติดังนี้

กรณีอยู่ในเขตสำนักทะเบียนเดียวกัน ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกเจ้าบ้านหรือคนที่มีชื่อซ้ำ ให้มายืนยันที่อยู่ที่แน่นอนเพียงแห่งเดียว

(๒) จำหน่ายชื่อและรายบุคคลอกจากทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่บุคคลดังกล่าวไม่ได้อาศัยอยู่ และให้หมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "ชื่อซ้ำ ตามคำร้องที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๓) การยื่นคำร้องและการรายงานการจำหน่ายให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๐) และ ๑๓๒ (๔)

กรณีอยู่ต่างสำนักทะเบียน ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

(๑) ถ้าได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนที่บุคคลดังกล่าวมีชื่ออยู่ ให้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านที่มีชื่อซ้ำ พร้อมทั้งแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการจำหน่ายให้ถูกต้องตรงกันต่อไป

(๒) ถ้าบุคคลดังกล่าวนำหลักฐานการมีชื่อซ้ำมาแสดงเพื่อขอให้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับ (๑)

(๓) ให้หมายเหตุการจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายชื่อซ้ำ ตามหนังสือที่...ลงวันที่... หรือ ตามคำร้องที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๔) เมื่อดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) แล้ว ให้รายงานการจำหน่ายตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีที่ได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนกลาง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

(๑) ถ้าอยู่ในเขตสำนักทะเบียนเดียวกัน ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับวรรคสอง

(๒) ถ้าอยู่ต่างสำนักทะเบียน ให้แจ้งเจ้าบ้านหรือบุคคลที่มีชื่อซ้ำและดำเนินการเช่นเดียวกับวรรคสอง

ข้อ ๑๑๐ บุคคลมีชื่อในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ

กรณีที่บุคคลมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบแบบแผน ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนพยานหลักฐานทั้งพยานบุคคลและพยานเอกสาร (ถ้ามี)

(๒) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๓) เมื่อนายอำเภอได้พิจาณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน และให้หมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายตามคำร้องที่...ลงวันที่... หรือ หนังสือที่...ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้ลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๔) รายงานการจำหน่ายตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีที่ได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนกลางว่าบุคคลมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบแบบแผน ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

(๑) ให้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลดังกล่าวออกจากทะเบียนบ้านพร้อมทั้งแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการจำหน่ายให้ถูกต้องตรงกันต่อไป โดยให้หมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายตามหนังสือที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๒) รายงานการจำหน่ายตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีที่บุคคลดังกล่าวได้แจ้งการย้ายออกไปมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนในเขตสำนักทะเบียนอื่น ให้สำเนาภาพถ่ายหนังสือสำนักทะเบียนกลางแจ้งไปยังสำนักทะเบียนดังกล่าวทราบและดำเนินการจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน โดยให้ดำเนินการตาม (๑)-(๒) ต่อไป

ข้อ ๑๑๑ เมื่อปรากฏแน่ชัดว่าบุคคลในทะเบียนบ้านนั้นได้ตายไปแล้ว แต่ยังไม่ได้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน ให้เจ้าบ้านยื่นรำค้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนพยานผู้ร้อง บุคคลที่น่าเชื่อถือ และหลักฐานอื่นเพิ่มเติม (ถ้ามี)

(๒) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน โดยให้หมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายตามคำร้องที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๓) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

ข้อ ๑๑๒ คนสัญชาติไทย หรือคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตายในต่างประเทศ และเจ้าบ้านมีความประสงค์จะขอจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานการจดทะเบียนคนตาย (มรณบัตร) หรือหลักฐานการตายที่ออกโดยรัฐบาลของประเทศนั้นซึ่งได้แปลและรับรองว่าถูกต้องโดยกระทรวงการต่างประเทศ และหลักฐานเกี่ยวกับผู้แจ้ง

(๒) จำหน่ายชื่อและรายการคนตายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้าน โดยประทับคำว่า "ตาย" สีแดง ไว้หน้ารายการคนตาย พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "คำร้องที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๓) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

ข้อ ๑๑๓ การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลกรณีอื่น ๆ ตามที่สำนักทะเบียนกลางสั่งการเฉพาะราย เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งแล้ว ให้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายตามหนังสือที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

ข้อ ๑๑๔ การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้รายงานผู้อำนวยการทะเบียนกลางสั่งการเฉพาะกรณี

ตอนที่ ๓
การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารทะเบียนราษฎร

ข้อ ๑๑๕ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร นำเอกสารราชการมาแสดงไม่ว่าเอกสารดังกล่าวจะจัดทำก่อนหรือหลังการจัดทำทะเบียนราษฎร ให้ผู้ยื่นคำร้องแสดงเอกสารดังกล่าวต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น เมื่อนายทะเบียนพิจารณาเห็นว่าเอกสารดังกล่าวเชื่อถือได้ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้

(๒) ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรไม่มีเอกสารราชการมาแสดง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสอบสวนพยานหลักฐานแล้วรวบรวมหลักฐานเสนอนายอำเภอพร้อมด้วยความเห็น เมื่อนายอำเภอพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานดังกล่าวเชื่อถือได้ ให้นายอำเภอสั่งนายทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้

(๓) การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการเกี่ยวกับสัญชาติในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

ในกรณีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการจากสัญชาติอื่นหรือจากไม่มีสัญชาติเป็นสัญชาติไทย เนื่องจากเพราะลงรายการผิดพลาดหรือกรณีอื่น ๆ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียน-ท้องถิ่นสอบสวนพยานหลักฐานแล้วรวบรวมหลักฐานเสนอนายอำเภอพร้อมด้วยความเห็นเมื่อนายอำเภอพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานดังกล่าวเชื่อถือได้ ให้นายอำเภอสั่งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้

ในกรณีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการจากสัญชาติไทยหรือจากไม่มีสัญชาติ หรือจากสัญชาติอื่นเป็นสัญชาติอื่น เนื่องจากเพราะลงรายการผิดพลาดหรือกรณีอื่น ๆ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสอบสวนพยานหลักฐาน และเมื่อพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานดังกล่าวเชื่อถือได้ ก็ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้

ข้อ ๑๑๖ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้าน ทะเบียนบ้านกลาง สูติบัตรหรือมรณบัตร ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีชื่อในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลาง แล้วแต่กรณี

หากปรากฏว่าสูติบัตรหรือมรณบัตรที่ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นออกโดยสำนักทะเบียนอื่น ให้นายทะเบียนแจ้งให้สำนักทะเบียนดังกล่าวทราบเพื่อจะได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องตรงกันต่อไป

ข้อ ๑๑๗ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนคนตายให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่จัดทำทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนตายแล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๑๘ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ซึ่งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้ลงรายการไว้ผิดพลาด ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นผู้ลงรายการผิดพลาดสามารถดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมได้ ยกเว้นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการตามข้อ ๗๖

ข้อ ๑๑๙ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลางให้จัดทำรายงานการแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

ข้อ ๑๒๐ เมื่อมีผู้มายื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการต่าง ๆ ในทะเบียนบ้านขอคัดสำเนาทะเบียนบ้าน ขอแจ้งการย้ายที่อยู่ หรือกรณีอื่นใดก็ตาม หากนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจพบว่ามีบุคคลในทะเบียนบ้านที่มีอายุครบ ๑๕ ปีบริบูรณ์ ให้แก้ไขรายการคำนำหน้านามในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน จากเด็กชายหรือเด็กหญิงเป็นนายหรือนางสาว แล้วแต่กรณีได้ โดยไม่ต้องรายงานไปยังสำนักงานทะเบียนกลาง

ข้อ ๑๒๑ รายการต่าง ๆ ที่นายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ได้รับมอบหมายจากนายทะเบียนลงรายการในแบบพิมพ์เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรไว้แล้ว หากมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่ จะเป็นเพราะเขียนผิดหรือผิดพลาดเพราะเหตุอื่นใดก็ตาม จะลบ ขูด หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เลือนหายไปไม่ได้ แต่ให้ใช้วิธีขีดฆ่าคำหรือข้อความเดิม แล้วเขียนคำหรือข้อความที่ถูกต้องแทนด้วยหมึกสีแดง พร้อมทั้งลงชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้

ข้อ ๑๒๒ กรณีที่สำนักทะเบียนกลางได้ตรวจพบว่ารายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนผิดพลาดและได้แจ้งให้สำนักทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลง เมื่อนายทะเบียน-อำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการแก้ไขแล้ว ไม่ต้องจัดทำรายงานไปยังสำนักทะเบียนกลาง

ข้อ ๑๒๓ กรณีที่สำนักทะเบียนตรวจพบหรือได้รับแจ้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่ารายการในทะเบียนบ้านไม่ถูกต้อง เนื่องจากไม่ตรงกับหลักฐานข้อเท็จจริงตามกฎหมายให้นายทะเบียนแก้ไขให้ถูกต้องแล้วรายงานตามข้อ ๑๓๒ (๔)

ตอนที่ ๔
การขอตรวจ คัด และรับรองสำเนารายการทะเบียนราษฎร

ข้อ ๑๒๔ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอตรวจ หรือให้นายทะเบียนคัดและรับรองสำเนารายการเอกสารทะเบียนราษฎรได้ที่สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่เก็บรายการทะเบียนราษฎรไว้ หรือที่สำนักทะเบียนกลางในวันเวลาราชการ

ข้อ ๑๒๕ ผู้มีส่วนได้เสียตามระเบียบนี้หมายถึง

(๑) เจ้าบ้าน

(๒) ผู้มีชื่อและรายการปกครองในเอกสารที่จะขอตรวจ หรือคัด และรับรองสำเนา

(๓) บุคคลหรือนิติบุคคลใดที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับเอกสารทะเบียนราษฎรไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อม

ข้อ ๑๒๖ บุคคลหรือนิติบุคคลตามข้อ ๑๒๕ (๓) ให้นายทะเบียนเรียกตรวจสอบหลักฐานจากผู้ร้องและพิจารณาความเป็นผู้มีส่วนได้เสียแล้วจึงดำเนินการให้ต่อไป

หากผู้ร้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยทางอ้อม ให้สอบสวนบันทึกปากคำเพื่อยืนยันความเป็นผู้มีส่วนได้เสียไว้เป็นหลักฐานด้วยเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบทางอาญาถ้าเป็นผู้ไม่มีส่วนได้เสีย

ข้อ ๑๒๗ การดำเนินการตามข้อ ๑๒๔ ให้ดำเนินการได้เฉพาะรายการที่ปรากฏในเอกสารจากต้นฉบับหรือหลักฐานของสำนักทะเบียนเท่านั้น เว้นแต่ที่สำนักทะเบียนกลาง ให้เป็นไปตามหลักฐานที่ได้จัดเก็บไว้ด้วยระบบไมโครฟิล์ม หรือจากหลักฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรที่จัดสร้างไว้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ตอนที่ ๕
การส่งและการรายงาน

ข้อ ๑๒๘ การส่งเอกสารการทะเบียนราษฎรที่กำหนดให้ส่งให้สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนท้องถิ่นรวบรวมส่งให้สำนักทะเบียนจังหวัด และให้สำนักทะเบียนจังหวัดรวบรวมส่งให้สำนักทะเบียนกลางต่อไป เว้นแต่สำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตในกรุงเทพมหานครให้จัดส่งโดยตรงไปยังสำนักทะเบียนกลาง

ข้อ ๑๒๙ ระยะเวลาการจัดส่ง

(๑) สำนักทะเบียนจังหวัด ให้รวบรวมจัดส่งไปยังสำนักทะเบียนกลางทุก ๑ เดือน โดยให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นจัดส่งให้สำนักทะเบียนจังหวัดก่อนถึงกำหนดส่งสำนักทะเบียนกลาง ๓ วัน

(๒) สำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตในกรุงเทพมหานครให้จัดส่งไปยังสำนักทะเบียนกลางทุกวันศุกร์ เว้นแต่ถ้าตรงกับวันหยุดราชการให้เลื่อนถัดไปเป็นวันแรกของวันเปิดทำการ

ข้อ ๑๓๐ ช่วงระยะเวลาในการกำหนดส่งของสำนักทะเบียนจังหวัดที่ต้องจัดส่งให้ถึงสำนักทะเบียนกลาง ให้ถือปฏิบัติตามรหัสของสำนักทะเบียนดังนี้

(๑) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๑ ให้ส่งถึงในวันที่ ๑ ของเดือน
(๒) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๒ ให้ส่งถึงในวันที่ ๒ ของเดือน
(๓) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๓ ให้ส่งถึงในวันที่ ๓ ของเดือน
(๔) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๔ ให้ส่งถึงในวันที่ ๔ ของเดือน
(๕) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๕ ให้ส่งถึงในวันที่ ๕ ของเดือน
(๖) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๖ ให้ส่งถึงในวันที่ ๖ ของเดือน
(๗) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๗ ให้ส่งถึงในวันที่ ๗ ของเดือน
(๘) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๘ ให้ส่งถึงในวันที่ ๘ ของเดือน
(๙) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๙ ให้ส่งถึงในวันที่ ๙ ของเดือน

ในกรณีที่วันกำหนดส่งเป็นวันหยุดราชการ ให้เลื่อนถัดไปเป็นวันแรกของวันเปิดทำการ

ข้อ ๑๓๑ วิธีการจัดส่งให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

(๑) บรรจุแบบพิมพ์และแบบรายงานที่จะต้องส่งในซองเอกสารตามรูปแบบที่กำหนด โดยให้แยกแบบพิมพ์และรายงานเป็นแต่ละประเภท

(๒) นับจำนวนเอกสารในแต่ละซองและลงรายการหน้าซองบรรจุเอกสารให้ถูกต้องครบถ้วน

(๓) รวบรวมซองเอกสารทั้งหมดส่งสำนักทะเบียนจังหวัด

(๔) สำนักทะเบียนจังหวัดตรวจสอบจำนวนซองเอกสาร บัญชีนำส่งและหนังสือของสำนักทะเบียนและลงชื่อรับไว้ในหนังสือนำส่งทั้งสองตอนแล้วมอบตอนที่ ๑ คืนให้สำนักทะเบียน ส่วนตอนที่ ๒ เก็บไว้เป็นหลักฐานของสำนักทะเบียนจังหวัด

สำหรับสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตในกรุงเทพมหานครให้ดำเนินการตาม (๑)-(๒) แล้วรวบรวมจัดส่งสำนักทะเบียนกลางต่อไป

ข้อ ๑๓๒ แบบพิมพ์และแบบรายงานการทะเบียนราษฎรที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นต้องส่งเมื่อได้ดำเนินการในแต่ละกรณีไปแล้ว มีดังนี้

(๑) แบบพิมพ์สูติบัตรตอนที่ ๒ ทุกประเภท
(๒) แบบพิมพ์มรณบัตรตอนที่ ๒ ทุกประเภท

(๓) แบบพิมพ์ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ กรณีรับแจ้งการย้ายเข้าแบบพิมพ์ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ กรณีรับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง แบบพิมพ์ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๓ กรณีรับแจ้งการย้ายออก

(๔) แบบรายงานการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการต่าง ๆ ในทะเบียนบ้าน ตามแบบ ท.ร. ๙๗ ก. ตอนที่ ๑

(๕) แบบรายงานการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ตามแบบ ท.ร. ๙๘ ก. ตอนที่๑

(๖) แบบรายงานการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ตามแบบ ท.ร. ๙๘ ข. ตอนที่ ๑

(๗) แบบรายงานการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ตามแบบ ท.ร. ๙๘ ค. ตอนที่ ๑

(๘) แบบรายงานให้เลขรหัสประจำบ้าน ตามแบบ ท.ร. ๙๙ ก.

(๙) แบบรายงานการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการที่อยู่เกี่ยวกับบ้านตามแบบ ท.ร. ๙๙/๑

ข้อ ๑๓๓ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรที่สำนักทะเบียนกลางจะจัดส่งคืนสำนักทะเบียนจังหวัดเพื่อมอบให้สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตในกรุงเทพมหานคร เมื่อได้ดำเนินการเสร็จสิ้น มีดังนี้

(๑)แบบพิมพ์สูติบัตรตอนที่ ๒ ทุกประเภท

(๒) แบบพิมพ์มรบัตรตอนที่ ๒ ทุกประเภท

(๓) แบบพิมพ์ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ทั้ง ๓ ตอน แล้วแต่กรณี

ส่วนที่ ๕
แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎร
ตอนที่ ๑
แบบพิมพ์

ข้อ ๑๓๔ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎร ให้ใช้แบบพิมพ์ต่าง ๆ ท้ายระเบียบนี้ ดังนี้

(๑) ท.ร. ๑ เป็นสูติบัตร ใช้สำหรับคนที่มีสัญชาติไทยและแจ้งการเกิดภายในกำหนด

(๒) ท.ร. ๑/๑ เป็นหนังสือรับรองการเกิด ใช้สำหรับโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีผู้รักษาพยาบาลโดยอาชีพ

(๓) ท.ร. ๑ ตอนหน้า เป็นใบรับแจ้งการเกิด

(๔) ท.ร. ๒ เป็นสูติบัตร ใช้สำหรับคนที่มีสัญชาติไทยและแจ้งการเกิดเกินกำหนด

(๕) ท.ร. ๓ เป็นสูติบัตร ใช้สำหรับคนที่ไม่มีสัญชาติไทย

(๖) ท.ร. ๔ เป็นมรณบัตร ใช้สำหรับคนที่มีสัญชาติไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

(๗) ท.ร. ๔/๑ เป็นหนังสือรับรองการตาย ใช้สำหรับโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีผู้รักษาพยาบาลโดยอาชีพ

(๘) ท.ร. ๔ ตอนหน้า เป็นใบรับแจ้งการตาย

(๙) ท.ร. ๕ เป็นมรณบัตร ใช้สำหรับคนที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราวหรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

(๑๐) ท.ร. ๖ เป็นใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ใช้สำหรับคนที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔)

(๑๑) ท.ร. ๖ ตอนหน้า เป็นใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่

(๑๒) ท.ร. ๗ เป็นใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ใช้สำหรับคนที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓)

(๑๓) ท.ร. ๘ บันทึกการเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร

(๑๔) ท.ร. ๘/๑ แบบรายงานผลคดีเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (แบบรายงานของอำเภอ/ท้องถิ่น)

(๑๕) ท.ร. ๘/๒ แบบรายงานผลคดีเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (แบบรายงานของจังหวัด)

(๑๖) ท.ร. ๙ เป็นใบรับแจ้งเกี่ยวกับบ้าน

(๑๗) ท.ร. ๑๓ เป็นทะเบียนบ้าน ใช้สำหรับคนที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราว หรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

(๑๘) ท.ร. ๑๔ เป็นทะเบียนบ้าน ใช้สำหรับคนที่มีสัญชาติไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

(๑๙) ท.ร. ๑๔/๑ เป็นแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎรจากฐานข้อมูลการทะเบียนของสำนักทะเบียนกลาง

(๒๐) ท.ร. ๓๑	เป็นคำร้องทั่วไป
(๒๑) ท.ร. ๙๗ ก.	เป็นคำร้อง ใช้สำหรับแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการต่าง ๆ หรือจำหน่ายเกี่ยวกับบุคคลและบ้านในทะเบียนบ้าน
(๒๒) ท. ร. ๙๘ ก.	เป็นแบบการให้เลขประจำตัวประชาชน ใช้สำหรับบุคคลสัญชาติไทยที่ได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔)
(๒๓) ท.ร. ๙๘ ข.	เป็นแบบการให้เลขประจำตัวประชาชน ใช้สำหรับบุคคลต่างด้าวที่ได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓)
(๒๔) ท.ร. ๙๘ ค.	เป็นแบบการให้เลขประจำตัวประชาชนใช้สำหรับบุคคลต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยหรือได้รับสัญชาติไทย
(๒๕) ท.ร. ๙๙ ก.	เป็นแบบการให้เลขรหัสประจำบ้าน ใช้สำหรับบ้านที่ปลูกสร้างขึ้นใหม่หรือไม่เคยให้เลขรหัสมาก่อน
(๒๖) ท.ร. ๙๙/๑	เป็นแบบรายงาน ใช้สำหรับกรณีที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมรายการที่อยู่เกี่ยวกับบ้านเป็นจำนวนมากกว่า ๑ หลังในคราวเดียวกัน

ข้อ ๑๓๕ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรทั้งที่ใช้หรือยังไม่ได้ใช้ปฏิบัติเกิดการชำรุดเสียหายจนไม่อาจใช้ปฏิบัติได้ ให้นายทะเบียนยกเลิกใช้แบบพิมพ์ดังกล่าวโดยดำเนินการดังนี้

(๑) ให้ทำเครื่องหมายกากบาทและระบุคำว่า "ยกเลิก" พร้อมสาเหตุการยกเลิกด้วยหมึกสีแดงไว้

(๒) จัดเก็บไว้ในแฟ้มต่างหาก

สำหรับแบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรที่เป็นแบบในการกำหนดเลขประจำตัวประชาชน เมื่อสำนักทะเบียนยกเลิกแล้ว ให้รายงานให้สำนักทะเบียนกลางทราบ โดยระบุชนิดของแบบพิมพ์และเลขประจำตัวประชาชนในแบบพิมพ์ดังกล่าว พร้อมสำเนาการรายงานให้สำนักทะเบียนจังหวัดทราบด้วย

แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรทุกประเภท เมื่อสำนักทะเบียนได้ใช้หรือออกให้ผู้แจ้งผิดประเภท ให้ยกเลิกและออกใหม่ให้ถูกต้องตามชนิดแบบพิมพ์ และดำเนินการเช่นเดียวกับ (๑)-(๒)

ข้อ ๑๓๖ หลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ผู้อำนวยการทะเบียน หรือนายทะเบียนจัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎรก่อนพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ให้คงใช้เป็นหลักฐานในการอ้างอิงหรือแสดงเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

ตอนที่ ๒
การจัดเก็บแบบพิมพ์

ข้อ ๑๓๗ วิธีเก็บทะเบียนบ้าน ให้ปฏิบัติดังนี้

สำนักทะเบียนท้องถิ่น

(๑) ให้แยกเก็บเป็นรายตำบลหรือแขวง

(๒) แต่ละตำบลหรือแขวง แยกออกเป็นถนน ตรอก ซอย และจัดลำดับถนน ตรอก ซอย ตามลำดับอักษรตัวหน้าของชื่อถนน ตรอก ซอยนั้น ๆ ในกรณีชื่อถนน ตรอก ซอยเหมือนกัน แต่มีหมายเลขกำกับให้เรียงตามหมายเลขที่กำกับ

(๓) ภายในส่วนของถนน ตรอก ซอย ให้เรียงลำดับบ้านเลขที่

(๔) การแยกระหว่างตำบลหรือแขวง ถนน ตรอก ซอย ให้ใช้แผ่นวัสดุแข็งขนาดเดียวกับทะเบียนบ้านแต่มีหัวสูงประมาณครึ่งนิ้ว และเขียนชื่อถนน ตรอก ซอย ไว้ในส่วนที่สูงกว่านั้น

(๕) ให้มีแผ่นวัสดุแข็งขนาดเดียวกับทะเบียนบ้านแต่มีหัวสูงประมาณครึ่งนิ้ว ยาวหนึ่งในห้าส่วนของความยาวของแผ่น คั่นไว้ระหว่างบ้านเลขที่ทุก ๆ ๑๐๐ เลขหมาย เช่น ๑-๑๐๐, ๑๐๑-๒๐๐, ๒๐๑-๓๐๐ เป็นต้น

สำนักทะเบียนอำเภอ

(๑) ให้แยกเก็บเป็นรายตำบล หมู่บ้าน

(๒) ให้หมู่บ้านหนึ่ง ๆ ให้เรียงลำดับบ้านเลขที่ ถ้าในหมู่ให้บ้านเลขที่เป็นถนน ตรอก ซอย ให้แยกภายในหมู่บ้านนั้นออกเป็นถนน ตรอก ซอย ตามลำดับอักษรตัวหน้าของชื่อถนน ตรอก ซอยนั้น ๆ

(๓) การแยกรระหว่างตำบล หมู่บ้าน ถนน ตรอก ซอย และกลุ่มบ้านเลขที่ ให้ถือปฏิบัติอย่างเดียวกับสำนักทะเบียนท้องถิ่น โดยอนุโลม

ข้อ ๑๓๘ ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ให้จัดเก็บรวมกัน โดยพิจารณาจากรายการที่อยู่ของบ้าน

ข้อ ๑๓๙ เมื่อนำทะเบียนบ้านออกไปจากที่เพื่อการใดก็ตาม จะต้องเก็บเข้าที่เดิมทันทีเมื่อเสร็จสิ้น จะนำไปเก็บหรือวางไว้ที่อื่นไม่ได้

ข้อ ๑๔๐ การเก็บสูติบัตรตอนที่ ๒ ให้เก็บดังนี้

(๑) แยกประเภทสูติบัตรเป็น ท.ร. ๑หรือ ท.ร. ๒ หรือ ท.ร. ๓ แล้วแต่กรณี

(๒) สูติบัตรของแต่ละประเภทให้จัดเก็บในแฟ้ม

(๓) ในแฟ้มหนึ่ง ๆ ให้บรรจุสูติบัตรเป็นเล่ม ๆ จนเต็มขนาดบรรจุของแฟ้ม โดยให้บรรจุสูติบัตรตามลำดับเลขประจำตัวประชาชนที่ปรากฏอยู่บนมุมบนขวามือของสูติบัตรแต่ละใบ

(๔) แฟ้มที่จัดเก็บสูติบัตรจนเต็มแล้ว ให้ระบุข้อความที่สันแฟ้มว่า "แฟ้มที่...ของปี...เลขประจำตัวเลขที่...ถึงเลขประจำตัวเลขที่..." แล้วจัดเก็บเรียงไว้ให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบเพื่อสะดวกแก่การค้นหา

ข้อ ๑๔๑ การเก็บมรณบัตรตอนที่ ๒ ให้เก็บดังนี้

(๑) แยกประเภทมรณบัตรเป็น ท.ร. ๔ หรือ ท.ร. ๕ แล้วแต่กรณี

(๒) มรณบัตรของแต่ละประเภทให้จัดในแฟ้ม

(๓) ในแฟ้มหนึ่ง ๆ ให้บรรจุมรณบัตรรวมกันทุกตำบล โดยให้บรรจุเรียงตามลำดับวันเดือนปีที่ออกมรณบัตร

(๔) แฟ้มที่จัดเก็บมรณบัตรจนเต็มแล้ว ให้ระบุข้อความที่สันแฟ้มว่า "แฟ้มที่...ออกให้ตั้งแต่วันที่...เดือน...ปี...ถึงวันที่...เดือน...ปี..." แล้วจัดเก็บเรียงไว้ให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบเพื่อสะดวกแก่การค้นหา

ข้อ ๑๔๒ การเก็บใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้แยกประเภทใบแจ้งการย้ายที่อยู่เป็นประเภทและให้แยกจัดเก็บเป็นแต่ละตอน ดังนี้

(๑) ให้จัดเก็บในแฟ้มโดยบรรจุเรียงตามลำดับวันเดือนปีที่ย้ายเข้าในกรณีรับแจ้งการย้ายเข้า หรือตามลำดับวันเดือนปีที่ย้ายออก ในกรณีรับแจ้งการย้ายออก

(๒) แฟ้มที่จัดเก็บจนเต็มแล้ว ให้ระบุข้อความที่สันแฟ้มว่า "แฟ้มที่...ย้ายเข้าตั้งแต่วันที่...เดือน...ปี...ถึงวันที่...เดือน...ปี..." แล้วแต่กรณี แล้วจัดเก็บเรียงไว้ให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบเพื่อสะดวกแก่การค้นหา

(๓) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๒ ซึ่งได้ตอบรับการแจ้งการย้ายเข้าให้ดำเนินการจัดเก็บเช่นเดียวกับ (๑)-(๒)

ข้อ ๑๔๓ ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ซึ่งเป็นการแจ้งการย้ายเข้าหรือแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง หรือการแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง หรือใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้แยกเก็บต่างหากจากการย้ายที่อยู่ตามข้อ ๑๔๒

ข้อ ๑๔๔ การจัดเก็บแบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรอื่น ให้จัดเก็บอยู่ในสภาพที่ปลอดภัยและสะดวกต่อการค้นหา

ส่วนที่ ๖
สำนักทะเบียนและนายทะเบียน

ตอนที่ ๑
สำนักทะเบียนสาขา สำนักทะเบียนเฉพาะกิจ

ข้อ ๑๔๔ ท้องที่ใดที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางได้จัดตั้งให้เป็นสำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจแล้ว ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระเบียบนี้กำหนดในส่วนนั้น ๆ

ข้อ ๑๔๖ สำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจให้กำหนดรหัสประจำสำนักทะเบียนตามที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด

ข้อ ๑๔๗ ให้สำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจจัดส่งเอกสารและแบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรที่ต้องรายงานให้สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่สำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจอยู่ในเขตความรับผิดชอบตามกำหนดเวลาเพื่อจะได้รวบรวมรายงานไปยังสำนักทะเบียนกลางตามระเบียบที่กำหนดไว้ต่อไป

ข้อ ๑๔๘ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรทุกประเภทให้สำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจเบิกจากสำนักทะเบียนจังหวัดแห่งท้องที่

ตอนที่ ๒
นายทะเบียนสาขา นายทะเบียนเฉพาะกิจ

ข้อ ๑๔๙ นายทะเบียนสาขาและนายทะเบียนเฉพาะกิจ ให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

ข้อ ๑๕๐ การระบุตำแหน่งให้ระบุว่า "นายทะเบียนสาขา (ระบุชื่อสาขา) อำเภอ (เทศบาลหรือเขต)..." หรือ "นายทะเบียนเฉพาะกิจ (ระบุชื่อที่ดำเนินการ) อำเภอ (เทศบาลหรือเขต)..." แล้วแต่กรณี

ส่วนที่ ๗
การจัดทำและควบคุมทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนกลาง
ตอนที่ ๑
บททั่วไป

ข้อ ๑๕๑ ให้สำนักทะเบียนกลางจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ตามเอกสารการรายงานของสำนักทะเบียนที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้

ข้อ ๑๕๒ วิธีการจัดทำและควบคุมทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ให้เป็นไปตามวิธีการที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด

(๑) เลขประจำตัวประชาชน มี ๑๓ หลัก แบ่งออกเป็น ๕ ส่วน

ส่วนที่ ๑ มี ๑ หลัก หมายถึง ประเภทบุคคลซึ่งมี ๘ ประเภท

ส่วนที่ ๒ มี ๔ หลัก หมายถึง สำนักทะเบียนที่ออกเลขประจำตัวให้กับประชาชน

ส่วนที่ ๓ และส่วนที่ ๔ รวมกันมี ๗ หลัก หมายถึง ลำดับที่ของบุคคลในแต่ละประเภทของแต่ละสำนักทะเบียน

ส่วนที่ ๕ มี ๑ หลัก หมายถึง เลขตรวจสอบความถูกต้องของเลขประจำตัวประชาชนทั้งหมด

(๒) ประเภทของบุคคลที่อยู่ในระบบทะเบียนราษฎร แบ่งออกเป็น ๘ ประเภท

ประเภทที่ ๑ ได้แก่ คนที่เกิดและมีสัญชาติไทย ได้แจ้งการเกิดภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด

ประเภทที่ ๒ ได้แก่ คนที่เกิดและมีสัญชาติไทย ได้แจ้งการเกิดเกินกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด

ประเภทที่ ๓ ได้แก่ คนไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวซึ่งมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านก่อนวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๗

ประเภทที่ ๔ ได้แก่ คนไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและได้มีการย้ายเข้าในทะเบียนบ้านขณะยังไม่มีเลขประจำตัวประชาชน (ระหว่างวันที่ ๑ มกราคม –๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๗)

ประเภทที่ ๕ ได้แก่ คนไทยที่ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน

ประเภทที่ ๖ ได้แก่ คนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายในลักษณะชั่วคราว และคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ประเภทที่ ๗ ได้แก่ บุตรของบุคคลประเภทที่ ๖ ซึ่งเกิดในประเทศไทย

ประเภทที่ ๘ ได้แก่ บุคคลต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยหรือบุคคลที่ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมาย

ตอนที่ ๒
ทะเบียนบ้าน

ข้อ ๑๔๓ การจัดทำทะเบียนบ้าน การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการที่อยู่ของบ้านของสำนักทะเบียนกลาง ให้จัดทำจากแบบรายงานการแก้ไข เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม หรือจำหน่ายเกี่ยวกับบ้าน หรือทะเบียนบ้าน ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ที่ตกหล่น

ข้อ ๑๔๔ ให้สำนักทะเบียนกลางจัดพิมพ์ทะเบียนบ้านด้วยระบบคอมพิวเตอร์แจกจ่ายให้สำนักทะเบียนตามแผนที่กำหนดจนครบทุกสำนักทะเบียน

ตอนที่ ๓
ทะเบียนคนเกิด

ข้อ ๑๔๕ ให้สำนักทะเบียนกลางจัดทำทะเบียนคนเกิดจากสูติบัตรตอนที่ ๒

ข้อ ๑๔๖ สูติบัตรตอนที่ ๒ ที่นำมาจัดทำทะเบียนคนเกิด ให้ดำเนินการถ่ายภาพไว้ด้วยระบบไมโครฟิล์ม หรือระบบภาพถ่ายคอมพิวเตอร์ เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และคัดรับรองสำเนา

ข้อ ๑๔๗ สูติบัตรตอนที่ ๒ เมื่อได้จัดทำทะเบียนคนเกิดแล้ว ให้ส่งคืนสำนักทะเบียนที่ออกสูติบัตรเพื่อจัดเก็บตามระเบียบต่อไป

ตอนที่ ๔
ทะเบียนคนตาย

ข้อ ๑๔๘ ให้สำนักทะเบียนกลางจัดทำทะเบียนคนตายจากมรณบัตรตอนที่ ๒

ข้อ ๑๔๙ มรณบัตรตอนที่ ๒ ที่นำมาจัดทำทะเบียนคนตาย ให้ดำเนินการถ่ายภาพไว้ด้วยระบบไมโครฟิล์ม หรือระบบภาพถ่ายคอมพิวเตอร์ เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และคัดรับรองสำเนา

ข้อ ๑๖๐ มรณบัตรตอนที่ ๒ เมื่อได้จัดทำทะเบียนคนตายแล้ว ให้ส่งคืนสำนักทะเบียนที่ออกมรณบัตรเพื่อจัดเก็บตามระเบียบต่อไป

ตอนที่ ๕
การย้ายที่อยู่

ข้อ ๑๖๑ เมื่อมีการแจ้งการย้ายออกหรือแจ้งการย้ายเข้าในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนแล้ว ให้สำนักทะเบียนกลางปรับปรุงทะเบียนบ้านให้ตรงกันกับของสำนักทะเบียนตามหลักฐานใบแจ้งการย้ายที่อยู่

ข้อ ๑๖๒ ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้ดำเนินการถ่ายภาพไว้ด้วยระบบไมโครฟิล์ม หรือระบบภาพถ่ายคอมพิวเตอร์ เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และคัดรับรองสำเนา

ข้อ ๑๖๓ ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ เมื่อได้ดำเนินการแล้ว ให้ส่งคืนสำนักทะเบียนที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่เพื่อจัดเก็บตามระเบียบต่อไป

ตอนที่ ๖
การเพิ่มชื่อและการจำหน่ายชื่อ

ข้อ ๑๖๔ ให้สำนักทะเบียนกลางดำเนินการเพิ่มชื่อหรือจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนกลางตามแบบรายงานการเพิ่มชื่อหรือจำหน่ายชื่อที่สำนักทะเบียนจัดส่งมาแล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๖๕ แบบรายงานการเพิ่มชื่อหรือจำหน่ายชื่อเมื่อดำเนินการแล้ว ให้สำนักทะเบียนกลางทำลายตามระยะเวลาและวิธีการที่กำหนด

ตอนที่ ๗
การปรับปรุงฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร

ข้อ ๑๖๖ ให้สำนักทะเบียนกลางดำเนินการปรับปรุงรายการในฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรเป็นปัจจุบันตามหลักฐานที่สำนักทะเบียนจัดส่งมา หรือตามหลักฐานรายการทะเบียนที่พิมพ์จากคอมพิวเตอร์และได้มีการตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องแล้ว

ข้อ ๑๖๗ หลักฐานการปรับปรุงฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรเมื่อดำเนินการแล้ว ให้สำนักทะเบียนกลางทำลายตามระยะเวลาและวิธีการที่กำหนด

ตอนที่ ๘
การส่งและการรายงาน

ข้อ ๑๖๘ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรและแบบรายงานที่สำนักทะเบียนกลางส่งคืนให้สำนักทะเบียนตรวจสอบความถูกต้อง แล้วยืนยันหรือแก้ไขให้ถูกต้องพร้อมทั้งส่งคืนให้สำนักทะเบียนกลางภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับเอกสาร

ข้อ ๑๖๙ การยืนยันหรือแก้ไขความถูกต้องในแบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรและแบบรายงานตามข้อ ๑๖๘ ให้สำนักทะเบียนดำเนินการตามวิธีการที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด

ข้อ ๑๗๐ กรณีที่สำนักทะเบียนกลางตรวจสอบและพบความผิดพลาดของรายการบุคคลและรายการบ้านที่สำนักทะเบียนจัดส่งรายงาน ให้แจ้งสำนักทะเบียนดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามวิธีการที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด

ส่วนที่ ๘
การเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร

ข้อ ๑๗๑ "ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ" ในเขตสำนักทะเบียนอำเภอ หมายถึง นายทะเบียนอำเภอในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่น หมายถึง นายทะเบียนท้องถิ่น

ข้อ ๑๗๒ เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้มีผู้มีอำนาจเปรียบเทียบทำการเปรียบเทียบโดยมิชักช้า

ข้อ ๑๗๓ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบบันทึกคำให้การของผู้กล่าวหาและผู้ต้องหาโดยย่อ

ถ้าผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบก็ให้ทำการเปรียบเทียบได้ แต่ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้แจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป

คำให้การของผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา และบันทึกการเปรียบเทียบ ให้บันทึกลงในสมุดบันทึกการเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร ตามแบบท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๑๗๔ ในการเปรียบเทียบ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดเงินค่าปรับที่ผู้ต้องหาจะต้องพึงชำระโดยคำนึงถึงลักษณะความหนักเบาและพฤติการณ์แห่งความผิดตลอดจนฐานะความเป็นอยู่ของผู้ต้องหา

ข้อ ๑๗๕ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับแล้ว ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบออกใบเสร็จรับเงินให้ผู้ต้องหารับไป

ข้อ ๑๗๖ การรายงานผลคดีเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร ให้สำนักทะเบียนรายงานไปยังสำนักทะเบียนกลาง ตามแบบท้ายระเบียบนี้ทุกเดือนในสัปดาห์แรกของเดือนถัดไป

ข้อ ๑๗๗ การรับเงิน เก็บรักษาเงิน ส่งและถอนเงินค่าเปรียบเทียบ สำหรับกรณีนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้ทำการเปรียบเทียบ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการฝากเงิน การเบิกจ่ายเงิน การรักษาเงิน และการตรวจเงินเทศบาลสำหรับกรณีนายทะเบียนอำเภอเป็นผู้ทำการเปรียบเทียบ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบรับจ่าย การเก็บรักษา และการนำส่งเงิน ในหน้าที่ของอำเภอและกิ่งอำเภอของกระทรวงการคลัง

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ที่ มท ๐๓๒๒/๘๕๓

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕

เรื่อง ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรเพื่อประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎร เพื่อประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๕ จำนวน ชุด

ด้วยผู้อำนวยการทะเบียนกลางได้ใช้อำนาจตามความในมาตรา ๘ (๑) วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ออกระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรเพื่อประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นระเบียบที่ได้กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรเพื่อประชาชน โดยให้สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิบัติงานเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๒ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๑. เป็นการกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนต่าง ๆ ตามบทบัญญัติของกฎหมายการทะเบียนราษฎร กฎกระทรวง และระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้นายทะเบียนได้ทราบกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานอย่างแน่ชัด และเป็นการป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ประวิงเวลาในการให้บริการประชาชนโดยมิชอบ ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนเกิดความมั่นใจว่าจะได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรมยิ่งขึ้น

๒. การนับระยะเวลาการปฏิบัติราชการ เพื่อดำเนินงานตามขั้นตอนแห่งระเบียบนี้ได้กำหนดให้สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๒ ด้วย กล่าวคือ การปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนที่ได้รับการแจ้งหรือการร้องขอจากประชาชนแล้ว จะต้องดำเนินการภายในหนึ่งวันทำการ นับแต่เวลาที่ได้รับการแจ้งหรือการร้องขอ เว้นแต่การปฏิบัติในขั้นตอนใดที่กำหนดระยะเวลาปฏิบัติราชการไว้ชัดแจ้งตามตารางใน ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ แห่งระเบียบนี้ ก็ให้นายทะเบียนถือปฏิบัติตามตารางดังกล่าวใช้บังคับแทน

๓. ระเบียบนี้ให้มีผลใช้บังคับถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้แจ้งให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ในเขตรับผิดชอบ ถือเป็นแนวทางปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร. ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรเพื่อประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๑) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้อำนวยการทะเบียนกลางวางระเบียบการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรเพื่อประชาชนไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรเพื่อประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๕"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับถัดจากวันประกาศ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

"การปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรเพื่อประชาชน หมายความว่าการดำเนินการของสำนักทะเบียนในเรื่องใด ๆ ตามการแจ้งหรือการร้องขอที่ประชาชนได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ กฎกระทรวง และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

"วัน" หมายความว่า วันตามปีปฏิทิน

"วันทำการ" หมายความว่า วันทำการตามปกติของทางราชการ

ข้อ ๔ ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ตอนที่ ๑
บททั่วไป

ข้อ ๕ การปฏิบัติตามขั้นตอนในระเบียบนี้ ให้นายทะเบียนถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ กฎกระทรวง และระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ เว้นแต่ขั้นตอนใดที่มิได้กำหนดไว้ ให้ถือปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดขึ้นแห่งระเบียบนี้ใช้บังคับแทน

ข้อ ๖ การนับระยะเวลาการปฏิบัติราชการตามระเบียบนี้ ให้เริ่มนับแต่วันที่ประชาชนได้แจ้งหรือร้องขอต่อนายทะเบียนเป็นวันเริ่มต้น

ข้อ ๗ ให้นับระยะเวลาการปฏิบัติราชการในแต่ละขั้นตอนให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดในตอนที่ ๒

ข้อ ๘ เมื่อนายทะเบียนได้รับการแจ้งหรือการร้องขอแล้วพิจารณาเห็นว่า

(๑) หลักฐานที่ผู้แจ้งหรือผู้ร้องขอนำมาแสดงไม่ครบถ้วน หรือไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ ให้แจ้งผู้แจ้งหรือผู้ร้องขอทราบพร้อมกับให้คำแนะนำในคราวเดียวกันในเวลานั้น หากผู้แจ้งหรือผู้ร้องขอไม่อาจดำเนินการได้ในเวลานั้น ให้นายทะเบียนบันทึกถึงสาเหตุและเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ไว้ในคำขอ

(๒) กรณีไม่มีแนวทางปฏิบัติที่แน่ชัด ให้สรุปความเห็นพร้อมหลักฐานเสนอให้ผู้มีอำนาจตามลำดับชั้นวินิจฉัยสั่งการต่อไป ทั้งนี้ผู้มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการดังกล่าวจะต้องเร่งดำเนินการโดยเร็ว

(๓) กรณีจำเป็นอันเนื่องมาจากเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุอันสมควร ไม่สามารถดำเนินการได้ ให้นายทะเบียนแจ้งผู้แจ้งหรือผู้ร้องขอทราบ โดยบันทึกเหตุผลไว้ในคำขอ

การปฏิบัติตาม (๑) หรือ (๒) หรือ (๓) มิให้นับรวมระยะเวลาดังกล่าวเป็นระยะเวลาในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ ๙ กรณีผู้มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการตามกฎหมาย ระเบียบ เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรสั่งไม่อนุมัติ หรือไม่อนุญาต หรือสั่งการเป็นอย่างอื่นซึ่งไม่อาจดำเนินการตามที่แจ้งหรือร้องขอได้ ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวแจ้งให้ผู้แจ้งหรือผู้ร้องขอทราบเป็นลายลักษณ์อักษร และระบุเหตุผลโดยละเอียดกับให้ยกเลิกการแจ้งหรือคำขอและคืนหลักฐานให้ไป

ตอนที่ ๒

ขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรเพื่อประชาชนของสำนักทะเบียน

ข้อ ๑๐ ให้นายทะเบียนหรือผู้มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการพิจารณาดำเนินการตามการแจ้งหรือการร้องขอให้แล้วเสร็จตามขั้นตอนและระยะเวลาในตารางการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๑๑ กรณีเป็นการแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด เมื่อได้ออกหลักฐานการรับแจ้งแล้วให้นำหลักฐานดังกล่าวเสนอนายทะเบียน ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง เพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๑๒ การปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรกรณีอื่นซึ่งมิได้กำหนดขั้นตอน และระยะเวลาไว้ตามข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ ให้นายทะเบียนพิจารณาดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ วันทำการ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ตารางขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎร
แนบท้ายระเบียบสำนักทะเบียนกลาง
ว่าด้วยการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรเพื่อประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๕

เรื่อง	ผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน	ระยะเวลาดำเนินการ	หมายเหตุ
๑. **บ้านและทะเบียนบ้าน**		๓๐ วัน	มาตรา ๔๒
การย้ายบ้านซึ่งเคลื่อนย้ายได้ หรือการย้ายแพ หรือยานพาหนะ ซึ่งใช้เป็นที่อยู่ประจำ	นายทะเบียนผู้รับแจ้ง		
๒. **ทะเบียนคนเกิด**			
๒.๑ การแจ้งเกิดในสถานพยาบาล	นายทะเบียนผู้รับแจ้ง	๑๕ วัน	ระเบียบฯ ข้อ ๕๒
๒.๒ การแจ้งเกิดเกินกำหนดเวลา	นายทะเบียน นายอำเภอ	๑๕ วันทำการ ๓ วันทำการ	ระเบียบฯ ข้อ ๕๗, ๕๘
๒.๓ เด็กในสภาพแรกเกิด หรือเด็กอ่อนซึ่งถูกทอดทิ้ง	นายทะเบียน นายอำเภอ	๕ วันทำการ ๓ วันทำการ	ระเบียบฯ ข้อ ๕๙
๓. **ทะเบียนคนตาย**			
การแจ้งการตายเกินกำหนดเวลา	นายทะเบียน	๓ วันทำการ	ระเบียบฯ ข้อ ๗๐
๔. **การย้ายที่อยู่**			
๔.๑ การแจ้งการย้ายที่อยู่เข้าบ้านใดเป็นจำนวนมาก ๆ	นายทะเบียนผู้รับแจ้ง	๕ วันทำการ	มาตรา ๓๑
๔.๒ กรณีย้ายเข้ารายการบุคคลในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ผิดพลาด	นายทะเบียนผู้รับแจ้ง	๕ วันทำการ	ระเบียบฯ ข้อ ๗๗

เรื่อง	ผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน	ระยะเวลาดำเนินการ	หมายเหตุ
๔.๓ กรณีย้ายปลายทาง	นายทะเบียนปลายทาง นายทะเบียนต้นทาง นายทะเบียนปลายทาง	๖ วันทำการ ๖ วันทำการ ๓ วันทำการ	ระเบียบฯ ข้อ ๙๐
๕. การเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน			
๕.๑ กรณีตกสำรวจ ตรวจสอบทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙	นายทะเบียน สำนักทะเบียนกลาง นายอำเภอ	๓๐ วันทำการ ๕ วันทำการ ๓ วันทำการ	ระเบียบฯ ข้อ ๙๓
๕.๒ กรณีมีสูติบัตร หรือใบแจ้งการย้ายที่อยู่ หรือทะเบียนบ้านแบบเดิม	นายทะเบียน สำนักทะเบียนซึ่งออกหลักฐาน	๓๐ วันทำการ ๗ วันทำการ	ระเบียบฯ ข้อ ๙๔
๕.๓ กรณีคนสัญชาติไทยเดินทางกลับจากต่างประเทศ หรือเกิดในต่างประเทศเดินทางเข้ามาในประเทศไทยโดยไม่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นคนสัญชาติไทย	นายทะเบียน ตรวจคนเข้าเมือง	๓๐ วันทำการ เป็นไปตามระเบียบของตรวจคนเข้าเมือง	ระเบียบฯ ข้อ ๙๕
๕.๔ กรณีอ้างว่าเป็นคนสัญชาติไทย	นายทะเบียน สำนักทะเบียนกลาง นายอำเภอ	๓๐ วันทำการ ๕ วันทำการ ๓ วันทำการ	ระเบียบฯ ข้อ ๙๗
๕.๕ กรณีเด็กอนาถา	นายทะเบียน สำนักทะเบียนกลาง นายอำเภอ	๓๐ วันทำการ ๕ วันทำการ ๓ วันทำการ	ระเบียบฯ ข้อ ๙๘

เรื่อง	ผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน	ระยะเวลาดำเนินการ	หมายเหตุ
๕.๖ กรณีบุคคลถูกลงรายการตายหรือจำหน่ายในทะเบียนบ้านไว้แล้ว ต่อมาบุคคลนั้นขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน	นายทะเบียน นายอำเภอ	๒๐ วันทำการ ๓ วันทำการ	ระเบียบฯ ข้อ ๙๙
๕.๗ กรณีคนต่างด้าวมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวเคยมีชื่อในทะเบียนบ้าน	นายทะเบียน สำนักทะเบียนกลาง นายอำเภอ	๒๐ วันทำการ ๕ วันทำการ ๓ วันทำการ	ระเบียบฯ ข้อ ๑๐๐
๕.๘ กรณีคนต่างด้าวได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย	นายทะเบียน	๒๐ วันทำการ	ระเบียบฯ ข้อ ๑๐๑
๕.๙ กรณีคนต่างด้าวได้รับการผ่อนผันเป็นกรณีพิเศษหรือไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย รวมทั้งผู้เกิดในประเทศไทย ซึ่งไม่ได้สัญชาติไทย	นายทะเบียน สำนักทะเบียนกลาง นายอำเภอ	๒๐ วันทำการ ๕ วันทำการ ๓ วันทำการ	ระเบียบฯ ข้อ ๑๐๕
๖. **การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน**			
กรณีบุคคลมีชื่อในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ	นายทะเบียน นายอำเภอ	๓๐ วันทำการ ๓ วันทำการ	ระเบียบฯ ข้อ ๑๑๐

เรื่อง	ผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน	ระยะเวลาดำเนินการ	หมายเหตุ
๗. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการทะเบียนราษฎร การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการ กรณีไม่มีเอกสารราชการแสดง และกรณีแก้ไขรายการสัญชาติจากสัญชาติอื่นเป็นสัญชาติไทย	นายทะเบียน นายอำเภอ	๓๐ วันทำการ ๕ วันทำการ	ระเบียบฯ ข้อ ๑๑๕
๘. การขอตรวจค้น คัด และรับรองสำเนาทะเบียนคนเกิดหรือสูติบัตร ทะเบียนคนตายหรือมรณบัตร	นายทะเบียน	๓ วันทำการ	ระเบียบฯ ข้อ ๑๒๔

สำนักทะเบียนกลาง
พฤษภาคม ๒๕๓๕

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง
ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา
พ.ศ. ๒๕๓๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๑) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้อำนวยการทะเบียนกลางวางระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขาไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. ๒๕๓๕"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัด ดังต่อไปนี้ คือ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง พะเยา ตาก สุโขทัย น่าน กำแพงเพชร แพร่ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ เลย อุทัยธานี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดเพิ่มเติมภายหลัง

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

"ชาวไทยภูเขา" หมายความว่า บุคคลดั้งเดิมซึ่งเป็นชาวเขาที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บนพื้นที่สูงซึ่งเป็นป่าเขาในประเทศไทย มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี เชื้อชาติ ภาษา ความเชื่อ ตลอดจนวิถีทางการดำเนินชีวิตแตกต่างไปจากชาวไทยพื้นราบ ได้แก่ แม้ว เย้า มูเซอ ลีซอ อีก้อ กะเหรี่ยง ลัวะ ถิ่น ขมุ และกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีลักษณะเช่นเดียวกันชาวเขาซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

"อำเภอ" ให้หมายความรวมถึง กิ่งอำเภอ

"นายอำเภอ" ให้หมายความรวมถึง ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

"วัน" หมายความว่า วันตามปีปฏิทิน

"บิดา" หมายความว่า บิดาตามความเป็นจริง

ข้อ ๕ ชาวไทยภูเขาที่จะได้รับการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยและเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน จะต้องเป็นบุคคลในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

๕.๑ อยู่ในความดูแลของหน่วยราชการ เช่น กรมประชาสงเคราะห์ หรือตำรวจตระเวนชายแดน หรือกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน หรือกองทัพบก

๕.๒ ได้รับการสำรวจตรวจสอบและได้รับการจดทะเบียนราษฎรชาวเขา (แบบ ทร.ชข.๑) ไว้แล้ว เมื่อระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๒–๒๕๑๓

๕.๓ ได้รับการจัดทำทะเบียนราษฎรตามโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชนที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๒๕

๕.๔ ได้รับการจัดทำทะเบียนราษฎรชาวเขา ตามโครงการที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๒๗ ระหว่างเดือนมีนาคม–สิงหาคม ๒๕๒๘

๕.๕ ได้รับการสำรวจข้อมูลประชากรชาวเขา ตามโครงการที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๒๗ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๘–๒๕๓๑

๕.๖ ได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวบุคคลบนพื้นที่สูงตามโครงการที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๓๓ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๓–๒๕๓๔

ข้อ ๖ บุคคลตามข้อ ๕ จะต้องมีคุณสมบัติและอยู่ภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

๖.๑ เกิดในประเทศไทยและบรรลุนิติภาวะหรือได้มีการสมรสแล้วตามประเพณี

๖.๒ มีถิ่นที่อยู่ถาวรเป็นหลักแหล่ง โดยมีรายการในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) หรือเป็นบุคคลที่มีหลักฐานตามข้อ ๕ ต่อเนื่องกันมาไม่น้อยกว่า ๕ ปี ในเขตอำเภอเดียวกัน ยกเว้นการมีถิ่นที่อยู่ใหม่อย่างถาวร เนื่องจากสมรสและมีการแจ้งย้ายตามระบบทะเบียนราษฎรถูกต้อง ซึ่งรวมระยะเวลาที่อยู่เดิมกับที่อยู่ใหม่แล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี

๖.๓ เป็นผู้ทำมาหาเลี้ยงชีพโดยสุจริต มีอาชีพที่ไม่ขัดหรือเป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม และประเทศชาติ

๖.๔ ไม่เป็นผู้ที่ปลูกพืชเสพติดหรือถ้าเคยปลูกพืชเสพติดมาก่อนต้องเลิกปลูกพืชเสพติด

ข้อ ๗ ชาวไทยภูเขาที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๕ และข้อ ๖ ประสงค์ที่จะให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน จะต้องยื่นเรื่องตามแบบที่กำหนดท้ายระเบียบนี้ต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) หากผู้ร้องไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) ให้ยื่นเรื่องต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ตนมีรายการประวัติอยู่ในปัจจุบันก่อน เพื่อนายทะเบียนจะได้เพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓)

กรณีผู้ร้องมีบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะในขณะร้องขอ ให้ผู้ร้องแจ้งชื่อบุตรพร้อมอายุไว้ในคำร้องด้วย ยกเว้นบุตรได้มีการสมรสตามข้อ ๖.๑ แล้ว ให้ยื่นเรื่องต่างหาก

ให้นายทะเบียนตรวจสอบคำร้องและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ แล้วเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อนายอำเภอแห่งท้องที่ภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันรับเรื่อง

ข้อ ๘ เมื่อนายทะเบียนได้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อนายอำเภอแห่งท้องที่แล้ว ให้นายอำเภอสอบข้อเท็จจริงของชาวไทยภูเขานั้น แล้วเสนอเรื่องพร้อมความเห็นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๒๐ วัน

ข้อ ๙ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้ลงรายการ

สัญชาติไทยในทะเบียนบ้านแก่ชาวไทยภูเขาที่ร้องขอ ทั้งนี้โดยให้สำนักทะเบียนจังหวัดเป็นผู้รวบรวมรายชื่อเป็นรายครอบครัวลงในแบบพิมพ์บัญชีการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทย (แบบ ทชน.๖) ตามที่กำหนดท้ายระเบียบนี้ พร้อมความเห็นเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด ผลการพิจารณาเป็นประการใดให้แจ้งนายอำเภอทราบเพื่อดำเนินการต่อไป การดำเนินการในขั้นนี้ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน

กรณีชาวไทยภูเขาซึ่งเป็นบิดาหรือมารดาได้รับอนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านได้ ให้บุตรของบุคคลดังกล่าวซึ่งแจ้งชื่อไว้ตามข้อ ๗ วรรคสอง ได้รับการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านด้วย

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาวินิจฉัยสั่งการแล้ว ให้สำนักทะเบียนจังหวัดจัดทำสำเนาแบบพิมพ์บัญชี (แบบ ทชน.๖) ตามวรรคแรก ส่งให้สำนักทะเบียนกลางภายใน ๑๐ วัน

ข้อ ๑๐ กรณีที่ตรวจสอบพบความไม่ถูกต้องสมบูรณ์ของคำร้องขอหรือเอกสารหลักฐานพยานต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์วิธีการหรือเงื่อนไขที่กำหนด ให้นายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้ผู้ร้องหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง หรือจัดส่งเอกสารเพิ่มเติมให้ครบถ้วน ถ้าเป็นกรณีไม่สามารถดำเนินการให้แก่ผู้ร้องได้ให้ส่งเรื่องคืนสำนักทะเบียนหรืออำเภอแล้วแต่กรณี เพื่อแจ้งให้ผู้ร้องทราบ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้มีการวินิจฉัยสั่งการ

การปฏิบัติการตามวรรคแรก มิให้นับรวมระยะเวลาดังกล่าวเป็นระยะเวลาในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๑ ให้นายอำเภอแจ้งผลการพิจารณาตามข้อ ๙ ให้สำนักทะเบียนทราบภายใน ๕ วัน

ข้อ ๑๒ เมื่อสำนักทะเบียนได้รับแจ้งผลการพิจารณาแล้ว ให้แจ้งผู้ร้องทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

๑๒.๑ กรณีที่ได้รับอนุมัติ ให้นายทะเบียนจำหน่ายชื่อบุคคลดังกล่าวออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) และดำเนินการลงรายการสัญชาติไทยและเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) โดยกำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๕ ตามแบบพิมพ์ ท.ร.๙๘ ก พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องบันทึกของทะเบียนบ้านว่า "ได้รับอนุมัติตามหนังสือจังหวัด..... เลขที่..... ลงวันที่....." แล้วลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ หากบุคคลดังกล่าวมีสูติบัตร ให้หมายเหตุการได้สัญชาติไทยไว้ด้านหลังสูติบัตรด้วย โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๒ วัน

๑๒.๒ กรณีไม่ได้รับอนุมัติ ให้คงสภาพเดิมโดยไม่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับการลงรายการสัญชาติแต่อย่างใด

ข้อ ๑๓ ให้สำนักทะเบียนรายงานการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามข้อ ๑๒ โดยส่งแบบพิมพ์ ท.ร.๙๘ ก ตอนที่ ๑ พร้อมหมายเหตุที่มุมบนด้านขวาว่า "ชาวไทยภูเขา"

ให้สำนักทะเบียนกลางทราบ ภายใน ๑๐ วัน และแจ้งหน่วยราชการที่มีทะเบียนประวัติของชาวไทยภูเขาทราบ เพื่อหมายเหตุการได้สัญชาติไทยในทะเบียนประวัติด้วย

ข้อ ๑๔ ชาวไทยภูเขาที่เป็นผู้เยาว์ ปรากฏว่าบิดาและมารดาเสียชีวิตหรือไม่ทราบว่ามีชีวิตอยู่หรือไม่และไม่ทราบว่าอยู่ที่ใด ประสงค์ที่จะลงรายการสัญชาติไทยและเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน ให้ผู้ปกครองหรือผู้อุปการะเลี้ยงดูที่มีสัญชาติไทยยื่นคำร้องแทนโดยให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ ๗ โดยอนุโลม

ข้อ ๑๕ ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทำเบียนกลาง

คำร้องขอให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน ..... พ.ศ. .....

เรื่อง ขอให้พิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน

เรียน นายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

ด้วยข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี ชาวไทยภูเขาเผ่า.....อยู่หมู่บ้าน.....เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ/กิ่งอำเภอ.....จังหวัด.....เป็นชาวไทยภูเขาที่ไม่เคยถือสัญชาติอื่นใดมาก่อน มีความประสงค์จะขอให้ทางราชการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ข้าพเจ้าและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

๑. ชื่อ.....อายุ.....ปี

๒. ชื่อ.....อายุ.....ปี

๓. ชื่อ.....อายุ.....ปี

๔. ชื่อ.....อายุ.....ปี

๕. ชื่อ.....อายุ.....ปี

พร้อมคำร้องนี้ ข้าพเจ้าได้ส่งแบบรายการประวัติ หนังสือรับรองและหลักฐานอื่น ๆ มาเพื่อโปรดพิจารณาด้วยแล้ว

ลงชื่อ.....ผู้ร้อง

(.....)

รายการประวัติชาวไทยภูเขา

วันที่.....เดือน ..... พ.ศ. .....

๑. ชื่อตัว.....ชื่อสกุล.....ชาวเขาเผ่า.....
เกิดเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....อายุ.....ปี สถานที่เกิด หมู่บ้าน
.....เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล..... อำเภอ/กิ่งอำเภอ
.....จังหวัด.....ประเทศ.....ปัจจุบันอยู่หมู่บ้าน.....
เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ/กิ่งอำเภอ.....
จังหวัด.....โดยอาศัยอยู่ ณ ที่ดังกล่าวตั้งแต่ พ.ศ. ..... เป็นเวลา.....ปี

๒. เป็นชาวไทยภูเขา

( ) อยู่ในความดูแลของหน่วยราชการ คือ.....

( ) ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนราษฎรชาวเขา (ทร.ชข.๑) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๑๓

( ) ได้รับการจัดทำทะเบียนราษฎร ตามโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชนที่คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๒๕

( ) ได้รับการจัดทำทะเบียนราษฎรชาวเขา ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๒๗ ระหว่างเดือนมีนาคม-สิงหาคม ๒๕๒๘

( ) ได้รับการสำรวจข้อมูลประชากรชาวเขาตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๒๗ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๘-๒๕๓๑

( ) ได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวบุคคลบนพื้นที่สูงตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๓๓ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๓๔

๓. บิดาชื่อ.....เป็นชาวเขาเผ่า/สัญชาติ.....
เกิดที่ประเทศ.....มารดาชื่อ.....เป็นชาวเขาเผ่า/สัญชาติ
.....เกิดประเทศ.....ภริยา/สามีชื่อ.....
เป็นชาวเขาเผ่า/สัญชาติ.....เกิดประเทศ.....

๔. มีบุตรรวม.....คน เป็นชาย.....คน หญิง.....คน ได้แก่

๔.๑ ชื่อ.....วันเดือนปีเกิด.....
อายุ.....ปี สถานที่เกิด.....

๔.๒ ชื่อ.....วันเดือนปีเกิด.....
อายุ.....ปี สถานที่เกิด.....

๔.๓ ชื่อ.....วันเดือนปีเกิด.....
อายุ.....ปี สถานที่เกิด.....

๔.๔ ชื่อ.....วันเดือนปีเกิด.....
อายุ.....ปี สถานที่เกิด.....

๔.๕ ชื่อ.....วันเดือนปีเกิด.....
อายุ.....ปี สถานที่เกิด.....

๕. มีพี่น้องร่วมบิดามารดา จำนวน.....คน เป็นชาย.....คน หญิง..... ดังนี้

๕.๑ .....

๕.๒ .....

๕.๓ .....

๕.๔ .....

๕.๕ .....

๖. ประกอบอาชีพหลัก.....อาชีพรอง.....
ภริยา/สามีประกอบอาชีพหลัก.....อาชีพรอง.....

๗. มีทรัพย์สิน/หลักทรัพย์ ดังนี้

๗.๑ บ้าน..... ราคาประมาณ.....

๗.๒ ที่ดิน..... ราคาประมาณ.....

๗.๓ พืชไร่..... ราคาประมาณ.....

๗.๔ สัตว์เลี้ยง..... ราคาประมาณ.....

๗.๕ อื่น ๆ ..... ราคาประมาณ.....

๘. การศึกษาและภาษา

๘.๑ เคยเรียนหนังสือไทยที่.....จำนวน.....ปี
จบชั้น .....

๘.๒ ความรู้หนังสือไทย (พูด-อ่าน-เขียน) .....

๘.๓ ชีวิตประจำวันใช้ภาษา.....

๘.๔ ความรู้ภาษาต่างประเทศ (พูด-อ่าน-เขียน).....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่ารายการที่กรอกในประวัตินี้เป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....ผู้ร้อง

ลงชื่อ.....ผู้เขียน

(ทชน. ๓)

หนังสือรับรองของเจ้าหน้าที่หน่วยราชการหรือบุคคลที่เชื่อถือได้

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน ..... พ.ศ. .....

ข้าพเจ้า..... อายุ.....ปี เป็นผู้มีสัญชาติไทย อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ/กิ่งอำเภอ..... จังหวัด..... ตำแหน่ง.....สังกัด..... โดยมารับตำแหน่งปัจจุบันเมื่อ.....มีความเกี่ยวพันกับผู้ร้องในฐานะ .....ได้พิจารณาข้อความที่ปรากฏในคำร้องขอให้ลงรายการสัญชาติไทยใน ทะเบียนบ้าน และรายการประวัติชาวไทยภูเขาของ..... ที่ยื่นต่อนายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ..... แล้ว น่าเชื่อว่าเป็นความจริง

ลงชื่อ ..... ผู้รับรอง

(.....)

ลงชื่อ ..... พยาน

(.....)

ลงชื่อ ..... พยาน

(.....)

หมายเหตุ บุคคลที่เชื่อถือได้ให้หมายรวมถึงตัวแทนขององค์กรเอกชนด้วย

แบบพิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือ

สำนักทะเบียน จังหวัด รหัสสำนักทะเบียน เลขที่
เจ้าของลายพิมพ์นิ้วมือชื่อ นามสกุล เลขประจำตัวประชาชน
เพศ สัญชาติ เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประกอบอาชีพ เดือนในหนึ่งปี ระดับการศึกษา
อยู่บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย ถนน ตำบล
เลขรหัสประจำบ้าน สถานภาพทางการทหาร
คู่สมรสชื่อ นามสกุล สัญชาติ เลขประจำตัวประชาชนคู่สมรส
บิดาชื่อ นามสกุล สัญชาติ เลขประจำตัวประชาชนบิดา
มารดาชื่อ นามสกุล สัญชาติ เลขประจำตัวประชาชนมารดา

ติดรูปถ่าย	๑ หัวแม่มือขวา	๒ นิ้วชี้ขวา	๓ นิ้วกลางขวา	๔ นิ้วนางขวา	๕ นิ้วก้อยขวา
	๖ หัวแม่มือซ้าย	๗ นิ้วชี้ซ้าย	๘ นิ้วกลางซ้าย	๙ นิ้วนางซ้าย	๑๐ นิ้วก้อยซ้าย
	มือซ้ายพิมพ์กดพร้อมกัน ๔ นิ้ว		หัวแม่มือซ้าย / หัวแม่มือขวา	มือขวาพิมพ์กดพร้อมกัน ๔ นิ้ว	

ลายมือชื่อเจ้าของลายนิ้วมือ

คำแนะนำในการพิมพ์ลายนิ้วมือ

๑. จงกลิ้งหมึกบนแท่นพิมพ์ให้ติดเสมอกันโดยทั่วไป
๒. จงล้างและเช็ดนิ้วมือให้แห้งสนิท
๓. ในการพิมพ์กลิ้งนิ้ว จงกลิ้งนิ้วจากขอบเล็บข้างหนึ่งไปจนจดขอบเล็บอีกข้างหนึ่ง อย่าให้นิ้วลื่นไถลเวลาพิมพ์
๔. จงพิมพ์ให้นิ้วเรียงกันไปตามลำดับ อย่าให้สลับนิ้วกัน
๕. รายการทั้งหมดในแบบฟอร์มจงเขียนด้วยอักษรตัวบรรจง หรือพิมพ์ดีด
๖. จงหมายเหตุบอกไว้ในช่องพิมพ์ลายนิ้วมือด้วยว่า นิ้วใดด้วน หรือพิมพ์ไม่ได้
๗. ช่อง "เลขที่" นั้น ให้ใส่เลขที่ของผู้ที่ได้รับการบรรจุในการณีหนึ่งกรณีใดโดยเฉพาะ เลขที่ในช่องนี้จะได้เอาไว้เป็นเลขหมายตรวจค้นลายนิ้วมือ

บันทึกรายการประวัติบุคคลเพิ่มเติม

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

(ทชน. ๕)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ.....

ที่.....**วันที่**.....

เรื่อง.....

เรียน นายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

ด้วย นาย/นาง/นางสาว.....ชาวไทยภูเขาเผ่า.....อยู่หมู่บ้าน.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล..... ได้ยื่นคำร้องขอให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ตนเองพร้อมบุตร จำนวน.....คน รวมทั้งสิ้น.....คน

ได้ตรวจสอบเอกสารประกอบด้วย ( ) คำร้อง ( ) รายการประวัติ ( ) หนังสือรับรอง ( ) แบบพิมพ์ลายนิ้วมือ ( ) รูปถ่าย (ถ้ามี) ( ) หลักฐานอื่น

( ) มีคุณสมบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. ๒๕๓๕

( ) ขาดคุณสมบัติในข้อ.....ของระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. ๒๕๓๕

ความเห็นนายทะเบียน

( ) เห็นควรอนุมัติและส่งเรื่องให้จังหวัดพิจารณาต่อไป

( ) ไม่เห็นควรอนุมัติ

( ) ความเห็นเพิ่มเติม.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

คำสั่ง .....

.....

.....

ลงชื่อ .....

(.....)

นายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ.....

(ทชน. ๖)

แบบบัญชีการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทย

จังหวัด .....

ลำดับที่ครอบครัว	ชื่อ-ชื่อสกุล ผู้ยื่นคำร้องและบุตร ตามคำร้อง	เผ่า	บ้านเลขที่ หมู่ที่ตำบล	อำเภอ	ผลการพิจารณา อนุมัติหรือไม่อนุมัติ ลงชื่อ/วันเดือนปี	รวม (คน)
๑.	๑. .....(ผู้ยื่น).....					
	๒. .....สามี/ภรรยาของผู้ยื่น).....					
	๓. .....บุตร.....					
	๔. .....บุตร.....					
	๕. .....บุตร.....					
๒.	๑.					
	๒.					
	๓.					

ชาวไทยภูเขาและบุตรที่ขอรับการพิจารณา รวมทั้งสิ้น จำนวน .....คน

ลงชื่อ ..... จ่าจังหวัด

(.....)

อนุมัติ.....คน

ไม่อนุมัติ.....คน

ส่งอำเภอสอบสวนเพิ่มเติม.....คน

ลงชื่อ .....ผู้ว่าราชการจังหวัด

(.....)

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๘๖๘

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕

เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามระเบียบสำนักท่าเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. ๒๕๓๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง พะเยา ตาก สุโขทัย น่าน กำแพงเพชร แพร่ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ เลย อุทัยธานี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๔๕๐ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๖๙๕ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๒๘

ตามที่กรมการปกครองได้จัดส่งระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้จังหวัดและสำนักทะเบียนถือปฏิบัติ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๓๕ เป็นต้นไป นั้น

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า สำนักทะเบียนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวอยู่บางประการ รวมทั้งเกิดความสับสนในแนวทางปฏิบัติระหว่างระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. ๒๕๓๕ และระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

กรมการปกครองจึงขอซักซ้อมแนวทางปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

๑. การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๗ กำหนดขึ้นเพื่อใช้บังคับเฉพาะกรณีการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขาเท่านั้น โดยให้ชาวไทยภูเขาที่ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ยื่นเรื่องต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีรายการประวัติอยู่ในปัจจุบันก่อน เพื่อนายทะเบียนจะได้เพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) และให้นายทะเบียนเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓)

ได้เลย หากชาวไทยภูเขานั้นมีรายการประวัติอยู่ภายในเขตท้องที่ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่กำหนดให้มีทะเบียนบ้านสำหรับบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย

ฉะนั้น หากชาวไทยภูเขาซึ่งยื่นเรื่องของลงรายการสัญชาติไทยรายใดไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) แต่มีรายการประวัติอยู่ ก็ให้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๗ ซึ่งนายทะเบียนจะต้องเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ให้ก่อนทุกราย โดยกำหนดเลขประจำตัวประชาชนประเภท ๖ ตามแบบพิมพ์ ท.ร. ๙๘ ข. พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องบันทึกของทะเบียนบ้านว่า "เพิ่มชื่อตามคำร้อง ทชน. ๑ ลงวันที่ ....." และลงลายมือชื่อ วันเดือนปีกำกับไว้ แล้วรายงานโดยส่งแบบพิมพ์ ท.ร.๙๘ ข. ตอนที่ ๑ พร้อมหมายเหตุที่มุมบนด้านขวาว่า "ชาวไทยภูเขา" ให้สำนักทะเบียนกลางทราบภายใน ๑๐ วัน แต่หากชาวไทยภูเขานั้นได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลบนพื้นที่สูง ซึ่งมีการกำหนดเลขประจำตัวประชาชนและเลขประจำบ้านไว้เรียบร้อยแล้ว นายทะเบียนก็ไม่ต้องเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) และไม่ต้องรายงานให้สำนักทะเบียนกลางทราบแต่อย่างใด ทั้งนี้ กรมการปกครองจะดำเนินการจัดพิมพ์ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ฉบับคอมพิวเตอร์ ส่งให้สำนักทะเบียนในโอกาสต่อไป

๒. สำหรับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) กรณีอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้แล้วให้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๕ หรือ ข้อ ๑๐๖ แล้วแต่กรณี โดยตามระเบียบข้อ ๑๐๕ เป็นอำนาจของนายอำเภอที่จะพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติ ส่วนระเบียบข้อ ๑๐๖ เป็นอำนาจของนายทะเบียน

๓. กรณีชาวไทยภูเขาได้รับการลงสัญชาติไทยตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพิจารณาลงสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวเขา พ.ศ. ๒๕๑๗ แล้ว แต่บุตรยังไม่ได้รับการลงสัญชาติไทยนั้น ให้ดำเนินการดังนี้

๓.๑ หากหลักฐานคำร้องเดิมของบิดาหรือมารดา ที่ยื่นขอลงสัญชาติไทยในขณะนั้นได้ระบุชื่อบุตรและแนบภาพถ่ายของบุตรไว้ด้วย ให้นายทะเบียนดำเนินการสอบพยานบุคคลที่เชื่อถือได้ให้ได้ความว่าเป็นบิดาหรือมารดาและบุตรกันจริง แล้วเสนอให้นายอำเภอเป็นผู้พิจารณาอนุมัติให้บุตรของชาวไทยภูเขาดังกล่าว ได้รับการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙ วรรคสอง แล้วจึงดำเนินการตามระเบียบข้อ ๑๒ และข้อ ๑๓ ต่อไป

๓.๒ หากหลักฐานคำร้องเดิมตามข้อ ๓.๑ ไม่ปรากฏชื่อและภาพถ่ายของบุตร ให้นายทะเบียนแจ้งแก่บุตรของชาวไทยภูเขาดังกล่าว ให้ยื่นเรื่องขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียน

บ้านตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฉบับใหม่ต่อไป ซึ่งหากบุตรนั้นเป็นผู้เยาว์ ก็ให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้อุปการะเลี้ยงดูที่มีสัญชาติไทยยื่นคำร้องแทน

๔. ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙ วรรคท้าย และข้อ ๑๓ ได้กำหนดวิธีการรายงานการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านไว้ชัดเจนแล้วว่า ให้สำนักทะเบียนจังหวัดใช้แบบพิมพ์ ทชน. ๖ เป็นแบบรายงาน โดยจัดทำสำเนาส่งให้สำนักทะเบียนกลางภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาอนุมัติ และให้สำนักทะเบียนรายงานโดยส่งแบบพิมพ์ ท.ร.๙๘ ก. ตอนที่ ๑ พร้อมหมายเหตุที่มุมบนด้านขวาว่า "ชาวไทยภูเขา" ให้สำนักทะเบียนกลางทราบภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนได้ดำเนินการลงรายการสัญชาติไทยและเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้แก่ชาวไทยภูเขา ทั้งนี้ ให้ยกเลิกการรายงานตามแบบพิมพ์เดิมที่กำหนดให้รายงานทุกเดือน เป็นการรายงานตามแบบพิมพ์ใหม่ที่ให้รายงานภายใน ๑๐ วัน ดังได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ซึ่งหากจังหวัดใดไม่มีการพิจารณาอนุมัติก็ไม่ต้องรายงานให้สำนักทะเบียนกลางทราบแต่อย่างใด

๕. เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบและป้องกันการปลอมปนหรือสวมตนจากชาวเขานอกประเทศ รวมทั้งคนต่างด้าวอื่น ๆ ที่ต้องการสัญชาติไทยโดยอาศัยช่องว่างของระเบียบ จึงขอให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๖๙๕ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๒๘ โดยอนุโลม อนึ่ง หากชาวไทยภูเขารายใด ขอลงรายการสัญชาติไทยโดยอาศัยคุณสมบัติตามระเบียบข้อ ๕.๖ ว่าเป็นผู้ได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลบนพื้นที่สูง ให้นายทะเบียนตรวจสอบคุณสมบัติตามระเบียบข้อ ๖ โดยละเอียดด้วยว่า เป็นผู้ที่เกิดในประเทศไทยจริง แม้ในทะเบียนประวัติบุคคลบนพื้นที่สูงของผู้นั้นจะได้ระบุไว้แล้วว่าเกิดในประเทศไทยก็ตาม และให้คำนึงถึงพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๗ ทวิ ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนในเขตรับผิดชอบถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานทะเบียนราษฎรและประวัติชนกลุ่มน้อย
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗ ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๐๑

พระราชบัญญัติ
สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๘
เป็นปีที่ ๒๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วัดถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕

(๒) พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๖

(๓) พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๙

(๔) พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๓

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"คนต่างด้าว" หมายความว่า ผู้ซึ่งมิได้มีสัญชาติไทย

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ การได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๒ การเสียสัญชาติไทยตามหมวด ๒ หรือการกลับคืนสัญชาติไทยตามหมวด ๓ ให้มีผลต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้มีผลเฉพาะตัว

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกกฎกระทรวง กำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และยกเว้นค่าธรรมเนียมดังต่อไปนี้ให้แก่ผู้ใดตามที่เห็นสมควรก็ได้

(๑) คำขอแปลงสัญชาติเป็นไทย

(๒) หนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย

(๓) คำขอกลับคืนสัญชาติไทย

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
การได้สัญชาติไทย

มาตรา ๗ บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

(๑) ผู้เกิดโดยบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย

(๒) ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทยโดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ

(๓) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๘ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดบิดาหรือมารดาเป็น

(๑) หัวหน้าคณะผู้แทนทางทูตหรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางทูต

(๒) หัวหน้าคณะผู้แทนทางกงสุลหรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางกงสุล

(๓) พนักงานหรือผู้เชี่ยวชาญขององค์การระหว่างประเทศ

(๔) คนในครอบครัวซึ่งเป็นญาติอยู่ในความอุปการะหรือคนไข้ ซึ่งเดินทางจากต่างประเทศมาอยู่กับบุคคลใน (๑) (๒) หรือ (๓)

มาตรา ๙ หญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวและได้สมรสกับผู้มีสัญชาติไทย ถ้าประสงค์จะได้สัญชาติไทยให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ได้สัญชาติไทยให้อยู่ในดุลยพินิจของรัฐมนตรี

มาตรา ๑๐ คนต่างด้าวซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนดังต่อไปนี้ อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยได้

(๑) บรรลุนิติภาวะแล้วตามกฎหมายไทยและกฎหมายที่บุคคลนั้นมีสัญชาติ

(๒) มีความประพฤติดี

(๓) มีอาชีพเป็นหลักฐาน

(๔) มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรไทยต่อเนื่องมาจนถึงวันที่ยื่นคำขอแปลงสัญชาติเป็นไทยเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

(๕) มีความรู้ภาษาไทยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ บทบัญญัติในมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) มิให้นำมาใช้บังคับ ถ้าผู้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทย

(๑) ได้กระทำความดีความชอบเป็นพิเศษต่อประเทศไทย หรือได้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ทางราชการ ซึ่งรัฐมนตรีเห็นสมควร

(๒) เป็นบุตรหรือภริยาของผู้ซึ่งได้แปลงสัญชาติเป็นไทย หรือของผู้ได้กลับคืนสัญชาติไทย

(๓) เป็นผู้ได้เคยมีสัญชาติไทยมาก่อน

มาตรา ๑๒ ผู้ใดประสงค์จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ถ้าผู้ประสงค์จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทยตามวรรคหนึ่งมีบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทยและบุตรนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุตรพร้อมกับตนได้ โดยบุตรนั้นได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐ (๑) (๓) (๔) และ (๕)

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้แปลงสัญชาติไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรอนุญาตให้นำความกราบบังคมทูลของพระราชทานพระบรมราชานุญาต เมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้ผู้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทยปฏิญาณตนว่า จะมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อประเทศไทย

ผู้แปลงสัญชาติเป็นไทยชอบที่จะขอหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทยได้

หมวด ๒
การเสียสัญชาติไทย

มาตรา ๑๓ หญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สมรสกับคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของสามีได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของสามี ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทย ให้แสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

ของบิดา หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทย ให้แสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์

เมื่อได้พิจารณาความจำนงดังกล่าวแล้วเห็นว่ามีหลักฐานเชื่อถือได้ว่าผู้นั้นอาจถือสัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่นได้จริง ก็ให้รัฐมนตรีอนุญาต เว้นแต่ในระหว่างประเทศไทยมีการรบหรืออยู่ในสถานะสงครามรัฐมนตรีจะสั่งระงับการสละสัญชาติไทยรายใดก็ได้

มาตรา ๑๕ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง แต่ไม่ได้แสดงความจำนงภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๔ หรือผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและสัญชาติอื่นหรือผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สละสัญชาติไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี

มาตรา ๑๖ หญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวและได้สัญชาติไทยโดยการสมรส อาจถูกถอนสัญชาติไทยได้เมื่อปรากฏว่า

(๑) การสมรสนั้นได้เป็นไปโดยปกปิดข้อเท็จจริง หรือแสดงข้อความเท็จอันเป็นสาระสำคัญ

(๒) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(๓) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา ๑๗ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าวอาจถูกถอนสัญชาติไทยได้ เมื่อปรากฏว่า

(๑) ไปอยู่ในต่างประเทศที่บิดามีหรือเคยมีสัญชาติเป็นเวลาติดต่อกันเกินห้าปีนับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะ

(๒) มีหลักฐานแสดงว่าใช้สัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่น หรือฝักใฝ่อยู่ในสัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่น

(๓) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(๔) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

การถอนสัญชาติไทยตาม (๑) หรือ (๒) ให้รัฐมนตรีเป็นผู้สั่ง ส่วนการถอนสัญชาติไทยตาม (๓) หรือ (๔) เมื่อพนักงานอัยการร้องขอ ให้ศาลเป็นผู้สั่ง

มาตรา ๑๘ เมื่อมีพฤติการณ์อันเป็นการสมควรเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว หรือโดยมีมารดาเป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อปรากฏว่า

(๑) บิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

(๒) บิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว

(๓) บิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

มาตรา ๑๙ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ เมื่อปรากฏว่า

(๑) การแปลงสัญชาตินั้นได้เป็นไปโดยปกปิดข้อเท็จจริง หรือแสดงข้อความเท็จอันเป็นสารสำคัญ

(๒) มีหลักฐานแสดงว่าผู้แปลงสัญชาตินั้นยังได้สัญชาติเดิม

(๓) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(๔) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๕) ไปอยู่ในต่างประเทศโดยไม่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยเป็นเวลาเกินห้าปี

(๖) ยังคงมีสัญชาติของประเทศที่ทำสงครามกับประเทศไทย

การถอนสัญชาติไทยตามมาตรานี้ จะขยายไปถึงบุตรของผู้ถูกถอนสัญชาติไทยในเมื่อบุตรนั้นยังไม่บรรลุนิติภาวะและได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๑๒ วรรคสองด้วยก็ได้ และเมื่อรัฐมนตรีสั่งถอนสัญชาติไทยแล้วให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ

มาตรา ๒๐ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ประกอบด้วยปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมตำรวจ และอธิบดีกรมอัยการเป็นกรรมการ มีหน้าที่พิจารณาการถอนสัญชาติไทยตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ (๑) หรือ (๒) มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙

เมื่อมีพฤติการณ์ปรากฏว่า ผู้ใดอาจถูกถอนสัญชาติไทยได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้ว ให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อสั่งการ

มาตรา ๒๑ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว ถ้าได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวแล้ว ให้เสียสัญชาติไทย

มาตรา ๒๒ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้แปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าว หรือสละสัญชาติไทย หรือถูกถอนสัญชาติไทย ย่อมเสียสัญชาติไทย

หมวด ๓
การกลับคืนสัญชาติไทย

มาตรา ๒๓ หญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สละสัญชาติไทยในกรณีที่ได้สมรสกับคนต่างด้าว ตามมาตรา ๑๓ ถ้าได้ขาดจากการสมรสแล้วไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ย่อมมีสิทธิขอกลับคืนสัญชาติไทยได้

การขอกลับคืนสัญชาติไทยให้ยื่นแสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๔ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้เสียสัญชาติไทยตามบิดาหรือมารดาขณะที่ตนยังไม่บรรลุนิติภาวะ ถ้าประสงค์จะกลับคืนสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในสองปีนับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทยและกฎหมายที่บุคคลนั้นมีสัญชาติ

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้กลับคืนสัญชาติไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
จอมพล ถนอม กิตติขจร
นายกรัฐมนตรี

(๘๒ ร.จ. ๑ ตอนที่ ๖๒ (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๐๘)

ค่าธรรมเนียม

(๑)	คำขอแปลงสัญชาติเป็นไทย	ครั้งละ	๕,๐๐๐ บาท
(๒)	คำขอแปลงสัญชาติเป็นไทยสำหรับบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของแปลงสัญชาติเป็นไทยคนหนึ่ง	ครั้งละ	๒,๕๐๐ บาท
(๓)	หนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย	ฉบับละ	๕๐๐ บาท
(๔)	ใบแทนหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย	ฉบับละ	๕๐๐ บาท
(๕)	คำขอกลับคืนสัญชาติไทย	ครั้งละ	๑,๐๐๐ บาท
(๖)	คำขออื่น ๆ	ฉบับละ	๕ บาท

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยสัญชาติไทยได้ตราออกบังคับใช้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๕ และได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาใน พ.ศ. ๒๔๙๖ พ.ศ. ๒๔๙๙ และ พ.ศ. ๒๕๐๓ รวมเป็น ๔ ฉบับ ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้ นอกจากนี้ยังมีหลักการบางประการที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมรัดกุมยิ่งขึ้น จึงเห็นสมควรที่จะปรับปรุงกฎหมายนี้และรวมให้เป็นฉบับเดียวกัน

กฎกระทรวง
(พ.ศ. ๒๕๑๐)
ออกตามความในพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และ ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

การได้สัญชาติไทยของหญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าว

ข้อ ๑ การยื่นคำขอตามมาตรา ๙ ของหญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวและได้สมรสกับผู้มีสัญชาติไทยเพื่อได้สัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอตามแบบ ก.ช. ๑ ท้ายกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยหลักฐานประกอบคำขอ

ผู้ยื่นคำขอซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพระนครหรือจังหวัดธนบุรี ให้ยื่นคำขอต่อผู้บังคับการตำรวจสันติบาล ถ้ามีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่นให้ยื่นคำขอต่อผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดนั้น

ถ้าผู้ยื่นคำขออยู่ในต่างประเทศ ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานทูตหรือกงสุล ณ ที่ทำการสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้น

พื้นความรู้ของผู้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทย

ข้อ ๒ ความรู้ภาษาไทยตามมาตรา ๑๐ (๕) ของคนต่างด้าวผู้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทยคือพูดภาษาไทยและฟังภาษาไทยเข้าใจได้

การได้สัญชาติไทยโดยการขอแปลงสัญชาติ

ข้อ ๓ การยื่นคำขอตามมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง ของผู้ประสงค์จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทย ให้ยื่นคำขอตามแบบ ป.ช.๑ ท้ายกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยรูปถ่ายครึ่งตัวหน้าตรงไม่สวมหมวก ขนาด ๔×๖ เซนติเมตร จำนวน ๑๐ รูป และหลักฐานประกอบคำขอและชำระค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้

ถ้าขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะพร้อมกับตนตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง ให้แนบรูปถ่ายของบุตรครึ่งตัวหน้าตรงไม่สวมหมวก ขนาด ๔×๖ เซนติเมตร จำนวน ๑๐ รูปด้วย และหลักฐานประกอบคำขอและชำระค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๔ การยื่นคำขอหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทยตามมาตรา ๑๒ วรรคสี่ ให้ยื่นคำขอตามแบบ ป.ช.๒ ท้ายกฎกระทรวงนี้ และชำระค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้

การยื่นคำขอรับใบแทนหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย ให้ยื่นคำขอตามแบบ ป.ช.๓ ท้ายกฎกระทรวงนี้ และชำระค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๕ ผู้ยื่นคำขอตามข้อ ๓ หรือข้อ ๔ ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพระนครหรือจังหวัดธนบุรี ให้ยื่นคำขอต่อผู้บังคับการตำรวจสันติบาล ถ้ามีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่นให้ยื่นคำขอต่อผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดนั้น

การสละสัญชาติไทย

ข้อ ๖ การยื่นคำขอตามมาตรา ๑๓ ของหญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้ทำการสมรสกับคนต่างด้าวเพื่อสละสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอตามแบบ ส.ช.๑ ท้ายกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยหลักฐานประกอบคำขอ

ข้อ ๗ การยื่นคำขอตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ เพื่อสละสัญชาติไทยของบุคคลดังต่อไปนี้ ให้ยื่นคำขอตามแบบ ส.ช.๒ ท้ายกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยหลักฐานประกอบคำขอ

(๑) ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา

(๒) ผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยบิดาหรือมารดาขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้ในขณะที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

(๓) ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ แต่ไม่ได้แสดงความจำนงขอสละสัญชาติไทยภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์

(๔) ผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยบิดาหรือมารดาขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้ในขณะที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ แต่ไม่ได้แสดงความจำนงขอสละสัญชาติไทยภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์

(๕) ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและสัญชาติอื่น

(๖) ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ

ข้อ ๘ ผู้ยื่นคำขอตามข้อ ๖ หรือข้อ ๗ ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพระนครหรือจังหวัดธนบุรี ให้ยื่นคำขอต่อผู้บังคับการตำรวจสันติบาล ถ้ามีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่น ให้ยื่นคำขอต่อผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดนั้น

ถ้าผู้ยื่นคำขออยู่ในต่างประเทศ ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานทูตหรือกงสุล ณ ที่ทำการสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้น

การกลับคืนสัญชาติไทย

ข้อ ๙ การยื่นคำขอตามมาตรา ๒๓ เพื่อขอกลับคืนสัญชาติไทยของหญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สละสัญชาติไทยในกรณีที่ได้สมรสกับคนต่างด้าว ให้ยื่นคำขอตามแบบ ก.ช.๒ ท้ายกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยหลักฐานประกอบคำขอและชำระค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๑๐ การยื่นคำขอตามมาตรา ๒๔ เพื่อขอกลับคืนสัญชาติไทยของผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้เสียสัญชาติไทยตามบิดาหรือมารดาขณะที่ตนยังไม่บรรลุนิติภาวะให้ยื่นคำขอตามแบบ ก.ช.๓ ท้ายกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยหลักฐานประกอบคำขอและชำระค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๑๑ ผู้ยื่นคำขอตามข้อ ๙ หรือข้อ ๑๐ ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพระนครหรือจังหวัดธนบุรี ให้ยื่นคำขอต่อผู้บังคับการตำรวจสันติบาล ถ้ามีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่น ให้ยื่นคำขอต่อผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดนั้น

ถ้าผู้ยื่นคำขออยู่ในต่างประเทศ ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานทูตหรือกงสุล ณ ที่ทำการสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้น

ค่าธรรมเนียม

ข้อ ๑๒ การกำหนดค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๖ ให้กำหนดดังต่อไปนี้

ค่าธรรมเนียม

(๑) คำขอแปลงสัญชาติเป็นไทย	ครั้งละ	๕,๐๐๐ บาท
(๒) คำขอแปลงสัญชาติเป็นไทยสำหรับบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของแปลงสัญชาติเป็นไทยคนหนึ่ง	ครั้งละ	๒,๕๐๐ บาท
(๓) หนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย	ฉบับละ	๕๐๐ บาท
(๔) ใบแทนหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย	ฉบับละ	๕๐๐ บาท
(๕) คำขอกลับคืนสัญชาติไทย	ครั้งละ	๑,๐๐๐ บาท
(๖) คำขออื่น ๆ	ฉบับละ	๕ บาท

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๐

พลเอก ป. จารุเสถียร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๘๔ ร.จ.๔ ตอนที่ ๔๖ (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๑๐)

(แบบ ก.ช. ๑)

คำขอถือสัญชาติไทยของหญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวโดยการสมรส

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ข้าพเจ้านาง..... ชื่อสกุล.....

อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย..... ถนน..... หมู่ที่.....ตำบล.....

สถานีตำรวจ.....อำเภอ.....จังหวัด.....ประเทศ.....

ขอยื่นคำขอต่อ.....เพื่อขอถือสัญชาติไทยตามสามี

ตามาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

๑. ข้าพเจ้าเกิดวันที่.....เดือน .....พ.ศ. .....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....ประเทศ.....สัญชาติ.....

๒. ข้าพเจ้าถือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวเลขที่ ..... ลงวันที่.....

เดือน ..... พ.ศ. .....ออกให้ ณ ..... สถานีตำรวจ.....

อำเภอ .....จังหวัด.....หนังสือเดินทางเลขที่ ..... ลง

วันที่.....เดือน .....

พ.ศ. .....ออกให้ ณ.....ประเทศ .....

๓. ข้าพเจ้าได้สมรสกับนาย.....ชื่อรอง.....ชื่อสกุล.....

สัญชาติ.....ถือบัตรประจำตัวเลขที่ .....ลงวันที่.....เดือน.....

พ.ศ. .....ใบสำคัญการสมรส ลงวันที่.....เดือน .....พ.ศ. .....

ออกให้ ณ ..... อำเภอ .....จังหวัด.....ประเทศ .....

๔. พร้อมกับคำขอนี้ ข้าพเจ้าได้แนบหลักฐานมาด้วย คือ

(ก) สำเนาทะเบียนสมรส

(ข) สำเนาทะเบียนบ้าน

(ลงชื่อ).....ผู้ยื่นคำขอ

(แบบ ก.ช. ๒)

คำขอกลับคืนสัญชาติไทยเพราะเหตุขาดจากการสมรส

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ข้าพเจ้านาง.....ชื่อรอง.....ชื่อสกุล.....

อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....

หมู่ที่.....ตำบล .....สถานีตำรวจ.....

อำเภอ .....จังหวัด .....ประเทศ.....

ขอยื่นคำขอต่อ.....

เพื่อขอกลับคืนสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าเกิดวันที่.....เดือน .....พ.ศ. .....

ตำบล.....สถานีตำรวจ.....อำเภอ.....

จังหวัด .....ประเทศ .....ตามสูติบัตรเลขที่.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....ออกให้ ณ .....

๒. ขณะนี้ข้าพเจ้าถือสัญชาติ.....

๓. เดิมข้าพเจ้ามีสัญชาติไทย แต่ได้สละสัญชาติไทยโดยการสมรสกับคนต่างด้าว คือนาย .....ชื่อสกุล.....สัญชาติ.....

ปรากฏตามหลักฐานการสมรสเลขที่.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ออกให้ ณ ..... อำเภอ .....จังหวัด.....ประเทศ .....

ข้าพเจ้าถือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวเลขที่.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....ออกให้ ณ .....

สถานีตำรวจ.....อำเภอ.....จังหวัด.....

หนังสือเดินทางเลขที่.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ออกให้ ณ .....ประเทศ.....

๔. บัดนี้ข้าพเจ้าได้ขาดจากการสมรสกับนาย.....แล้ว

เนื่องจาก.....ปรากฏตาม .....

๖. พร้อมกับคำขอนี้ ข้าพเจ้าได้แนบหลักฐานมาด้วย คือ

(ก) สูติบัตรหรือสำเนาสูติบัตร

(ข) สำเนาทะเบียนบ้าน

(ค) หลักฐานการขาดจากการสมรส

(ลงชื่อ).....ผู้ยื่นคำขอ

(แบบ ก.ช. ๓)

คำขอกลับคืนสัญชาติไทยเพราะเหตุอื่น

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ข้าพเจ้า.....ชื่อรอง.....ชื่อสกุล.....

อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....

หมู่ที่.....ตำบล .....สถานีตำรวจ.....

อำเภอ .....จังหวัด .....ประเทศ.....

ขอยื่นคำขอต่อ.....

เพื่อขอกลับคืนสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

๑. ข้าพเจ้าเกิดวันที่.....เดือน .....พ.ศ. .....

ตำบล.....สถานีตำรวจ.....อำเภอ.....

จังหวัด.....ประเทศ .....ตามสูติบัตรเลขที่.....

ลงวันที่.....เดือน .....พ.ศ. .....ออกให้ ณ.....

๒. ขณะนี้ข้าพเจ้าถือสัญชาติ.....

๓. เดิมข้าพเจ้ามีสัญชาติไทย ได้เสียสัญชาติไทยตามบิดาหรือมารดา ขณะที่ข้าพเจ้ายังไม่บรรลุนิติภาวะ

๔. ข้าพเจ้าถือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวเลขที่.....

ลงวันที่..... เดือน ..... พ.ศ. .....ออกให้ ณ.....

สถานีตำรวจ.....อำเภอ.....จังหวัด.....

หนังสือเดินทางเลขที่.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ออกให้ ณ .....ประเทศ.....

๕. บัดนี้ข้าพเจ้ามีอายุ.....ปี.....เดือน.....วันแล้ว

๖. พร้อมกับคำขอนี้ ข้าพเจ้าได้แนบหลักฐานมาด้วย คือ

(ก) สูติบัตรหรือสำเนาสูติบัตร

(ข) สำเนาทะเบียนบ้าน

(ลงชื่อ).....ผู้ยื่นคำขอ

(แบบ ป.ช. ๑)

คำขอแปลงสัญชาติเป็นไทย

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ข้าพเจ้า.....ชื่อสกุล.....สัญชาติ.....
ขอยื่นคำขอต่อ.....เพื่อขอแปลงสัญชาติเป็นไทย
ตามมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

๑. ข้าพเจ้าเกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....ประเทศ.....

๒. ข้าพเจ้ามีบิดาชื่อ.....ชื่อสกุล.....สัญชาติ.....
เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....ประเทศ.....เวลานี้อยู่ในประเทศ.....

๓. ข้าพเจ้ามีมารดาชื่อ.....ชื่อสกุล.....สัญชาติ.....
เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....ประเทศ.....เวลานี้อยู่ในประเทศ.....

๔. ข้าพเจ้านับถือศาสนา.....

๕. ข้าพเจ้าสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียน.....จังหวัด.....
ประเทศ.....และสอบไล่ได้ชั้น.....

๖. ข้าพเจ้าศึกษาภาษาไทยจาก.....จังหวัด.....
ประเทศ.....และสอบไล่ได้ชั้น.....และมีความรู้ภาษาไทย
คือพูดภาษาไทยและฟังภาษาไทยเข้าใจได้

๗. ข้าพเจ้าเคยทำความดีความชอบพิเศษให้แก่ประเทศไทย หรือได้รับเอกสารแสดงความชอบหรือ
ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ คือ.....

๘. ขณะนี้ข้าพเจ้าถือสัญชาติ.....โดย.....

๙. ข้าพเจ้าถือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวเลขที่.....ลงวันที่.....
เดือน.....พ.ศ. .....ออกให้ ณ.....สถานีตำรวจ.....
อำเภอ.....จังหวัด.....หนังสือเดินทางเลขที่.....ลงวันที่.....
เดือน.....พ.ศ. .....ออกให้ ณ.....ประเทศ.....

๑๐. ขณะนี้ข้าพเจ้าเป็นผู้บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายของประเทศที่ข้าพเจ้าถือสัญชาติแล้ว

๑๑. ขณะนี้ข้าพเจ้าประกอบอาชีพ.....อยู่ที่.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....(บอกให้ชัดเจน)

๑๒. รายได้ของข้าพเจ้าทั้งหมดเฉลี่ยประมาณเดือนละ.....บาท
และมีทรัพย์สินดังต่อไปนี้

(ก) สินค้าในร้าน พืชผล หรือกิจการอื่นที่กำลังดำเนินการอยู่ประมาณ.....บาท

(ข) มีหุ้นส่วนอยู่ใน.....จำนวน.....หุ้น เป็นเงิน.....บาท
ตามหลักฐานใบหุ้นเลขที่.....

(ค) เงินสดรวมทั้งสิ้น.....บาท

(ง) สังหาริมทรัพย์เป็นมูลค่า.....บาท

(จ) อาคารจำนวน.....หลัง

หลังที่ ๑ อยู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....ประเทศ.....

หลังที่ ๒ อยู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....ประเทศ.....

หลังที่ ๓ อยู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....ประเทศ.....

หลังที่ ๔ อยู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....ประเทศ.....

(ฉ) ที่ดินรวม.....แปลง จำนวน.....ไร่.....งาน.....ตารางวา
แปลงที่ ๒ จำนวน.....ไร่.....งาน.....ตารางวา
อยู่ที่ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
แปลงที่ ๑ จำนวน.....ไร่.....งาน.....ตารางวา
อยู่ที่ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

๑๓. ข้าพเจ้าได้เสียภาษีเงินได้ครั้งสุดท้ายเป็นเงิน.....บาท ตามใบเสร็จ
รับเงินเลขที่.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ออกให้ ณ.....
และภาษีการค้าครั้งสุดท้ายเป็นเงิน.....บาท ตามใบเสร็จรับเงินเลขที่.....
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....ออกให้ ณ.....

๑๔. ข้าพเจ้าได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่วันที่.....เดือน.....
พ.ศ.....ตามใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวเลขที่.....ลงวันที่.....
เดือน.....พ.ศ.....ออกให้ ณ.....สถานีตำรวจ.....
อำเภอ.....จังหวัด.....หนังสือเดินทางเลขที่.....
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ออกให้ ณ.....ประเทศ.....

๑๕. ข้าพเจ้าเคยไปอยู่นอกประเทศไทย.....ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ ประเทศ.....ในปี พ.ศ. .....

ครั้งที่ ๒ ประเทศ.....ในปี พ.ศ. .....

ครั้งที่ ๓ ประเทศ.....ในปี พ.ศ. .....

ครั้งที่ ๔ ประเทศ.....ในปี พ.ศ. .....

ครั้งที่ ๕ ประเทศ.....ในปี พ.ศ. .....

รวมเวลาอยู่นอกประเทศไทย.....ปี.....เดือน.....วัน

๑๖. ขณะนี้ข้าพเจ้าอยู่ในประเทศไทยที่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....

ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล.....สถานีตำรวจ.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

๑๗. ข้าพเจ้ามีภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมาย.....คน ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

ชื่อ สัญชาติ เกิดวันที่ เดือน พ.ศ. ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ เวลานี้อยู่ในประเทศ

คนที่ ๑ ..... คนที่ ๒ .....

คนที่ ๓ ..... คนที่ ๔ .....

๑๘. ข้าพเจ้ามีบุตร.....คน ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

ชื่อ เพศ สัญชาติ เกิดวันที่ เดือน พ.ศ. ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ เวลานี้อยู่ในประเทศ

คนที่ ๑ ..... คนที่ ๒ .....

คนที่ ๓ ..... คนที่ ๔ .....

คนที่ ๕ ..... คนที่ ๖ .....

คนที่ ๗ ..... คนที่ ๘ .....

คนที่ ๙ ..... คนที่ ๑๐ .....

๑๙. พร้อมนี้ข้าพเจ้าขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุตรของข้าพเจ้าตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ดังต่อไปนี้

คนที่ ๑ ชื่อ.....เพศ.....สัญชาติ.....

เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....อำเภอ.....จังหวัด.....

ประเทศ.....สำเร็จการศึกษา.....ตามสูติบัตรเลขที่.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....ออกให้ ณ.....

คนที่ ๒ ชื่อ.....เพศ.....สัญชาติ.....

เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....อำเภอ.....จังหวัด.....

ประเทศ.....สำเร็จการศึกษา.....ตามสูติบัตรเลขที่.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....ออกให้ ณ.....

คนที่ ๓ ชื่อ.....เพศ.....สัญชาติ.....

เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....อำเภอ.....จังหวัด.....

ประเทศ.....สำเร็จการศึกษา..... ตามสูติบัตรเลขที่.....
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....ออกให้ ณ.....
คนที่ ๔ ชื่อ.....เพศ.....สัญชาติ.....
เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....อำเภอ .....จังหวัด.....
ประเทศ.....สำเร็จการศึกษา..... ตามสูติบัตรเลขที่.....
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....ออกให้ ณ.....

๒๐. พร้อมกับคำขอนี้ ข้าพเจ้าได้แนบรูปถ่ายและหลักฐานมาด้วย คือ

(ก) รูปถ่ายของข้าพเจ้า จำนวน ๑๐ รูป

(ข) รูปถ่ายของบุตรข้าพเจ้าคนละ ๑๐ รูป

(ค) สูติบัตรของบุตรหรือสำเนาสูติบัตรของบุตร

(ง) สำเนาทะเบียนบ้าน

(จ) สำเนาใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

๒๑. เมื่อได้รับอนุญาตให้แปลงสัญชาติเป็นไทยแล้ว ข้าพเจ้าและบุตรจะอยู่ในประเทศไทย และจะให้บุตรของข้าพเจ้าได้รับการศึกษาอบรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศไทย

๒๒. เมื่อได้ยื่นคำขอนี้แล้ว ข้าพเจ้าจะดำเนินการขอเปลี่ยนชื่อและชื่อสกุลของข้าพเจ้าและบุตรให้เป็นภาษาไทย

(ลงชื่อ).....ผู้ยื่นคำขอ
(ลงชื่อหรือลายพิมพ์นิ้วมือ).....บุตรผู้ยื่นคำขอ

ข้าพเจ้า..... อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....
ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล .....สถานีตำรวจ.....
อำเภอ .....จังหวัด.....ขอรับรองว่าผู้ยื่นคำขอเป็นผู้มีทรัพย์สินตามรายการที่ระบุไว้ในคำขอและมีความประพฤติดี และบุตรผู้ยื่นคำขอเป็นผู้มีความประพฤติดีด้วย

(ลงชื่อ).....ผู้รับรอง

ข้าพเจ้า..... อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....
ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล .....สถานีตำรวจ.....
อำเภอ .....จังหวัด.....ขอรับรองว่าผู้ยื่นคำขอเป็นผู้มีทรัพย์สินตามรายการที่ระบุไว้ในคำขอและมีความประพฤติดี และบุตรผู้ยื่นคำขอเป็นผู้มีความประพฤติดีด้วย

(ลงชื่อ).....ผู้รับรอง

(แบบ ป.ช. ๒)

คำขอหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ข้าพเจ้า..... ชื่อรอง.....ชื่อสกุล.....
อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย .....ถนน.....
หมู่ที่.....ตำบล .....สถานีตำรวจ.....
อำเภอ ..... จังหวัด .....ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต
ให้แปลงสัญชาติเป็นไทยแล้วตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่.....
ตอนที่..... ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....
ขอยื่นคำขอต่อ.....เพื่อขอหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย
ตามมาตรา ๑๒ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

(ลงชื่อ).....ผู้ยื่นคำขอ

(แบบ ป.ช. ๓)

คำขอใบแทนหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ข้าพเจ้า.....ชื่อรอง.....ชื่อสกุล.....

อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย .....ถนน.....

หมู่ที่.....ตำบล .....สถานีตำรวจ.....

อำเภอ .....จังหวัด .....

ขอยื่นคำขอต่อ.....

เพื่อขอรับใบแทนหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทยของข้าพเจ้า ฉบับที่.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ออกให้ ณ .....

(ลงชื่อ).....ผู้ยื่นคำขอ

(แบบ ส.ช. ๑)

คำขอสละสัญชาติไทยของหญิงซึ่งสมรสกับคนต่างด้าว

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ข้าพเจ้านาง.....ชื่อรอง.....ชื่อสกุล.....
สัญชาติ.....ถือบัตรประจำตัวหรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวเลขที่.....
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....ออกให้ ณ .....
สถานีตำรวจ.....อำเภอ.....จังหวัด.....
ประเทศ.....หนังสือเดินทางเลขที่.....ลงวันที่.....
เดือน.....พ.ศ. .....ออกให้ ณ.....ประเทศ.....
อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....ซอย.....หมู่ที่.....
ตำบล.....สถานีตำรวจ.....อำเภอ.....
จังหวัด.....ประเทศ.....
ขอยื่นคำขอต่อ.....เพื่อขอสละสัญชาติไทย
และถือสัญชาติของสามีตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

๑. ข้าพเจ้าเกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....ตำบล.....
สถานีตำรวจ.....อำเภอ.....จังหวัด.....
ประเทศ.....ตามสูติบัตรเลขที่.....ลงวันที่.....เดือน.....
พ.ศ. .....ออกให้ ณ.....

๒. ข้าพเจ้าได้สมรสกับคนต่างด้าว ชื่อนาย.....ชื่อสกุล.....
สัญชาติ.....ถือบัตรประจำตัวหรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวเลขที่.....
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....ออกให้ ณ .....
สถานีตำรวจ.....อำเภอ.....จังหวัด.....ประเทศ.....
หนังสือเดินทางเลขที่.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....
ออกให้ ณ .....ประเทศ.....

๓. ข้าพเจ้ามีหลักฐานการสมรสดังนี้.....
.....

๔. ตามกฎหมายสัญชาติของประเทศของสามีข้าพเจ้ายินยอมให้ภริยาเข้าถือสัญชาติของสามีได้

๕. พร้อมกับคำขอนี้ ข้าพเจ้าได้แนบหลักฐานมาด้วย คือ

(ก) สูติบัตรหรือสำเนาสูติบัตร

(ข) สำเนาทะเบียนบ้าน

(ค) หลักฐานการสมรสหรือสำเนาทะเบียนสมรส

(ลงชื่อ).....ผู้ยื่นคำขอ

ข้าพเจ้านาย.....ชื่อสกุล.....สามีของผู้ยื่นคำขอ ขอรับรองว่า ตามกฎหมายสัญชาติของประเทศของข้าพเจ้ายินยอมให้ภริยาเข้าถือสัญชาติของสามีได้

(ลงชื่อ).....สามีผู้ยื่นคำขอ

(แบบ ส.ช ๒)

คำขอสละสัญชาติไทยของผู้ได้สัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทย หรือเพราะการแปลงสัญชาติ

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ข้าพเจ้า.....ชื่อรอง.....ชื่อสกุล.....

สัญชาติ.....ถือบัตรประจำตัวหรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวเลขที่.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....ออกให้ ณ.....

สถานีตำรวจ.....อำเภอ.....จังหวัด.....ประเทศ.....

หนังสือเดินทางเลขที่.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ออกให้ ณ .....ประเทศ.....อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....

ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล.....สถานีตำรวจ.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

ขอยื่นคำขอต่อ.....

เพื่อขอสละสัญชาติไทย และถือสัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่นตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

๑. ข้าพเจ้าเกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....ตำบล.....

สถานีตำรวจ.....อำเภอ.....จังหวัด.....ประเทศ.....

ตามสูติบัตรเลขที่.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ออกให้ ณ .....

๒. ข้าพเจ้ามีบิดาชื่อนาย.....ชื่อสกุล.....สัญชาติ.....

อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล.....

สถานีตำรวจ.....อำเภอ.....จังหวัด.....ประเทศ.....

๓. ขณะนี้ข้าพเจ้าถือสัญชาติไทยและสัญชาติ.....

ข้าพเจ้าได้สัญชาติไทยโดย.....

และขณะเดียวกันได้สัญชาติของประเทศ.....

โดย.....

๔. พร้อมกับคำขอนี้ ข้าพเจ้าได้แนบหลักฐานมาด้วย คือ

(ก) สูติบัตรหรือสำเนาสูติบัตร

(ข) สำเนาทะเบียนบ้าน

(ลงชื่อ).....**ผู้ยื่นคำขอ**

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือเนื่องจากพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับการขอถือสัญชาติไทยตามสามี กำหนดพื้นความรู้ของผู้ขอแปลงสัญชาติ การขอแปลงสัญชาติ การสละสัญชาติไทยและการขอกลับคืนสัญชาติไทย และกำหนดค่าธรรมเนียม จึงออกกฎกระทรวงกำหนดแบบและวิธีการดังกล่าวขึ้นไว้

ประกาศกระทรวงมหาดไทย
เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ
พ.ศ. ๒๕๐๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงแต่งตั้งให้

(๑) อธิบดีกรมตำรวจ

(๒) รองอธิบดีกรมตำรวจ

(๓) ผู้บังคับการตำรวจสันติบาล

(๔) ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด

(๕) พนักงานทูตหรือกงสุล

เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๐

พลเอก ป. จารุเสถียร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๘๗ ร.จ. ๑ ตอนที่ ๔๖ (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๑๐)

พระราชบัญญัติ
สัญชาติ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๓๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕
เป็นปีที่ ๔๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้น

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิบัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๗ บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

(๑) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย

(๒) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ยกเว้นบุคคลตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง"

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

"มาตรา ๗ ทวิ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิได้มีการสมสกับมารดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็น

(๑) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

(๒) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ

(๓) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ในกรณีที่เห็นสมควรรัฐมนตรีจะพิจารณาและสั่งเฉพาะรายให้บุคคลตามวรรคหนึ่งได้สัญชาติไทยก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้ถือว่าผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เว้นแต่จะมีการสั่งเป็นอย่างอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น"

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๑๔ ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทย ตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง ให้แสดงความประสงค์เข้าถือสัญชาติได้แต่เพียงสัญชาติเดียว โดยให้แจ้งความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ ถ้าไม่มีการแจ้งความจำนงภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสัญชาติไทย เว้นแต่รัฐมนตรีจะสั่งเฉพาะรายเป็นอย่างอื่น"

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๑๕ นอกจากกรณีตามมาตรา ๑๔ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและสัญชาติอื่นหรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง"

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๑๘ เมื่อมีพฤติการณ์อันเป็นการสมควรเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยของผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง"

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๒๑ ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา ถ้าได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวแล้ว ให้เสียสัญชาติไทย"

มาตรา ๑๐ บทบัญญัติมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย

มาตรา ๑๑ บทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย เว้นแต่ผู้ซึ่งรัฐมนตรีมีคำสั่งอันมีผลให้ได้รับสัญชาติไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง อาจได้สัญชาติไทยได้ตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้รัฐมนตรีจะสั่งให้ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะรายก็ได้

มาตรา ๑๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
อานันท์ ปันยารชุน
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่สมควรให้บุตรของหญิงไทยสามารถมีสัญชาติไทยได้โดยหลักสายโลหิตด้วยตามหลักการเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย และสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การได้สัญชาติไทยของบุตรและหลาน ตลอดทั้งสายของคนต่างด้าวที่เป็นผู้อพยพ ผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้เข้าเมืองเพียงชั่วคราว และผู้ได้รับผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายเสียใหม่ให้เหมาะสมรัดกุม เพราะการยึดหลักการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับบุคคลเหล่านี้ที่โดยมากจะอยู่กินกันโดยไม่จดทะเบียนสมรส จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ
สัญชาติ (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๓๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕
เป็นปีที่ ๔๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๑๔ ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและได้สัญชาติของบิดาด้วยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง ถ้ายังประสงค์จะถือสัญชาติอื่นอยู่ต่อไป ให้แสดงความจำนงสละสัญชาติไทยตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์"

มาตรา ๔ ความในมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ มิให้ใช้บังคับกับบุคคลที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวประสงค์จะสละสัญชาติไทย ให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
อานันท์ ปันยารชุน
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการถือสัญชาติไทยของบุคคลผู้มีสัญชาติไทย และได้สัญชาติอื่นด้วยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือบุคคลที่ได้สัญชาติไทยจากการแปลงสัญชาติของบิดามารดา โดยให้บุคคลดังกล่าวต้องแจ้งความจำนงสละสัญชาติไทย ในกรณีที่ประสงค์จะถือสัญชาติอื่นต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ
การทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓

ในพระปรมาภิไธย
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

รังสิต กรมพระชัยนาทนเรนทร
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
ให้ไว้ ณ วันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๙๓
เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าว

พระมหากษัตริย์โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พุทธศักราช ๒๔๗๙ พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๑ พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๑ และพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๔๙๓

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"คนต่างด้าว" หมายความว่า คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

"ใบสำคัญประจำตัว" หมายความว่า หนังสือประจำตัวของคนต่างด้าว ซึ่งนายทะเบียนได้ออกให้ตามพระราชบัญญัตินี้

"นายทะเบียน" หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"เจ้าบ้าน" หมายความถึงบุคคลซึ่งครอบครองบ้านในฐานะเป็นเจ้าของผู้เช่า หรือในฐานะอย่างอื่นใดก็ตาม

ในกรณีที่เจ้าบ้านไม่อยู่ควบคุมบ้านเอง แต่ได้มอบหมายให้บุคคลใดควบคุมอยู่ ในระหว่างที่ควบคุมอยู่นั้นให้ถือว่าผู้ควบคุมเท่านั้นเป็นเจ้าบ้าน

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ คนต่างด้าวที่มีอายุตั้งแต่สิบสองปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่อยู่ในราชอาณาจักร ต้องมีใบสำคัญประจำตัว

มาตรา ๖ การขอใบสำคัญประจำตัว ให้ทำเป็นเรื่องราวพร้อมด้วยรูปถ่ายสามรูปยื่นต่อนายทะเบียนในท้องที่ที่คนต่างด้าวนั้นมีภูมิลำเนา ตามแบบพิมพ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗ คนต่างด้าวที่มีอายุสิบสองปีบริบูรณ์ หรือคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เป็นคนเข้าเมืองตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองแล้ว ให้ไปขอใบสำคัญประจำตัวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีอายุสิบสองปีบริบูรณ์ หรือวันที่รับอนุญาตให้เป็นคนเข้าเมือง แล้วแต่กรณี เฉพาะในกรณีหลังให้แจ้งด้วยว่าได้นำคนต่างด้าวอายุต่ำกว่าสิบสองปีมาด้วยกี่คน ถ้ามี เพื่อนายทะเบียนจะได้จดลงไว้ในใบสำคัญประจำตัว

มาตรา ๘ คนสัญชาติไทยผู้เสียไปซึ่งสัญชาติไทยไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ไปขอใบสำคัญประจำตัวจากนายทะเบียนในท้องที่ที่ตนอยู่ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รู้หรือควรรู้ว่าตนได้เสียไปซึ่งสัญชาติไทย

มาตรา ๙ เมื่อนายทะเบียนได้ตรวจเรื่องราวขอใบสำคัญประจำตัวเห็นเป็นการถูกต้องแล้ว ให้นายทะเบียนออกใบสำคัญประจำตัวให้

ใบสำคัญประจำตัวให้มีลักษณะ ขนาด และรายการตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งอย่างน้อยให้มีรายการแสดงชื่อ วันเดือนปีเกิด อาชีพ สัญชาติ และที่อยู่ พร้อมด้วยรูปถ่ายของคนต่างด้าวนั้น และลงลายมือชื่อนายทะเบียนไว้ด้วย

มาตรา ๑๐ ใบสำคัญประจำตัวนั้น ให้มีกำหนดอายุดังนี้

๑. ชนิดที่หนึ่ง หนึ่งปี

๒. ชนิดที่สอง ห้าปี

ทั้งนี้ นับแต่วันออกใบสำคัญประจำตัวให้ ในการขอใบสำคัญประจำตัวผู้ขอจะขอรับใบสำคัญประจำตัวชนิดหนึ่งชนิดใดก็ได้

มาตรา ๑๑ ในการออกใบสำคัญประจำตัวหรือการต่ออายุใบสำคัญประจำตัวให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราซึ่งกำหนดในกฎกระทรวง แต่ชนิดที่หนึ่งไม่เกินสี่สิบบาท ชนิดที่สอง

ไม่เกินหนึ่งร้อยหกสิบบาท

ในการออกใบแทนใบสำคัญประจำตัวในกรณีใบสำคัญประจำตัวชำรุดหรือสูญหาย ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราซึ่งกำหนดในกฎกระทรวง แต่ไม่เกินยี่สิบบาท

ความในมาตรา ๑๑ เดิมนี้ถูกยกเลิกและบัญญัติความใหม่แทนแล้วในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๕ (ดูหน้า ๘)

มาตรา ๑๒ คนต่างด้าวคนใดย้ายภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ ให้นำใบสำคัญประจำตัวแจ้งต่อนายทะเบียนที่ตนมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เดิม เพื่อจดข้อความลงไว้ในใบสำคัญประจำตัวของผู้นั้นก่อนที่จะย้ายไป และให้แจ้งต่อนายทะเบียนในท้องที่ที่เข้าไปอยู่ใหม่ภายในเจ็ดวันนับแต่วันไปถึง

ในกรณีที่คนต่างด้าวออกนอกเขตจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในชั่วคราวเกินสิบห้าวัน ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนในท้องที่ที่ตนไปอยู่ชั่วคราวภายในสองวันนับแต่วันที่ครบกำหนดสิบห้าวันนั้น

ในกรณีที่คนต่างด้าวตาย ให้เจ้าบ้านแห่งบ้านที่คนต่างด้าวนั้นตายแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่คนต่างด้าวนั้นตาย ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาตาย

ความในมาตรา ๑๒ เดิมนี้ถูกยกเลิกและบัญญัติความใหม่แทนแล้วโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๗ (ดูหน้า ๑๐)

มาตรา ๑๓ ใบสำคัญประจำตัวของผู้ใดหมดอายุหรือชำรุดในส่วนสำคัญหรือสูญหาย ให้แจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่หมดอายุหรือทราบว่าชำรุดหรือสูญหาย เพื่อขอต่ออายุหรือขอใบแทนใบสำคัญประจำตัวใหม่ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๔ ผู้มีใบสำคัญประจำตัว ถ้าได้มีการเปลี่ยนแปลงสัญชาติ หรือเปลี่ยนอาชีพ ชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล ให้นำใบสำคัญประจำตัวแจ้งต่อนายทะเบียนที่ตนมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ภายในเจ็ดวัน นับแต่วันเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนั้น แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๕ ผู้ใดเป็นผู้อนุบาลคนต่างด้าวซึ่งเป็นคนไร้ความสามารถ หรือเป็นผู้ปกครองหรือผู้แทนโดยชอบธรรมของคนต่างด้าวซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่าสิบหกปีบริบูรณ์ ผู้นั้นมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามความในพระราชบัญญัตินี้ เพื่อคนต่างด้าวนั้น

มาตรา ๑๖ พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่คนต่าวด้าว ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างในรัฐบาลไทย โดยมีหนังสือสัญญาต่อกัน ตลอดเวลาที่หนังสือสัญญานั้นมีผลบังคับ

(๒) ผู้ซึ่งรัฐบาลต่างประเทศได้แจ้งแก่รัฐบาลว่า เข้ามาในราชการ และครอบครัวของบุคคลที่กล่าวนี้ ตลอดเวลาที่ผู้นั้นอยู่เพื่อปฏิบัติราชการ

(๓) ผู้ถือเอกสารเดินทางซึ่งออกให้โดยองค์การสหประชาชาติและเอกสารนั้นยังสมบูรณ์อยู่

(๔) บุคคลที่ไม่เป็นคนเข้าเมืองตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

คนต่างด้าวซึ่งได้รับความยกเว้นดังกล่าวข้างต้น ถ้าประสงค์จะขอรับใบสำคัญประจำตัว ก็ให้ส่งรูปถ่ายของตนต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนออกใบสำคัญประจำตัวให้ ในกรณีเช่นว่านี้ คนต่างด้าวนั้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมและไม่จำต้องปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่ว่าด้วยใบสำคัญประจำตัว

มาตรา ๑๗ คนต่างด้าวซึ่งต้องมีใบสำคัญประจำตัว ต้องมีใบสำคัญประจำตัวติดตัวหรือเก็บไว้ในลักษณะซึ่งจะแสดงต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้เสมอ ในเมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเรียกร้องให้แสดง

มาตรา ๑๘ ใบสำคัญประจำตัวของผู้ต้องเนรเทศออกนอกราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการเนรเทศ หรือของผู้ที่ต้องถูกส่งกลับตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือของผู้ออกไปนอกราชอาณาจักร เว้นแต่ออกไปชั่วคราวโดยได้รับอนุญาตให้กลับนั้น ให้เป็นอันเพิกถอนและให้คนต่างด้าวนั้นส่งใบสำคัญประจำตัวคืนนายทะเบียน

ใบสำคัญประจำตัวของคนต่างด้าวที่ตาย ให้ผู้ครอบครองหรือผู้พบส่งคืนนายทะเบียน

มาตรา ๑๙ ในเขตหรือกรณีใด ซึ่งรัฐมนตรีเห็นเป็นการสมควรที่จะผ่อนผันหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม หรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ก็ให้รัฐมนตรีมีอำนาจที่จะผ่อนผันหรือยกเว้นได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีพิเศษเฉพาะรายบุคคล รัฐมนตรีจะผ่อนผันหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมหรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ ตามแต่จะเห็นสมควร

มาตรา ๒๐ ผู้ใดไม่มีใบสำคัญประจำตัวตามความในมาตรา ๕ หรือไม่ต่ออายุใบสำคัญประจำตัวที่หมดอายุแล้วตามความในมาตรา ๑๓ หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามความในมาตรา ๗ มีความผิดต้องระวางโทษปรับเป็นรายปี ปีละไม่เกินหนึ่งร้อยบาทตลอดเวลาที่ไม่ปฏิบัติดังกล่าวแล้ว เศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

ความในมาตรา ๒๐ เดิมนี้ถูกยกเลิกและบัญญัติความใหม่แทนแล้วโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๕ (ดูหน้า ๘)

มาตรา ๒๑ ผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติตามความในมาตรา ๘ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

ความในมาตรา ๒๑ เดิมนี้ถูกยกเลิกและบัญญัติความใหม่แทนแล้วโดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๕ (ดูหน้า ๙)

มาตรา ๒๒ ผู้ใดละเลยไม่ขอใบแทนใบสำคัญประจำตัวที่ชำรุดหรือสูญหายตามความ

ในมาตรา ๑๓ หรือไม่ปฏิบัติตามความในมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๑๘ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

ความในมาตรา ๒๒ เดิมนี้ถูกยกเลิกและบัญญัติความใหม่แทนแล้วโดยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๕ (ดูหน้า ๙)

มาตรา ๒๓ ผู้ใดมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อคนต่างด้าวตามความในมาตรา ๑๕ และผู้นั้นละเลยไม่ปฏิบัติ มีความผิดต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐ หรือมาตรา ๒๒ แล้วแต่กรณี

ผู้ไร้ความสามารถหรือผู้เยาว์ซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบหกปีบริบูรณ์ ไม่ต้องรับอาญาในความผิดต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ เฉพาะในกรณีที่มีผู้อนุบาลหรือผู้ปกครองหรือผู้แทนโดยชอบธรรม

มาตรา ๒๔ ใบสำคัญประจำตัวของคนต่างด้าวที่มีอยู่แล้วก่อนวันใช้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้ได้ต่อไปจนหมดอายุของใบสำคัญประจำตัวนั้น

มาตรา ๒๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนี้ เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

(๖๗ ร.จ. ๙๘๔ ตอนที่ ๖๒ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๔๙๓)

พระราชบัญญัติ
การทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๕
เป็นปีที่ ๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดั่งต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) ๒๔๙๕"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๑๑ ในการออกใบสำคัญประจำตัวหรือการต่ออายุใบสำคัญประจำตัว ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราซึ่งกำหนดในกฎกระทรวง แต่ไม่เกินปีละสี่ร้อยบาท

ในการออกใบแทนใบสำคัญประจำตัวในกรณีใบสำคัญประจำตัวชำรุดหรือสูญหาย ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราซึ่งกำหนดในกฎกระทรวง แต่ไม่เกินสองร้อยบาท"

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๒๐ ผู้ใดไม่มีใบสำคัญประจำตัวตามความในมาตรา ๕ หรือไม่ต่ออายุใบสำคัญประจำตัวที่หมดอายุแล้วตามความในมาตรา ๑๓ หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามความในมาตรา ๗ มีความผิดต้องระวางโทษปรับเป็นรายปี ปีละไม่เกินห้าร้อยบาทตลอดเวลาที่ไม่ปฏิบัติดังกล่าวแล้ว เศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี"

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๒๑ ผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติตามความในมาตรา ๘ มีความผิดต้องระวางโทษไม่เกินห้าร้อยบาท"

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๒๒ ผู้ใดละเลยไม่ขอใบแทนใบสำคัญประจำตัวที่ชำรุดหรือสูญเสียตามความในมาตรา ๑๓ หรือไม่ปฏิบัติตามความในมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๑๘ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท"

มาตรา ๗ ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวซึ่งมีอยู่แล้วก่อนวันใช้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้ได้ต่อไปจนหมดอายุใบสำคัญประจำตัวนั้น เว้นแต่ผู้ใดถือใบสำคัญประจำตัวชนิดที่ ๒ ตามความในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓ ผู้นั้นต้องนำเงินค่าธรรมเนียมไปชำระเพิ่มเติมให้ครบจำนวนสำหรับระยะปีต่อไปที่ยังเหลืออยู่ภายหลังวันใช้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ และให้นำความในมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓ มาใช้บังคับแก่กรณีดังกล่าวนี้

มาตรา ๘ ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หากกำหนดโทษปรับอย่างเดียว ให้อธิบดีกรมตำรวจหรือผู้แทนมีอำนาจสั่งเปรียบเทียบได้

มาตรา ๙ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
จอมพล ป. พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

(๖๙ ร.จ. ๖๑ ตอนที่ ๗ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๔๙๕)

พระราชบัญญัติ

การทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๗
เป็นปีที่ ๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๗"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๑๒ คนต่างด้าวคนใดย้ายภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ ให้นำใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เดิม เพื่อจดข้อความลงไว้ในใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวของผู้นั้นก่อนที่จะย้ายไป และให้แจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่เข้าไปอยู่ใหม่ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่วันไปถึง แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินกว่าสามสิบวันนับแต่วันแจ้งย้ายไป

ในกรณีที่คนต่างด้าวออกนอกเขตจังหวัดที่คนมีภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ไปชั่วคราวเกินเจ็ดวัน ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนเข้าไปอยู่ชั่วคราวภายในสี่สิบแปดชั่วโมง นับแต่วันที่ไปถึง การแจ้งในกรณีนี้จะไปแจ้งด้วยตัวเองหรือแจ้งเป็นหนังสือตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้

ในกรณีที่คนต่างด้าวตาย ให้เจ้าบ้านแห่งบ้านที่คนต่างด้าวนั้นตายแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่คนต่างด้าวนั้นตาย ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาตาย"

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
จอมพล ป. พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

(๗๑ ร.จ. ๑๔๙๖ ตอนที่ ๖๔ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๔๙๗)

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่คนต่างด้าวไม่สนใจในเรื่องแจ้งย้ายต่อนายทะเบียนคนต่างด้าวตามที่กฎหมายได้ระบุไว้ เป็นเหตุให้การควบคุมไม่รัดกุมและได้ผลเพียงพอตามความมุ่งหมายของทางราชการ ในระยะเวลาที่กฎหมายเดิมได้บัญญัติไว้ให้แจ้งย้ายในกำหนด ๗ วันนั้น เห็นว่าเป็นระยะห่างเกินไปกว่าที่จะติดตามตัวได้ทันท่วงทีเมื่อจำเป็น จึงให้กำหนดแจ้งย้ายหรือแจ้งให้ทราบภายในกำหนด ๔๘ ชั่วโมง นับแต่วันที่ไปถึงท้องที่ใหม่

พระราชบัญญัติ
คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒
เป็นปีที่ ๓๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๔๙๓

(๒) พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗

บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"คนต่างด้าว" หมายความว่า บุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทย

"พาหนะ" หมายความว่า ยานพาหนะหรือสัตว์พาหนะ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจนำบุคคลจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง

"เจ้าของพาหนะ" หมายความรวมถึงตัวแทนเจ้าของ ผู้เช่า ตัวแทนผู้เช่า ผู้ครอบครอง หรือตัวแทนผู้ครอบครองพาหนะ แล้วแต่กรณี

"ผู้ควบคุมพาหนะ" หมายความว่า นายเรือหรือผู้รับผิดชอบในการควบคุมพาหนะ

"คนประจำพาหนะ" หมายความว่า ผู้ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ประจำหรือพนักงานประจำพาหนะ และเพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้หมายความรวมถึงผู้ควบคุมพาหนะซึ่งขับขี่ยานพาหนะโดยไม่มีคนประจำพาหนะ

"คนโดยสาร" หมายความว่า ผู้ซึ่งเดินทางโดยพาหนะไม่ว่าในกรณีใด ๆ นอกจากผู้ควบคุมพาหนะและคนประจำพาหนะ

"คนเข้าเมือง" หมายความว่า คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร

"แพทย์ตรวจคนเข้าเมือง" หมายความว่า แพทย์ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"เจ้าบ้าน" หมายความว่า ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้าน ในฐานะเป็นเจ้าของผู้เช่าหรือในฐานะอื่นใด ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

"เคหสถาน" หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรงเรือ หรือแพซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม ตามประมวลกฎหมายอาญา

"โรงแรม" หมายความว่า บรรดาสถานที่ทุกชนิดที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับสินจ้างสำหรับคนเดินทางหรือบุคคลที่ประสงค์จะหาที่อยู่หรือที่พักชั่วครา ตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

"ผู้จัดการโรงแรม" หมายความว่า บุคคลผู้ควบคุมหรือจัดการโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"อธิบดี" หมายความว่า อธิบดีกรมตำรวจ

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมกับค่าทำการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจกรรมอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมแรงงาน อธิบดีกรมอัยการ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการ และผู้บังคับการกองตรวจคนเข้าเมืองเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๗ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เพิกถอนการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง

(๒) พิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๓๖ วรรคสอง

(๓) อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของคนต่างด้าวซึ่งขอเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เงื่อนไขเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ และเงื่อนไขอื่นตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์การขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรของคนต่างด้าว ซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๔๑ วรรคสี่

(๖) อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง และกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการแสดงฐานะการเงินของคนต่างด้าวดังกล่าวตามมาตรา ๔๓ วรรคสอง

(๗) อนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร และอนุญาตและกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งได้ยื่นคำขอเพื่อมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร อยู่ในราชอาณาจักรต่อไปพลางก่อนตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง

(๘) สั่งระงับการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๗ วรรคสาม

(๙) อนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งเคยเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรต่อไปตามมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง

(๑๐) พิจารณาการเพิกถอนการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕๓

(๑๑) ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และความเห็นแก่รัฐมนตรีในการวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านหรือพนักงานอื่น เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ หรือในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๒) พิจารณาให้ความเห็นในเรื่องเกี่ยวกันคนเข้าเมืองตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการและเลขานุการเสนอเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการต่อประธานกรรมการหรือในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้เสนอความเห็นต่อกรรมการซึ่งที่ประชุมมอบหมายโดยมิชักช้า และให้ประธานกรรมการหรือกรรมการดังกล่าวเป็นผู้เรียกประชุมตามความรีบด่วนของเรื่อง ตามหลักเกณฑ์ที่ที่ประชุมกำหนด

ในการประชุมของคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุมให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๙ คณะกรรมการอาจตั้งคณะอนุกรรมการหรือมอบอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่จะมอบหมายก็ได้

การประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจเรียกเป็นหนังสือให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริงหรือให้ส่งเอกสารเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการได้

หมวด ๒

การเข้าและออกนอกราชอาณาจักร

มาตรา ๑๑ บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรจะต้องเดินทางเข้ามาหรือออกไปตามช่องทาง ด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่า สถานี หรือท้องที่และตามกำหนดเวลาทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๒ ห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ เข้ามาในราชอาณาจักร

(๑) ไม่มีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางอันถูกต้องและยังสมบูรณ์อยู่ หรือมีแต่ไม่ได้รับการตรวจลงตราในหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางเช่นว่านั้นจากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศหรือจากกระทรวงการต่างประเทศ เว้นแต่กรณีที่ไม่ต้องมีการตรวจลงตราสำหรับคนต่างด้าวบางประเภทเป็นกรณีพิเศษ

การตรวจลงตราและการยกเว้นการตรวจตราให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มีความเพิ่มขึ้นเป็นวรรค ๓ ใน (๑) ของมาตรา ๑๒ โดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓ ดังต่อไปนี้

"การตรวจลงตราตาม (๑) ให้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง"

(๒) ไม่มีปัจจัยในการยังชีพตามควรแก่กรณีที่เข้ามาในราชอาณาจักร

(๓) เข้ามาเพื่อมีอาชีพเป็นกรรมกร หรือเข้ามาเพื่อรับจ้างทำงานด้วยกำลังกายโดยไม่ได้อาศัยวิชาความรู้หรือการฝึกทางวิชาการ หรือเข้ามาเพื่อทำงานอื่นอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว

(๔) วิกลจริตหรือมีโรคอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๕) ยังมิได้ปลูกฝีป้องกันไข้ทรพิษ หรือฉีดวัคซีน หรือปฏิบัติการอย่างอื่นตามวิชาการแพทย์เพื่อป้องกันโรคติดต่อตามที่กฎหมายบัญญัติและไม่ยอมให้แพทย์ตรวจคนเข้าเมืองกระทำการเช่นว่านั้น

(๖) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลไทยหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดที่ยกเว้นไว้ในกฎกระทรวง

(๗) มีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม หรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชน หรือความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศได้ออกหมายจับ

(๘) มีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเข้ามาเพื่อการค้าประเวณี การค้าหญิงหรือเด็ก การค้ายาเสพติดให้โทษ การลักลอบหนีภาษีศุลกากร หรือเพื่อประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๙) ไม่มีเงินติดตัวหรือไม่มีประกันตามที่รัฐมนตรีประกาศตามมาตรา ๑๔

(๑๐) รัฐมนตรีไม่อนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา ๑๖

(๑๑) ถูกรัฐบาลไทยหรือรัฐบาลต่างปรเทศเนรเทศ หรือถูกเพิกถอนสิทธิการอยู่อาศัยในราชอาณาจักรหรือในต่างประเทศมาแล้ว หรือถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักร โดยรัฐบาลไทยเสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ เว้นแต่รัฐมนตรีได้พิจารณายกเว้นให้เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

การตรวจวินิจฉัยโรค ร่างกายหรือจิต ตลอดจนการปฏิบัติการเพื่อป้องกันโรคติดต่อ ให้ใช้แพทย์ตรวจคนเข้าเมือง

มาตรา ๑๓ คนต่างด้าวดังต่อไปนี้ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง

(๑) ผู้ควบคุมพาหนะและคนประจำพาหนะทางน้ำหรือทางอากาศซึ่งเพียงแต่แวะเข้ามายังท่า สถานี หรือท้องที่ ในราชอาณาจักรแล้วกลับออกไป

เพื่อประโยชน์ในการควบคุมบุคคลดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกหนังสือสำคัญตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อให้ถือไว้ก็ได้

(๒) คนสัญชาติของประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยเดินทางข้ามพรมแดนไปมาชั่วคราว โดยปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลแห่งประเทศนั้น

(๓) คนโดยสารรถไฟผ่านแดนซึ่งถือตั๋วโดยสารทอดเดียวตลอดเพียงแต่ผ่านอาณาเขตประเทศไทยไปนอกราชอาณาจักรตามข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลแห่งประเทศนั้น ๆ และรวมตลอดถึงผู้ควบคุมพาหนะและคนประจำพาหนะแห่งรถไฟเช่นว่านั้นด้วย

มาตรา ๑๔ รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรมีเงินติดตัว หรือมีประกันหรือจะยกเว้นภายใต้เงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ ทั้งนี้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ประกาศตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่เด็กอายุต่ำกว่าสิบสองปี

มาตรา ๑๕ คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรตราบเท่าที่อยู่ในฐานะดังต่อไปนี้ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติการตามหน้าที่ของคนต่างด้าวตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ นอกจากการปฏิบัติหรือการต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ (๑) (๔) และ (๕) และมาตรา ๑๘ วรรคสอง

(๑) บุคคลในคณะผู้แทนทางทูตซึ่งรัฐบาลต่างประเทศส่งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในราชอาณาจักรหรือซึ่งเดินทางผ่านราชอาณาจักร เพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศอื่น

(๒) พนักงานฝ่ายกงสุลและลูกจ้างฝ่ายกงสุลซึ่งรัฐบาลต่างประเทศส่งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในราชอาณาจักร หรือซึ่งเดินทางผ่านราชอาณาจักรเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศอื่น

(๓) บุคคลซึ่งรัฐบาลต่างประเทศโดยความเห็นชอบของรัฐบาลไทยให้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจในราชอาณาจักร

(๔) บุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจในราชอาณาจักร เพื่อรัฐบาลไทยตามความตกลงที่รัฐบาลไทยได้ทำไว้กับรัฐบาลต่างประเทศ

(๕) หัวหน้าสำนักงานขององค์การหรือทบวงการระหว่างประเทศที่มีกฎหมายคุ้มครองการดำเนินงานในประเทศไทย หรือซึ่งรัฐบาลไทยได้ให้ความเห็นชอบด้วยแล้ว และรวมถึงพนักงานหรือผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลอื่นซึ่งองค์การหรือทบวงการเช่นว่านั้น แต่งตั้งหรือมอบหมาย

ให้ปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจในราชอาณาจักรเพื่อองค์การหรือทบทวนการดังกล่าว หรือเพื่อรัฐบาลไทยตามความตกลงที่รัฐบาลไทยได้ทำไว้กับองค์การหรือทบวงการระหว่างประเทศนั้น

(๖) คู่สมรส หรือบุตร ซึ่งอยู่ในความอุปการะและเป็นส่วนแห่งครัวเรือนของบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕)

(๗) คนรับใช้ส่วนตัวซึ่งเดินทางจากต่างประเทศเพื่อมาทำงานประจำเป็นปกติ ณ ที่พักอาศัยของบุคคลตาม (๑) หรือบุคคลซึ่งได้รับเอกสิทธิเท่าเทียมกันกับบุคคลซึ่งมีตำแหน่งทางทูตตามความตกลงที่รัฐบาลไทยได้ทำไว้กับรัฐบาลต่างประเทศหรือกับองค์การหรือทบวงการระหว่างประเทศ

ในกรณีตาม (๑) (๒) (๖) หรือ (๗) ให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศและหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกัน

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสอบถามและขอดูหลักฐานเพื่อสอบสวนว่า บุคคลซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรนั้นเป็นผู้ได้รับยกเว้นตามมาตรานี้

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่มีพฤติการณ์ซึ่งรัฐมนตรีเห็นว่า เพื่อประโยชน์แก่ประเทศหรือเพื่อความสงบเรียบร้อย วัฒนธรรมหรือศีลธรรมอันดี หรือความผาสุกของประชาชน ไม่สมควรอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้ใดหรือจำพวกใดเข้ามาในราชอาณาจักร รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวผู้นั้นหรือจำพวกนั้นเข้ามาในราชอาณาจักรได้

มาตรา ๑๗ ในกรณีพิเศษเฉพาะเรื่อง รัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีจะอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้ใดหรือจำพวกใดเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรภายใต้เงื่อนไขใด ๆ หรือจะยกเว้นไม่จำต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีใด ๆ ก็ได้

มาตรา ๑๘ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจบุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร

เพื่อการนี้ บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องยื่นรายการตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง และผ่านการตรวจอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่ของด่านตรวจคนเข้าเมืองประจำเส้นทางนั้น

มาตรา ๑๙ ในการตรวจและพิจารณาว่าคนต่างด้าวผู้ใดต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรหรือไม่ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้นั้นไปพักอาศัยอยู่ ณ ที่ที่เห็นสมควร โดยให้คำรับรองว่าจะมาพบพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อรับทราบคำสั่งตามวันเวลา และสถานที่ที่กำหนดก็ได้ หรือถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรจะเรียกประกันหรือเรียกทั้งประกันและหลักประกันก็ได้ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะกักตัวผู้นั้นไว้ ณ สถานที่ใดตามที่เห็นเหมาะสมเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

เพื่อประโยชน์แห่งบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกบุคคลซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำของบุคคลนั้นอาจเป็นประโยชน์แก่กรณีที่สงสัยให้มาสาบานหรือปฏิญาณตนและให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้

ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าคนต่างด้าวผู้ใดเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อการอันระบุในมาตรา ๑๒ (๙) หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการนั้น หรือหญิงหรือเด็กคนใดเข้ามาเพื่อการเช่นว่านั้น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรได้ชั่วคราวโดยสั่งให้บุคคลดังกล่าวมารายงานตน และตอบคำตอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือจะสั่งให้ไปรายงานตนและตอบคำถามของเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ที่ผู้นั้นอาศัยอยู่ ตามระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดก็ได้ แต่ระยะเวลาที่กำหนดให้รายงานตนและตอบคำถามต้องห่างกันไม่น้อยกว่าเจ็ดวันต่อครั้ง

มาตรา ๒๐ ในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่กักตัวคนต่างด้าวผู้ใดไว้ตามมาตรา ๑๙ ให้พนักงานเจ้าหน้ามีอำนาจกักตัวคนต่างด้าวผู้นั้นได้เท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี แต่ห้ามมิให้กักตัวไว้เกินสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกกักตัวมาถึงที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นจะยืดเวลาเกินสี่สิบแปดชั่วโมงก็ได้แต่มิให้เกินเจ็ดวัน และให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกเหตุจำเป็นที่ต้องยืดเวลาให้ไว้ปรากฏด้วย

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องกักคนต่างด้าวผู้ใดไว้เกินกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้มีอำนาจกักตัวคนต่างด้าวผู้นั้นไว้ต่อไปอีกได้ และศาลอาจสั่งให้มีอำนาจกักตัวไว้เท่าที่จำเป็นครั้งละไม่เกินสิบสองวัน แต่ถ้าศาลเห็นสมควรจะสั่งให้ปล่อยตัวไปชั่วคราวโดยเรียกประกัน หรือเรียกทั้งประกันและหลักประกันก็ได้

มาตรา ๒๑ ค่าใช้จ่ายในการกักตัวคนต่างด้าวตามมาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐ ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นผู้เสีย ในกรณีที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะหรือเข้ามาโดยไม่มีพาหนะ ให้คนต่างด้าวผู้นั้นเป็นผู้เสีย

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าคนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา ๑๒ เข้ามาในราชอาณาจักร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้คนต่างด้าวผู้นั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักรได้ โดยมีคำสั่งเป็นหนังสือ ถ้าคนต่างด้าวผู้นั้นไม่พอใจในคำสั่ง อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้เว้นแต่กรณีตามมาตรา ๑๒ (๑) หรือ (๑๐) ห้ามมิให้อุทธรณ์ คำสั่งของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด แต่ถ้ารัฐมนตรีมิได้มีคำสั่งภายในเจ็ดวันนับแต่วันยื่นอุทธรณ์ ให้ถือว่ารัฐมนตรีมีคำสั่งว่าคนต่างด้าวผู้นั้นไม่เป็นผู้ต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา ๑๒

การอุทธรณ์ ให้ยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้ทราบคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ และให้ทำตามแบบและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อคนต่างด้าวยื่นอุทธรณ์แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รอการส่งตัวคนต่างด้าวผู้นั้นออกไปนอกราชอาณาจักรไว้จนกว่าจะได้มีคำสั่งของรัฐมนตรีในกรณีนั้น

ในระหว่างดำเนินการตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือระหว่างรอฟังคำสั่งของรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี ให้นำมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่มิให้นำมาตรา ๒๐ มาใช้บังคับด้วย

หมวด ๓

พาหนะ

มาตรา ๒๓ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ จะต้องนำพาหนะเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรตามช่องทาง ด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่า สถานีหรือท้องที่และตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๔ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจพาหนะที่เข้ามาในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร หรือพาหนะที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ารับคนโดยสารเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร เว้นแต่ในกรณีที่พาหนะนั้นได้ใช้ในราชการโดยเฉพาะของรัฐบาลไทยหรือของรัฐบาลต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลไทยแล้ว

มาตรา ๒๕ พาหนะใดที่เข้ามาในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะต้องแจ้งกำหนดวันและเวลาที่พาหนะเข้ามาถึงหรือจะออกนอกเขตท่าสถานีหรือท้องที่ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองซึ่งควบคุมเขตท่า สถานี หรือท้องที่นั้นภายในกำหนดเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศไว้

ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามวรรคหนึ่งได้ ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะไปแจ้งด้วยตนเองต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองที่ใกล้ที่สุดโดยมิชักช้า

การแจ้งตามความในมาตรานี้ ถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควรจะให้ยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติหรือให้ปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขอย่างใดแก่พาหนะใดก็ได้

มาตรา ๒๖ พาหนะใดที่เข้าในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะต้องยื่นรายการตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงและผ่านการตรวจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่และภายใต้เงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องทำการตรวจ ณ ที่อื่นนอกจากที่อธิบดีประกาศกำหนดตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่อธิบดีมอบหมาย

มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการตรวจ ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่เข้ามาในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักรมีหน้าที่ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) มิให้คนโดยสารหรือคนประจำพาหนะไปเสียจากพาหนะหรือสถานที่ที่จัดไว้ด้วยความเห็นชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ จนกว่าจะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่กรณีที่ผู้ควบคุมพาหนะและคนประจำพาหนะเป็นคนคนเดียวกัน ให้บุคคลนั้นออกไปจากพาหนะเพื่อไปแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๕ ในฐานะเป็นผู้ควบคุมพาหนะได้

ถ้าคนโดยสารหรือคนประจำพาหนะดังกล่าวขัดขืนหรือก่อความวุ่นวายให้นำมาตรา ๒๙ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามวรรคนี้ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะเป็นผู้เสีย

(๒) ยื่นบัญชีคนโดยสารและบัญชีคนประจำพาหนะรวมทั้งผู้ควบคุมพาหนะต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงและภายในเวลาที่อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศกำหนด

(๓) ให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ความในมาตรานี้ให้ใช้บังคับแก่เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ ซึ่งนำพาหนะมาจากหรือไปยังชายแดนที่เป็นทางต่อเนื่องกับประเทศอื่น และรับคนโดยสารซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรหรือรับคนโดยสารไปส่งที่ชายแดนเพื่อออกไปนอกราชอาณาจักร ทั้งนี้ เฉพาะที่เกี่ยวกับคนโดยสารซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรเท่านั้น

มาตรา ๒๘ ในระหว่างที่ยังอยู่ในราชอาณาจักร ถ้ามีการเพิ่มหรือลด หรือเปลี่ยนคนประจำพาหนะที่เข้ามาในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร หรือคนประจำพาหนะดังกล่าวผู้ใดจะไม่กลับออกไปนอกราชอาณาจักร ให้เจ้าของพาหนะหรือในกรณีที่ไม่มีเจ้าของพาหนะอยู่ในราชอาณาจักร ให้ผู้ควบคุมพาหนะแจ้งแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่คนประจำพาหนะจะไม่กลับออกไปดังกล่าวในวรรคหนึ่งและคนประจำพาหนะนั้นเป็นคนต่างด้าว ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ แล้วแต่กรณี ผู้นำบุคคลผู้นั้นไปมอบแก่พนักงานเจ้าหน้าที่โดยมิชักช้า

ถ้าคนประจำพาหนะตามวรรคสองขัดขืนไม่ยอมให้เจ้าของพาหนะ หรือผู้ควบคุมพาหนะแล้วแต่กรณี ปฏิบัติตามวรรคสองให้นำมาตรา ๒๙ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามวรรคนี้ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะเป็นผู้เสีย

มาตรา ๒๙ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบคนต่างด้าวใดมีลักษณะต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร

พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะจัดการควบคุมคนต่างด้าวนั้นไว้ในพาหนะ หรือให้ส่งตัวไปยังสถานที่ใด เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะได้ควบคุมไว้ตรวจสอบหรือให้ส่งตัวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

ในกรณีที่คนต่างด้าวตามวรรคหนึ่งขัดขืนหรือก่อความวุ่นวาย เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะหรือผู้แทนอาจขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจควบคุมหรือจับกุมคนต่างด้าวผู้นั้นไว้ ถ้าไม่สามารถจะขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ทันท่วงที ให้มีอำนาจจับคนต่างด้าวผู้นั้นได้เอง แล้วส่งตัวไปยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจนั้นรีบจัดส่งตัวไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามมาตรานี้ ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะเป็นผู้เสีย

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ หยุดพาหนะหรือนำพาหนะไปยังที่ใดที่หนึ่งตามที่จำเป็นเพื่อการตรวจ

การสั่งตามวรรคหนึ่งจะกระทำโดยใช้สัญญาณหรือวิธีอื่นใดอันเป็นที่เข้าใจกันก็ได้

มาตรา ๓๑ พาหนะใดที่เข้ามาในราชอาณาจักร นับแต่เวลาที่พาหนะนั้นผ่านเข้ามาในราชอาณาจักรแล้วจนกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการตรวจเสร็จ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับพาหนะนั้น ขึ้นไปบนพาหนะหรือนำพาหนะอื่นเข้าเทียบหรือเข้าไปในบริเวณหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อการตรวจ ทั้งนี้เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ห้ามมิให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะยินยอมหรือละเลยให้ผู้ใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๓๒ พาหนะใดที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร ในระหว่างที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจหรือหลังจากที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจแล้ว แต่พาหนะนั้นยังอยู่ในราชอาณาจักร ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับพาหนะนั้น ขึ้นไปบนพาหนะหรือนำพาหนะอื่นเข้าเทียบ ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ความในวรรคหนึ่งให้นำมาใช้บังคับเกี่ยวกับบริเวณหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อการตรวจในระหว่างผู้ซึ่งจะออกไปนอกราชอาณาจักรยังมิได้ขึ้นไปบนพาหนะด้วย

ห้ามมิให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะยินยอมหรือละเลยให้ผู้ใดกระทำการตามมาตรานี้

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องกระทำการตรวจพาหนะนอกเวลาราชการ หรือต้องไปทำการตรวจพาหนะ ณ ที่อื่น นอกจากที่อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือต้องไปนอกสถานที่ทำการเพื่อควบคุมพาหนะไว้หรือต้องรอเพื่อตรวจพาหนะอันมิใช่ความผิดของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะนั้นเสียเงินค่าทำการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔

การเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

มาตรา ๓๔ คนต่างด้าวซึ่งจะเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวได้จะต้องเข้ามาเพื่อการดังต่อไปนี้

(๑) การปฏิบัติหน้าที่ทางทูตหรือกงสุล

(๒) การปฏิบัติหน้าที่ทางราชการ

(๓) การท่องเที่ยว

(๔) การเล่นกีฬา

(๕) ธุรกิจ

(๖) การลงทุนที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้อง

(๗) การลงทุนหรือการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน

(๘) การเดินทางผ่านราชอาณาจักร

(๙) การเป็นผู้ควบคุมพาหนะหรือคนประจำพาหนะที่เข้ามายังท่า สถานีหรือท้องที่ในราชอาณาจักร

(๑๐) การศึกษาหรือดูงาน

(๑๑) การปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน

(๑๒) การเผยแพร่ศาสนาที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้อง

(๑๓) การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์หรือฝึกสอนในสถาบันการค้นคว้าหรือสถาบันการศึกษาในราชอาณาจักร

(๑๔) การปฏิบัติงานด้านช่างฝีมือหรือผู้เชี่ยวชาญ

(๑๕) การอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๕ คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๓๔ อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมายจะอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรภายใต้เงื่อนไขใด ๆ ก็ได้

ระยะเวลาที่จะอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรให้กำหนดดังนี้

(๑) ไม่เกินสามสิบวัน สำหรับกรณีตามมาตรา ๓๔ (๔) (๘) และ (๙)

(๒) ไม่เกินเก้าสิบวัน สำหรับกรณีตามมาตรา ๓๔ (๓)

(๓) ไม่เกินหนึ่งปี สำหรับกรณีตามมาตรา ๓๔ (๕) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕)

(๔) ไม่เกินสองปี สำหรับกรณีตามมาตรา ๓๔ (๖)

(๕) ตามกำหนดระยะเวลาตามความจำเป็น สำหรับกรณีตามมาตรา ๓๔ (๑) และ (๒)

(๖) ตามกำหนดระยะเวลาที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนพิจารณาเห็นสมควร สำหรับกรณีตามมาตรา ๓๔ (๗)

ในกรณีที่คนต่างด้าวมีเหตุจำเป็นจะต้องอยู่ในราชอาณาจักรเกินระยะเวลาที่กำหนดใน (๑) (๒) (๓) และ (๔) ให้อธิบดีเป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้อยู่ต่อไปได้ครั้งละไม่เกินหนึ่งปี และเมื่อได้อนุญาตแล้วให้รายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบพร้อมด้วยเหตุผลภายในเจ็ดวันนับแต่วันอนุญาต

การขออนุญาตเพื่ออยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต่อไปแต่ละครั้ง ให้คนต่างด้าวยื่นคำขอตามแบบและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ในระหว่างรอฟังคำสั่งให้คนต่างด้าวผู้นั้นอยู่ในราชอาณาจักรไปพลางก่อนก็ได้

มาตรา ๓๖ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว หากมีพฤติการณ์ที่สมควรเพิกถอนการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร ให้อธิบดีหรือคณะกรรมการมีอำนาจเพิกถอนการอนุญาตที่ได้อนุญาตไว้นั้นได้ ไม่ว่าอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเป็นผู้อนุญาต

ในกรณีที่อธิบดีมีคำสั่งเพิกถอนการอนุญาต คนต่างด้าวซึ่งถูกเพิกถอนการอนุญาตอาจยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ คำสั่งของคณะกรรมการให้เป็นที่สุดแต่ในกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งเพิกถอนการอนุญาต คำสั่งของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์คำสั่งของอธิบดีตามวรรคสอง ให้ยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้ทราบคำสั่งของอธิบดีและให้ทำตามแบบและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อมีการเพิกถอนการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือแจ้งแก่คนต่างด้าว ในกรณีที่ไม่อาจส่งหนังสือเช่นว่านี้แก่คนต่างด้าวได้เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปิดไว้ ณ ที่พักของคนต่างด้าวที่ได้แจ้งแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ครบกำหนดสี่สิบแปดชั่วโมง ให้ถือว่าคนต่างด้าวผู้นั้นได้รับทราบคำสั่งแล้ว

มาตรา ๓๗ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ถ้ากรณีใดมีกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายนั้น

(๑) พักอาศัย ณ ที่ที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลสมควรไม่สามารถพักอาศัย ณ ที่ที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้แจ้งการเปลี่ยนที่พักอาศัยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เข้าพักอาศัย

(๓) แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ที่คนต่างด้าวผู้นั้นพักอาศัยภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ย้ายไป ในกรณีเปลี่ยนที่พักอาศัย และถ้าที่พักอาศัยใหม่อยู่ต่างท้องที่กับสถานีตำรวจท้องที่เดิมคนต่างด้าวผู้นั้นต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ที่ไปพักอาศัยใหม่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ไปถึงด้วย

(๔) ถ้าเดินทางไปจังหวัดใดและอยู่ในจังหวัดนั้นเกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ให้คนต่างด้าวผู้นั้นแจ้งเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ไปถึง

(๕) ถ้าอยู่ในราชอาณาจักรเกินเก้าสิบวัน คนต่างด้าวผู้นั้นต้องมีหนังสือแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กองตรวจคนเข้าเมืองทราบถึงที่พักอาศัยของตนโดยมิชักช้าเมื่อครบระยะเก้าสิบวัน และต่อไปให้กระทำเช่นเดียวกันทุกระยะเก้าสิบวัน ถ้าท้องที่ใดมีที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองตั้งอยู่ จะแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองแห่งนั้นก็ได้

ความใน (๓) และ (๔) จะมิให้ใช้บังคับแก่กรณีใดตามมาตรา ๓๔ โดยเงื่อนไขอย่างใดให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด

การแจ้งตามมาตรานี้ คนต่างด้าวอาจไปแจ้งด้วยตนเองหรือมีหนังสือแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๓๘ เจ้าบ้าน เจ้าของหรือผู้ครอบครองเคหสถาน หรือผู้จัดการโรงแรมซึ่งรับคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเข้าพักอาศัย จะต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่ที่บ้าน เคหสถาน หรือโรงแรมนั้นตั้งอยู่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่คนต่างด้าวเข้าพักอาศัย ถ้าท้องที่ใดไม่มีที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองตั้งอยู่ให้แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่นั้น

ในกรณีที่บ้าน เคหสถาน หรือโรงแรมที่คนต่างด้าวเข้าพักอาศัยตามวรรคหนึ่งตั้งอยู่ในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กองตรวจคนเข้าเมือง

การแจ้งตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๓๙ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว หากเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร ให้ถือว่าการได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวดังกล่าวเป็นอันสิ้นสุด แต่ถ้าก่อนเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักรได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้กลับเข้ามาในราชอาณาจักรได้อีกและคนต่างด้าวนั้นได้กลับเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่เป็นผู้ต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ ถ้าระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรยังมีเหลืออยู่ให้อยู่ในราชอาณาจักรต่อไปได้เท่าระยะเวลาที่ยังเหลืออยู่นั้น

การขออนุญาตเพื่อกลับเข้ามาในราชอาณาจักรอีก ให้คนต่างด้าวยื่นคำขอตามแบบและเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๕
การเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

มาตรา ๔๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๕๑ ให้รัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดจำนวนคนต่างด้าว ซึ่งจะมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรเป็นรายปี แต่มิให้เกินประเทศละหนึ่งร้อยคนต่อปี และสำหรับคนไร้สัญชาติมิให้เกินห้าสิบคนต่อปี

เพื่อประโยชน์แห่งการกำหนดจำนวนคนต่างด้าว บรรดาอาณานิคมของประเทศหนึ่งรวมกันหรือแต่ละอาณาจักรซึ่งมีการปกครองของตนเองให้ถือเป็นประเทศหนึ่ง

มาตรา ๔๑ คนต่างด้าวจะเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการและด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี ทั้งนี้ ภายในจำนวนที่รัฐมนตรีประกาศตามมาตรา ๔๐ และได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามมาตรา ๔๗ แล้ว

เพื่อให้การเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรของคนต่างด้าวเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประเทศให้มากที่สุด ให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของคนต่างด้าวซึ่งขอเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรโดยคำนึงถึง รายได้ สินทรัพย์ ความรู้ ความสามารถในด้านวิชาชีพ และฐานะในครอบครัวของคนต่างด้าวดังกล่าวกับบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทย เงื่อนไขเกี่ยวกับ

ความมั่นคงของชาติหรือเงื่อนไขอื่นตามความเหมาะสม เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

การขออนุญาต คนต่างด้าวจะขอก่อนเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรหรือขอภายหลังได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวแล้วก็ได้

เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการมีอำนาจที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ให้คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวกรณีใดกรณีหนึ่งตามมาตรา ๓๔ อาจยื่นคำขอเพื่อมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรได้

คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรก่อนเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร จะมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ต่อเมื่อเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรและได้ยื่นรายการและผ่านการตรวจอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง และไม่เป็นผู้ต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๔๔ และได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามมาตรา ๔๗ แล้ว ในระหว่างขอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ให้คนต่างด้าวผู้นั้นอยู่ในราชอาณาจักรไปพลางก่อนได้

มาตรา ๔๒ บุคคลดังต่อไปนี้ไม่อยู่ภายใต้บังคับของประกาศกำหนดจำนวนคนต่างด้าวซึ่งรัฐมนตรีประกาศตามมาตรา ๔๐

(๑) คนต่างด้าวซึ่งเคยเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแล้ว และได้กลับเข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๘ หรือมาตรา ๕๑

(๒) หญิงซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิดและได้สละสัญชาติไทยในกรณีที่ได้สมรสกับคนต่างด้าว

(๓) บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของหญิงซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิดไม่ว่าหญิงนั้นจะสละสัญชาติไทยในกรณีที่ได้สมรสกับคนต่างด้าวหรือไม่ก็ตาม

(๔) บุตรของบิดามารดาซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่เกิดในระหว่างเวลาที่มารดาออกไปนอกราชอาณาจักร โดยมีหลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักร เพื่อกลับเข้ามาอีกตามมาตรา ๔๘ เมื่อเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรพร้อมกับบิดาหรือมารดา ซึ่งกลับเข้ามาอีกภายในเวลาที่กำหนดตามหลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักร และบุตรนั้นอายุไม่เกินหนึ่งปี

มาตรา ๔๓ คนต่างด้าวที่นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาลงทุนในราชอาณาจักรเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่เป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีจะอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรนอกเหนือจากจำนวนคนต่างด้าวที่รัฐมนตรีประกาศตามมาตรา ๔๐ ก็ได้ แต่ในปีหนึ่ง ๆ จะเกินร้อยละห้าของจำนวนดังกล่าวมิได้

เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศที่นำเข้ามาลงทุน คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามวรรคหนึ่งต้องแสดงฐานะการเงินตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปีแต่ไม่เกินห้าปี ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

มาตรา ๔๔ ห้ามมิให้คนต่างด้าวผู้ใดเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ถ้าปรากฏว่า

(๑) เป็นผู้เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลไทยหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดที่ยกเว้นไว้ในกฎกระทรวง

(๒) เป็นผู้ไม่สามารถประกอบการหาเลี้ยงชีพได้ เพราะกายพิการหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือมีโรคอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความใน (๒) มิให้ใช้บังคับแก่คนต่างด้าวผู้เป็นบิดา มารดา สามี ภริยา หรือบุตรของบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักร และมีฐานะที่จะเลี้ยงดูซึ่งกันและกันได้

มาตรา ๔๕ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว หากประสงค์จะมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ให้ยื่นคำขอตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองในท้องที่ที่ตนอยู่ ในกรณีที่ท้องที่นั้นไม่มีที่ทำการตรวจคนเข้าเมือง ให้ยื่นคำขอ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองที่ใกล้เคียง เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่ายังไม่เกินจำนวนที่รัฐมนตรีประกาศตามมาตรา ๔๐ หรือจำนวนตามมาตรา ๔๓ แล้วแต่กรณีหรือเป็นบุคคลตามมาตรา ๔๒ และไม่เป็นผู้ต้องห้ามตามมาตรา ๔๔ แล้ว จะอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีก็ได้

คนต่างด้าวซึ่งได้ยื่นคำขอเพื่อมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หากกำหนดระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวจะสิ้นสุดลงในระหว่างการพิจารณา คนต่างด้าวผู้นั้นอาจยื่นคำขอ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองแห่งเดียวกันนั้น เพื่ออยู่ในราชอาณาจักรต่อไปจนถึงวันได้รับทราบผลการพิจารณา ให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจอนุญาตได้ การอนุญาตนี้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย จะกำหนดเงื่อนไขประการใดก็ได้

การยื่นคำขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๖ คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร ถ้าในระหว่างรอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามมาตรา ๔๑ หรืออยู่ในระหว่างรอรับทราบผลของการพิจารณาของคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายตามมาตรา ๔๕ วรรคสองคนต่างด้าวผู้นั้นเดินทาง

ออกไปนอกราชอาณาจักร ให้ถือว่าการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๑ วรรคห้า หรือมาตรา ๔๕ วรรคสอง เป็นอันสิ้นสุด เว้นแต่ก่อนเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักรได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้กลับเข้ามาในราชอาณาจักรอีก และคนต่างด้าวผู้นั้นได้กลับเข้ามาภายในระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด ให้คนต่างด้าวผู้นั้นอยู่ในราชอาณาจักรต่อไปได้ตามที่ได้รับการผ่อนผัน

มาตรา ๔๗ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรจะต้องขอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่จากอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมายไว้เป็นหลักฐาน ภายในเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร

ในกรณีที่คนต่างด้าวอายุต่ำกว่าสิบสองปีได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองต้องขอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ในนามของคนต่างด้าวผู้นั้น ในการนี้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมายจะออกใบสำคัญถิ่นที่อยู่ให้ต่างหาก หรือรวมกันกับผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองก็ได้

ถ้าไม่ขอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ในระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจสั่งระงับการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรเสียได้ ในกรณีเช่นนี้การผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๑ วรรคห้า หรือมาตรา ๔๕ วรรคสอง เป็นอันสิ้นสุด

ผู้ขอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๘ ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ให้ใช้ได้ตลอดไป แต่ถ้าผู้ถือใบสำคัญถิ่นที่อยู่ได้เดินทางออกไปนอกราชอาณาจักรแล้ว ใบสำคัญถิ่นที่อยู่นั้นเป็นอันใช้ไม่ได้ต่อไป เว้นแต่ก่อนที่จะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักรผู้ถือใบสำคัญถิ่นที่อยู่ได้นำใบสำคัญถิ่นที่อยู่ไปให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำหลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีกตามมาตรา ๕๐ ในกรณีเช่นนี้หากคนต่างด้าวผู้นั้นกลับเข้ามาในราชอาณาจักรภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำหลักฐานให้และไม่เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ หรือมาตรา ๔๔ ให้ใบสำคัญถิ่นที่อยู่นั้นคงใช้ได้ต่อไป

มาตรา ๔๙ ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ที่ใช้ไม่ได้ตามมาตรา ๔๘ ให้ผู้ถือหรือผู้ครอบครองส่งคืนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ของคนต่างด้าวที่ตาย ให้ผู้ครอบครองส่งคืนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๕๐ คนต่างด้าวซึ่งเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรโดยชอบและประสงค์จะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักรและจะกลับเข้ามาอีก ให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) นำใบสำคัญถิ่นที่อยู่มาให้พนักงานเจ้าหน้าที่สลักหลังทำหลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีก ตามวิธีการที่กำหนดในกฎกรวง

(๒) ในกรณีที่ไม่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่เพราะเป็นคนต่างด้าว ซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรก่อนมีบทบัญญัติที่ให้คนต่างด้าวนั้นต้องขอใบสำคัญถิ่นที่อยู่ให้มาขอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่จากพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อน แล้วปฏิบัติดังนี้ (๑)

(๓) ในกรณีที่ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ไม่มีที่ว่างที่จะสลักหลังตาม (๑) ผู้ถือใบสำคัญถิ่นที่อยู่จะต้องขอเปลี่ยนใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามมาตรา ๕๒ เสียก่อน

หลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีก ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำหลักฐานให้และภายในกำหนดหนึ่งปีนั้น ผู้ถือใบสำคัญถิ่นที่อยู่จะออกไปนอกราชอาณาจักรจะกลับเข้ามากี่ครั้งก็ได้

การขอหลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีก และการออกใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตาม (๒) ให้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๑ คนต่างด้าวซึ่งเคยเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร แต่ไม่มีหลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีก หรือมีหลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีก แต่มิได้กลับเข้ามาภายในเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๔๘ หากประสงค์จะกลับเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามเดิมให้ยื่นคำขอตามวิธีที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อพิจารณาอนุญาต เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า คนต่างด้าวผู้นั้นมีเหตุผลและขอแก้ตัวอันสมควร ทั้งไม่เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๔๔ จะอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรต่อไปโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีก็ได้ แต่ต้องขอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ใหม่ ในระหว่างการอนุญาตให้นำมาตรา ๔๕ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

บทบัญญัติในมาตรา ๑๒ เฉพาะความใน (๑) ในส่วนที่เกี่ยวกับการตรวจลงตราหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง และความใน (๒) (๓) และ (๙) มิให้นำมาใช้บังคับแก่กรณีตามวรรคหนึ่ง

ผู้ขอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ใหม่ตามวรรคหนึ่ง ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๒ เอกสารที่ออกให้ตามพระราชบัญญัตินี้ของผู้ใดสูญหาย หรือชำรุดและผู้นั้นประสงค์จะได้ใบแทน หรือกรณีขอเปลี่ยนใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามมาตรา ๕๐ (๓) เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนเป็นที่พอใจแล้ว ให้ออกใบแทนหรือเปลี่ยนใบสำคัญถิ่นที่อยู่ให้ โดยผู้ขอต้องเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๖
การส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

มาตรา ๕๓ คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแล้วภายหลังปรากฏว่าเป็นบุคคลซึ่งมีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๑๒ (๗) หรือ (๘) หรือเป็นบุคคลตามมาตรา ๑๒ (๑๐) หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๔๓ วรรคสอง หรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๔ หรือเป็นผู้ได้รับโทษตามมาตรา ๖๓ หรือมาตรา ๖๔ ให้อธิบดีเสนอเรื่องไปยังคณะกรรมการ ถ้าคณะกรรมการเห็นว่าควรเพิกถอนการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ก็ให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อสั่งเพิกถอนการอนุญาตต่อไป

มาตรา ๕๔ คนต่างด้าวผู้ใดเข้ามาหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือการอนุญาตนั้นสิ้นสุดหรือถูกเพิกถอนแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งตัวคนต่างด้าวผู้นั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักรก็ได้

ถ้ามีกรณีต้องสอบสวนเพื่อส่งตัวกลับตามวรรคหนึ่ง ให้นำมาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่มีคำสั่งให้ส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรแล้ว ในระหว่างรอการส่งกลับ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอนุญาตให้ไปพักอาศัยอยู่ ณ ที่ใดโดยคนต่างด้าวผู้นั้นต้องมาพบพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด โดยต้องมีประกัน หรือมีทั้งประกันและหลักประกันก็ได้ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะกักตัวคนต่างด้าวผู้นั้นไว้ ณ สถานที่ใดเป็นเวลานานเท่าใดตามความจำเป็นก็ได้ ค่าใช้จ่ายในการกักตัวนี้ให้คนต่างด้าวผู้นั้นเป็นผู้เสีย

บทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรก่อนวันที่พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พุทธศักราช ๒๔๘๐ ใช้บังคับ

มาตรา ๕๕ การส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งตัวกลับโดยพาหนะใดหรือช่องทางใดก็ได้ตามแต่พนักงานเจ้าหน้าที่จะพิจารณาเห็นสมควร

ค่าใช้จ่ายในการส่งคนต่างด้าวกลับดังกล่าวนี้ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่นำเข้ามานั้นเป็นผู้เสีย ในกรณีที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ ให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๖๓ หรือมาตรา ๖๔ เป็นผู้เสีย โดยพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกค่าใช้จ่ายในการส่งคนต่างด้าวกลับจากผู้กระทำความผิดคนใดคนหนึ่งโดยสิ้นเชิงหรือร่วมกันตามแต่จะเลือก แต่ถ้าคนต่างด้าวนั้นจะขอกลับโดยพาหนะอื่นหรือทางอื่น โดยยอมเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง พนักงานเจ้าหน้าที่จะอนุญาตก็ได้

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่มีการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับคนต่างด้าวตามมาตรา ๑๒ (๑) และคนต่างด้าวได้แสดงตั๋วหรือเอกสารที่ใช้เดินทางอย่างใดอย่างหนึ่งของเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะใด หรือแสดงหลักฐานของบุคคลอื่นใด ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อเป็นประกันในการกลับออกไปนอกราชอาณาจักรของคนต่างด้าวดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเจ้าของพาหนะ ผู้ควบคุมพาหนะหรือผู้ที่ออกตั๋ว เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าวแล้วแต่กรณี มิให้ยกเลิก คืนหรือเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในตั๋ว เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าว ทั้งนี้ โดยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ หรือไม่ก็ได้

การสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยการติดคำสั่งไว้กับหรือประทับข้อความคำสั่งลงไว้บนตั๋ว เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าว และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้สั่งการแล้ว ถ้ามีการยกเลิก คืนหรือเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในตั๋ว เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าวให้แตกต่างไปจากที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้สั่งการไว้ โดยมิได้รับความเห็นชอบจากพนักงานเจ้าหน้าที่ การนั้นย่อมไม่สามารถใช้อ้างกับพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ และพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเจ้าของพาหนะ ผู้ควบคุมพาหนะหรือผู้ที่ออกตั๋วเอกสารหรือหลักฐาน แล้วแต่กรณี ให้กระทำการตามข้อผูกพันเดิมในตั๋ว เอกสารหรือหลักฐาน เพื่อประโยชน์ในการส่งคนต่างด้าวนั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

หมวด ๗
เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๕๗ เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดอ้างว่าเป็นคนมีสัญชาติไทย ถ้าไม่ปรากฏหลักฐานอันเพียงพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะเชื่อถือได้ว่าเป็นคนมีสัญชาติไทย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นเป็นคนต่างด้าวจนกว่าผู้นั้นจะพิสูจน์ได้ว่าตนมีสัญชาติไทย

การพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หากผู้นั้นไม่พอใจคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่จะร้องขอต่อศาลให้พิจารณาก็ได้

ในกรณีที่มีการร้องขอต่อศาล เมื่อได้รับคำร้องขอแล้ว ให้ศาลแจ้งต่อพนักงานอัยการ พนักงานอัยการมีสิทธิที่จะโต้แย้งคัดค้านได้

มาตรา ๕๘ คนต่างด้าวผู้ใดไม่มีหลักฐานการเข้ามาในราชอาณาจักรโดยถูกต้องตามมาตรา ๑๒ (๑) หรือไม่มีใบสำคัญที่ถิ่นที่อยู่ตามพระราชบัญญัตินี้ และทั้งไม่มีใบสำคัญประจำตัวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าว ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าคนต่างด้าวผู้นั้นเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๙ ให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมาย มีอำนาจหน้าที่ทำการจับกุมและปราบปรามผู้กระทำผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ โดยให้มีอำนาจออกหมายเรียก หมายจับ หรือหมายค้น หรือจับ ค้นหรือควบคุม และให้มีอำนาจสอบสวนคดีความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๖๐ ในเขตท้องที่ใด รัฐมนตรีเห็นเป็นการสมควรที่จะยกเว้นค่าธรรมเนียมอย่างใดอย่างหนึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกระทำได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๘
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๖๑ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกตามมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๖๒ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๕ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งมีสัญชาติไทย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๖๓ ผู้ใดนำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันเป็นการอุปการะหรือช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ และภายในพาหนะนั้นมีคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะนั้นได้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่สามารถรู้ได้ว่าภายในพาหนะนั้นมีคนต่างด้าวดังกล่าวอยู่ แม้ว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว

มาตรา ๖๔ ผู้ใดรู้ว่าคนต่างด้าวคนใดเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้เข้าพักอาศัย ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คนต่างด้าวนั้นพ้นจากการจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ผู้ใดให้คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้เข้าพักอาศัย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นรู้ว่าคนต่างด้าวดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่รู้โดยได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของผู้กระทำ ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

มาตรา ๖๕ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๖ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๒๗ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๗ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ (๑) วรรคหนึ่ง หรือไม่ให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๗ (๓) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๖๘ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๖๙ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับเรียงรายตัวคนประจำพาหนะที่มิได้นำไปมอบนั้นคนละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๗๐ พาหนะใดมีคนโดยสารซึ่งเป็นคนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๑) เข้ามาในราชอาณาจักร เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะนั้น ต้องระวางโทษปรับเรียงรายตัวคนต่างด้าวคนละไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๗๑ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ถ้าการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวในวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้คนต่างด้าวหลบหนี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๗๒ คนต่างด้าวผู้ใดหลบหนีไปจากพาหนะหรือหลบหนีไปในระหว่างส่งตัวไปยังสถานที่ใด ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้สั่งให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะควบคุมตัวไว้ หรือให้ส่งตัวไปตามมาตรา ๒๙ หรือหลบหนีไปในระหว่างที่ถูกกักตัวหรือควบคุมตามอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๓ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๓๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๑ หรือมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๗๕ คนต่างด้าวผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๗ (๑) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๖ คนต่างด้าวผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๗ (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาทและปรับอีกไม่เกินวันละสองร้อยบาทจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๗๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท แต่ถ้าผู้นั้นเป็นผู้จัดการโรงแรม ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๗๘ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๙ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๗๙ เจ้าของพาหนะ ผู้ควบคุมพาหนะหรือผู้ที่ออกตั๋ว เอกสารหรือหลักฐานผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินวันละห้าร้อยบาทจนกว่าคนต่างด้าวดังกล่าวจะกลับออกไปนอกราชอาณาจักร แต่มิให้ปรับเกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๐ ผู้ใดทำลายคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สั่งการตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง หรือทำให้คำสั่งดังกล่าวลบเลือน โดยมีเจตนามิให้เจ้าของพาหนะ ผู้ควบคุมพาหนะหรือผู้ที่ออกตั๋ว เอกสารหรือหลักฐานทราบถึงคำสั่งดังกล่าวของพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๘๑ คนต่างด้าวผู้ใดอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือการอนุญาตสิ้นสุดหรือถูกเพิกถอน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๒ คนต่างด้าวผู้ใดหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตาม ขัดขืน หรือไม่ยอมรับทราบคำสั่งของรัฐมนตรี คณะกรรมการ อธิบดี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายซึ่งสั่งการแก่คนต่างด้าวผู้นั้นตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าคำสั่งตามวรรคหนึ่งเป็นคำสั่งให้กลับออกไปนอกราชอาณาจักร คนต่างด้าวผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๘๓ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น

มาตรา ๘๔ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากความผิดตามมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๗๑ และมาตรา ๘๒ วรรคสอง ให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบ ซึ่งประกอบด้วยอธิบดีกรมตำรวจหรือผู้แทน อธิบดีกรมอัยการหรือผู้แทน และผู้บังคับการกองตรวจคนเข้าเมืองหรือผู้แทน เป็นกรรมการ มีอำนาจเปรียบเทียบได้ และในการนี้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจมอบหมายให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเปรียบเทียบแทนได้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบหรือเงื่อนไขประการใด ๆ ก็ได้ตามที่เห็นสมควร

เมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๘๕ ให้ถือว่าคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นผู้ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ แต่คงได้รับสิทธิและประโยชน์เพียงเท่าที่ปรากฏในหลักฐานการอนุญาตไว้แล้วเท่านั้น

มาตรา ๘๖ ให้คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและได้อยู่เกินเก้าสิบวันแล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ แจ้งครั้งแรกต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๗ (๕) ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๘๗ ให้เจ้าบ้าน เจ้าของหรือผู้ครอบครองเคหสถาน หรือผู้จัดการโรงแรมซึ่งรับคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเข้าพักอาศัยอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๘ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๘๘ ให้ถือว่าใบสำคัญถิ่นที่อยู่ได้ออกตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและที่ยังสมบูรณ์อยู่เป็นใบสำคัญถิ่นที่อยู่ที่ได้ออกให้ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘๙ ให้ถือว่าหลักฐานการแจ้งออกนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีกซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำไว้ในใบสำคัญถิ่นที่อยู่ของคนต่างด้าวก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นหลักฐานการแจ้งออกนอกราชอาณาจักร เพื่อกลับเข้ามาอีกตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๙๐ ให้ถือว่าคนต่างด้าวซึ่งถูกสั่งให้กักตัวไว้เพื่อรอการส่งกลับอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นผู้ซึ่งถูกกักตัวไว้เพื่อรอการส่งกลับตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๙๑ ให้ถือว่าคำร้องต่าง ๆ ของคนต่างด้าวที่ค้างพิจารณาอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นคำร้องที่ได้ยื่นตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๙๒ ให้บรรดากฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง หรือมติของคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๔๙๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มีกฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง หรือมติของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแทน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ส. โหตระกิตย์

รองนายกรัฐมนตรี

(๙๖ ร.จ. ๔๕ ตอนที่ ๒๘ (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๒๒)

หมายเหตุ : – เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบัน คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรได้ทวีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๔๙๓ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว และมีบทบัญญัติต่าง ๆ ที่ไม่ทันสมัยและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเสียใหม่ ทั้งนี้ เพื่อความมั่นคงของประเทศและเพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

อัตราค่าธรรมเนียมและค่าทำการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

ค่าธรรมเนียม

(๑) อุทธรณ์ตามมาตรา ๒๒	คนละไม่เกิน ๕๐๐ บาท
(๒) คำขออนุญาตเพื่ออยู่ในราชอาณาจักร เป็นการชั่วคราวต่อไปตามมาตรา ๓๕ คนหนึ่ง	ครั้งละไม่เกิน ๕๐๐ บาท
(๓) อุทธรณ์ตามมาตรา ๓๖	คนละไม่เกิน ๕๐๐ บาท
(๔) คำขออนุญาตเพื่อกลับเข้ามาในราชอาณาจักรอีก สำหรับการกลับครั้งหนึ่งตามมาตรา ๓๙ คนหนึ่ง	ครั้งละไม่เกิน ๕๐๐ บาท
(๕) คำขออนุญาตเพื่อมีถิ่นที่อยู่ ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๕	คนละไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท
(๖) ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามมาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๕๑	ฉบับละเกิน ๕๐,๐๐๐ บาท
ในกรณีที่ผู้ขอใบสำคัญถิ่นที่อยู่เป็นคู่สมรส หรือบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของคนต่างด้าว ที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรหรือของบุคคล ซึ่งมีสัญชาติไทย	ฉบับละไม่เกิน ๒๕,๐๐๐ บาท
(๗) หลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักร เพื่อกลับเข้ามาอีกตามมาตรา ๕๐ (๑)	คนละไม่เกิน ๕๐๐ บาท
(๘) ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามมาตรา ๕๐ (๒)	ฉบับละไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท
(๙) เอกสารที่ออกให้ตามมาตรา ๕๒	ฉบับละไม่เกิน ๕๐๐ บาท
(๑๐) คำขอเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๕๗	คนละไม่เกิน ๒๐๐ บาท

อัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติข้างบนนี้ ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้วโดยมาตรา ๔ แห่ง พ.ร.บ.ฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓ ขอให้ดูอัตราใหม่ท้าย พ.ร.บ.ฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓ แทน

ค่าทำการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

(๑) การตรวจพาหนะนอกเวลาราชการ ถ้าพาหนะ	
ไม่มีคนโดยสาร	พาหนะหนึ่ง ครั้งละไม่เกิน ๒๐๐ บาท
ถ้ามีคนโดยสาร ให้คิดเพิ่มขึ้น	
ตามรายตัวคนโดยสาร	คนละไม่เกิน ๑๐ บาท
(๒) การตรวจพาหนะ ณ ที่อื่น	
นอกจากที่อธิบดีประกาศ	
กำหนดตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง	
	พาหนะหนึ่ง วันละไม่เกิน ๒๐๐ บาท
(๓) การรอคอยเพื่อตรวจพาหนะ	
อันมิใช่ความผิดของพนักงาน	
เจ้าหน้าที่	วันละไม่เกิน ๒๐๐ บาท
(๔) การไปนอกสถานที่ทำการ	
เพื่อควบคุมพาหนะ	พาหนะหนึ่ง วันละไม่เกิน ๒๐๐ บาท

พระราชบัญญัติ
คนเข้าเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๓

เป็นปีที่ ๓๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามใน (๑) ของมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒

"การตรวจลงตราตาม (๑) ให้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง"

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกค่าธรรมเนียมในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและค่าทำการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ท้ายพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ค่าธรรมเนียม"

(๑) การตรวจลงตราตามมาตรา ๑๒ (๑) ครั้งละไม่เกิน	๕๐๐ บาท
(๒) อุทธรณ์ตามมาตรา ๒๒ คนละไม่เกิน	๕๐๐ บาท
(๓) คำขออนุญาตเพื่ออยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต่อไปตามมาตรา ๓๕ คนหนึ่งครั้งละไม่เกิน	๕๐๐ บาท
(๔) อุทธรณ์ตามมาตรา ๓๖ คนละไม่เกิน	๕๐๐ บาท
(๕) คำขออนุญาตเพื่อกลับเข้ามาในราชอาณาจักรอีกสำหรับการกลับครั้งหนึ่งตามมาตรา ๓๙ คนหนึ่งครั้งละไม่เกิน	๕๐๐ บาท
(๖) คำขออนุญาตเพื่อมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๕ คนละไม่เกิน	๒,๐๐๐ บาท
(๗) ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามมาตรา ๔๗ หรือ มาตรา ๕๑ ฉบับละไม่เกิน	๕๐,๐๐๐ บาท
ในกรณีที่ผู้ขอใบสำคัญถิ่นที่อยู่ เป็นคู่สมรสหรือบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของคนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หรือของบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทย ฉบับละไม่เกิน	๒๕,๐๐๐ บาท
(๘) หลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีกตามมาตรา ๕๐ (๑) คนละไม่เกิน	๕๐๐ บาท
(๙) ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามมาตรา (๕๐) ๒	๕,๐๐๐ บาท
(๑๐) เอกสารที่ออกให้ตามมาตรา ๕๒ ฉบับละไม่เกิน	๕๐๐ บาท

(๑๑) คำขอเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติต่อพนักงาน
เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๗
คนละไม่เกิน ๒๐๐ บาท"

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลเอก ป. ติณสูลานนท์
นายกรัฐมนตรี

(๙๗ ร.จ. ๑ ตอนที่ ๑๓๑ (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคมม ๒๕๒๓)

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้มีการตรวจลงตราหนังสือเดินทางหรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทาง แต่ยังไม่ได้กำหนดการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการตรวจลงตราในหนังสือเดินทาง ฯลฯ ให้สอดคล้องกับทางปฏิบัติอันเป็นหลักสากลที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเสียใหม่ให้มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ

เรื่อง การแจ้งเกี่ยวกับบ้าน

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
๑.	บ้านปลูกสร้างใหม่ หรือปลูกสร้างนานแล้ว แต่ยังไม่มีบ้านเลขที่ เมื่อเจ้าบ้านแจ้งขอมีบ้านเลขที่ ให้นายทะเบียนปฏิบัติดังนี้ ก. กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ ท.ร.๙ (๒) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง (๓) ตรวจสอบสภาพความเป็นบ้าน (๔) กำหนดบ้านเลขที่ (๕) กำหนดเลขรหัสประจำบ้านตามแบบพิมพ์ ท.ร.๙๙ ก. (๖) จัดทำทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน และมอบให้ผู้แจ้งเป็นหลักฐาน (๗) รายงานการกำหนดเลขรหัสประจำบ้านตามแบบพิมพ์ ท.ร.๙๙ ก. ข. กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) นายทะเบียนผู้รับแจ้งดำเนินการตามข้อ ก. (๑)-(๔) และมอบหลักฐานการรับแจ้งให้แก่ผู้แจ้งไว้ (๒) รวบรวมหลักฐานการกำหนดบ้านเลขที่ส่งไปยังนายทะเบียนอำเภอเพื่อดำเนินการตามข้อ ก. (๕)-(๗) (๓) ให้นายทะเบียนอำเภอมอบสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อมอบให้ผู้แจ้งต่อไป	ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๓๒	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
๒.	กรณีมีการแจ้งการรื้อบ้าน หรือบ้านถูกทำลาย เช่น เพลิงไหม้ เป็นต้น ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) รับแจ้งตามแบบ ท.ร.๙ (๒) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง (๓) ตรวจสอบว่าได้มีการรื้อบ้านหรือบ้านถูกเพลิงไหม้หมดไป (๔) ให้นายทะเบียนจำหน่ายทะเบียนบ้านสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมหมายเหตุการจำหน่ายไว้แล้วแยกเก็บไว้ต่างหาก (๕) ดำเนินการแจ้งย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (การแจ้งย้ายที่อยู่) (๖) รายงานการจำหน่ายทะเบียนบ้านตามแบบ ท.ร.๙๗ ก.	ระเบียบ ฯ ข้อ ๓๔	
๓.	กรณีบ้านถูกทำลายหรือเพลิงไหม้ไปแล้ว ๑๕ วัน ยังไม่มีผู้แจ้งต่อนายทะเบียน ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) บันทึกสาเหตุที่บ้านถูกทำลายในทะเบียนบ้านพร้อมระบุข้อความด้วยหมึกสีแดงไว้ด้านหน้าใต้คำว่าทะเบียนบ้านว่า "ทะเบียนบ้านชั่วคราว" โดยให้ถือว่าเป็นทะเบียนบ้าน (๒) ติดต่อเจ้าบ้านมาดำเนินการแจ้งย้ายที่อยู่โดยเร็ว (๓) หากเกิน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่บ้านถูกทำลาย ให้ดำเนินการแจ้งการย้ายไม่ทราบที่อยู่ โดยย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน (๔) ให้ขีดฆ่าคำว่า "ทะเบียนบ้านชั่วคราว" เมื่อได้มีการปลูกสร้างบ้านใหม่แทนที่บ้านถูกทำลาย พร้อมบันทึกการแก้ไขในทะเบียนบ้าน	ระเบียบ ฯ ข้อ ๓๕	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
๔.	กรณีที่รายการของบ้านในทะเบียนบ้านผิดไปจากข้อเท็จจริง ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) เมื่อเจ้าบ้านมาแจ้งให้นายทะเบียนตรวจสอบและแก้ไขให้ (๒) เมื่อนายทะเบียนตรวจพบ ให้แก้ไขในทะเบียนบ้าน พร้อมทั้งแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตรงกันต่อไป	ระเบียบ ฯ ข้อ ๓๖	
๕.	กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครอง ให้ถือปฏิบัติดังนี้ **การตั้งหมู่บ้านใหม่** (๑) ให้ใช้บ้านเลขที่และเลขรหัสประจำบ้านที่ได้กำหนดไว้เดิมต่อไป (๒) ให้นายทะเบียนแก้ไขเฉพาะรายการ "หมู่ที่....." ในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้ตรงกับ "หมู่ที่" ที่ได้ประกาศจัดตั้ง **การเปลี่ยนแปลงเขตตำบล** (๑) โอนหมู่บ้านทั้งหมู่บ้าน จากตำบลหนึ่งไปขึ้นการปกครองกับอีกตำบลหนึ่ง หรือการจัดตั้งตำบลขึ้นใหม่ ให้นายทะเบียนแก้ไขเฉพาะรายการหมู่ที่และตำบลในทะเบียนบ้าน และสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านเท่านั้น (๒) โอนหมู่บ้านเพียงบางส่วนของตำบลหนึ่งไปขึ้นการปกครองกับอีกตำบลหนึ่ง ให้นายทะเบียนแก้ไขเฉพาะรายการที่เปลี่ยนแปลงไปให้ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง	ระเบียบ ฯ ข้อ ๓๗	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	การจัดตั้งสำนักทะเบียนขึ้นใหม่หรือการเปลี่ยน-แปลงเขตสำนักทะเบียน (๑) ให้สำนักทะเบียนเดิมจัดทำบัญชีเอกสารมอบทะเบียนบ้านให้สำนักทะเบียนใหม่พร้อมทั้งหลักฐานทะเบียนราษฎรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (๒) สำนักทะเบียนใหม่แก้ไขรายการของบ้านในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง **หมายเหตุ** การแก้ไขรายการของบ้านในทะเบียนบ้านในกรณีต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ให้นายทะเบียนจัดทำรายงานการแก้ไขตามแบบ ท.ร.๙๙/๑		
๖.	กรณีบ้านเลขที่ซ้ำกัน ให้นายทะเบียนกำหนดบ้านเลขที่ให้ใหม่ โดยดำเนินการดังนี้ (๑) ให้ตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงว่าบ้านหลังใดได้บ้านเลขที่นั้นมาก่อน ทั้งนี้ให้ถือว่าบ้านเลขที่ที่กำหนดให้ก่อนเป็นบ้านเลขที่ที่ถูกต้อง เว้นแต่นายทะเบียนจะเห็นสมควรกำหนดบ้านเลขที่ให้ใหม่ก็ให้ดำเนินการได้ (๒) ในการกำหนดบ้านเลขที่ให้ใหม่แก่บ้านหลังที่ซ้ำ ให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการขอบ้านเลขที่ใหม่ โดยอนุโลม โดยไม่ต้องให้เจ้าบ้านแจ้ง (๓) แจ้งเจ้าบ้านทราบและให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาแก้ไขให้ถูกต้องตรงกัน (๔) รายงานการกำหนดบ้านเลขที่ตาม (๒) ตามแบบ ท.ร.๙๙ ก.	ระเบียบ ฯ ข้อ ๓๙	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
๗.	เมื่อนายทะเบียนกำหนดบ้านเลขที่ให้บ้านหลังใดแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปดังนี้ (๑) จัดทำทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านสำหรับบ้านหลังนั้น (๒) กำหนดเลขรหัสประจำบ้าน (๓) มอบสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้แก่เจ้าบ้านพร้อมลงลายมือชื่อผู้มอบและผู้รับมอบไว้เป็นหลักฐาน	ระเบียบ ฯ ข้อ ๔๐	
๘.	กรณีทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนสูญหาย ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้ (๑) แจ้งความลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน (๒) ขอตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลาง เมื่อได้รับแจ้งแล้วให้จัดทำทะเบียนบ้านและบันทึกรายการในช่องบันทึกในทะเบียนบ้านที่จัดทำขึ้นใหม่ว่า "แทนฉบับเดิมที่สูญหาย" พร้อมลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่จัดทำไว้	ระเบียบ ฯ ข้อ ๔๑	
๙.	กรณีทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนชำรุดในสาระสำคัญ ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้ (๑) จัดทำทะเบียนบ้านขึ้นใหม่ โดยลงรายการให้ถูกต้องตรงกันกับทะเบียนบ้านฉบับเดิมที่ชำรุดทุกรายการ (๒) ให้ลงรายการในช่องบันทึกในทะเบียนบ้านที่จัดทำขึ้นใหม่ว่า "แทนฉบับเดิมที่ชำรุด" พร้อมลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่จัดทำไว้	ระเบียบฯ ข้อ ๔๒	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
๑๐.	กรณีสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านสูญหาย ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้ (๑) ให้เจ้าบ้านแจ้งความลงบันทึกประจำวัน และคัดสำเนาเป็นหลักฐานประกอบการแจ้ง (๒) จัดทำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านขึ้นใหม่ และให้ลงรายการในช่องบันทึกในสำเนาทะเบียนบ้านที่จัดทำขึ้นใหม่ว่า "แทนฉบับเดิมที่สูญหาย" (๓) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการรับรองสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (๕ บาท) หากเป็นกรณีที่สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านชำรุดในสาระสำคัญก็ให้ดำเนินการตาม (๒)–(๓) โดยอนุโลม	ระเบียบ ฯ ข้อ ๔๓	

เรื่อง การแจ้งการเกิด

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
๑.	เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่า คนมีสัญชาติไทยเกิด**ในบ้าน** ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านและบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง หรือบัตรประจำตัวบิดามารดา (ถ้ามี) หนังสือรับรองการเกิด (ถ้ามี) แล้วตรวจสอบกับทะเบียนบ้าน (๒) ลงรายการในสูติบัตรทั้ง ๓ ตอน (๓) เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (๔) มอบสูติบัตรตอนที่ ๑ และหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง (๕) สูติบัตรตอนที่ ๒ ส่งสำนักทะเบียนกลาง (๖) สูติบัตรตอนที่ ๓ ส่งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่	ระเบียบ ฯ ข้อ ๕๒	
๒.	เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่าคนมีสัญชาติไทยเกิด**นอกบ้าน** ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) เรียกบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง บัตรประจำตัวของบิดามารดา (ถ้ามี) (๒) ลงรายการในสูติบัตร ทั้ง ๓ ตอน (๓) เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน (๔) มอบสูติบัตรตอนที่ ๑ และหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง	ระเบียบ ฯ ข้อ ๕๔	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
๓.	(๕) สูติบัตร ตอนที่ ๒ ส่งสำนักทะเบียนกลาง (๖) สูติบัตร ตอนที่ ๓ ส่งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ (๗) แนะนำให้ผู้แจ้งดำเนินการแจ้งการย้ายที่อยู่คนเกิดใหม่ไปยังภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยต่อไป เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับ**แจ้งการเกิดเกินกำหนด**ของคนมีสัญชาติไทย ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) เปรียบเทียบคดีความผิด (๒) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน บัตรประจำตัวบิดามารดา (ถ้ามี) หนังสือรับรองการเกิด (ถ้ามี) (๓) สอบสวนผู้แจ้ง บิดา มารดา ให้ทราบสาเหตุที่ไม่แจ้งการเกิดภายในกำหนด กรณีบิดาหรือมารดาไม่อาจมาให้ถ้อยคำในการสอบสวนได้ไม่ว่าจะด้วยกรณีใด ให้นายทะเบียนบันทึกถึงสาเหตุดังกล่าวด้วย (๔) รวบรวมหลักฐานและเลขคดีพร้อมความเห็นของนายทะเบียนเสนอนายอำเภอท้องที่พิจารณา (๕) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการตามข้อ ๑	ระเบียบ ฯ ข้อ ๕๗	
๔.	เด็กในสภาพแรกเกิดหรือเด็กอ่อนซึ่งถูกทอดทิ้ง เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้รับตัวเด็กไว้ ให้บันทึกการรับตัวเด็กตามแบบบันทึกแจ้งความแล้วแต่กรณีไว้เป็นหลักฐาน แล้วให้ส่งตัวเด็ก พร้อมหลักฐานการบันทึกการรับตัวเด็กให้เจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์แห่งท้องที่	ระเบียบ ฯ ข้อ ๕๙	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	เมื่อเจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์แห่งท้องที่ได้รับตัวเด็กไว้แล้วให้แจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่สถานสงเคราะห์ตั้งอยู่ และให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้ (๑) เรียกบัตรประจำตัวผู้แจ้ง สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านของสถานสงเคราะห์และบันทึกการรับตัวเด็ก (๒) สอบสวนผู้แจ้งและผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็กให้มากที่สุด (๓) รวบรวมหลักฐานพร้อมด้วยความเห็นของนายทะเบียนเสนอนายอำเภอท้องที่พิจารณา (๔) เมื่อนายอำเภอท้องที่พิจารณาอนุมัติแล้วให้นายทะเบียนดำเนินการตามข้อ ๑ สำหรับรายการของเด็กบางรายการอาจไม่ทราบก็ให้ทำเครื่องหมาย "–" ไว้		

เรื่อง การแจ้งการตาย

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
๑.	เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่ามีคนในท้องที่ตายในบ้านให้ดำเนินการดังนี้ (๑) เรียกและตรวจสอบบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง หนังสือรับรองการตาย (ถ้ามี) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่คนตายมีชื่อและรายการบุคคล (ถ้ามี) (๒) ลงรายการในมรณบัตร ทั้ง ๓ ตอน (๓) จำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านโดยประทับคำว่า "ตาย" สีแดงไว้หน้ารายการคนตาย (๔) มอบมรณบัตรตอนที่ ๑ และหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง (๕) มรณบัตรตอนที่ ๒ ส่งสำนักทะเบียนกลาง (๖) มรณบัตรตอนที่ ๓ ส่งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่	ระเบียบ ฯ ข้อ ๖๑	
๒.	เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่ามีคนต่างท้องที่ตายในบ้าน ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) ดำเนินการตามข้อ ๑ และให้ระบุในมรณบัตรด้านบนซ้ายว่า "คนต่างท้องที่" (๒) ส่งมรณบัตรตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนที่คนตายมีชื่อในทะเบียนบ้าน (๓) เมื่อได้รับตอบรับมรณบัตรตอนที่ ๒ จากสำนักทะเบียนกลางแล้ว จึงจะจัดส่งมรณบัตรตอนที่ ๓ ไปยังหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่	ระเบียบ ฯ ข้อ ๖๒	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๔) กรณีไม่ทราบว่าคนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนใด ให้ส่งมรณบัตรตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อดำเนินการต่อไป เมื่อสำนักทะเบียนที่คนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านได้รับมรณบัตรตอนที่ ๒ ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) ตรวจสอบรายการคนที่ตายกับทะเบียนบ้าน หากพบว่าการลงรายการในมรณบัตรตอนที่ ๒ ยังไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง ให้ลงรายการเพิ่มเติมหรือแก้ไขให้ถูกต้อง (๒) จำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (๓) ส่งมรณบัตรตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง		
๓.	เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการตายของคนที่ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านหรือไม่ทราบภูมิลำเนาในทะเบียนบ้าน ให้ส่งมรณบัตรตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง เพื่อดำเนินการต่อไป กรณีที่คนตายมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านกลาง ให้จำหน่ายในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน	ระเบียบ ฯ ข้อ ๖๔	
๔.	เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่ามีคนตายและไม่ทราบว่าคนตายเป็นใคร ให้ออกใบรับแจ้งการตาย (ท.ร.๔ ตอนหน้า) ให้ผู้แจ้ง โดยรอการออกมรณบัตรไว้จนกว่าจะทราบว่าผู้ตายเป็นใคร จึงจะดำเนินการออกมรณบัตรต่อไป	ระเบียบ ฯ ข้อ ๖๕	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
๕.	เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งโดยมีเหตุเชื่อว่ามีการตายแต่ยังไม่พบศพให้ดำเนินการดังนี้ (๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง (๒) สอบสวนให้ทราบถึงมูลเหตุที่เชื่อว่าได้มีการตายของบุคคล (๓) ออกหลักฐานใบรับแจ้งการตาย (ท.ร.๔ ตอนหน้า) มอบให้ผู้แจ้ง (๔) กรณีบุคคลดังกล่าวมีชื่อในทะเบียนบ้านในเขตสำนักทะเบียน ให้หมายเหตุการจำหน่ายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านว่า "รับแจ้งการตายไว้แต่ยังไม่พบศพ" ถ้าต่างสำนักทะเบียนให้แจ้งเป็นหนังสือไปยังสำนักทะเบียนที่บุคคลดังกล่าวมีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อดำเนินการต่อไป (๕) รายงานการจำหน่าย ตามแบบ ท.ร.๙๗ ก. ตอนที่ ๑ หากไม่ทราบที่อยู่ให้หมายเหตุในหลักฐานการรายงานด้วย	ระเบียบ ฯ ข้อ ๖๖	
๖.	กรณีไม่ทราบท้องที่ที่ตาย ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่พบศพหรือแห่งท้องที่ที่มีมูลเหตุเชื่อว่ามีการตายเป็นผู้รับแจ้งการตาย	ระเบียบ ฯ ข้อ ๖๗	
๗.	เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่ามีคนตายโดยมีเหตุอันควรสงสัยว่าตายด้วยโรคติดต่ออันตรายหรือตายโดยผิดธรรมชาติ ให้ออกใบรับแจ้งการตาย (ท.ร.๔ ตอนหน้า) เป็นหลักฐานให้แก่ผู้แจ้ง และรีบแจ้งไปยังพนักงาน	ระเบียบ ฯ ข้อ ๖๘	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	ผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่ออันตราย หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ จนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานดังกล่าว จึงจะออกมรณบัตรให้		
๘.	เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้รับแจ้งการตาย ให้สอบถามรายละเอียดจากผู้แจ้งว่าศพจะเก็บ ฝัง เผา ทำลาย หรือย้ายศพ ณ สถานที่ใด เมื่อใด แล้วให้ลงรายการในใบรับแจ้งการตายหรือมรณบัตรแล้วแต่กรณี และให้ใช้เอกสารดังกล่าวเป็นหลักฐานแห่งการอนุญาตในการเก็บ ฝัง เผา ทำลาย หรือย้ายศพ หากจะเปลี่ยนแปลงการจัดการศพผิดไปจากที่แจ้งไว้เดิม ถ้าศพนั้นอยู่ในท้องที่ใดให้แจ้งขออนุญาตต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่นั้น โดยให้เรียกมรณบัตรหรือใบรับแจ้งการตายจากผู้แจ้งแล้วบันทึกการอนุญาตไว้	ระเบียบ ฯ ข้อ ๖๙	
๙.	เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการตายเกินกำหนด ให้ดำเนินการดังนี้ **กรณีคนในท้องที่** (๑) เปรียบเทียบคดีความผิด (๒) เรียกและตรวจสอบบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง หนังสือรับรองการตาย (ถ้ามี) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่คนตายมีชื่อและรายการบุคคล (ถ้ามี) (๓) สอบสวนผู้แจ้งให้ทราบถึงสาเหตุที่ไม่แจ้งการตายภายในกำหนดและพยานผู้รู้เห็นการตาย (๔) ลงรายการในมรณบัตรทั้ง ๓ ตอน และให้ระบุในมรณบัตรด้านบนซ้ายว่า "เกินกำหนด"	ระเบียบ ฯ ข้อ ๗๐	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๕) จำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านโดยประทับคำว่า "ตาย" สีแดงไว้หน้ารายการคนตาย (๖) มอบมรณบัตรตอนที่ ๑ พร้อมหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง (๗) มรณบัตรตอนที่ ๒ ส่งสำนักทะเบียนกลาง (๘) มรณบัตรตอนที่ ๓ ส่งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ **กรณีคนต่างท้องที่** (๑) ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับกรณีคนในท้องที่โดยอนุโลม เว้นแต่การจำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้าน (๒) ส่งมรณบัตรตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนที่คนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อจำหน่ายต่อไป (๓) กรณีไม่ทราบว่าคนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนใด ให้ส่งมรณบัตรตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อดำเนินการต่อไป		
๑๐.	การรับแจ้งการตายของบุคคลต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่อยู่ในลักษณะชั่วคราวหรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง รวมทั้งบุตรของบุคคลดังกล่าว ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับบุคคลสัญชาติไทยโดยอนุโลม ส่วนการออกมรณบัตรให้ใช้แบบ ท.ร.๕	ระเบียบ ฯ ข้อ ๗๑	

เรื่อง การแจ้งย้ายที่อยู่

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	การย้ายออก		
๑.	เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการแจ้งย้ายออก ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง (๒) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่จะแจ้งย้ายออก แล้วตรวจสอบรายการบุคคลที่จะแจ้งย้ายออก (๓) ลงรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ๓ ตอน (๔) จำหน่ายรายการคนย้ายออกในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านโดยประทับคำว่า "ย้าย" สีน้ำเงินไว้หน้ารายการคนย้ายออก (๕) มอบใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ พร้อมหลักฐานการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง (๖) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๓ ส่งสำนักทะเบียนกลาง	ระเบียบ ฯ ข้อ ๗๙	
๒.	เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการย้ายออกโดยไม่ทราบที่อยู่ของคนที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) สอบสวนผู้แจ้งให้ได้ข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวได้ออกจากบ้านไปอยู่ที่อื่นเกินกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และไม่ทราบว่าบุคคลดังกล่าวไปอยู่ที่ใด (๒) ดำเนินการแจ้งการย้ายออกตามข้อ ๑ โดยอนุโลม	ระเบียบ ฯ ข้อ ๘๑	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๓) เพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน (๔) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ ส่งสำนักทะเบียนกลาง		
๓.	เมื่อมีการแจ้งย้ายออกไปแล้ว ต่อมาภายหลังบุคคลดังกล่าวถือใบแจ้งย้ายกลับมาขอแจ้งย้ายกลับเข้าที่เดิม โดยยังมิได้ไปแจ้งย้ายเข้าที่อื่น ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งดำเนินการดังนี้ (๑) เรียกใบแจ้งการย้ายที่อยู่คืนและตรวจสอบความถูกต้องของใบแจ้งการย้ายที่อยู่ (๒) แก้ไขรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ในช่องไปอยู่ที่ โดยระบุคำว่า "กลับที่เดิม" (๓) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ ส่งสำนักทะเบียนกลาง	ระเบียบ ฯ ข้อ ๘๓	
๔.	เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ทหารกองประจำการมีชื่อในทะเบียนบ้านได้รับแจ้งจากหน่วยทหาร ขอแจ้งย้ายที่อยู่ของบุคคลที่เข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการ ให้นายทะเบียนแจ้งเจ้าบ้านมาดำเนินการแจ้งการย้ายออกโดยถือปฏิบัติตามข้อ ๑ กรณีเจ้าบ้านไม่มาดำเนินการตามที่นายทะเบียนแจ้งข้างต้น ให้แจ้งหน่วยทหารเพื่อให้แจ้งทหารกองประจำการผู้นั้นดำเนินการแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางต่อไป	ระเบียบ ฯ ข้อ ๘๖	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
๕.	เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการย้ายออกของบุคคลที่เดินทางไปต่างประเทศ ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) ดำเนินการแจ้งย้ายออกโดยถือปฏิบัติตามข้อ ๑ โดยให้หมายเหตุในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ในช่องย้ายไปที่ว่า "ไปประเทศ..." (๒) ให้เพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนและบันทึกในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านว่า "ทะเบียนบ้านกลาง ลำดับที่..." (๓) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๒ และ ๓ เก็บไว้เป็นหลักฐาน (๔) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ ส่งสำนักทะเบียนกลาง เมื่อบุคคลดังกล่าวเดินทางกลับจากต่างประเทศ ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้ (๑) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง (๒) ให้ตรวจสอบรายการผู้ขอแจ้งย้ายจากทะเบียนบ้านกลางและใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ หรือใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๓ (๓) ดำเนินการรับแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง โดยถือปฏิบัติตามข้อ ๑ โดยอนุโลม	ระเบียบ ฯ ข้อ ๘๗	
๖.	กรณีที่มีการแจ้งการย้ายที่อยู่ออกจากทะเบียนบ้านแล้ว แต่ผู้ย้ายที่อยู่ถึงแก่ความตายก่อนที่จะนำหลักฐานไปแจ้งย้ายเข้า ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้ (๑) ให้ระงับการรับแจ้งย้ายเข้า	ระเบียบ ฯ ข้อ ๘๘	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๒) ให้สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่ผู้ย้ายที่อยู่ถึงแก่ความตายรับแจ้งการตาย และส่งมรณบัตรตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ (๓) ให้สำนักทะเบียนที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่หมายเหตุเพิ่มเติมในทะเบียนบ้านว่า "ถึงแก่ความตายก่อนแจ้งย้ายเข้า ตามมรณบัตร..." กรณีผู้มีส่วนได้เสียนำมรณบัตรตอนที่ ๑ มาแสดงเป็นหลักฐานก็ให้หมายเหตุเช่นเดียวกัน (๔) รายงานสำนักทะเบียนกลางทราบ กรณีข้างต้นหากมีชื่อผู้ย้ายที่อยู่คนอื่น ๆ รวมอยู่ด้วยและยังมีชีวิตอยู่ ให้นำใบแจ้งการย้ายที่อยู่ไปดำเนินการแจ้งย้ายเข้าตามระเบียบต่อไป สำหรับชื่อของผู้ย้ายที่อยู่ที่ถึงแก่ความตายไปแล้วให้ระงับการแจ้งการย้ายเข้าโดยให้หมายเหตุในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ว่า "บุคคลลำดับที่...ถึงแก่ความตายตามมรณบัตร..." เมื่อสำนักทะเบียนต้นทางได้รับตอบรับการแจ้งการย้ายเข้าแล้ว ให้หมายเหตุเพิ่มเติมในทะเบียนบ้านเฉพาะผู้ย้ายที่อยู่ที่ถึงแก่ความตาย เช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้วในข้อ (๓) ข้างต้น		
	การย้ายเข้า		
๗.	เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการย้ายเข้า ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง (๒) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่จะแจ้งการย้ายเข้า แล้วตรวจสอบใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒	ระเบียบ ฯ ข้อ ๘๙	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๓) รับแจ้งการย้ายเข้า (๔) เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (๕) มอบสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมหลักฐานการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง (๖) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๒ ตอบรับไปยังสำนักทะเบียนต้นทางภายใน ๗ วัน (๗) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ ส่งสำนักทะเบียนกลาง		
	แจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง		
๘.	เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง ให้ดำเนินการดังนี้ **สำนักทะเบียนปลายทาง** (๑) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมคำยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าบ้านพร้อมบัตรประจำตัวของเจ้าบ้านที่จะย้ายเข้าไปอยู่ใหม่จากผู้แจ้งและตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง (๒) ลงรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ทั้ง ๓ ตอน และให้หมายเหตุด้านบนขวาว่า "แจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง โดยให้ผู้แจ้งลงลายมือชื่อในช่องผู้แจ้งย้ายออกและช่องผู้แจ้งย้ายเข้า สำหรับช่องเจ้าบ้านผู้ยินยอมให้ย้ายเข้าให้เขียนชื่อ–สกุลตัวบรรจงไว้ (๓) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (๕ บาท)	ระเบียบ ฯ ข้อ ๙๐	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๔) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ ส่งไปยังสำนักทะเบียนต้นทางที่ผู้แจ้งย้ายมีชื่ออยู่ สำหรับใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ ให้เก็บไว้ (๕) คืนหลักฐานประกอบการแจ้งให้ผู้แจ้ง (๖) เมื่อได้ตอบรับการแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางจากสำนักทะเบียนต้นทางแล้ว ให้นำใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ มาตรวจสอบ หากผิดพลาดให้แก้ไขให้ถูกต้องตรงกัน (๗) แจ้งผู้ย้ายที่อยู่ให้นำสำเนาทะเบียนบ้านมาดำเนินการเพิ่มชื่อให้ถูกต้องตรงกับทะเบียนบ้านต่อไป (๘) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ ส่งสำนักทะเบียนกลาง **สำนักทะเบียนต้นทาง** (๑) เมื่อได้รับใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ ให้ตรวจสอบรายการผู้ย้ายที่อยู่กับทะเบียนบ้าน หากไม่ถูกต้องให้แก้ไขให้ตรงกับทะเบียนบ้าน (๒) จำหน่ายรายการผู้ย้ายที่อยู่ในทะเบียนบ้าน (๓) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๒ ส่งไปยังสำนักทะเบียนปลายทาง (๔) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๓ ส่งสำนักทะเบียนกลาง (๕) แจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการจำหน่ายชื่อต่อไป		

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	ใบแจ้งย้ายที่อยู่สูญหาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ		
๙.	เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่าใบแจ้งการย้ายที่อยู่ซึ่งได้ออกให้แก่ผู้แจ้งได้สูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญตอนใดตอนหนึ่งหรือทั้งหมดก่อนที่จะนำไปแจ้งย้ายเข้าให้นายทะเบียนออกใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ใหม่ โดยดำเนินการดังนี้ (๑) กรณีสูญหาย ให้ผู้แจ้งดำเนินการแจ้งความและคัดสำเนาแจ้งความประกอบหลักฐาน และให้ตรวจสอบใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๒ ว่าได้มีการตอบรับการแจ้งการย้ายเข้าหรือไม่ ถ้าเป็นกรณีชำรุดให้เรียกใบแจ้งการย้ายที่อยู่คืนจากผู้แจ้งแล้วแยกเก็บไว้ต่างหาก (๒) การลงรายการในใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ใหม่ เว้นแต่วันเดือนปีที่ย้ายออกให้ระบุให้ตรงกับวันที่ย้ายออกตามความเป็นจริง โดยให้หมายเหตุว่า "ใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่"	ระเบียบ ฯ ข้อ ๙๑	

เรื่อง การเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	กรณีตกสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๔๙๙		
๑.	คนสัญชาติไทยไม่มีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) เพราะตกสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๔๙๙ มีความประสงค์จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) สอบสวนผู้ร้อง เจ้าบ้าน และบุคคลที่น่าเชื่อถือและหลักฐานอื่นเพิ่มเติม (ถ้ามี) (๒) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านแห่งอื่นหรือไม่ (๓) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอท้องที่ (๔) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...ลงวันที่...หรือ หนังสือที่...ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ (๕) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบ ท.ร.๙๘ ก.	ระเบียบฯ ข้อ ๙๓	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๖) จัดส่ง ท.ร.๙๘ ก. ตอนที่ ๑ ไปสำนักทะเบียนกลาง **กรณีขอเพิ่มชื่อโดยอาศัยสูติบัตร ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ หรือทะเบียนบ้านแบบเดิมที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน**		
๒.	คนสัญชาติไทยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยอาศัยหลักฐานสูติบัตร ใบแจ้งการย้ายที่อยู่หรือทะเบียนบ้านแบบเดิมที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน เป็นต้น ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น แห่งท้องที่ดังนี้ กรณีเพิ่มตามหลักฐานสูติบัตรให้ยื่นคำร้องแห่งท้องที่ที่ออกสูติบัตร กรณีเพิ่มตามหลักฐานใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ยื่นคำร้องแห่งท้องที่ที่ประสงค์จะขอเพิ่มชื่อ กรณีเพิ่มตามหลักฐานทะเบียนบ้านให้ยื่นคำร้องแห่งท้องที่ที่เคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้าย เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) ตรวจสอบหลักฐานเอกสารว่าถูกต้องหรือไม่ กรณีใช้หลักฐานใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้สอบถามไปยังสำนักทะเบียนซึ่งเป็นผู้ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ดังกล่าวว่าบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อเคยมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในเขตสำนักทะเบียนที่แจ้งย้ายออกจริงหรือไม่ (๒) สอบสวนผู้ร้องและเจ้าบ้านให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า บุคคลที่ขอเพิ่มชื่อเป็นคนเดียวกับบุคคลที่ปรากฏชื่อและรายการบุคคลในเอกสารที่นำมาแสดง	ระเบียบฯ ข้อ ๙๔	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๓) เมื่อนายทะเบียนอนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อ และวันเดือนปีกำกับไว้ (๔) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบ ท.ร.๙๘ ก. (๕) ส่ง ท.ร.๙๘ ก. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง (๖) กรณีผู้ร้องไม่มีภูมิลำเนาในเขตสำนักทะเบียนที่ขอเพิ่มชื่อให้นายทะเบียนเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลางและหากผู้ร้องมีความประสงค์จะย้ายไปอยู่ที่ใดให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการแจ้งการย้ายที่อยู่ต่อไป		
๓.	คนสัญชาติไทยที่เดินทางกลับจากต่างประเทศหรือเกิดในต่างประเทศแล้วเดินทางเข้ามาในประเทศไทยโดยไม่มีหลักฐานที่แสดงว่าเป็นคนสัญชาติไทย ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้อง ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) ส่งตัวผู้ร้องให้ตรวจคนเข้าเมืองแห่งท้องที่ที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติ เมื่อตรวจคนเข้าเมืองดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบแล้ว หากเชื่อว่าเป็นบุคคลสัญชาติไทย ก็จะมีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนทราบ	ระเบียบฯ ข้อ ๙๕	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๒) หากได้รับแจ้งจากตรวจคนเข้าเมืองว่าผู้ร้องเป็นคนสัญชาติไทย ให้สอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้ร้อง (๓) เมื่อนายทะเบียนอนุญาตแล้วให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน และสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ (๔) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อตามแบบ ท.ร.๙๘ ก. (๕) ส่ง ท.ร.๙๘ ก. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง		
๔.	คนสัญชาติไทยที่เกิดในต่างประเทศโดยมีหลักฐานมีความประสงค์จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้ (๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานการจดทะเบียนคนเกิด (สูติบัตร) หรือหลักฐานการเกิดที่ออกโดยรัฐบาลของประเทศนั้น ซึ่งได้แปลและรับรองว่าถูกต้องโดยกระทรวงการต่างประเทศ หนังสือเดินทางเข้าเมืองของคนที่จะขอเพิ่มชื่อ รวมทั้งสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านและบัตรประจำตัวผู้ร้อง (๒) สอบสวนผู้ร้องให้ได้ข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวเกิดในต่างประเทศและมีประสงค์จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน	ระเบียบฯ ข้อ ๙๖	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๓) เมื่อนายทะเบียนอนุญาต ให้บันทึกการอนุญาตในด้านหลังของหลักฐานการจดทะเบียนคนเกิด หรือหลักฐานการเกิดแล้วให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน และสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ (๔) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบ ท.ร.๙๘ ก. (๕) ส่ง ท.ร.๙๘ ก. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง		
๕.	บุคคลอ้างว่าเป็นคนมีสัญชาติไทยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) โดยไม่มีหลักฐานเอกสารมาแสดง ให้เจ้าบ้านหรือผู้ขอเพิ่มชื่อยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) สอบสวนเจ้าบ้านผู้ขอเพิ่มชื่อ บิดามารดา หรือญาติพี่น้อง (ถ้ามี) หรือบุคคลที่น่าเชื่อถือประกอบการพิจารณา (๒) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนแห่งอื่นใดหรือไม่ (๓) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอท้องที่	ระเบียบฯ ข้อ ๙๗	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๔) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...ลงวันที่... หรือ หนังสือที่...ลำดับที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ (๕) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบ ท.ร.๙๘ ก. (๖) ส่ง ท.ร.๙๘ ก. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง		
๖.	บุคคล หน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานของรัฐขอเพิ่มชื่อเด็กอนาถาซึ่งอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ให้ผู้อุปการะเลี้ยงดูยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่เด็กอนาถามีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) สอบสวนผู้อุปการะเลี้ยงดู และเด็กในความอุปการะ เพื่อทราบประวัติเบื้องต้นของเด็กในความอุปการะ รวมทั้งหลักฐานอื่นเพิ่มเติม (ถ้ามี) (๒) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าเด็กอนาถามีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านแห่งอื่นใดหรือไม่ (๓) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่	ระเบียบฯ ข้อ ๙๘	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๔) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้วให้นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเพิ่มชื่อ และรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน โดยลงรายการตามข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏทราบได้ในขณะนั้นรายการใดที่ไม่ทราบให้ทำเครื่องหมาย "–" ไว้พร้อมหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...ลงวันที่... หรือหนังสือที่...ลงวันที่..." แล้วแต่กรณีแล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ (๕) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบ ท.ร.๙๘ ก. (๖) ส่ง ท.ร.๙๘ ก. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง		
๗.	บุคคลได้มีการลงรายการ "ตายหรือจำหน่าย" ในทะเบียนไว้แล้วต่อมาบุคคลนั้นมาขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ตนเคยมีชื่อในทะเบียนบ้านก่อนถูกจำหน่ายรายการ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้ (๑) สอบสวนผู้ร้องและบุคคลที่แจ้งการตายหรือการจำหน่ายของบุคคลดังกล่าวประกอบการพิจารณา (ถ้ามี) รวมทั้งหลักฐานอื่น (ถ้ามี) (๒) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่	ระเบียบฯ ข้อ ๙๙	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๓) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเพิ่มชื่อ และรายการบุคคลในทะเบียนบ้านสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...ลงวันที่... หรือหนังสือที่...ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ (๔) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบ ท.ร.๙๘ ก. (๕) ส่ง ท.ร.๙๘ ก. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง		
๘.	คนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและเคยมีชื่อในทะเบียนบ้านขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาในปัจจุบันเมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้ (๑) สอบสวนผู้ร้องและเจ้าบ้าน (๒) ตรวจสอบใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวของผู้ร้องว่าได้ต่ออายุและรายการย้ายที่อยู่ถูกต้องหรือไม่ หากขาดการต่ออายุหรือรายการที่อยู่ไม่ถูกต้อง ให้แนะนำผู้ร้องดำเนินการให้ถูกต้องเสียก่อน	ระเบียบฯ ข้อ ๑๐๐	

ลำดับที่	ชั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๓) คัดใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวให้ปรากฏรายการในหน้าที่ ๑ ถึงหน้าที่ ๖ หน้ารายการย้ายที่อยู่ หน้ารายการต่ออายุครั้งสุดท้าย หน้ารายการบุตรอายุต่ำกว่า ๑๒ ปี ที่อยู่ในครอบครัว โดยให้นายทะเบียนคนต่างด้าวแห่งท้องที่รับรองความถูกต้อง (๔) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าผู้ร้องมีชื่อ และรายการบุคคลในทะเบียนบ้านแห่งอื่นหรือไม่ (๕) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่ (๖) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเพิ่มชื่อ และรายการในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่...ลงวันที่... หรือหนังสือที่...ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ (๗) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบ ท.ร.๙๘ ค. (๘) ส่ง ท.ร.๙๘ ค. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง		
๙.	คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้	ระเบียบฯ ข้อ ๑๐๑	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๑) ตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ (๒) ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านตามใบสำคัญถิ่นที่อยู่และหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "ใบสำคัญถิ่นที่อยู่เลขที่... โควต้าเข้าเมืองเลขที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ (๓) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบ ท.ร.๙๘ ค. (๔) ส่ง ท.ร.๙๘ ค. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง		
๑๐.	คนที่ไม่มีสัญชาติไทย ต่อมาได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมาย ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้ กรณีผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) และเป็นบุคคลประเภทที่ ๓, ๔ หรือ ๕ และได้รับสัญชาติไทยโดยการ**แปลงสัญชาติ** (๑) ตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานเอกสาร (๒) แก้ไขรายการสัญชาติและเลขประจำตัวประชาชนในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ตามแบบ ท.ร.๙๘ ค. (๓) ส่ง ท.ร.๙๘ ค. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง	ระเบียบ ฯ ข้อ ๑๐๒	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๔) กรณีบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลประเภทที่ ๘ ให้แก้ไขรายการสัญชาติตามแบบ ท.ร.๙๗ ก. แล้วส่ง ท.ร.๙๗ ก. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง กรณีผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) ได้รับสัญชาติไทย โดยการขอคืนหรือขอมีหรือขอถือสัญชาติตามสามี (๑) ตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานเอกสาร (๒) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) หรือทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร.๑๓) แล้วแต่กรณี โดยประทับคำว่า "จำหน่าย" หน้ารายการและบันทึกในช่องย้ายออกว่า ตามคำร้องที่... ลงวันที่... พร้อมกับลงลายมือชื่อกำกับไว้ (๓) เพื่อชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) หรือทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร.๑๔) และบันทึกในช่องย้ายเข้ามาจากว่า ตามคำร้องที่... ลงวันที่... พร้อมกับลงลายมือชื่อกำกับไว้ (๔) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่บุคคลที่เพิ่มชื่อตามแบบ ท.ร.๙๘ ค. (๕) ส่ง ท.ร.๙๘ ค. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง		
๑๑.	คนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทย โดยได้รับการผ่อนผันเป็นกรณีพิเศษ หรือไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง รวมทั้งผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทย	ระเบียบ ฯ ข้อ ๑๐๕	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	มีความประสงค์ของชื่อเพิ่มในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้ (๑) สอบสวนผู้ร้องพร้อมทั้งตรวจสอบหลักฐานที่นำมาแสดงโดยเฉพาะหลักฐานการอนุญาตจากส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ควบคุมรับผิดชอบบุคคลดังกล่าว (๒) สอบสวนเจ้าบ้านให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความยินยอมให้ผู้ร้องอยู่อาศัย (๓) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้านแห่งอื่นหรือไม่ (๔) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่ (๕) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากคำว่า "คำร้องที่...ลงวันที่... หรือหนังสือที่...ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ (๖) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบ ท.ร.๙๘ ข. (๗) ส่ง ท.ร.๙๘ ข. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง		

เรื่อง การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
๑.	การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน กรณีที่บุคคลมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านเกินกว่า ๑ แห่ง ให้นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นปฏิบัติดังนี้ **กรณีอยู่ในเขตสำนักทะเบียนเดียวกัน** (๑) เรียกเจ้าบ้านหรือคนที่มีชื่อซ้ำให้มายืนยันที่อยู่ที่แน่นอนเพียงแห่งเดียว (๒) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่บุคคลดังกล่าวไม่ได้อาศัยอยู่ และให้หมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "ชื่อซ้ำ ตามคำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ (๓) การยื่นคำร้องและการรายงานการจำหน่ายให้ใช้แบบ ท.ร.๓๑ และแบบ ท.ร.๙๗ ก. ตอนที่ ๑ **กรณีอยู่ต่างสำนักทะเบียน** (๑) ถ้าได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนที่บุคคลดังกล่าวมีชื่ออยู่ ให้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านที่มีชื่อซ้ำ พร้อมทั้งแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการจำหน่ายให้ถูกต้องตรงกันต่อไป (๒) ถ้าบุคคลดังกล่าวนำหลักฐานการมีชื่อซ้ำมาแสดงเพื่อขอให้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับ (๑)	ระเบียบ ฯ ข้อ ๑๐๙	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๓) ให้หมายเหตุการจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายชื่อซ้ำ ตามหนังสือที่...ลงวันที่...หรือตามคำร้องที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ (๔) เมื่อดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) แล้ว ให้รายงานสำนักทะเบียนกลางตามแบบ ท.ร.๙๗ ก. ตอนที่ ๑ **กรณีที่ได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนกลาง** (๑) ถ้าอยู่ในเขตสำนักทะเบียนเดียวกัน ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับ "กรณีอยู่ในเขตสำนักทะเบียนเดียวกัน" (๒) ถ้าอยู่ต่างสำนักทะเบียน ให้แจ้งเจ้าบ้านหรือบุคคลที่มีชื่อซ้ำและดำเนินการเช่นเดียวกับ "กรณีอยู่ในเขตสำนักทะเบียนเดียวกัน"		
๒.	บุคคลมีชื่อในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้ (๑) สอบสวนพยานหลักฐาน ทั้งพยานบุคคลและพยานเอกสาร (ถ้ามี) (๒) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่ (๓) เมื่อนายอำเภอได้พิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน และให้หมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่าย	ระเบียบ ฯ ข้อ ๑๑๐	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	ตามหนังสือที่...ลงวันที่...หรือตามคำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้ลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ (๔) ส่งรายงานตามแบบ ท.ร.๙๗ ก. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง กรณีที่ได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนกลางว่าบุคคลมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้ (๑) ให้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลดังกล่าวออกจากทะเบียนบ้านพร้อมทั้งแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการจำหน่ายให้ถูกต้องตรงกันต่อไป โดยให้หมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายตามหนังสือ... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ (๒) ส่งรายงานตามแบบ ท.ร.๙๗ ก. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง		
๓.	เมื่อปรากฏแน่ชัดว่าบุคคลในทะเบียนบ้านนั้นได้ตายไปแล้ว แต่ยังไม่ได้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน ให้เจ้าบ้านยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น เมื่อนายทะเบียนรับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้ (๑) สอบสวนผู้ร้อง พยานบุคคลที่น่าเชื่อถือและหลักฐานอื่นเพิ่มเติม (ถ้ามี)	ระเบียบ ฯ ข้อ ๑๑๑	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	(๒) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน โดยให้หมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายตามคำร้องที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ (๓) ส่งรายงานตามแบบ ท.ร.๙๗ ก. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง		
๔.	คนสัญชาติไทยหรือคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตายในต่างประเทศ และเจ้าบ้านมีความประสงค์จะขอจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานการจดทะเบียนคนตาย (มรณบัตร) หรือหลักฐานการตายที่ออกโดยรัฐบาลของประเทศนั้น ซึ่งได้แปลและรับรองว่าถูกต้องโดยกระทรวงการต่างประเทศ และหลักฐานเกี่ยวกับผู้แจ้ง (๒) จำหน่ายชื่อและรายการคนตายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านโดยประทับคำว่า "ตาย" สีแดง ไว้หน้ารายการคนตายพร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "คำร้องที่...ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ (๓) ส่งรายงานตามแบบ ท.ร.๙๗ ก. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง	ระเบียบ ฯ ข้อ ๑๑๒	

เรื่อง การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
๑.	การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังนี้ (๑) ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรนำเอกสารราชการมาแสดง ไม่ว่าเอกสารดังกล่าวจะจัดทำก่อนหรือหลังการจัดทำทะเบียนราษฎร ให้ผู้ยื่นคำร้องแสดงเอกสารดังกล่าวต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น เมื่อนายทะเบียนพิจารณาเห็นว่าเอกสารดังกล่าวเชื่อถือได้ ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้ (๒) ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรไม่มีเอกสารราชการมาแสดง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสอบสวนพยานหลักฐาน แล้วรวบรวมเสนอนายอำเภอพร้อมด้วยความเห็น เมื่อนายอำเภอพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานดังกล่าวเชื่อถือได้ ให้นายอำเภอสั่งนายทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารทะเบียนราษฎรให้ (๓) การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการเกี่ยวกับสัญชาติในเอกสารการทะเบียนราษฎร ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้ ในกรณีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการจากสัญชาติอื่น หรือจากไม่มีสัญชาติ เป็นสัญชาติไทยเนื่องจากเพราะลงรายการผิดพลาด หรือกรณี	ระเบียบ ฯ ข้อ ๑๑๕	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	อื่น ๆ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสอบสวนพยานหลักฐานแล้วรวบรวมเสนอนายอำเภอพร้อมด้วยความเห็น เมื่อนายอำเภอพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานดังกล่าวเชื่อถือได้ให้นายอำเภอสั่งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรได้ กรณีแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการจากสัญชาติไทยหรือจากไม่มีสัญชาติ หรือจากสัญชาติอื่นเป็นสัญชาติอื่น เนื่องจากเพราะลงรายการผิดพลาดหรือกรณีอื่น ๆ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสอบสวนพยานหลักฐาน และเมื่อพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานดังกล่าวเชื่อถือได้ ก็ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้		
๒.	การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้าน ทะเบียนบ้านกลาง สูติบัตรหรือมรณบัตร ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีชื่อในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลาง แล้วแต่กรณี หากปรากฏว่าสูติบัตรหรือมรณบัตรที่ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นออกโดยสำนักทะเบียนอื่น ให้นายทะเบียนแจ้งให้สำนักทะเบียนดังกล่าวทราบเพื่อจะได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องตรงกันต่อไป	ระเบียบ ฯ ข้อ ๑๑๖	
๓.	การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่จัดทำทะเบียนคนเกิด หรือทะเบียนคนตาย แล้วแต่กรณี	ระเบียบ ฯ ข้อ ๑๑๗	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
๔.	การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ซึ่งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้ลงรายการไว้ผิดพลาด ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นผู้ลงรายการผิดพลาดสามารถดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมได้ ยกเว้นรายการวันเดือนปีเกิด หรือสัญชาติ หากลงไว้ผิดพลาดให้ยกเลิกแล้วออกให้ใหม่	ระเบียบ ฯ ข้อ ๑๑๘ และข้อ ๗๖	
๕.	การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลาง ให้จัดทำรายงานการแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามแบบ ท.ร.๙๗ ก. แล้วส่ง ท.ร. ๙๗ ก. ตอนที่ ๑ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง	ระเบียบ ฯ ข้อ ๑๑๙	
๖.	เมื่อมีผู้มายื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการต่าง ๆ ในทะเบียนบ้าน ขอคัดสำเนาทะเบียนบ้าน ขอแจ้งการย้ายที่อยู่ หรือกรณีอื่นใดก็ตาม หากนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจพบว่ามีบุคคลในทะเบียนบ้านที่มีอายุครบ ๑๕ ปีบริบูรณ์ ให้แก้ไขรายการคำนำหน้านามในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านจากเด็กชายหรือเด็กหญิง เป็นนายหรือนางสาวแล้วแต่กรณีได้ โดยไม่ต้องรายงานไปยังสำนักทะเบียนกลาง	ระเบียบ ฯ ข้อ ๑๒๐	
๗.	รายการต่าง ๆ ที่นายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากนายทะเบียน ลงรายการในแบบพิมพ์เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรไว้แล้ว หากมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่ จะเป็นเพราะเขียนผิดหรือผิดพลาดเพราะเหตุอื่นใดก็ตาม จะลบขูด หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เลือนหายไปไม่ได้	ระเบียบ ฯ ข้อ ๑๒๑	

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
	แต่ให้ใช้วิธีขีดฆ่าคำหรือข้อความเดิม แล้วเขียนคำหรือข้อความที่ถูกต้องแทนด้วยหมึกสีแดง พร้อมทั้งลงชื่อนายทะเบียน และวันเดือนปีกำกับไว้		
๘.	กรณีที่สำนักทะเบียนกลางได้ตรวจพบว่ารายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนผิดพลาดและได้แจ้งให้สำนักทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลง เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการแก้ไขแล้ว ไม่ต้องจัดทำรายงานไปยังสำนักทะเบียนกลาง	ระเบียบ ฯ ข้อ ๑๒๒	
๙.	กรณีที่สำนักทะเบียนตรวจพบ หรือได้รับแจ้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่ารายการในทะเบียนบ้านไม่ถูกต้อง เนื่องจากไม่ตรงกับหลักฐานข้อเท็จจริงตามกฎหมาย ให้นายทะเบียนแก้ไขให้ถูกต้อง แล้วจัดทำรายงานตามแบบ ท.ร.๙๗ ก. ตอนที่ ๑ ส่งสำนักทะเบียนกลาง	ระเบียบ ฯ ข้อ ๑๒๓	

เรื่อง การขอตรวจ คัด และรับรองสำเนารายการทะเบียนราษฎร

ลำดับที่	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ	กฎหมาย ระเบียบ	หมายเหตุ
๑.	ผู้มีส่วนได้เสียจะขอตรวจ หรือให้นายทะเบียนคัดและรับรองสำเนารายการเอกสารทะเบียนราษฎรได้ที่สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่เก็บรายการทะเบียนราษฎรไว้ หรือที่สำนักทะเบียนกลางในวันเวลาราชการ โดยปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้ (๑) เจ้าบ้าน หรือผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้อง (๒) นายทะเบียนตรวจสอบคำร้อง บัตรประจำตัวของผู้ร้อง หลักฐานที่แสดงว่าผู้ร้องเป็นเจ้าบ้านหรือผู้มีส่วนได้เสีย (๓) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามกฎกระทรวง – สำนักทะเบียนต่าง ๆ ฉบับละ ๕ บาท – สำนักทะเบียนกลาง ฉบับละ ๑๐ บาท (๔) นายทะเบียนดำเนินการให้ผู้ร้องโดยตรวจสอบ หรือรับรองรายการได้เฉพาะที่ปรากฏในเอกสารจากต้นฉบับหรือหลักฐานของสำนักทะเบียนเท่านั้น เว้นแต่ที่สำนักทะเบียนกลางให้เป็นไปตามหลักฐานที่ได้จัดเก็บไว้ด้วยระบบไมโครฟิล์มหรือจากฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรที่จัดสร้างไว้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์	ระเบียบ ฯ ข้อ ๑๒๔ และ ๑๒๗	

หนังสือสั่งการ

นโยบายการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๘๙๘

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๑ เมษายน ๒๕๓๕

เรื่อง แจ้งแนวนโยบายในการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

เนื่องด้วยงานการทะเบียนราษฎรเป็นงานหนึ่งที่ทางราชการมีหน้าที่จะต้องให้บริการแก่ประชาชน แต่การปฏิบัติที่ผ่านมาแม้จะได้มีการปฏิบัติและหนังสือสั่งการมากมายหลายฉบับในเรื่องของการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน แต่งานการทะเบียนราษฎรยังไม่สามารถบริการประชาชนให้เป็นที่พึงพอใจได้ ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎร

ดังนั้น กระทรวงมหาดไทยจึงกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. ความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน ปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรส่วนหนึ่งเกิดจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไม่มีความละเอียดรอบคอบเพียงพอ ทำให้รายการต่าง ๆ ในทะเบียนราษฎรที่จัดทำขึ้นเกิดความผิดพลาด สร้างความยุ่งยาก เสียเวลา เสียค่าใช้จ่าย ให้แก่ราษฎรต้องขอแก้ไขเอกสารให้ถูกต้องโดยไม่จำเป็น ทั้ง ๆ ที่ความผิดพลาดบกพร่องนั้นเกิดจากเจ้าหน้าที่ทั้งสิ้น ฉะนั้น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะต้องปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบที่สุด

๒. ให้กำหนดเป็นสมมติฐานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรทุกคนว่าความผิดพลาดบกพร่องของงานทะเบียนราษฎรทุกอย่างที่เกิดขึ้นนั้นสามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ ทั้งนี้โดยอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ปัญหาประการหนึ่งคือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมักจะปฏิเสธไม่ดำเนินการให้เมื่อมีราษฎรยื่นคำร้องขอแก้ไขเอกสารการทะเบียนราษฎร โดยไม่ได้พิจารณาก่อนว่าการแก้ไขในเรื่องนั้น ๆ กฎหมาย ระเบียบ หรือหนังสือสั่งการได้วางแนวทางปฏิบัติไว้แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กระจายอำนาจในการพิจารณาดำเนินการให้เสร็จสิ้น ณ สำนักทะเบียน (อำเภอ เขต เทศบาล เมืองพัทยา) กับทั้งกำหนดให้นายทะเบียนจะต้องหารือมายังสำนักทะเบียนกลาง เพื่อที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจะใช้ดุลพินิจสั่งการเฉพาะกรณี หากข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นกฎหมาย ระเบียบ หรือหนังสือสั่งการไม่ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะต้อง

หมั่นศึกษาทำความเข้าใจกฎหมาย ระเบียบหนังสือสั่งการเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรให้แน่ชัด อย่างไรก็ตามอาจมีบางกรณีที่เมื่อได้วินิจฉัยตามที่กฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการกำหนดไว้ในเรื่องนั้น ๆ แล้ว ไม่สามารถที่จะดำเนินการให้ผู้ร้องได้ ก็ให้แจ้งผู้ร้องทราบถึงสาเหตุที่ไม่สามารถดำเนินการ โดยไม่กักเก็บเรื่องทำให้เกิดการล่าช้าแก่ประชาชนผู้มารับบริการอย่างเด็ดขาด

๓. ความกลัวในการปฏิบัติงาน ส่วนมากเจ้าหน้าที่ไม่อยากปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎร ทั้งนี้ เพราะหนังสือสั่งการหลาย ๆ ครั้งในอดีตมักจะมีการคาดโทษที่จะลงโทษทางวินัยอย่างเฉียบขาดแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร และมีตัวอย่างของการถูกลงโทษให้เห็นหลาย ๆ ครั้ง ประกอบกับงานทะเบียนราษฎรเป็นเรื่องค่อนข้างละเอียดอ่อน ดังนั้น เจ้าหน้าที่จึงเกรงว่าจะถูกลงโทษทางวินัย หรือถูกฟ้องร้องดำเนินคดี เป็นต้น ซึ่งความเป็นจริงแล้วบุคคลที่จะได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่ผ่านการคัดเลือกจากการสอบแข่งขันเข้ารับราชการมาแล้วทั้งสิ้น ฉะนั้น จึงมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะปฏิบัติงาน ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่ได้ถือปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการด้วยความละเอียดรอบคอบ รวมทั้งเอาใจใส่ ติดตาม ทำความเข้าใจกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการใหม่ ๆ ที่ผู้บังคับบัญชาได้แจ้งให้ทราบดังที่ข้าราชการทั่วไปพึงปฏิบัติแล้ว จะป้องกันการถูกฟ้องร้องดำเนินคดีได้ประการหนึ่ง ส่วนการลงโทษทางวินัยนั้นขอย้ำว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติงานเป็นไปตามนัยข้างต้นแล้ว หากมีข้อผิดพลาดจะไม่ถือว่าเป็นความผิดโดยเจตนาของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติแต่อย่างใด ดังนั้น จึงขออย่าได้มีความกลัวที่จะปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร หรือถ้ามีความกลัวที่สะสมไว้แต่ในอดีตที่ผ่านมา ก็ขอให้เลิกความรู้สึกกลัวนี้เสีย โดยตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และขยันหมั่นเพียร

จึงเรียนมาเพื่อแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในความรับผิดชอบทราบ เพื่อเป็นแนวทางและกำลังใจในการปฏิบัติราชการ เพื่อบริการแก่ประชาชนอย่างเต็มกำลังความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริตและรอบคอบตามนโยบายดังกล่าวข้างต้น

ขอแสดงความนับถือ

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
โทร (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

(สำเนา)

ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๑๔๙๙

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๗ กันยายน ๒๕๓๓

เรื่อง นโยบายการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๓/ว ๑๐๓๖ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๙
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๒๘ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๒๐

ด้วยปรากฏว่าในการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรที่เป็นอยู่ ในบางกรณียังมีขั้นตอนมากเกินไปสร้างภาระความยุ่งยากแก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนการสอบสวนการรวบรวมพยานหลักฐานประกอบคำร้องขอแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร และการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้านกรณีต่าง ๆ ฉะนั้น เพื่อให้การบริการประชาชนเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎรเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น จึงเห็นควรปรับปรุงและกำหนดแนวทางปฏิบัติในการบริการประชาชน ดังนี้

๑. ขอซักซ้อมแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติมตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่อ้างถึงตามข้อ ๑ ในเรื่องการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะมาเป็นพยาน ดังนี้

๑.๑ การสอบสวนพยานบุคคลรับรองประกอบคำร้องขอในการแก้ไขรายการและการเพิ่มชื่อในกรณีต่าง ๆ ให้ดำเนินการเฉพาะกรณีที่ผู้ร้องไม่มีเอกสารราชการมาแสดงหรือไม่มีประจักษ์พยานเท่านั้น

๑.๒ สำหรับการเรียกสอบสวนพยานรับรองตามที่ได้กำหนดให้เป็นข้าราชการชั้นสัญญาบัตรหรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือเป็นผู้มีฐานะมั่นคง นั้น ให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของนายอำเภอผู้อำนวยการเขตหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอที่จะเป็นผู้พิจารณา หากเห็นว่าจำเป็นก็ให้เรียกสอบสวนพยานบุคคลรับรองที่มีคุณสมบัติดังกล่าวเพิ่มเติมได้ แต่ทั้งนี้ให้คำนึงถึงสภาพข้อเท็จจริงและการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนเป็นสำคัญ

๒. การปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่อ้างถึงตามข้อ ๒ ในเรื่องการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในการขอแก้สัญชาติในเอกสารการทะเบียนราษฎร และการรับแจ้งเกิดเกินกำหนดของบุตรบุคคลต่างด้าวนั้น ไม่จำเป็นต้องครบถ้วนทั้ง ๑๘ ประการ ตามที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ให้สอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเท่าที่จำเป็นแก่การพิจารณาเท่านั้น

๓. ในการดำเนินการตามคำร้องของประชาชน หากจำเป็นต้องตรวจสอบและขอหลักฐานจากสำนักทะเบียนหรือหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ให้ถือเป็นหน้าที่ของสำนักทะเบียนที่รับคำร้องจะต้องดำเนินการให้โดยรวดเร็ว เว้นแต่เป็นความประสงค์ของประชาชนที่จะขอรับไปดำเนินการด้วยตนเอง

๔. คำร้องของประชาชนจะต้องดำเนินการทุกรายและจะต้องนำเสนอผู้มีอำนาจเป็นผู้พิจารณาสั่งการ ห้ามเจ้าหน้าที่ปฏิเสธไม่รับคำร้อง ในกรณีเกิดปัญหาในทางปฏิบัติให้สำนักทะเบียนเสนอผ่านตามลำดับชั้นไปยังกระทรวงมหาดไทยพิจารณา

๕. เพื่อความถูกต้องของหลักฐานทางทะเบียนราษฎร ในการบริการประชาชนให้แนะนำประชาชนได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานที่สำนักทะเบียนได้ออกให้ รวมทั้งหลักฐานทะเบียนราษฎรที่เกี่ยวข้องด้วย หากมีรายการผิดพลาดก็ให้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องในคราวเดียวกัน

กระทรวงมหาดไทยขอย้ำว่า งานทะเบียนราษฎรเป็นงานเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดและมีผลต่อสิทธิและการใช้สิทธิ ซึ่งประชาชนจำเป็นต้องนำหลักฐานทะเบียนไปใช้ในการติดต่อ การยื่นคำร้องขอรับประโยชน์ในกรณีต่าง ๆ ดังนั้น ความขัดข้อง ความล่าช้า ในการให้บริการแก่ประชาชนอาจทำให้ประชาชนต้องเสียประโยชน์และเกิดความเดือดร้อนยุ่งยากได้ จึงขอให้กำชับนายอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ปลัดเทศบาล และปลัดเมืองพัทยา ได้ให้ความสำคัญ เอาใจใส่ เร่งรัดและดูแลการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรในความรับผิดชอบให้เป็นไปด้วยความถูกต้องและสามารถให้บริการแก่ประชาชนด้วยความสะดวกรวดเร็วและเกิดความเข้าใจความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการให้มากที่สุดที่กระทำได้

จึงเรียนมาเพื่อถือปฏิบัติและสั่งการให้สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนท้องถิ่น ในความรับผิดชอบถือเป็นแนวทางปฏิบัติโดยเคร่งครัด

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สมพร กลิ่นพงษา

(นายสมพร กลิ่นพงษา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๒๒

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๒๕๓

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖

เรื่อง การอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๒๕๓๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

ตามที่ได้แจ้งยืนยันมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรมาเพื่อถือปฏิบัติ นั้น

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๕ คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวง ทบวง กรม กำชับหน่วยงานในสังกัดให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวโดยเคร่งครัด โดยให้หน่วยราชการทุกแห่งยอมรับสำเนาทะเบียนบ้านที่นายทะเบียนจัดทำมอบให้เจ้าของบ้านยึดถือไว้เป็นเอกสารสำคัญของทางราชการ เพื่อราษฎรจะได้ไม่ต้องเสียเวลาไปขอคัดสำเนาจากสำนักทะเบียนอีก ทั้งนี้การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวถือเป็นการกระทำผิดวินัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอความร่วมมือสั่งกำชับให้ส่วนราชการและหน่วยงานรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ในสังกัดถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีโดยเคร่งครัดและชี้แจงให้ราษฎรได้ทราบโดยทั่วกัน

ขอแสดงความนับถือ

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ที่นร๐๒๐๒/ว ๑๙๙

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๓๐ ธันวาคม ๒๕๓๕

เรื่อง การอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรเกี่ยวกับทะเบียนราษฎร

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๒๐๓/ว๑๑๙ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๒๑

ตามที่ได้ยืนยันมติคณะรัฐมนตรีเรื่อง การอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร มาเพื่อถือปฏิบัติ นั้น

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๕ คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวง ทบวง กรม กำชับหน่วยงานในสังกัดให้ถือปฏิบัติตามมติคณะดังกล่าวโดยเคร่งครัด โดยให้หน่วยราชการทุกแห่งยอมรับสำเนาทะเบียนบ้านที่นายทะเบียนจัดทำ มอบให้เจ้าของบ้านยึดถือไว้เป็นเอกสารสำคัญของทางราชการ เพื่อราษฎรจะได้ไม่ต้องเสียเวลาไปขอคัดสำเนาจากสำนักทะเบียนอีก ทั้งนี้ การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ถือเป็นการกระทำผิดวินัย

จึงเรียนยืนยันมา เพื่อถือปฏิบัติต่อไป ขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายบดี จุณณานนท์)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี
โทร. ๒๘๒๒๗๐๖
โทรสาร ๒๘๒๖๓๕๕

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๘๙๗

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

เรื่อง การบริการประชาชนด้วยการทะเบียนราษฎร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

ด้วยขณะนี้ มีประชาชนร้องเรียนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักทะเบียน อำเภอ/กิ่งอำเภอ ว่าให้การบริการแก่ประชาชนล่าช้ามาก และไม่แจ้งสาเหตุแห่งการไม่สามารถที่จะดำเนินการบริการทางทะเบียนราษฎรให้แก่ประชาชนทราบ ตลอดจนมีการเรียกร้องผลประโยชน์จากประชาชนผู้มารับบริการ

กรมการปกครอง จึงขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งกำชับให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หมั่นตรวจตราดูแลและกำชับให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการทะเบียนราษฎร อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่มาติดต่องาน และปฏิบัติงานด้วยความถูกต้องรวดเร็ว งานใดที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ในขณะนั้น ให้ชี้แจงให้ประชาชนทราบและนัดหมายให้มาในโอกาสต่อไป มิใช่ปล่อยให้ประชาชนนั่งรอโดยไม่ทราบเหตุผลและเวลาแห่งการรอคอย ในกรณีที่มีปัญหาด้านการทะเบียนราษฎรที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ ซึ่งเป็นปัญหาทางกฎหมาย เช่น เรื่องสัญชาติบางประเด็น ขณะนี้กรมการปกครองกำลังเสนอเรื่องให้ที่ปรึกษากฎหมายกระทรวงมหาดไทยพิจารณาอยู่ โดยขอให้ชี้แจงให้ประชาชนทราบในเรื่องนี้ด้วย

อนึ่ง จังหวัดที่มีชนกลุ่มน้อยหรือบุคคลต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองมาอาศัยอยู่ในท้องที่อำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยเฉพาะจังหวัดในภาคเหนือ ให้กำชับเจ้าหน้าที่ตั้งแต่กำนันผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทะเบียน ปลัดอำเภอ/ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอที่รับผิดชอบงานทะเบียนราษฎร ตลอดจนถึงปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ นายอำเภอให้สอดส่องดูแลการปฏิบัติงานด้านการทะเบียนราษฎรให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบและหนังสือสั่งการ ให้ถูกต้องและสุจริต โดยเฉพาะกำนันผู้ใหญ่บ้านบางคน หรือเจ้าหน้าที่ของอำเภอ/กิ่งอำเภอบางคน มีพฤติการณ์

หาผลประโยชน์ใส่ตนเอง โดยการรับรองสถานที่เกิดหรือเผ่าของบุคคลที่หลบเข้าเมืองเพื่อมาขอดำเนินการเรื่องสัญชาติ ทั้งนี้การได้สัญชาติไทยย่อมเป็นไปตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยจะต้องปฏิบัติตามระเบียบ และหนังสือสั่งการของทางราชการเท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้อำเภอ/กิ่งอำเภอ ถือเป็นแนวทางปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานทะเบียนราษฎรและประวัติชนกลุ่มน้อย
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๐๑
โทรสาร (๐๒) ๒๘๐๐๙๗๒

สำนักทะเบียนและนายทะเบียน

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๕

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖

เรื่อง บัตรประจำตัวนายทะเบียนตาม พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. บัตรประจำตัวนายทะเบียน จำนวน.....แผ่น
๒. ตัวอย่างบัญชีคุมการแจกจ่ายและรายการจัดสรรบัตร

พร้อมนี้ ขอส่งบัตรประจำตัวนายทะเบียนตามแบบที่กำหนดท้ายกฎกระทรวงฉบับที่ ๓ จำนวน.....แผ่น มาเพื่อโปรดพิจารณาแจกจ่ายให้สำนักทะเบียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการต่อไป

ทั้งนี้ ขอให้สำนักทะเบียนจังหวัด และสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครได้โปรดจัดทำบัญชีคุมการแจกจ่ายบัตรประจำตัวนายทะเบียนไว้เป็นหลักฐานด้วย ตามแบบตัวอย่างที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

สำหรับการลงชื่อผู้ออกบัตร ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าและประจำกิ่งอำเภอเป็นผู้ลงนามออกบัตรสำหรับนายทะเบียนและผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี และให้ปลัดเทศบาลหรือปลัดเมืองพัทยา เป็นผู้ลงนามออกบัตร สำหรับนายทะเบียนและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลหรือเมืองพัทยา ส่วนในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ผู้อำนวยการเขตเป็นผู้ลงนามออกบัตรสำหรับนายทะเบียนและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นเขต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
โทร (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ตัวอย่าง

บัญชีคุมการแจกจ่ายบัตรประจำตัวนายทะเบียน

จังหวัด.....

(หรือกรุงเทพมหานคร)

ลำดับ	สำนักทะเบียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักทะเบียนท้องถิ่นเขต/ เทศบาล/เมืองพัทยา	จำนวนนายทะเบียน และ ผู้ช่วยนายทะเบียน	จำนวนบัตร (แผ่น)	หมายเหตุ

คงเหลือเก็บสำรองที่จังหวัด จำนวน.....แผ่น

(ลงชื่อ).....เจ้าหน้าที่จัดทำบัญชี

(.....)

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๕๓

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ เขตดุสิต
กท ๑๐๓๐๐

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

เรื่อง อำนาจพิจารณาอนุมัติของนายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตเกี่ยวกับงานการทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๘๙๘ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๕
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๒๑ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๕

เนื่องด้วยระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งได้เริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ เป็นต้นมา ได้กำหนดให้นายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขต มีอำนาจพิจารณาอนุมัติเกี่ยวกับงานการทะเบียนราษฎร ในกรณีต่าง ๆ ดังนี้ คือ

๑. การแจ้งเกิดเกินกำหนดเวลา ตามระเบียบข้อ ๕๗

๒. การเพิ่มชื่อเด็กอ่อนซึ่งถูกทอดทิ้ง ตามระเบียบข้อ ๕๙

๓. การเพิ่มชื่อกรณีตกสำรวจ ตามระเบียบข้อ ๙๓

๔. การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านโดยไม่มีเอกสารมาแสดง ตามระเบียบข้อ ๙๗

๕. การเพิ่มชื่อเด็กอนาถา ตามระเบียบข้อ ๙๘

๖. การเพิ่มชื่อที่ได้มีการลงรายการ "ตาย หรือจำหน่าย" ตามระเบียบข้อ ๙๙

๗. การเพิ่มชื่อบุคคลต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและเคยมีชื่อในทะเบียนบ้านมาก่อนตามระเบียบข้อ ๑๐๐

๘. การเพิ่มชื่อบุคคลต่างด้าวเข้าทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๓ ตามระเบียบข้อ ๑๐๕

๙. การจำหน่ายชื่อบุคคลที่มีชื่อในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ ตามระเบียบข้อ ๑๑๐

๑๐. การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านโดยไม่มีเอกสารราชการมาแสดง ตามระเบียบ ข้อ ๑๑๕ (๒)

๑๑. การแก้ไขรายการสัญชาติในทะเบียนบ้านจากสัญชาติอื่นเป็นสัญชาติไทย ตามระเบียบข้อ ๑๑๕ (๓)

อำนาจการพิจารณาอนุมัติของนายอำเภอหรืออำนวยการเขตดังกล่าว สำนักทะเบียนกลางได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๒๑ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๕ แจ้งแนวทางปฏิบัติให้

ทุกสำนักทะเบียนทราบว่าเป็นอำนาจเฉพาะตัวของนายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตเท่านั้น ถ้าหากสำนักทะเบียนกลางมิได้กำหนดไว้เช่นนี้ ผู้ที่รักษาราชการแทนนายอำเภอจะมีอำนาจพิจารณาอนุมัติแทนนายอำเภอได้ทุกกรณี หรือนายอำเภออาจมอบอำนาจให้ปลัดอำเภอ(ระดับ ๓–๗) ปฏิบัติราชการแทนในกรณีใดก็ได้ ตามนัยมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งจะไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่กำหนดว่าเรื่องใดเป็นอำนาจของนายทะเบียนอำเภอ (รวมถึงผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ) เรื่องใดเป็นอำนาจของนายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขต ทั้งนี้เพื่อให้การวินิจฉัยสั่งการในเรื่องนั้น ๆ เป็นไปด้วยความรอบคอบ เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

อย่างไรก็ตามเพื่อให้งานการทะเบียนราษฎรสามารถเอื้ออำนวยต่อการบริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขณะเดียวกันเพื่อเป็นการป้องกันความผิดพลาดในทะเบียนบ้าน จึงกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎร ดังนี้

๑. การพิจารณาอนุมัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๗, ๕๙, ๙๓, ๙๘, ๙๙, ๑๐๐, ๑๐๕, ๑๑๐, และ ๑๑๕ (๒) ให้เสนอนายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขต แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณาอนุมัติ เว้นแต่นายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ถ้าจะรอเสนอนายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตจะทำให้เกิดการเสียหาย ก็ให้ปลัดอำเภอ (หัวหน้าฝ่ายปกครองและพัฒนา) ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตแล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณาอนุมัติแทน แต่ก่อนที่จะพิจารณาสั่งการควรเรียกผู้ขอแจ้งเกิดเกินกำหนด หรือผู้ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านมาพบ เพื่อดูลักษณะกริยาท่าทาง สำเนียงภาษา และสอบสวนประวัติความเป็นมาของบุคคลดังกล่าวประกอบการพิจารณา กรณีเป็นที่น่าสงสัยควรจะตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนที่เกี่ยวข้อง แต่ทั้งนี้ให้ถือแนวนโยบายในการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๘๙๘ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๕ ประกอบด้วย

๒. การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านโดยไม่มีเอกสารราชการมาแสดง การแก้ไขรายการสัญชาติจากสัญชาติอื่นเป็นสัญชาติไทย ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๗ ข้อ ๑๑๕ (๓) คงให้เป็นอำนาจเฉพาะตัวของนายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขต เพราะเป็นเรื่องสำคัญและมิใช่เรื่องเร่งด่วน

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนในเขตรับผิดชอบ ได้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ที่ มท ๐๓๒๒/ว

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ เขตดุสิต
กท ๑๐๓๐๐

๘ มิถุนายน ๒๕๓๕

เรื่อง การจัดตั้งสำนักทะเบียนสาขา

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๒๒/ว ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๓๕

๒. หนังสือสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๒๒/ว ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๓๕

ด้วยปรากฏว่า ปัจจุบันมีสำนักทะเบียนหลายแห่งได้ประสานงานไปยังสำนักทะเบียนกลาง เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสำนักทะเบียนสาขา ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยบางแห่งมีความประสงค์ขอให้พิจารณาจัดตั้งสำนักทะเบียนสาขา จากสำนักทะเบียนตำบลเดิม ซึ่งถูกยกเลิกไปแล้ว หรือบางแห่งขอจัดตั้งสำนักทะเบียนสาขาในโรงพยาบาลประจำจังหวัดหรืออำเภอ เพื่อรับแจ้งและออกหลักฐานการเกิด การตาย โดยจะขอแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล เป็นผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอหรือผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี เป็นต้น

สำนักทะเบียนกลางได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า สำนักทะเบียนหลายแห่งยังไม่เข้าใจเจตนารมณ์ของกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่ได้กำหนดเรื่องการพิจารณาจัดตั้งสำนักทะเบียนสาขา จึงขอซักซ้อมแนวทางปฏิบัติมาเพื่อโปรดสั่งสำนักทะเบียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติดังนี้

๑. การจัดตั้งสำนักทะเบียนสาขา จะจัดตั้งได้เฉพาะกรณีมีความจำเป็น คือ มีจำนวนราษฎรเพิ่มมากจนสำนักทะเบียนเดิมไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึง นอกจากนี้ สำนักทะเบียนสาขาที่จะขอจัดตั้งขึ้นใหม่ จะต้องอยู่ห่างจากสำนักทะเบียนเดิมไม่น้อยกว่า ๕ กิโลเมตร หรือการคมนาคมไม่สะดวกหรือเส้นทางทุรกันดาร

๒. ต้องกำหนดพื้นที่รับผิดชอบของสำนักทะเบียนสาขาที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ชัดเจน พร้อมทั้งจัดทำแผนผังแสดงพื้นที่รับผิดชอบประกอบ และมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำสำนักทะเบียนอย่างเพียงพอ โดยสำนักทะเบียนกลางจะกำหนดเลขรหัสประจำสำนักทะเบียนสาขาให้ไว้

เป็นการเฉพาะ เพื่อการควบคุมและประมวลผลข้อมูลสถิติราษฎรของแต่ละพื้นที่ได้ถูกต้อง นอกจากนี้ สำนักทะเบียนสาขาจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎรตามระเบียบและกฎหมาย เช่นเดียวกับสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณีด้วย ดังนั้น กรณีการขอจัดตั้งสำนักทะเบียนสาขาในโรงพยาบาลโดยไม่กำหนดพื้นที่รับผิดชอบที่ชัดเจน และจำแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลเป็นผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ หรือท้องถิ่น จึงไม่น่าจะทำได้

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องการจัดหน่วยบริการงานทะเบียนราษฎร ซึ่งไม่ใช่สำนักทะเบียนสาขา **แต่เป็นหน่วยบริการที่แบ่งงานออกไปบริการประชาชนในโรงพยาบาล หรือที่ทำการกำนันประจำตำบล** เป็นต้น ให้นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น พิจารณาจัดตั้งขึ้นเองได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ประชาชนในแต่ละสถานที่ ซึ่งมีความต้องการงานบริการทะเบียนราษฎรบางเรื่องที่อาจจะไม่สะดวกที่จะไปติดต่อยังสำนักทะเบียนอำเภอหรือท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น การแจ้งการเกิด การแจ้งการตาย เป็นต้น ทั้งนี้ โดยให้สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแต่ละแห่งที่จัดตั้งหน่วยบริการในลักษณะดังกล่าว แบ่งมอบเอกสารแบบพิมพ์การทะเบียนราษฎร เฉพาะเรื่องที่จะนำไปบริการประชาชน เช่น ใบรับแจ้งการเกิดและสูติบัตร หรือใบรับแจ้งการตาย และมรณบัตร เป็นต้น ในหน่วยบริการทะเบียนราษฎรที่จัดตั้งโดยจัดทำบัญชีคุมการแบ่งมอบเอกสารไว้เป็นหลักฐานด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนในพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๒๑

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๕

เรื่อง ซักซ้อมแนวทางปฏิบัติเรื่องการแต่งตั้งนายทะเบียน

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๖ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๓๕

ตามที่ได้แจ้งแนวทางปฏิบัติในการแต่งตั้งนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้วนั้น

สำนักทะเบียนกลางขอซักซ้อมแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติมดังนี้

๑. การแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น กรณีของเทศบาล พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๘ (๕) วรรคสองบัญญัติให้ปลัดเทศบาลเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้ง ดังนั้นคำสั่งแต่งตั้งจึงให้ทำเป็นคำสั่งของสำนักทะเบียนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อมิให้สับสนกับคำสั่งของเทศบาลโดยทั่วไปซึ่งตามปกตินายกเทศมนตรีเป็นผู้ลงนาม

๒. ในมาตรา ๘ (๕) แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้บัญญัติว่า "ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการเขต ปลัดเมืองพัทยาหรือหัวหน้าผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่น เป็นนายทะเบียนท้องถิ่น" สำนักทะเบียนบางแห่งจึงเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าหมายความรวมถึงนายกเทศมนตรีด้วย ซึ่งที่ถูกต้องนั้นหมายถึงหัวหน้าหน่วยการปกครองท้องถิ่นอื่นที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางได้จัดตั้งขึ้น ดังจะพิจารณาได้จากบทนิยามในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติว่า "ท้องถิ่น" หมายถึง "กรุงเทพมหานคร เทศบาลเมืองพัทยา และหน่วยการปกครองท้องถิ่นอื่นที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางโดยอนุมัติรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้" ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีการจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวแต่อย่างใด

๓. กรณีที่นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ มอบอำนาจให้ปลัดอำเภอปฏิบัติราชการแทนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘ (๔) วรรคสองนั้นการระบุตำแหน่งให้ระบุว่า "ปลัดอำเภอปฏิบัติ

ราชการแทนนายทะเบียนอำเภอ" สำหรับอำนาจหน้าที่ของปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมายนั้น ให้มีอำนาจหน้าที่เฉพาะที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนอำเภอเท่านั้น ส่วนอำนาจที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนดให้เป็นอำนาจของนายอำเภอนั้น สำนักทะเบียนกลางมีนโยบายที่จะสงวนไว้เฉพาะตัวนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อที่จะให้การวินิจฉัยในเรื่องนั้น ๆ ได้เป็นไปด้วยความรอบคอบยิ่งขึ้น อนึ่งกรณีเขตเทศบาลและเมืองพัทยาให้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติเช่นกัน

๔. อำนาจหน้าที่ของผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ เนื่องจากพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ ได้ให้คำนิยาม "นายทะเบียน" หมายความว่า "...นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ..." และมาตรา ๘ (๔) บัญญัติไว้ว่า "สำนักทะเบียนอำเภอมีนายทะเบียนอำเภอและผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ เป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตอำเภอ..." เพราะฉะนั้นในกฎหมายหรือระเบียบตอนใดกำหนดไว้ว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนอำเภอ ให้ถือว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอด้วย ส่วนกรณีที่สำนักทะเบียนจะมีหนังสือถึงหน่วยราชการภายนอกสำนักทะเบียนนั้นโดยหลักการของงานสารบรรณแล้วผู้ลงนามในหนังสือควรเป็นหัวหน้าหน่วยงานนั้น กรณีของสำนักทะเบียนอำเภอจึงควรเป็นนายทะเบียนอำเภอ แต่ถ้าสำนักทะเบียนใดนายอำเภอในฐานะผู้ดำรงตำแหน่งนายทะเบียนอำเภอมีนโยบายให้ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอลงนามในหนังสือแทนได้ ก็ให้ถือปฏิบัติ เพราะจะช่วยให้การบริการประชาชนรวดเร็วขึ้น ส่วนตำแหน่งที่จะระบุนั้นถ้าเป็นการลงนามในแบบพิมพ์ต่าง ๆ ของการทะเบียนราษฎรให้ระบุว่า "ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ..." แม้ว่าจะทำหน้าที่ในฐานะนายทะเบียนผู้รับแจ้ง เช่น แจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ก็ตาม แต่ถ้าลงนามในหนังสือราชการถึงหน่วยงานภายนอกสำนักทะเบียนให้ระบุว่า "ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ...ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอ..."

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนในเขตรับผิดชอบถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗ ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๐

ถึง ที่ทำการปกครองจังหวัด ทุกจังหวัด

พร้อมนี้กรมการปกครองขอส่งประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง การแต่งตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็น นายทะเบียนผู้รับแจ้งมาเพื่อโปรดทราบและโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนในเขตรับผิดชอบได้ทราบต่อไป

กรมการปกครอง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๓๑๒๑

ประกาศสำนักทะเบียนกลาง
เรื่อง การแต่งตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

โดยที่พิจารณาเห็นว่า เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการที่มาขอรับบริการงานทะเบียนราษฎรเกี่ยวกับการแจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ การสร้างบ้านใหม่ การรื้อบ้านและการกำหนดเลขประจำบ้าน

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงแต่งตั้งให้กำนันทุกตำบล (ในฐานะผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้น ๆ) ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง มีหน้าที่เกี่ยวกับการรับแจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ การสร้างบ้านใหม่ การรื้อบ้านและการกำหนดเลขประจำบ้าน โดยที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ออกหลักฐาน ดังต่อไปนี้ภายในเขตท้องที่หมู่บ้านของตน (ยกเว้นในเขตกรุงเทพมหานคร)

๑. ใบรับแจ้งการเกิด ท.ร. ๑ ตอนหน้า
๒. ใบรับแจ้งการตาย ท.ร. ๔ ตอนหน้า
๓. ใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ ท.ร. ๖ ตอนหน้า
๔. ใบรับแจ้งเกี่ยวกับบ้าน ท.ร. ๙

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๕

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๗

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๓ มีนาคม ๒๕๓๔

เรื่อง การจัดตั้งสำนักทะเบียนสาขาและสำนักทะเบียนเฉพาะกิจ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักเกณฑ์การจัดตั้งและขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสำนักทะเบียนสาขา และสำนักทะเบียนเฉพาะกิจ

เนื่องด้วยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๓๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ ที่ใช้บังคับในปัจจุบันจะถูกยกเลิกและประกาศใช้พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แทนในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ จึงมีผลให้สำนักทะเบียนสาขาที่จังหวัดและกรุงเทพมหานครได้จัดตั้งขึ้นตามกฎกระทรวง พ.ศ. ๒๔๙๙ ออกตามความในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ ต้องถูกยกเลิกไปด้วยโดยปริยาย ประกอบกับในมาตรา ๙ ของพระราชบัญญัติฉบับใหม่ได้บัญญัติให้อำนาจผู้อำนวยการทะเบียนกลาง เป็นผู้จัดตั้งสำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจขึ้นในเขตสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม หากพิจารณาเห็นว่ามีความจำเป็นต้องจัดตั้งและมีอำนาจกำหนดหน้าที่ของสำนักทะเบียนสาขาและสำนักทะเบียนเฉพาะกิจด้วย

ดังนั้นจึงขอส่งหลักเกณฑ์การจัดตั้งและขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสำนักทะเบียนสาขาและสำนักทะเบียนเฉพาะกิจ ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางได้กำหนดขึ้นเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนในความรับผิดชอบ ได้เตรียมดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นการล่วงหน้า

อนึ่ง สำนักทะเบียนสาขาที่กำหนดให้จัดตั้งขึ้นใหม่นี้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น แต่ขอบเขตอำนาจหน้าที่ให้รับผิดชอบเฉพาะในพื้นที่ที่กำหนดไว้เท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียน

ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗ ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

หลักเกณฑ์การจัดตั้งและขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ สำนักทะเบียนสาขา และสำนักทะเบียนเฉพาะกิจ

ในกรณีที่มีความจำเป็น ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจะจัดตั้ง สำนักทะเบียนสาขาและสำนักทะเบียนเฉพาะกิจขึ้นตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ดังนี้

ก. สำนักทะเบียนสาขา

๑. กรณีที่จังหวัดหรือกรุงเทพมหานครพิจารณาเห็นว่า มีความจำเป็นจะต้องจัดตั้งสำนักทะเบียนขึ้นในเขตท้องที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น โดยให้สำนักทะเบียนที่จัดตั้งขึ้นนี้ มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับสำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม แต่ขอบเขตความรับผิดชอบเฉพาะในพื้นที่ที่กำหนดก็ให้จังหวัด หรือกรุงเทพมหานครรายงานเหตุผลความจำเป็นไปยังสำนักทะเบียนกลาง ทั้งนี้ จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ต่อไปนี้ คือ

๑.๑ สำนักทะเบียนที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ จะต้องอยู่ห่างจากสำนักทะเบียนเดิมไม่น้อยกว่า ๕ กิโลเมตร หรือการคมนาคมไม่สะดวก หรือเส้นทางทุรกันดาร หรือ

๑.๒ มีจำนวนราษฎรเพิ่มขึ้นมากจนสำนักทะเบียนเดิมไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึง

๑.๓ ให้กำหนดพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักทะเบียนที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ให้ชัดเจนพร้อมแนบแผนผังประกอบด้วย

๑.๔ มีอาคารสถานที่ มั่นคง แข็งแรง เพียงพอที่จะให้บริการประชาชน

๑.๕ มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่เพียงพอในการปฏิบัติงาน

๑.๖ กำหนดชื่อสำนักทะเบียนสาขาที่จัดตั้งขึ้นใหม่ว่า "สำนักทะเบียนสาขา (ระบุชื่อสาขา) อำเภอ (เขต เทศบาล)..." ยกตัวอย่างเช่น

สำนักทะเบียนสาขาตำบลกกแดง อำเภอประทาย
สำนักทะเบียนสาขากาลวิละ เทศบาลนครเชียงใหม่
สำนักทะเบียนสาขาแขวงบึงทองหลาง เขตมีนบุรี

๒. สำนักทะเบียนกลางจะตรวจสอบว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือไม่ หากมีข้อสงสัยจะมีหนังสือแจ้งจังหวัด หรือกรุงเทพมหานคร ชี้แจงเหตุผลเพิ่มเติม หรืออาจส่งเจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบข้อเท็จจริง แล้วรวบรวมเสนอผู้อำนวยการทะเบียนกลางพิจารณา เมื่อผู้อำนวยการ

ทะเบียนกลางพิจารณาอนุญาตแล้ว จะประกาศการจัดตั้งสำนักทะเบียนสาขาต่อไป หากไม่อนุญาต จะแจ้งให้จังหวัดหรือกรุงเทพมหานครทราบ

๓. เมื่อจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร ได้รับประกาศการจัดตั้งสำนักทะเบียนสาขาจากผู้อำนวยการทะเบียนกลางแล้ว ให้แจ้งนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล หรือปลัดเมืองพัทยา แล้วแต่กรณีดำเนินการ

๓.๑ ประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในเขตสำนักทะเบียนสาขาที่จัดตั้งขึ้นใหม่ทราบ

๓.๒ ดำเนินการแต่งตั้งนายทะเบียน และผู้ช่วยนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนสาขาที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ส่วนการแต่งตั้งนั้นควรพิจารณาแต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติในการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น

ข. สำนักทะเบียนเฉพาะกิจ

กรณีที่มีความจำเป็นผู้อำนวยการทะเบียนกลางจะจัดตั้งสำนักทะเบียนเฉพาะกิจขึ้นในท้องที่ใด ของสำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนเขต หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น เพื่อปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎร เฉพาะกรณีใดกรณีหนึ่งในช่วงระยะเวลาอันสมควร ดังนี้

๑. ผู้อำนวยการทะเบียนกลางเห็นว่า จำเป็นต้องจัดตั้ง

๒. โดยการร้องขอให้จัดตั้งจากสำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนเขต หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น ผ่านจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร

เมื่อผู้อำนวยการทะเบียนกลางพิจารณาให้จัดตั้งสำนักทะเบียนเฉพาะกิจในท้องที่ใดแล้ว จะมีหนังสือแจ้งจังหวัด หรือกรุงเทพมหานคร ให้ดำเนินการแต่งตั้งนายทะเบียนเฉพาะกิจ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป การแต่งตั้งนายทะเบียนเฉพาะกิจให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการแต่งตั้งนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนสาขาโดยอนุโลม

สำนักทะเบียนกลาง
มีนาคม ๒๕๑๕

ด่วนมาก
ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๖

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๒ มีนาคม ๒๕๓๕

เรื่อง การแต่งตั้งนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบรายงานการแต่งตั้งนายทะเบียนตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

เนื่องด้วย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่จะมีผลใช้บังคับในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ นี้ ในมาตรา ๘ (๑) ได้กำหนดโครงสร้างสำนักทะเบียน และนายทะเบียนไว้ดังนี้คือ

๑. สำนักทะเบียนกลางมีผู้อำนวยการทะเบียนกลาง รองผู้อำนวยการทะเบียนกลางและผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลางเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกลาง โดยกฎหมายกำหนดให้อธิบดีกรมการปกครองเป็นผู้อำนวยการทะเบียนกลาง และมีอำนาจแต่งตั้งรองผู้อำนวยการทะเบียนกลางและผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

๒. สำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครมีนายทะเบียนกรุงเทพมหานครและผู้ช่วยนายทะเบียนกรุงเทพมหานครเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร โดยกฎหมายกำหนดให้ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร และอาจมอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการซึ่งไม่ต่ำกว่าระดับกองในสำนักปลัดกรุงเทพมหานครปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนกรุงเทพมหานครได้และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

๓. สำนักทะเบียนจังหวัด มีนายทะเบียนจังหวัดและผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัดเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนจังหวัด โดยกฎหมายกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นนายทะเบียนจังหวัดและอาจมอบอำนาจให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนจังหวัดได้และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัด

๔. สำนักทะเบียนอำเภอ มีนายทะเบียนอำเภอ และผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอโดยกฎหมายกำหนดให้ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นนายทะเบียนอำเภอ และอาจมอบอำนาจให้ปลัดอำเภอคนใดคนหนึ่งปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอได้ และมีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ

๕. สำนักทะเบียนท้องถิ่นมีนายทะเบียนท้องถิ่นและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น โดยกฎหมายกำหนดให้ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการเขต ปลัดเมืองพัทยาเป็นนายทะเบียนท้องถิ่นและอาจมอบอำนาจให้รองปลัดเทศบาล ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตรองปลัดเมืองพัทยาปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนท้องถิ่นได้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรเป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย จึงขอให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครเตรียมดำเนินการแต่งตั้งนายทะเบียนให้เป็นไปตามข้อ ๒ ข้อ ๓ ข้อ ๔ และ ข้อ ๕ ตามแนวทางต่อไปนี้

๑. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือปลัดกรุงเทพมหานคร แต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัด หรือผู้ช่วยนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ส่วนผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งนั้นให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้ว่าราชการจังหวัด หรือปลัดกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ หากแต่งตั้งบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานการทะเบียนราษฎรก็จะเป็นการเหมาะสม และไม่ควรเป็นบุคคลคนเดียวกันกับที่ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

๒. แจ้งให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล ปลัดเมืองพัทยา แต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ ผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นในอำเภอ กิ่งอำเภอ เขต เทศบาล และเมืองพัทยาที่ตนรับผิดชอบ สำหรับผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอนั้น ขอให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอพิจารณาแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอในอำเภอ หรือกิ่งอำเภอทุกคนเป็นผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอและแต่งตั้งข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอเป็นผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอด้วยดังที่เคยปฏิบัติมา

อนึ่ง การแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น ใคร่ขอให้ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล ปลัดเมืองพัทยา พิจารณาแต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมดังที่เคยปฏิบัติมาเช่นกัน

๓. ตำแหน่งนายทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนกรุงเทพมหานคร นายทะเบียนอำเภอท้องถิ่น กฎหมายกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกรุงเทพมหานคร นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล ปลัดเมืองพัทยา เป็นนายทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนกรุงเทพมหานคร นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น ดังนั้น จึงไม่ต้องออกคำสั่งแต่งตั้งแต่อย่างใด เว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งข้างต้นไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่นายทะเบียนตามที่กำหนดก็ให้มอบอำนาจให้ผู้ที่กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา ๘ (๒) (๓) (๔) และ (๕) ปฏิบัติหน้าที่นายทะเบียนแทนโดยทำเป็นหนังสือมอบหมายให้ชัดเจน

๔. การออกคำสั่งแต่งตั้งนายทะเบียนหรือการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนใคร่ขอให้สังเกตว่า ขณะนี้พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ยังไม่มีผลบังคับใช้ ฉะนั้น วันที่ที่กำหนดให้คำสั่ง หรือการมอบอำนาจมีผลบังคับ หรือวันที่ที่ลงนามในการออกคำสั่งหรือมอบอำนาจ ในระยะแรกนี้ควรเป็นวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๔

๕. เมื่อมีการแต่งตั้งนายทะเบียนไว้แล้ว ต่อมาผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งได้พ้นจากหน้าที่หรือจำเป็นต้องสับเปลี่ยนตัวบุคคลใหม่ ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งออกคำสั่งถอดถอนบุคคลนั้นด้วย เว้นแต่การดำรงตำแหน่งนายทะเบียน โดยผลของกฎหมาย เช่น นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่นไม่จำเป็นต้องออกคำสั่งถอดถอนแต่อย่างใด โดยให้ถือวันที่พ้นจากตำแหน่งทางการบริหารเป็นวันที่พ้นจากตำแหน่งนายทะเบียน

๖. การรายงานเมื่อได้มีการแต่งตั้งนายทะเบียน หรือการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนตามข้อ ๔ หรือมีการเปลี่ยน หรือถอดถอนนายทะเบียนตามข้อ ๕ ให้อำเภอ กิ่งอำเภอ เขตเทศบาล เมืองพัทยา ส่งคำสั่งหรือหนังสือมอบหมายให้จังหวัด หรือกรุงเทพมหานครเพื่อรวบรวมรายงานสำนักทะเบียนกลางตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียน

ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗ ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

แบบรายงาน
บัญชีรายชื่อนายทะเบียนตาม พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

จังหวัด.....

นายทะเบียน	ชื่อ ชื่อสกุล	วัน เดือน ปีที่แต่งตั้ง
นายทะเบียนจังหวัด.....	นาย ก.	
ผู้ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน	นาย ข.	
นายทะเบียนจังหวัด.....		
ผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัด.....		
เทศบาล/เมืองพัทยา		
๑. เทศบาล.....		
นายทะเบียนท้องถิ่น.....		
ผู้ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน		
นายทะเบียนท้องถิ่น.....		
ผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น.....		
อำเภอ		
๑. อำเภอ.....		
นายทะเบียนอำเภอ.....		
ผู้ได้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน		
นายทะเบียนอำเภอ.....		
ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ.....		
ฯลฯ		

หมายเหตุ ๑. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนายทะเบียนในเขตจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร ให้รายงานด้วยทุกครั้ง

๒. ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งโดยผลของกฎหมาย เช่น นายทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น วัน เดือนปีที่แต่งตั้ง ให้ระบุวันที่ที่ดำรงตำแหน่งทางการบริหาร

๓. สำหรับกรุงเทพมหานครให้ใช้แบบฟอร์มอนุโลมตามนี้

แบบรายงาน
บัญชีรายชื่อนายทะเบียนตาม พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔
(ที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือถอดถอน)

นายทะเบียน	ชื่อ ชื่อสกุล	วันเดือนปีที่เปลี่ยนแปลงหรือถอดถอน
นายทะเบียนจังหวัด.....	นาย ก.	
ผู้ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน	นาย ข.	
นายทะเบียนจังหวัด.....		
ผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัด.....		
เทศบาล/เมืองพัทยา		
๑. เทศบาล.....		
นายทะเบียนท้องถิ่น.....		
ผู้ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน		
นายทะเบียนท้องถิ่น.....		
ผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น		
อำเภอ		
๑. อำเภอ.....		
นายทะเบียนอำเภอ.....		
ผู้ได้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน		
นายทะเบียนอำเภอ.....		
ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ		
ฯลฯ		

หมายเหตุ ๑. ให้ระบุชื่อ และตำแหน่งผู้ที่ถูกเปลี่ยนแปลงหรือถอดถอน

๒. ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งโดยผลของกฎหมาย เช่น นายทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น วันเดือนปีที่เปลี่ยนแปลงหรือถอดถอน ให้ระบุวันที่พ้นจากตำแหน่งทางการบริหาร

๓. สำหรับกรุงเทพมหานครให้ใช้แบบฟอร์มอนุโลมตามนี้

บ้านและทะเบียนบ้าน

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๒๕๓๗

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

เรื่อง มติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับสำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๒๒/ว๑๑๕๔ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๒๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๑๑๔๑๘ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๑

๒. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๒๐๓/ว ๑๑๙ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๒๑

๓. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๒๐๓/๑๕๓๕๒ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๒๑

๔. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๑๐๓๗ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๒๑

๕. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๑๑๕๔ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๒๙

ตามที่ได้แจ้งว่า คณะรัฐมนตรีมีมติยืนยันในเรื่องการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร และให้หน่วยราชการทุกแห่งยอมรับสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่นายทะเบียนจัดทำมอบให้เจ้าบ้านยึดถือไว้เป็นคู่มือเอกสารสำคัญของทางราชการที่สามารถใช้อ้างอิงเชื่อถือได้ โดยไม่ต้องไปขอคัดสำเนาทะเบียนบ้านมาประกอบหลักฐานความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

เนื่องจากในปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยยังได้รับการร้องเรียนจากราษฎรอยู่เสมอว่า ในทางปฏิบัติมีส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจบางแห่งไม่ยอมรับรู้และไม่ยอมปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องนี้ เป็นเหตุให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวได้มีการสั่งการไว้นานแล้ว ฉะนั้น เพื่อเป็นการบริการประชาชนและอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎร

ตามนโยบายของรัฐบาลและเพื่อให้มติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้บรรลุผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง กระทรวงมหาดไทยจึงขอเรียนซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในเรื่องการคัดสำเนาทะเบียนบ้านดังนี้

๑. คณะรัฐมนตรีได้มีมติไว้ รวม ๔ ครั้ง ดังนี้

๑.๑ มติเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๐๑ ให้หน่วยราชการเปลี่ยนแปลงวิธีการที่ให้เรียกสำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) จากราษฎรเพื่อประกอบเรื่อง เป็นเพียงแต่ให้เจ้าหน้าที่บันทึกการตรวจสอบสำเนาทะเบียนบ้านที่ราษฎรนำมายื่นกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องได้หลักฐานสำเนาทะเบียนบ้านไว้ ก็ควรจัดพิมพ์แบบพิมพ์สำเนาทะเบียนบ้านมอบให้เจ้าหน้าที่ไว้สำหรับคัดรายการ

๑.๒ มติเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๑๘ ยืนยันให้หน่วยราชการทุกแห่งของรัฐยอมรับนับถือสำเนาทะเบียนบ้านที่นายทะเบียนจัดทำมอบให้เจ้าบ้านยึดถือไว้เป็นคู่มือเอกสารสำคัญของทางราชการที่สามารถใช้อ้างอิงเชื่อถือได้ โดยไม่ต้องไปขอคัดสำเนาทะเบียนบ้านมาประกอบหลักฐาน

๑.๓ มติเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๑๙ ให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม สั่งกำชับทุกหน่วยงานในสังกัดให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้ต่อไปโดยเคร่งครัด และได้ซ้อมความเข้าใจด้วยว่าการไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเป็นการกระทำผิดวินัย

๑.๔ มติเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๒๑ ยืนยันให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม กำชับหน่วยงานในสังกัดให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้โดยเคร่งครัด การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีถือเป็นการกระทำผิดวินัย

๒. กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือเวียนให้จังหวัดทุกจังหวัดและกรุงเทพมหานครทราบและถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวมาโดยตลอด รายละเอียดปรากฏตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย

๓. นำเรื่องเข้าที่ประชุมในการประชุมหัวหน้าส่วนราชการและหัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจเพื่อเน้นย้ำทุกส่วนราชการและหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องการอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรโดยเคร่งครัดอีกครั้งหนึ่ง และการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีถือเป็นการกระทำผิดวินัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอความร่วมมือสั่งกำชับให้ส่วนราชการและหน่วยงานรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ในสังกัดถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวโดยเคร่งครัด และชี้แจงให้ราษฎรได้ทราบโดยทั่วกัน

ขอแสดงความนับถือ

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๖

(สำเนา)

ที่ มท ๐๓๑๓/๑๑๔๑๘ กระทรวงมหาดไทย

๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๑

เรื่อง การอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร
เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี
อ้างถึง หนังสือ ที่ สร ๐๒๐๓/๖๑๕๓ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๑๙

ตามที่ได้แจ้งมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๑๙ เรื่องการอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรว่า คณะรัฐมนตรีลงมติยืนยันให้หน่วยราชการทุกแห่งของรัฐยอมรับสำเนาทะเบียนบ้านที่นายทะเบียนจัดทำมอบให้เจ้าบ้านยึดถือไว้เป็นคู่มือตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นเอกสารสำคัญทางราชการ อันสามารถอ้างอิงเชื่อถือได้ เพื่อราษฎรจะได้ไม่ต้องเสียเวลาไปขอคัดสำเนาจากสำนักทะเบียนอีก เพียงแต่นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่มีอยู่แล้วออกแสดงต่อเจ้าหน้าที่ก็เป็นการเพียงพอและให้หน่วยราชการที่เคยเรียกสำเนาทะเบียนบ้านจากราษฎรเพื่อประกอบเรื่อง เปลี่ยนเป็นให้เจ้าหน้าที่บันทึกการตรวจสอบสำเนาทะเบียนบ้านที่ราษฎรนำมายื่นแทน ถ้าจำเป็นจะต้องใช้สำเนาทะเบียนบ้านไว้ประกอบเรื่อง ก็ให้พิจารณาดำเนินการจัดพิมพ์สำเนาทะเบียนบ้านมอบให้เจ้าหน้าที่ไว้สำหรับคัดรายการเอง และให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม กำชับให้ทุกหน่วยงานในสังกัดถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้ หากไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีให้ถือเป็นการกระทำผิดวินัยนั้น

กระทรวงมหาดไทย ได้สั่งให้ทุกหน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานคร จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ เทศบาล และเขต ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีโดยเคร่งครัดแล้ว แต่ในทางปฏิบัติยังลักลั่นกันอยู่ กล่าวคือ ยังมีส่วนราชการสังกัดกระทรวง ทบวง กรมอื่น ๆ ไม่ยอมรับรู้ และไม่ยอมปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน และไม่ได้รับความสะดวก

เพื่อให้มติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้บรรลุสู่เป้าหมาย และให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม ถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน กระทรวงมหาดไทย ใคร่ขอให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้โปรดกรุณายืนยันมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวไปยังส่วนราชการสังกัด กระทรวง ทบวง กรม อื่น ๆ ให้ถือปฏิบัติตามมตินี้โดยเคร่งครัดด้วยอีกครั้งหนึ่ง

จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พลตำรวจตรี ศรีศักดิ์ ธรรมรักษ์
(ศรีศักดิ์ ธรรมรักษ์)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำเนาถูกต้อง

(นายสมปอง ทองรอด)
จพง.ปค. ๕

กรมการปกครอง
โทร. ๒๘๒๐๗๗๖

(สำเนา)

ที่ สร ๐๒๐๓/ว ๑๑๙ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๑ สิงหาคม ๒๕๒๑

เรื่อง การอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร
เรียน เวียนกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ
อ้างถึง หนังสือ ที่ สร ๐๒๐๓/ว ๓๗ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๑๙

ตามที่ได้ยืนยันมติคณะรัฐมนตรีให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม สั่งกำชับให้ทุกหน่วยงานในสังกัดถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่องให้หน่วยราชการทุกแห่งยอมรับสำเนาทะเบียนบ้านที่นายทะเบียนจัดทำ มอบให้เจ้าบ้านยึดถือไว้เป็นเอกสารสำคัญของทางราชการ เพื่อราษฎรจะได้ไม่ต้องเสียเวลาไปขอคัดสำเนาจากสำนักทะเบียนอีก โดยเคร่งครัด การไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัย ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ กระทรวงมหาดไทยรายงานว่า ได้สั่งให้ทุกหน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานคร จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ เทศบาล และเขต ถือปฏิบัติ ตามมติคณะรัฐมนตรีโดยเคร่งครัดแล้ว แต่ในทางปฏิบัติยังลักลั่นกันอยู่ กล่าวคือ ยังมีส่วนราชการอื่น ๆ ไม่ยอมรับรู้และไม่ยอมปฏิบัติตาม ยังคงให้ราษฎรคัดสำเนาทะเบียนบ้านยื่นต่อหน่วยราชการอยู่ เจ้าหน้าที่ควรบันทึกการตรวจสอบสำเนาทะเบียนบ้านที่ราษฎรนำมายื่น ถ้าจำเป็นจะต้องได้หลักฐานสำเนาทะเบียนบ้านไว้ก็ควรดำเนินการจัดพิมพ์แบบสำเนาทะเบียนบ้านมอบให้เจ้าหน้าที่ไว้สำหรับคัดรายการ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและราษฎรผู้มาติดต่อ เพื่อให้มติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้บรรลุสู่เป้าหมายและถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน กระทรวงมหาดไทยจึงขอให้ยืนยันมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวไปยังส่วนราชการสังกัด กระทรวง ทบวง กรม อื่น ๆ ให้ถือปฏิบัติตามมตินี้โดยเคร่งครัดด้วยอีกครั้งหนึ่ง

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๒๑ ลงมติให้กระทรวง ทบวง กรม กำชับหน่วยงานในสังกัดให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้โดยเคร่งครัด การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีถือเป็นการกระทำผิดวินัย

จึงเรียนยืนยันมา เพื่อถือปฏิบัติต่อไป ขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบและถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง/สูง

ลงชื่อ ปลั่ง มีจุล
(นายปลั่ง มีจุล)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำเนาถูกต้อง

(นายสมปอง ทองรอด)
จพง.ปค. ๕

กองนิติธรรม
โทร. ๒๘๒๓๖๐๖

(สำเนา)

ที่ สร ๐๒๐๓/๑๕๓๕๒ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๒ สิงหาคม ๒๕๒๑

เรื่อง การอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร
เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
อ้างถึง หนังสือ ที่ มท ๐๓๑๓/๑๑๔๑๘ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๑
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือ ที่ สร ๐๒๐๓/ว ๑๑๙ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๒๑

ตามที่ได้ขอให้ยืนยันต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องการอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร ไปยังส่วนราชการสังกัดกระทรวง ทบวง กรม อื่น ๆ ให้ถือปฏิบัติตามมตินี้โดยเคร่งครัดอีกครั้งหนึ่ง ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๒๑ ลงมติให้ กระทรวง ทบวง กรม กำชับหน่วยงานในสังกัดให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้โดยเคร่งครัด การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีถือเป็นการกระทำผิดวินัย

จึงเรียนยืนยันมา ได้แจ้งให้กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ทราบแล้ว ดังสำเนาหนังสือเวียนที่ส่งมาพร้อมนี้

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
ปลั่ง มีจุล
(นายปลั่ง มีจุล)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำเนาถูกต้อง

(นายสมปอง ทองรอด)
จพง.ปค. ๕

กองนิติธรรม
โทร. ๒๘๒๓๖๐๖

(สำเนา)

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๑๐๓๗ กระทรวงมหาดไทย

๒๐ กันยายน ๒๕๒๑

เรื่อง การอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือ ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๔๓๖ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๑๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๓/๑๑๔๑๘ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๑

๒. สำเนาหนังสือ ที่ สร ๐๒๐๓/๑๕๓๕๒ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๒๑

ตามที่ได้ส่งสำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๒๐๓/๖๑๕๓ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๑๙ เรื่องการอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๑๙ ลงมติยืนยันตามมติคณะรัฐมนตรีเดิมเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๑๘ ให้หน่วยราชการที่เคยเรียกสำเนาทะเบียนบ้านจากราษฎรเพื่อประกอบเรื่อง เปลี่ยนเป็นให้เจ้าหน้าที่บันทึกการตรวจสอบสำเนาทะเบียนบ้านที่ราษฎรนำมายื่นแทน ถ้าจำเป็นต้องใช้หลักฐานสำเนาทะเบียนบ้านไว้ประกอบเรื่องก็ให้พิจารณาดำเนินการจัดพิมพ์แบบพิมพ์สำเนาทะเบียนบ้านมอบให้เจ้าหน้าที่ไว้สำหรับคัดรายการเอง โดยให้กระทรวง ทบวง กรม กำชับให้หน่วยงานในสังกัดถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้มาเพื่อได้โปรดทราบ และถือปฏิบัตินั้น

บัดนี้ คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเรื่องนี้อีกเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๒๑ ลงมติยืนยันให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม สั่งกำชับให้ทุกหน่วยงานในสังกัดถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้ต่อไปโดยเคร่งครัด และซ้อมความเข้าใจด้วยว่า การไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เป็นการกระทำผิดวินัย พร้อมทั้งได้แจ้งให้ กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ทราบด้วยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือ ซึ่งได้ส่งมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. นำเรื่องเข้าที่ประชุมในการประชุมหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อให้ทุกหน่วยราชการถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีโดยเคร่งครัด

๒. ขอความร่วมมือองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล ให้แจ้งไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัด ให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีโดยเคร่งครัด โดยขอให้ซักซ้อมความเข้าใจในระเบียบและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับสมัครนักเรียนด้วยว่า หากระเบียบกำหนดให้มีสำเนาทะเบียนบ้านเป็นหลักฐานประกอบเรื่องแล้วให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับสมัครที่จะต้องคัดลอกสำเนาทะเบียนบ้านไว้เอง หากไม่ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเป็นการกระทำผิดวินัยขอให้จังหวัดพิจารณาโทษตามอำนาจหน้าที่ด้วย

๓. ขอให้รายงานให้ทราบว่า หน่วยงานใดบ้าง ที่ไม่ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวเพื่อกระทรวงมหาดไทย จะได้ติดต่อกับต้นสังกัดของหน่วยงานนั้นต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พลตำรวจตรี ศรีศักดิ์ ธรรมรักษ์
(ศรีศักดิ์ ธรรมรักษ์)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำเนาถูกต้อง

(นายสมปอง ทองรอด)
จพง.ปค. ๕

กรมการปกครอง
โทร. ๒๘๒๐๗๗๖

(สำเนา)

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๑๑๕๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑ กันยายน ๒๕๒๙

เรื่อง การซักซ้อมความเข้าใจในการอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๑๐๓๗ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๒๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๑๑๔๑๘ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๑
๒. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๒๐๓/ว ๑๑๙ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๒๑
๓. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๒๐๓/๑๕๓๕๒ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๒๑
๔. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๑๐๓๗ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๒๑

ตามที่ได้แจ้งว่า คณะรัฐมนตรีมีมติยืนยันในเรื่องการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร และให้หน่วยราชการทุกแห่งยอมรับสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่นายทะเบียนจัดทำมอบให้เจ้าบ้านยึดถือไว้เป็นเอกสารสำคัญของทางราชการ ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

เนื่องจากการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวได้มีการสั่งการไว้นานแล้ว เจ้าหน้าที่ใหม่ ๆ ของบางส่วนราชการอาจยังไม่ทราบหรือไม่ถือปฏิบัติ ยังคงให้ราษฎรคัดสำเนาทะเบียนบ้านยื่นต่อหน่วยราชการเป็นประจำ ฉะนั้น เพื่อเป็นการย้ำมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้ให้บรรลุเป้าหมายและมีการถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน กระทรวงมหาดไทยจึงขอซักซ้อมความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติในเรื่องการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการคัดสำเนาทะเบียนบ้านแก่ราษฎร ทั้งนี้ เป็นการถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๑๐๓๗ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๒๑ โดยเคร่งครัดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และสั่งให้หน่วยราชการต่าง ๆ ในสังกัดถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว และชี้แจงให้ราษฎรได้ทราบโดยทั่วกันด้วย

ขอแสดงความนับถือ

พิศาล มูลศาสตรสาทร
(นายพิศาล มูลศาสตรสาทร)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำเนาถูกต้อง

(นายสมปอง ทองรอด)
จพง.ปค. ๕

กรมการปกครอง
สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ที่ มท ๐๓๒๒/๖๘๕

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๐ เมษายน ๒๕๓๕

เรื่อง ยกเลิกการถือปฏิบัติตามหนังสือ ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๔๖๖ ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๓๓

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๔๖๖ ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๓๓

ตามที่ได้มีการติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม โดยให้อำเภอ กิ่งอำเภอ และเทศบาล ทุกแห่งดำเนินการ

๑. ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทุกตำบลในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนตำบลประจำหมู่บ้านหรือเจ้าหน้าที่ของเทศบาลดำเนินการตรวจสอบจำนวนประชากร และบ้านที่ปลูกสร้างในพื้นที่รับผิดชอบว่า มีการปลูกสร้างบ้านใหม่และยังไม่ได้ยื่นคำขอเลขประจำบ้าน บ้านรื้อถอนถูกทำลายแต่เจ้าบ้านไม่ได้แจ้งการรื้อถอน บุคคลมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านแต่ไม่มีตัวอยู่จริง หรือการตกสำรวจ ตรวจสอบทะเบียนราษฎร ก็ให้แนะนำเจ้าบ้านหรือบุคคลที่ตกสำรวจดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรให้ถูกต้อง

๒. ประชาสัมพันธ์ให้เจ้าบ้านตรวจสอบจำนวนบุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้านให้ตรงกับหลักฐานทะเบียนบ้าน

๓. ประชาสัมพันธ์ให้เจ้าบ้านแจ้งการปลูกสร้างบ้านใหม่ หรือการรื้อถอนบ้าน

๔. ให้สำนักทะเบียนทุกแห่งเร่งรัด และให้ความร่วมมือในการดำเนินงานการทะเบียนราษฎร

๕. ในการดำเนินการตามข้อ ๑ ข้อ ๒ และข้อ ๓ สำนักทะเบียนอาจจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เฉพาะกิจประจำแต่ละพื้นที่ตามความจำเป็น เพื่อทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบ ให้คำแนะนำและประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรทราบ

๖. ให้อำเภอ กิ่งอำเภอ และเทศบาล รายงานผลการปฏิบัติงานดังกล่าวให้กรมการปกครองทราบเป็นระยะ ๆ นั้น

เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวข้างต้นเป็นการเสริมมาตรการในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งขณะนี้ห้วงเวลาได้ผ่านมาพอสมควร การถือปฏิบัติตามนัยหนังสือที่อ้างถึง บางข้อความได้อ้างถึงกฎหมายที่ถูกยกเลิกไปแล้ว (พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ ถูกยกเลิกและประกาศใช้พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แทน) ประกอบกับในช่วงที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ กรมการปกครองได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๓ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๓๕ แจ้งทุกจังหวัดดำเนินการปรับปรุงและตรวจสอบทะเบียนบ้านให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน รวมทั้งกำหนดวิธีการเกี่ยวกับการแจ้งการปลูกบ้านใหม่ การรื้อถอนบ้าน การจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน ซึ่งมีขอบเขตทุกเรื่องตามหนังสือที่อ้างถึง ส่วนการรายงานโดยปกตินายทะเบียนจะต้องรายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรให้กรมการปกครอง (สำนักทะเบียนกลาง) ทราบ เพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องตามกำหนดระยะเวลา ดังนั้น เพื่อป้องกันความสับสนและซ้ำซ้อนในการปฏิบัติ จึงยกเลิกการถือปฏิบัติตามหนังสือ ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๔๖๖ ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๓๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้อำเภอ กิ่งอำเภอ และเทศบาลในเขตรับผิดชอบทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗ ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๕

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๙ มีนาคม ๒๕๓๕

เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎรกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่การปกครอง
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ตามที่สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ได้จัดสร้างฐานข้อมูลคนและบ้านเก็บไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ที่ส่วนกลางเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยใช้ข้อมูลจากทะเบียนบ้านเป็นเอกสารหลักในการจัดสร้างฐานข้อมูลและใช้ข้อมูลจากแบบรายงานเอกสารการทะเบียนราษฎรประเภทต่าง ๆ เช่น สูติบัตร มรณบัตร ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ เป็นต้น แก้ไขปรับปรุงรายการคนและบ้านในฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบันตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ณ สำนักทะเบียน เพื่อให้ข้อมูลที่เก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ที่ส่วนกลางถูกต้องตรงกับข้อมูลที่สำนักทะเบียน นั้น

เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งกิ่งอำเภอ เทศบาล ขึ้นใหม่ทุกปี ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ในการปกครองมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรายการที่อยู่ของบุคคลในทะเบียนบ้านของพื้นที่นั้น ๆ ด้วย ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้อง กรมการปกครองจึงขอกำหนดแนวทางปฏิบัติให้สำนักทะเบียนถือปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานทะเบียนราษฎร ในกรณีนี้ ดังต่อไปนี้

๑. กรณีมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่การปกครองตามพระราชกฤษฎีกาในแต่ละครั้งให้รายงานสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรทราบทันที เพื่อให้จัดส่งเจ้าหน้าที่มาชี้แจงรายละเอียดในการปฏิบัติในกรณีต่าง ๆ ได้แก่

๑.๑ ตั้งกิ่งอำเภอใหม่
๑.๒ ตั้งเทศบาลใหม่
๑.๓ ตั้งตำบลหรือแขวงใหม่
๑.๔ ขยายพื้นที่การปกครองของเขต อำเภอ กิ่งอำเภอ เทศบาล ตำบลหรือแขวง
๑.๕ กรณีที่ต้องการปรับปรุงรายการของบ้านคราวละจำนวนมาก เช่น

– การจัดเรียงบ้านเลขที่ใหม่ ในกรณีที่บ้านเลขที่เดิมสับสนยากต่อการค้นหา หรือบ้านเลขที่เดิมมีตัวอักษรปนอยู่ด้วย

– การเปลี่ยนแปลงรายการจากหมู่ที่ เป็นถนน ตรอก ซอย ในกรณีที่เป็นบ้านในเขตกรุงเทพมหานคร หรือเทศบาล

๒. การกรอกรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่ในทะเบียนบ้าน เช่น บ้านเลขที่ หมู่ที่ ชื่อหมู่บ้าน ชื่อตรอก ซอย ถนน ให้กรอกข้อมูลให้ครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการสับสนในกรณีที่บ้านเลขที่ในหมู่บ้านเดียวกันซ้ำกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชุมชน เช่น สุขาภิบาล เทศบาล หรือเขตในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีการปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่เป็นจำนวนมาก

๓. กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับบ้าน นายทะเบียนจะต้องรายงานให้สำนักงานกลางทะเบียนราษฎรทราบตามแบบพิมพ์ที่กำหนดไว้ทุกครั้ง

อนึ่ง หากสำนักทะเบียนใดมีการเปลี่ยนแปลงในกรณีตามข้อ ๑ ไปแล้ว แต่ไม่ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขทะเบียนบ้านให้ถูกต้อง หรือคาดว่าที่ดำเนินการไปแล้วยังสับสนก็ขอให้แจ้งสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรทราบโดยด่วน เพื่อที่จะได้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและสั่งการให้สำนักทะเบียนถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียน

ฝ่ายประมวลผลข้อมูลการทะเบียนและการปกครอง
โทร. (๐๒) ๒๘๑-๓๙๐๐

การพิจารณาเกี่ยวกับสัญชาติ

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๑

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๒๙ มีนาคม ๒๕๓๖

เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัดทุกจังหวัดและนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ลับ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๐ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๓๕

๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ลับ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๒๓ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๓๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๗๔๕ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๖

๒. แบบตัวอย่างตรายางประทับด้านหลังสูติบัตร จำนวน ๑ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึงได้แจ้งแนวทางปฏิบัติในเรื่อง สัญชาติของบุคคลตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ในเขตรับผิดชอบถือปฏิบัติ นั้น

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ได้รับข้อหารือจากสำนักทะเบียนและหน่วยงานต่าง ๆ ในปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติสัญชาติฯ เป็นจำนวนมาก จึงได้นำเรียน ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร ซึ่ง ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ให้ความเห็นชอบแล้วเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ดังนั้น เพื่อให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ได้ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน จึงขอกำหนดแนวทางปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

๑. ยกเลิกหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ลับ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๐ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๓๕ และหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ลับ ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๓๒/ว ๒๓ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๓๕ **ทั้งนี้ให้ไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติที่ได้ดำเนินการไปแล้ว**

๒. ให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ลงรายการสัญชาติของบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎรตามแนวทางการวินิจฉัยสัญชาติของบุคคลตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งปรากฏในหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๗๔๕ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๖

๓. แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย

๓.๑ เมื่อบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อและขอลงสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนา ให้นายทะเบียนดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๓ โดยให้นายทะเบียนสอบสวนและบันทึกปากคำผู้ร้องไว้ใน ปค. ๑๔ ให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับบิดา มารดาของผู้ร้องว่ามีสัญชาติใดและมีภูมิลำเนาที่ใด และอาจสอบสวนพยานบุคคลเพิ่มเติมได้ไม่เกิน ๓ ปาก **เฉพาะกรณีที่ผู้ร้องมีบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย มารดาเป็นคนต่างด้าวตามมาตรา ๗ ทวิ บิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรส หรือมิได้จดทะเบียนรับรองบุตร หรือไม่มีคำพิพากษาของศาลให้ผู้ร้องเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดา** ในกรณีนี้ให้ผู้ร้องพิสูจน์หรือแสดงหลักฐานจนเป็นที่เชื่อถือได้ว่ามีบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย

๓.๒ กรณีบุคคลตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยระบุในช่องสัญชาติเป็น "**ไทย**" ซึ่งเคยเป็นผู้อยู่ในข่ายที่ต้องถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ แต่สำนักทะเบียนยังมิได้ดำเนินการจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ตามระเบียบเดิม กรณีนี้ให้คงรายการบุคคลดังกล่าวรวมทั้งเลขประจำตัวประชาชนไว้ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยให้หมายเหตุในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ว่า "บุคคลลำดับที่....ได้สัญชาติไทยตาม ม. ๑๐ แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕" แล้วลงชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปี กำกับไว้

๓.๓ กรณีบุคคลตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยระบุในช่องสัญชาติเป็น**สัญชาติ**อื่นซึ่งเคยเป็นผู้อยู่ในข่ายประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ แต่สำนักทะเบียนยังมิได้จำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ตามระเบียบเดิม กรณีนี้ให้คงรายการบุคคลดังกล่าวรวมทั้งเลขประจำตัวประชาชนไว้ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) พร้อมทั้งให้แก้ไขรายการสัญชาติเป็นไทยให้ถูกต้อง โดยให้นายทะเบียนหมายเหตุในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ว่า "บุคคลลำดับที่.....ได้สัญชาติไทย ตาม ม. ๑๐ แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕" แล้วลงชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปี กำกับไว้ พร้อมกับให้รายงานการแก้ไขสัญชาติตามแบบพิมพ์ ท.ร. ๙๗ ก. ด้วย

๓.๔ กรณีที่สำนักทะเบียน รับแจ้งการเกิดให้แก่บุคคลตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเกิดตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ จนถึงวันที่สำนักทะเบียนได้รับหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ลับ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๐ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๓๕ โดยออกสูติบัตรเป็น**สูติบัตร (ท.ร. ๓)** และเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ระบุว่า "ไม่ได้สัญชาติไทย" หรือสัญชาติอื่น ๆ ไว้แล้ว ให้ดำเนินการตามข้อ ๓.๑

๓.๕ สำหรับสูติบัตรซึ่งสำนักทะเบียนออกให้แก่บุคคลตามข้อ ๓.๒–๓.๔ ให้หมายเหตุด้านหลังสูติบัตรตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้ โดยไม่ต้องแก้ไขรายการใด ๆ ในสูติบัตร แล้วลงชื่อนายทะเบียนพร้อมวันเดือนปี กำกับ สำหรับสูติบัตรที่ออกโดยสำนักทะเบียนอื่น ให้นายทะเบียนดำเนินการ เช่นเดียวกันแล้วให้สำเนาสูติบัตรซึ่งได้ดำเนินการหมายเหตุไว้ถูกต้องแล้วให้สำนักทะเบียนที่ออกสูติบัตรเพื่อหมายเหตุในสูติบัตร ตอนที่ ๒ ด้วย

กรณีสูติบัตรชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหายและสำนักทะเบียนไม่อาจสำเนาสูติบัตรของบุคคลดังกล่าวได้ ให้หมายเหตุในทะเบียนบ้านเท่านั้น

๔. แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทย

กรณีบุตรเกิดนอกราชอาณาจักรไทย โดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว มารดาสัญชาติไทย บิดามารดาจะจดทะเบียนสมรสหรือไม่ก็ตาม และบุตรแจ้งการเกิดตามกฎหมายของประเทศนั้นแล้วเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ให้นายทะเบียนดำเนินการตามระเบียบสำนักงานกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๕

อนึ่ง ในกรณีนี้ ถ้าผู้ร้องถือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือใบสำคัญถิ่นที่อยู่ ให้ดำเนินการเช่นเดียวกัน และเมื่อได้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) แล้ว ให้แจ้งผู้ร้องนำใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือใบสำคัญถิ่นที่อยู่ คืนให้แก่หน่วยงานที่ออกเอกสารด้วย

๕. กรณีบุคคลตามข้อวินิจฉัยสัญชาติ กรณีที่ ๑๓ หรือกรณีที่ ๑๖ ซึ่งตามกฎหมายสัญชาติฉบับเดิมบุคคลดังกล่าวได้สัญชาติไทย แต่เมื่อพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มีผลใช้บังคับบุคคลดังกล่าวไม่ได้สัญชาติไทย โดยผลของมาตรา ๗ ทวิ และมาตรา ๑๑ ให้นายทะเบียนดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๔ พร้อมทั้งแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบว่า มีสิทธิยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง และมาตรา ๑๑ วรรคท้ายได้

๖. เมื่อนายทะเบียนได้ลงชื่อในเอกสารการทะเบียนราษฎรไม่ว่าในกรณีใด ๆ **ให้ประทับชื่อและตำแหน่งพร้อมวัน เดือน ปี กำกับทุกครั้ง** เพื่อเป็นหลักฐานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเชื่อถือได้ว่าเอกสารดังกล่าวเป็นเอกสารที่ออกโดยถูกต้อง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้แจ้งให้สำนักทะเบียนในความรับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐๒-๒๘๑๓๑๒๑

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๗๔๕

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๙ มีนาคม ๒๕๓๖

เรื่อง แนวทางการวินิจฉัยสัญชาติของบุคคลตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปข้อวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องสัญชาติของบุคคลตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ ๒๕๓๕

ด้วยปรากฏว่าการพิจารณาสัญชาติของบุคคลตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มักจะเป็นปัญหาด้านการตีความตามบทบัญญัติของกฎหมายเกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎร และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในเรื่องสัญชาติอยู่เสมอ

กระทรวงมหาดไทยจึงได้จัดทำสรุปข้อวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องสัญชาติบุคคล ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่ง ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ตามที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชัยวัฒน์ หุตะเจริญ)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

กรมการปกครอง
สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๓๑๒๑

สรุปข้อวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องสัญชาติของบุคคล ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔

(๑) สำหรับบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย

กรณีที่	สัญชาติบิดา	สัญชาติมารดา	สถานภาพการสมรส	สัญชาติบุตร	ข้อกฎหมาย
๑	ไทย	ไทย	จด	ไทย	ม. ๗ (๑), ม. ๑๐
๒	ไทย	ไทย	ไม่จด	ไทย	ม. ๗ (๑), ม. ๑๐
๓	ไทย	ต่างด้าว (มีใบฯ)	จด	ไทย	ม. ๗ (๑), ม. ๑๐
๔	ไทย	ต่างด้าว (มีใบฯ)	ไม่จด	ไทย	ม. ๗ (๑), ม. ๑๐
๕	ไทย	ต่างด้าว (๗ ทวิ)	จด	ไทย	ม. ๗ (๑), ม. ๑๐
๖	ไทย	ต่างด้าว (๗ ทวิ)	ไม่จด	ไทย	ม. ๗ (๑), ม. ๑๐
๗	ต่างด้าว (มีใบฯ)	ไทย	จด	ไทย	ม. ๗ (๑), ม. ๑๐
๘	ต่างด้าว (มีใบฯ)	ไทย	ไม่จด	ไทย	ม. ๗ (๑), ม. ๑๐
๙	ต่างด้าว (๗ ทวิ)	ไทย	จด	ไทย	ม. ๗ (๑), ม. ๑๐
๑๐	ต่างด้าว (๗ ทวิ)	ไทย	ไม่จด	ไทย	ม. ๗ (๑), ม. ๑๐
๑๑	ต่างด้าว (มีใบฯ)	ต่างด้าว (มีใบฯ)	จด	ไทย	ม. ๗ (๒)
๑๒	ต่างด้าว (มีใบฯ)	ต่างด้าว (มีใบฯ)	ไม่จด	ไทย	ม. ๗ (๒)
๑๓	ต่างด้าว (มีใบฯ)	ต่างด้าว (๗ ทวิ)	จด	ไม่ได้สัญชาติไทย	ม. ๗ ทวิ, ม.๑๑
๑๔	ต่างด้าว (มีใบฯ)	ต่างด้าว (๗ ทวิ)	ไม่จด	ไม่ได้สัญชาติไทย	ม. ๗ ทวิ, ม.๑๑
๑๕	ต่างด้าว (๗ ทวิ)	ต่างด้าว (มีใบฯ)	จด	ไม่ได้สัญชาติไทย	ม. ๗ ทวิ, ม.๑๑
๑๖	ต่างด้าว (๗ ทวิ)	ต่างด้าว (มีใบฯ)	ไม่จด	ไม่ได้สัญชาติไทย	ม. ๗ ทวิ, ม.๑๑
๑๗	ต่างด้าว (๗ ทวิ)	ต่างด้าว (๗ ทวิ)	จด	ไม่ได้สัญชาติไทย	ม. ๗ ทวิ, ม.๑๑
๑๘	ต่างด้าว (๗ ทวิ)	ต่างด้าว (๗ ทวิ)	ไม่จด	ไม่ได้สัญชาติไทย	ม. ๗ ทวิ, ม.๑๑

(๒) สำหรับบุคคลที่เกิดนอกราชอาณาจักรไทย

กรณีที่	สัญชาติบิดา	สัญชาติมารดา	สถานภาพการสมรส	สัญชาติบุตร	ข้อกฎหมาย
๑	ไทย	ไทย	จด	ไทย	ม. ๗ (๑), ม.๑๐
๒	ไทย	ไทย	ไม่จด	ไทย	ม. ๗ (๑), ม.๑๐
๓	ไทย	อื่น ๆ	จด	ไทย	ม. ๗ (๑), ม.๑๐
๔	ไทย	อื่น ๆ	ไม่จด	ไทย	ม. ๗ (๑), ม.๑๐
๕	อื่น ๆ	ไทย	จด	ไทย	ม. ๗ (๑), ม.๑๐
๖	อื่น ๆ	ไทย	ไม่จด	ไทย	ม. ๗ (๑), ม.๑๐

ตัวอย่างตรายางประทับหลังสูติบัตร

การแก้ไขรายการสัญชาติตาม พ.ร.บ.สัญชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. ๒๕๓๕

ตามนัยหนังสือ ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๑ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๖

๑. แก้ไขสัญชาติเป็น "ไทย" เนื่องจาก

☐ ม. ๗ (๑) ตามหนังสือ/คำร้อง ที่..... / .....

☐ ม. ๗ (๒) ตามหนังสือ/คำร้อง ที่..... / .....

☐ ม. ๑๐ ตามหนังสือ/คำร้อง ที่..... / .....

☐ ม. ๗ ทวิ วรรคสอง ตามหนังสือ ที่..... / .....

☐ กรณีอื่น ๆ (เช่น ผวจ. อนุมัติให้ลงสัญชาติไทยใน
ทะเบียนบ้าน (ชาวเขา)

.....

ตามหนังสือ ที่..... / .....

๒. ได้เลขประจำตัวประชาชนตามแบบพิมพ์ ☐ ท.ร. ๙๘ ก.

☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐ ☐ ท.ร. ๙๘ ค.

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

วันที่ .....

การย้ายที่อยู่

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๒

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ เขตดุสิต กท ๑๐๓๐๐

๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖

เรื่อง ซักซ้อมการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรเพื่อบริการประชาชน

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรเพื่อบริการประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๕

ด้วยสำนักทะเบียนกลางได้รับการร้องเรียนจากราษฎรจำนวนมากเกี่ยวกับเรื่องการบริการรับแจ้งย้ายปลายทางของสำนักทะเบียนต่าง ๆ ล่าช้า และใช้ระยะเวลาในการดำเนินการมาก ทำให้เกิดปัญหาความเดือดร้อนแก่ราษฎรเป็นอย่างยิ่ง

สำนักทะเบียนกลางได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและสร้างภาพพจน์ให้แก่ราษฎรได้บังเกิดความเชื่อถือศรัทธาแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร ตลอดจนเป็นการปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายและระเบียบของทางราชการ จึงขอความร่วมมือมาเพื่อโปรดซักซ้อมการปฏิบัติไปยังทุกสำนักทะเบียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้ถือปฏิบัติเรื่องการรับแจ้งย้ายปลายทาง ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักทะเบียบกลางว่าด้วยการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรเพื่อประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๕ อย่างเคร่งครัด โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จทุกขั้นตอนภายใน ๑๕ วันทำการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๓๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๔๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐
๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๕

เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติกรณีทหารกองประจำการขาดหนีราชการแล้วไปแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๒๒/๙๑๘๒ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๕

พร้อมนี้ขอส่งหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๒๒/๙๑๘๒ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๕ เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติทหารกองประจำการขาดหนีราชการ แล้วไปแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง มาเพื่อโปรดแจ้งให้ทุกสำนักทะเบียนในเขตรับผิดชอบทราบ และถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๒๒/๙๑๘๒

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๕

เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติกรณีทหารกองประจำการขาดหนีราชการแล้วไปแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง

เรียน นายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๑๒๐๓๐ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๕

ตามที่ได้มีหนังสือหารือแนวทางปฏิบัติ สรุปได้ว่า

๑. สำนักงานเขตราชเทวีได้รับข้อหารือจากกรมการสารวัตรทหารบกเกี่ยวกับกรณีที่ทหารกองประจำการขาดหนีราชการแล้วไปแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางออกจากต้นสังกัดว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เพราะระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ใช้บังคับใหม่กำหนดไม่สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการแจ้งย้ายทะเบียนราษฎร สำหรับทหารกองประจำการ พ.ศ. ๒๕๑๓ ดังเช่นที่ระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรฯ พ.ศ. ๒๕๒๘ ซึ่งถูกยกเลิกไปแล้วกำหนดไว้

๒. เรื่องนี้ กรุงเทพมหานครมีความเห็นว่า ระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการแจ้งย้ายทะเบียนราษฎรสำหรับทหารกองประจำการ พ.ศ. ๒๕๑๓ และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ ฉะนั้น เมื่อมีกรณีดังกล่าว สำนักทะเบียนต้องดำเนินการรับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางให้ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๐ แต่เมื่อดำเนินการรับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางให้แก่ทหารกองประจำการที่ขาดหนีราชการ อาจทำให้เกิดความไม่เข้าใจอันดีต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นั้น

สำนักทะเบียนกลางได้พิจารณาแล้วขอเรียนว่า ระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการแจ้งย้ายทะเบียนราษฎรสำหรับทหารกองประจำการ พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้กำหนดหลักเกณฑ์โดยสรุปคือให้ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารในฐานะเจ้าบ้านดำเนินการจัดทำบัญชีรายชื่อทหารกองประจำการจัดส่งไปยังนายอำเภอท้องที่ที่ทหารมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเพื่อดำเนินการแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านเดิมไปเข้าทะเบียนบ้านของหน่วยทหารที่เข้าประจำการ และเมื่อมีการปลดปล่อยทหารออกจากกองประจำการก็จะต้องแจ้งย้ายทะเบียนบ้านทหารผู้นั้นออกจากหน่วยทหารเพื่อไปเข้าบ้านที่ทหารมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าระเบียบกระทรวงกลาโหมฉบับนี้ได้กำหนดให้เป็น

ไปตามกฎหมายการทะเบียนราษฎรเกี่ยวกับการแจ้งย้ายที่อยู่ ดังจะเห็นได้จากมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้บัญญัติไว้ว่า

"……มาตรา ๓๐ ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายที่อยู่ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อผู้อยู่ในบ้านย้ายที่อยู่ออกจากบ้านให้แจ้งการย้ายออกภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ผู้อยู่ในบ้านย้ายออก

(๒) เมื่อมีผู้ย้ายที่อยู่เข้าอยู่ในบ้าน ให้แจ้งการย้ายเข้าภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้อยู่ในบ้านย้ายเข้า……"

และเมื่อพิจารณาจากระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๘๖ กำหนดให้นายทะเบียนผู้ได้รับแจ้งรายชื่อทหารกองประจำการจะต้องแจ้งเจ้าบ้านซึ่งเป็นภูมิลำเนาเดิมของทหาร นำทะเบียนบ้านมาดำเนินการแจ้งย้ายออกตามระเบียบที่กำหนดเกี่ยวกับการแจ้งย้ายที่อยู่ หากเจ้าบ้านไม่มาดำเนินการ นายทะเบียนจะต้องแจ้งให้หน่วยทหารทราบ เพื่อให้ทหารประจำการผู้นั้นมาดำเนินการติดต่อนายทะเบียน เพื่อดำเนินการย้ายที่อยู่ให้ถูกต้อง จะเห็นได้ว่าระเบียบนี้ได้กำหนดส่งเสริมและสนับสนุนระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการแจ้งย้ายทะเบียนราษฎรสำหรับทหารกองประจำการ พ.ศ. ๒๕๑๓ ยิ่งกว่าระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรฯ พ.ศ. ๒๕๒๘ ที่ถูกยกเลิกไป เพราะระเบียบที่กล่าวถึงนี้ไม่ได้กล่าวถึงกรณีที่กำหนดไว้ในข้อ ๘๖ แต่อย่างใด เพียงแต่ระบุในข้อ ๙๙ ว่าให้เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านของหน่วยทหารนั้นจะต้องจัดทำรายชื่อทหารกองประจำการแจ้งให้นายอำเภอเพื่อดำเนินการแจ้งย้ายที่อยู่ทหารกองประจำการให้ถูกต้อง รวมทั้งกรณีที่ทหารปลดจากกองประจำการด้วย ซึ่งเป็นการกำหนดซ้ำกับระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการแจ้งย้ายทะเบียนราษฎรสำหรับทหารกองประจำการ พ.ศ. ๒๕๑๓ ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นระเบียบที่กำหนดเพื่อให้นายทะเบียนราษฎรเป็นผู้ปฏิบัติ ไม่ใช่กำหนดให้หน่วยทหารเป็นผู้ปฏิบัติ ดังนั้น เมื่อหน่วยทหารได้ดำเนินการในฐานะเจ้าบ้านแล้วก็เป็นหน้าที่ของนายทะเบียนผู้รับแจ้งจะต้องปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการแจ้งย้ายที่อยู่ ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงตัดข้อความเกี่ยวกับการกำหนดหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารออก ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น

อนึ่ง การที่ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับการแจ้งย้ายที่อยู่กรณีทหารกองประจำการขาดหนีราชการไว้เพราะเป็นเรื่องนอกเหนือการปฏิบัติโดยปกติ ดังจะเห็นได้ว่า ในระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการแจ้งย้ายทะเบียนราษฎรสำหรับทหารกองประจำการ พ.ศ. ๒๕๑๓ ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงก็ไม่ได้กำหนดไว้แต่อย่างใด อย่างไรก็ตามการแจ้งย้ายที่อยู่ของทหารกองประจำการที่ปลดปล่อยออกจากกองประจำการถูกต้อง หรือขาด หนีราชการ ก็จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ

การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๐ ดังนั้น เมื่อทหารกองประจำการที่ขาดหนีราชการได้ไปยื่นคำร้องขอแจ้งย้ายปลายทาง จึงเป็นการแสดงข้อเท็จจริงให้ทราบว่าทหารกองประจำการผู้นั้นไม่ได้อาศัยอยู่ในบ้านซึ่งเป็นหน่วยทหารนั้นแล้ว นายทะเบียนจึงต้องดำเนินการรับแจ้งการย้ายทะเบียนบ้านให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และถึงแม้ว่าทหารกองประจำการที่ขาดหนีราชการไม่ได้มาแจ้งย้ายปลายทาง หากข้อเท็จจริงทหารผู้นั้นไม่ได้อยู่ในกองประจำการแล้ว ก็ต้องเป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านจะต้องแจ้งย้ายบุคคลนั้นออกจากทะเบียบบ้านไปเข้าทะเบียนบ้านกลาง มิเช่นนั้นแล้วทะเบียนบ้านของหน่วยทหารจะมีรายชื่อค้างอยู่ในหน่วยทหารเป็นจำนวนมากเป็นการขัดต่อข้อเท็จจริง ซึ่งก็เป็นอำนาจและหน้าที่ของนายทะเบียนจะต้องดำเนินการจำหน่ายออกจากทะเบียนบ้าน ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐ และถ้าทหารกองประจำการที่ขาดหนีราชการผู้นั้นถูกจับดำเนินคดีและถูกลงโทษจำคุกกักขังไว้ในเรือนจำ ก็จะต้องแจ้งย้ายทะเบียนบ้านของนักโทษเข้าอยู่ทะเบียนบ้านของเรือนจำ เพราะหน่วยทหารหรือเรือนจำก็มีลักษณะเป็นบ้านตามที่พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ บัญญัติไว้ และเป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านจะต้องแจ้งย้ายออกหรือเข้าบุคคลผู้อยู่ในบ้านให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดไว้ มิเช่นนั้นถือว่ามีความผิด

ดังนั้น กรณีนี้นายทะเบียนจะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๐ แต่เพื่อเป็นการประสานการปฏิบัติงานร่วมกันให้นายทะเบียนได้แจ้งให้หน่วยทหารทราบตามข้อ ๙๐ (๕) ก่อนที่จะแจ้งตอบรับสำนักทะเบียนปลายทางตามข้อ ๙๐ (๓) ซึ่งจะเป็นการช่วยให้หน่วยทหารทราบได้ว่าทหารกองประจำการที่ขาดหนีราชการขณะนี้ที่ใดจะสะดวกในการติดตาม แต่ถ้าหากมิให้นายทะเบียนรับแจ้งการย้ายที่อยู่ก็จะเป็นการขัดต่อระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้ และหากจะแก้ไขระเบียบกฎหมายจะกระทบต่อระบบการจัดทำทะเบียนราษฎรที่มีวัตถุประสงค์ความเป็นมา เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย และประการที่สำคัญถ้าทหารกองประจำการที่ขาดและหนีราชการไม่มาแจ้งการย้ายที่อยู่ หน่วยทหารจะไม่ทราบที่อยู่ของทหารผู้นั้นว่าอยู่แห่งใด เป็นการยากที่จะติดตาม

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และใคร่ขอให้กรมสารวัตรทหารบกที่ได้หารือในเรื่องนี้ได้แจ้งให้หน่วยงานทางทหารที่เกี่ยวข้องได้ทราบด้วย อนึ่ง สำนักทะเบียนกลางได้เวียนแจ้งให้ทุกสำนักทะเบียนทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร. ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๓๐

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ เขตดุสิต
กท ๑๐๓๐๐

๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๕

เรื่อง ซักซ้อมแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งการย้ายที่อยู่

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

ด้วยสำนักทะเบียนกลางพิจารณาเห็นว่า หนังสือซักซ้อมแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งการย้ายที่อยู่ซึ่งได้เวียนแจ้งในขณะที่ระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรสำหรับสำนักทะเบียนในเขตปฏิบัติการ ตามโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๘ (ระเบียบเดิม) ใช้บังคับอยู่นั้น บางเรื่องยังสมควรให้สำนักทะเบียนถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป และบางเรื่องสมควรแก้ไขปรับปรุงหรือขยายความเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๓๕ ที่ใช้บังคับใหม่ รวมทั้งเร่งรัดให้นายทะเบียนได้บริการประชาชนให้รวดเร็วยิ่งขึ้น ฉะนั้น จึงได้ประมวลเรื่องต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. กรณีผู้ที่ไม่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านทำหน้าที่ในฐานะผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้าน ได้นำสำเนาภาพถ่ายบัตรประจำตัวของเจ้าบ้านซึ่งเจ้าบ้านยังไม่ได้ลงลายมือชื่อรับรองสำเนาไว้มาแสดง ให้ผู้แจ้งลงลายมือชื่อรับรองสำเนาแทนเจ้าบ้านได้ ทั้งนี้เพราะว่าโดยหลักการแล้วหากมีการแจ้งเท็จก็จะต้องดำเนินคดีกับผู้แจ้ง ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ราษฎร จึงไม่จำเป็นต้องเป็นผู้แจ้งนำสำเนาภาพถ่ายบัตรประจำตัวกลับไปให้เจ้าบ้านรับรองสำเนามาก่อนจึงจะดำเนินการให้แต่อย่างใด

๒. การแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง เมื่อสำนักทะเบียนต้นทางได้รับใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ ให้ตรวจสอบรายการผู้ย้ายที่อยู่กับทะเบียนบ้าน หากไม่ถูกต้องให้แก้ไขให้ตรงกับทะเบียนบ้าน แม้ว่าข้อมูลที่ผิดพลาดจะเป็นรายการเกี่ยวกับบุคคล เช่น วัน เดือน ปี เกิด หรือสัญชาติก็ตาม ทั้งนี้ เพราะว่านายทะเบียนต้นทางเป็นผู้เก็บรักษาทะเบียนบ้าน (ฉบับสำนักทะเบียน) ของผู้ย้าย จึงสามารถตรวจสอบกับใบแจ้งย้ายได้ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งการที่จะส่งใบแจ้งการย้ายที่อยู่คืนให้สำนักทะเบียนปลายทางเพื่อยกเลิกและออกให้ใหม่ เสร็จแล้วจึงจัดส่งไปให้สำนักทะเบียนต้นทางอีกครั้งหนึ่งนั้น จะเป็นการล่าช้าและไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ย้ายที่อยู่

๓. กรณีที่สำนักทะเบียนต้นทางได้จำหน่ายรายการผู้ย้ายที่อยู่ปลายทางออกจากทะเบียนบ้านแล้ว แต่สำนักทะเบียนปลายทางยังไม่ได้เพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน เนื่องจากใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๒ ซึ่งเป็นใบตอบรับสูญหาย ให้ถือปฏิบัติดังนี้

๓.๑ ให้สำนักทะเบียนต้นทางสำเนาใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๓ โดยหมายเหตุมุมบนด้านขวาด้วยหมึกสีแดงว่า "แทนตอนที่ ๒" นายทะเบียนลงนามและวัน เดือน ปี กำกับไว้ และส่งให้สำนักทะเบียนปลายทางเพื่อดำเนินการรับแจ้งย้ายเข้าตามระเบียบที่กำหนดไว้ให้ครบถ้วนต่อไป แต่ถ้าใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๓ ซึ่งได้รายงานไปยังสำนักทะเบียนกลางยังไม่ได้รับกลับคืน ก็ให้ประสานเพื่อขอสำเนาเอกสารและดำเนินการตามนัยดังกล่าวข้างต้น

๓.๒ เมื่อประสานไปยังสำนักทะเบียนกลางแล้วไม่พบใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๓ ให้สำนักทะเบียนต้นทางสำเนารายการในทะเบียนบ้านที่ปรากฏการจำหน่ายรายการผู้ย้ายออกจากทะเบียนบ้าน จัดส่งไปให้สำนักทะเบียนปลายทาง เมื่อสำนักทะเบียนปลายทางได้รับหลักฐานการจำหน่ายรายการผู้ย้ายออกจากทะเบียนบ้าน ให้ออกใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางใหม่และหมายเหตุเพิ่มเติมด้วยหมึกสีแดงมุมบนด้านขวามือว่า "แทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางซึ่งสำนักทะเบียนต้นทางได้จำหน่ายรายการผู้ย้ายออกจากทะเบียนบ้านแล้ว" พร้อมลงลายมือชื่อและวัน เดือน ปี กำกับไว้ เพิ่มรายการผู้ย้ายเข้าในทะเบียนบ้าน รายงานใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ ไปยังสำนักทะเบียนกลาง ยกเลิกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางตอนที่ ๑ (ฉบับเดิมถ้ามี) เมื่อสำนักทะเบียนกลางได้แก้ไขข้อมูลในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรแล้ว จะจัดส่งใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ คืนให้สำนักทะเบียนปลายทางและต้นทางเพื่อเก็บรักษาตามระเบียบต่อไป

๔. สำนักทะเบียนต้นทางได้จำหน่ายรายการผู้ย้ายที่อยู่ปลายทางออกจากทะเบียนบ้านแล้ว แต่สำนักทะเบียนปลายทางยังไม่ได้เพิ่มชื่อเข้าทะเบียนบ้าน เนื่องจากบ้านที่ได้แจ้งย้ายเข้าในตอนต้น ถูกรื้อถอน ทำลาย หรือมีการเปลี่ยนแปลงสิทธิการครอบครองให้ดำเนินการ

๔.๑ กรณีบ้านถูกรื้อถอน ทำลาย ให้นายทะเบียนตรวจสอบว่าบ้านหลังนั้นยังมีทะเบียนบ้านชั่วคราวหรือไม่ ถ้ามีให้เพิ่มชื่อเข้าทะเบียนบ้านดังกล่าว เสร็จแล้วจึงแจ้งการย้ายที่อยู่ไปเข้าแห่งใหม่ตามที่ไปอยู่จริง แต่ถ้าได้จำหน่ายทะเบียนบ้านแล้ว ให้เพิ่มชื่อเข้าทะเบียนบ้านกลางโดยแก้ไขรายการที่อยู่ในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ทั้ง ๓ ตอน ให้ตรงกัน และหมายเหตุไว้ด้วยว่า "บ้านที่ย้ายเข้าถูกรื้อถอน" หรือ "บ้านที่ย้ายเข้าถูกทำลาย"

๔.๒ กรณีเปลี่ยนสิทธิการครอบครอง ให้เพิ่มชื่อเข้าทะเบียนบ้านกลางโดยหมายเหตุในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตามนัยข้างต้น แต่หมายเหตุว่า "บ้านที่ย้ายเข้าได้เปลี่ยนสิทธิการครอบครอง" เสร็จแล้วแนะนำให้แจ้งการย้ายที่อยู่ไปแห่งใหม่ตามที่ไปอยู่จริง

๕. การย้ายที่อยู่ของผู้เดินทางไปต่างประเทศ กรณีที่ผู้ย้ายที่อยู่มีชื่อในทะเบียนบ้านกลางแล้ว ให้นายทะเบียนปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๘๗ โดยอนุโลม แต่ทั้งนี้ไม่ต้องจำหน่ายรายการในทะเบียนบ้าน และเพิ่มชื่อผู้ย้ายเข้าทะเบียนบ้านกลาง เพียงแต่บันทึกในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ช่องย้ายออกเมื่อ ว่า "ผู้ย้ายมีชื่อในทะเบียนบ้านกลางลำดับที่....."

๖. ผู้ย้ายที่อยู่ไปต่างประเทศ ตามระเบียบเดิมได้นำใบแจ้งการย้ายที่อยู่มาขอแจ้งย้ายเข้า ให้นายทะเบียนดำเนินการเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้านที่ประสงค์จะย้ายเข้าโดยหมายเหตุในทะเบียนบ้านช่องย้ายเข้ามาจากว่า "กลับจากต่างประเทศ.....ตามระเบียบเดิม"

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนในเขตรับผิดชอบได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗ ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๐๔

การเพิ่มชื่อและจำหน่ายชื่อ

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๘๗๐

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕

เรื่อง หารือการขอเพิ่มชื่อและขอสัญชาติไทยของบุคคลที่เกิดต่างประเทศ แต่ไม่ได้แจ้งการเกิด

เรียน นายทะเบียนจังหวัดทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำนักงานเขตยานนาวา ที่ กท ๙๐๐๕/ท ๕๘๐๓ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๓๕
๒. สำเนาหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๒๒/๔๓๙๐๙ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๔๓๙๐๙ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕ และสำเนาหนังสือสำนักงานเขตยานนาวา ที่ กท ๙๐๐๕/ท ๕๘๐๓ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๓๕ เรื่อง หารือการขอเพิ่มชื่อและขอสัญชาติไทยของบุคคลที่เกิดต่างประเทศ แต่ไม่ได้แจ้งการเกิด มาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และสำนักทะเบียนท้องถิ่นทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานประสานการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗ ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๐๑

ที่ กท ๙๐๐๕/ท ๕๘๐๓

สำนักงานเขตยานนาวา
ถนนนนทรี กท ๑๐๑๒๐

๘ ตุลาคม ๒๕๓๕

เรื่อง หารือการขอเพิ่มชื่อและขอสัญชาติไทยของบุคคลที่เกิดต่างประเทศแต่ไม่ได้แจ้งเกิด

เรียน ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการพิจารณา ๑๓ ฉบับ

ด้วย สำนักงานเขตยานนาวาได้รับคำร้องขอ นายชูรัตนาราย ปาตัด บุคคลสัญชาติไทย ภรรยาชื่อ นายจาราวาดี เดวี บุคคลสัญชาติอินเดีย ถือหนังสือเดินทางประเทศอินเดียและอาศัยอยู่ในประเทศไทยมาตลอด จดทะเบียนสมรสในประเทศไทย เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๒๑ มีบุตรด้วยกัน ๔ คน บุตร ๓ คน เกิดในประเทศไทยและเกิดหลังจากบิดามารดาจดทะเบียนสมรสกัน เพราะฉะนั้นบุตรทั้ง ๓ คน ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด แต่บุตรคนแรกคือ ด.ช.กังงาประสาด ปาตัด เกิดในประเทศอินเดีย เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๖ โดยไม่ได้แจ้งเกิดที่ประเทศอินเดีย ได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ถือหนังสือเดินทางประเทศอินเดีย ปัจจุบันได้อาศัยอยู่ในประเทศไทย ผู้ร้องมีความประสงค์ขอเพิ่มชื่อบุตรเข้าในทะเบียนบ้านและขอสัญชาติไทยให้กับบุตร เนื่องจากระเบียบมิได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวไว้ ทางสำนักงานเขตยานนาวา ขอหารือว่าจะมีแนวทางปฏิบัติในกรณีดังกล่าวอย่างไร เพื่อปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย และดำเนินการให้ผู้ร้องต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลการพิจารณาเป็นประการใด กรุณาแจ้งให้สำนักงานเขตยานนาวาทราบโดยด่วนด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายเสรี เจริญศิริ)
ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตยานนาวา รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการเขตยานนาวา

งานทะเบียน
โทร. ๒๙๔๒๓๙๔

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๔๓๙๐๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ ดุสิต กท ๑๐๓๐๐

๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕

เรื่อง หารือการขอเพิ่มชื่อและขอสัญชาติไทยของบุคคลที่เกิดต่างประเทศ แต่ไม่ได้แจ้งการเกิด
เรียน นายทะเบียนท้องถิ่นเขตยานนาวา
อ้างถึง หนังสือสำนักงานเขตยานนาวา ที่ กท ๙๐๐๕/ท ๕๘๐๓ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๓๕
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาบันทึก เรื่องการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ฯ

ตามที่หารือแนวทางปฏิบัติ กรณี นายซูรัดนาราย ปาตัด บุคคลสัญชาติไทยขอเพิ่มชื่อบุตร ด.ช.กังงาประสาด ปาตัด เข้าในทะเบียนบ้านและขอให้ได้สัญชาติไทย ไปให้พิจารณานั้น

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามข้อเท็จจริงที่หารือของเขตยานนาวาเป็นกรณีเดียวกันกับของ ด.ช.ชโนดม บุญรุ่งเรือง ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยว่า ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น สำนักงานเขตยานนาวาสามารถเพิ่มชื่อ ด.ช.กังงาประสาดฯ เข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ตามระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๓ โดยให้หมายเหตุด้านหลังทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ว่า "บุคคลลำดับที่ ...ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ (๑) แห่ง พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕" และนายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับ แล้วรายงานการเพิ่มชื่อตามแบบพิมพ์ ท.ร. ๙๘ ก.

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานประสานการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗ ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๐๑

บันทึก

เรื่อง การได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ (กรณีของเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง)

กระทรวงการต่างประเทศได้มีหนังสือ ที่ กต ๐๒๑๑/๓๖๔๗๖ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แจ้งว่า ด้วยสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลอนดอน ได้มีหนังสือขอให้กระทรวงการต่างประเทศพิจารณากรณีการได้สัญชาติไทยของเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง ผู้มีบิดาเป็นบุคคลสัญชาติไทย มารดาสัญชาติอังกฤษเกิดในประเทศอังกฤษ โดยขณะเกิดบิดาและมารดามิได้สมรสกับตามกฎหมาย แต่ได้จดทะเบียนสมรสกันในภายหลัง และบิดาไม่เคยได้แจ้งการเกิดต่อสำนักทะเบียนท้องถิ่นของไทย จึงไม่มีสูติบัตรแสดงการเกิดที่ออกให้โดยทางราชการไทย เรื่องดังกล่าวมีสาระที่จะพิจารณาได้ดังนี้

เด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง ถือหนังสือเดินทางอังกฤษเข้ามาในราชอาณาจักร และต่อมาได้ยื่นขอหนังสือเดินทางไทยที่กระทรวงการต่างประเทศโดยแสดงหลักฐานที่ปรากฏในหน้า ๑๒ ของหนังสือเดินทางของเด็กชายชโนดมฯว่า เด็กชายชโนดมฯเป็นบุคคลสัญชาติไทย กระทรวงการต่างประเทศจึงได้ออกหนังสือเดินทางเลขที่ F ๐๔๖๑๕๙ ให้เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๘ มีอายุใช้ได้ถึงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๓ เมื่อหนังสือเดินทางจะหมดอายุ ผู้เป็นบิดาจึงได้ยื่นคำร้องขอต่ออายุหนังสือเดินทางให้บุตร แต่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลอนดอน พิจารณาว่าเด็กชายชโนดมฯมิใช่บุคคลสัญชาติไทย จึงมีหนังสือหารือมายังกระทรวงการต่างประเทศ และต่อมาผู้เป็นบิดาได้ยื่นสำเนาหนังสือกองตรวจคนเข้าเมือง ที่ มท ๐๖๐๗.๓.๑/๕๖ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๒๗ แจ้งยืนยันให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทราบว่า เด็กชายชโนดมฯเป็นบุคคลสัญชาติไทยและขอให้นำชื่อเข้าทะเบียนบ้าน กระทรวงการต่างประเทศได้ตรวจสอบหลักฐานการออกหนังสือเดินทางแล้ว ปรากฏว่ามีหลักฐานในสำเนาทะเบียนบ้านจริง กระทรวงการต่างประเทศเห็นว่าเด็กชายชโนดมฯไม่ได้รับสัญชาติไทย แต่เพื่อความรอบคอบ จึงได้มีหนังสือหารือไปยังกระทรวงมหาดไทยในฐานะส่วนราชการที่รักษาการตามพระราชบัญญัติสัญชาติฯ และต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๒๐๒/๑๕๒๒๙ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๓๔ แจ้งยืนยันมาว่าเด็กชายนโนดม บุญรุ่งเรือง ได้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๑) เพราะบิดามารดาสมรสกันถูกต้องตามกฎหมาย แม้ว่าจะจดทะเบียนสมรสภายหลังการเกิดของเด็กชายชโนดมฯก็ตาม กระทรวงการต่างประเทศได้มีหนังสือ ที่ กต ๐๒๑๑/๗๓๔๓๗ ลงวันที่

๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๔ ขอทบทวนความเห็นไปว่า เด็กชายชโนดมฯไม่ได้สัญชาติไทย เพราะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของมารดาผู้เป็นบุคคลต่างชาติเพียงฝ่ายเดียว เนื่องจากในขณะที่เด็กชายชโนดมฯเกิดบิดาและมารดายังมิได้จดทะเบียนสมรสกัน กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือที่ มท ๐๒๐๒/๒๐๔๐ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ยืนยันว่า เด็กชายชโนดมฯได้สัญชาติไทย เพราะบิดาและมารดาได้สมรสกันในภายหลัง ซึ่งมีผลให้เด็กชายชโนดมฯเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาตามมาตรา ๑๕๔๗ และมาตรา ๑๕๕๗ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ กระทรวงการต่างประเทศได้มีหนังสือที่ กต ๐๒๑๑/๑๓๖๑๒ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ทบทวนความเห็นไปให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาอีกครั้งหนึ่งโดยชี้แจงว่า

(๑) การสมรสของบิดามารดาในภายหลังย่อมมีผลให้เด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาตามมาตรา ๑๕๔๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่จะต้องพิจารณาด้วยว่าสถานะความเป็นบิดาและบุตรชอบด้วยกฎหมายตลอดจนสิทธิและหน้าที่ระหว่างบิดากับบุตรจะเริ่มขึ้นตั้งแต่วันที่สมรสกับมารดาเท่านั้น ไม่มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่เด็กนั้นเกิดตามบทบัญญัติมาตรา ๑๕๕๗ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๒) การได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๑) ต้องพิจารณาสถานะและคุณสมบัติของบุคคลในขณะเกิดเท่านั้น หากในขณะเกิดไม่มีคุณสมบัติที่จะได้สัญชาติไทย บุคคลนั้นย่อมไม่ได้สัญชาติไทย

(๓) พิจารณาถึงสถานะและสิทธิหน้าที่ระหว่างบิดากับมารดาตามกฎหมายครอบครัวแล้ว มาตรา ๑๕๕๗ (๑) ยังบัญญัติให้มีผลนับแต่วันที่บิดามารดาสมรสกัน โดยไม่ให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่เด็กเกิด ฉะนั้น การพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ย่อมไม่มีทางที่จะพิจารณาได้ว่าเด็กชายชโนดมฯมีสถานะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาที่เป็นคนไทยมาตั้งแต่เกิดและการตีความตามพระราชบัญญัติสัญชาติต้องมีความโดยเคร่งครัด เด็กชายชโนดมฯจึงไม่ได้รับสัญชาติไทย กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๒๐๔/๘๖๙๔ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ยืนยันความเห็นเดิมว่า เด็กชายชโนดมฯได้รับสัญชาติไทย และว่าหากกระทรวงการต่างประเทศมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ให้เสนอเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยชี้ขาด

โดยที่กระทรวงการต่างประเทศมีความเห็นว่า เด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง ไม่ได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และ พ.ศ. ๒๕๓๕ ด้วย และโดยที่มีกรณีทำนองนี้เกิดขึ้นเสมอ รวมทั้งกรณีที่จะมีการอ้างขอให้ได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีผลย้อนหลังด้วย จึงจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวแล้วแจ้งให้กระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงมหาดไทยทราบ เพื่อถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) ได้พิจารณาข้อหารือของกระทรวงการต่างประเทศดังกล่าวประกอบด้วยฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวง) แล้ว มีความเห็นว่า กรณีของเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง ที่กระทรวงการต่างประเทศหารือมานี้มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยเพียงประเด็นเดียว คือ เด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง จะได้สัญชาติไทยตามบิดาผู้มีสัญชาติไทยตามนัยมาตรา ๗ (๑)[๑] แห่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ ข้อเท็จจริงในกรณีนี้ปรากฏว่า เด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๓ (ค.ศ. ๑๙๘๐) ในสหราชอาณาจักร โดยที่ในขณะเกิดบิดา คือ นายเกษม บุญรุ่งเรือง เป็นผู้มีสัญชาติไทยและมารดา คือ นางคาเรน แอน บุญรุ่งเรือง มีสัญชาติอังกฤษนั้นยังไม่ได้สมรสกันตามกฎหมาย ต่อมาหลังจากเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง เกิดแล้วคือในวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๔ (ค.ศ. ๑๙๘๑) บิดาและมารดาของเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง จึงได้จดทะเบียนสมรสกันถูกต้องตามกฎหมาย ณ สำนักทะเบียน District of Haymarket, Edinburgh สหราชอาณาจักร ซึ่งมีผลทำให้เด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของนายเกษม บุญรุ่งเรือง ผู้เป็นบิดาตามนัยมาตรา ๑๕๔๗ [๒] และมาตรา ๑๕๕๗ (๑)[๓] แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สำหรับกรณีที่บุคคลจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗[๔] แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น มาตราดังกล่าวได้กำหนดไว้สองกรณี กล่าวคือ กรณีที่ได้สัญชาติไทยโดยหลักสืบสายโลหิตตาม (๑) และกรณีที่ได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดนตาม (๒) และหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗ (๑) นั่นเองก็กำหนดไว้ว่า "ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย" โดยมิได้มีข้อความใดระบุข้อยกเว้นจำกัดสิทธิการได้รับสัญชาติไทยไว้อย่างชัดเจนเหมือนกรณีตามมาตรา ๗ (๒) ประกอบกับถ้อยคำที่กฎหมายใช้ในมาตรา ๗ (๑) แตกต่างจากมาตรา ๗ ทวิ[๕] กล่าวคือ มาตรา

---

[๑] มาตรา ๗ บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

(๑) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย

(๒) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ยกเว้นบุคคลตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง

[๒] มาตรา ๑๕๔๗ เด็กเกิดจากบิดามารดาที่มิได้สมรสกัน จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดามารดาได้สมรสกันในภายหลังหรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร

[๓] มาตรา ๑๕๕๗ การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๔๗ มีผล

(๑) นับแต่วันสมรส ในกรณีที่บิดามารดาสมรสกันภายหลัง

(๒) นับแต่วันจดทะเบียน ในกรณีที่บิดาจดทะเบียนเด็กเป็นบุตร

(๓) นับแต่วันมีคำพิพากษาถึงที่สุด ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร แต่ทั้งนี้จะอ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้ เว้นแต่จะได้จดทะเบียนเด็กเป็นบุตรตามคำพิพากษา

๗ ทวิ ใช้ถ้อยคำว่า "ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทย ถ้าในขณะเกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดาหรือมารดาของผู้นั้น เป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย ฯลฯ" ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามาตรา ๗ (๑) มิได้มุ่งประสงค์แต่เฉพาะในขณะเกิดเหมือนดั่งเช่นมาตรา ๗ ทวิ ดังนั้น จึงเห็นว่ากรณีของเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง ซึ่งเป็นผู้เกิดโดยบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นผู้มีสัญชาติไทย แม้ว่าจะเกิดนอกราชอาณาจักรไทยและก่อนบิดามารดาจดทะเบียนสมรสกันก็ตาม แต่ภายหลังบิดามารดาได้จดทะเบียนสมรสกันถูกต้องตามกฎหมายแล้ว กรณีจึงเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง จึงมีสิทธิได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายตามหลักสืบสายโลหิตตามมาตรา ๗ (๑) แห่งสัญชาติไทยสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๓๕

---

(๔) โปรดดูเชิงอรรถ (๑) หน้า ๓

(๔) มาตรา ๗ ทวิ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็น

(๑) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

(๒) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ

(๓) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ในกรณีที่เห็นสมควรรัฐมนตรีจะพิจารณาและสั่งเฉพาะรายให้บุคคลตามวรรคหนึ่งได้สัญชาติไทยก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้ถือว่าผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเว้นแต่จะมีการสั่งเป็นอย่างอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๓๖

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์
เขตดุสิต กท ๑๐๓๐๐

๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๕

เรื่อง แนวทางปฏิบัติการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

ด้วยปรากฏว่ายังมีบางสำนักทะเบียนได้ส่งเรื่องการอนุมัติเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ให้สำนักทะเบียนกลางเป็นผู้พิจารณา ทั้ง ๆ ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีเอกสารราชการ เช่น บัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนทหาร ใบสุทธิ มาแสดง จึงเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ในการร่างระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่กระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังนายทะเบียนท้องถิ่น นายทะเบียนอำเภอ นายอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขต เพื่อที่จะสามารถบริการประชาชนได้อย่างรวดเร็ว และในทางกลับกัน บางสำนักทะเบียนทำการสอบสวนเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านโดยไม่รัดกุมเพียงพอ จึงอาจเป็นช่องทางให้ผู้ไม่สุจริต อาศัยช่องว่างในการบริการประชาชน ดำเนินการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านได้

ดังนั้น จึงขอแจ้งแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านเพิ่มเติม ดังนี้

๑. การเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน กรณีที่ผู้ร้องมีหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนทหาร ใบสุทธิ ทะเบียนนักเรียนมาแสดง นายทะเบียนยังส่งเรื่องทั้งหมดไปให้นายทะเบียนกลางเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ ทำให้การพิจารณาเพิ่มชื่อต้องล่าช้าไปโดยไม่จำเป็น ซึ่งเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ในการร่างระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่มุ่งหมายจะกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังนายทะเบียนท้องถิ่น นายทะเบียนอำเภอ นายอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขต เพื่อที่จะสามารถบริการประชาชนให้เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็วกว่าที่ได้เคยปฏิบัติมา ดังจะเห็นได้จากในข้อ ๙๗ ให้อำนาจนายอำเภอเป็นผู้พิจารณาอนุมัติให้บุคคลที่ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านโดยไม่มีหลักฐานเอกสารมาแสดง ประกอบกับข้อ ๑๑๕ ได้กำหนดเกี่ยวกับการแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ในเรื่องเกี่ยวกับสัญชาติ จากสัญชาติอื่นที่เป็นสัญชาติไทยได้มอบอำนาจให้นายอำเภอเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ ซึ่งระเบียบเดิมกำหนดต้องส่งเรื่องให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้พิจารณา

ฉะนั้น กรณีที่ผู้ร้องมีหลักฐานเอกสารราชการมาแสดงให้นายทะเบียนถือปฏิบัติตามระเบียบข้อ ๙๔ การยื่นคำร้องให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนท้องที่ที่จะเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านหากหลักฐานเอกสารที่นำมาแสดงฉบับใด นายทะเบียนเห็นว่ามีความจำเป็นต้องตรวจสอบเพื่อความถูกต้อง ก็ให้มีหนังสือแจ้งประสานไปยังสำนักทะเบียนที่เกี่ยวข้อง แต่ถ้าเอกสารที่นำมาแสดงเกินความสามารถของนายทะเบียนที่จะพิจารณาวินิจฉัย จึงส่งเรื่องให้นายอำเภอเป็นผู้พิจารณา ทั้งนี้ใคร่ขอให้นายทะเบียนที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่ว่าจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และละเอียดรอบคอบ ภายใต้พื้นฐานการบริการประชาชนด้วยความสะดวกรวดเร็ว ดังแนวนโยบายของกระทรวงมหาดไทย ในการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร ที่ได้เวียนแจ้งให้ทราบ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๘๙๘ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๕ ส่วนกรณีที่จะต้องส่งเรื่องให้นายทะเบียนกลางเป็นผู้พิจารณาตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรข้อ ๑๐๘ นั้น น่าที่จะเป็นกรณีที่ระเบียบไม่ได้วางแนวทางไว้ หรือเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นต้องให้สำนักทะเบียนกลางเป็นผู้ประสานและสั่งการในการแก้ไขทางทะเบียนเป็นต้น

๒. คนต่างด้าวมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านให้นายทะเบียนถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๑ ทั้งนี้ เพราะว่าคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่ จะมีหนังสือสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวได้นั้นจะต้องปฏิบัติตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดไว้ก่อน จึงจะได้รับอนุญาตให้มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ส่วนกรณีการเพิ่มชื่อคนต่างด้าวมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและเคยมีชื่อในทะเบียนบ้านมาก่อน ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๐ กำหนดให้จะต้องเสนอเรื่องให้นายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตพิจารณาอนุมัติแทนที่จะเป็นนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นนั้น เนื่องจากว่าบุคคลดังกล่าวมีชื่อในทะเบียนบ้านมาแล้ว แต่ปัจจุบันไม่ปรากฏซึ่งอาจสันนิษฐานได้ว่าบุคคลนั้น อาจจะถูกจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้านประการหนึ่ง หรืออาจมีการสวมตัวบุคคลเพื่อมีชื่อในทะเบียนบ้าน จึงกำหนดให้นายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขต เป็นผู้พิจารณาเพื่อความรอบคอบยิ่งขึ้น

๓. การเพิ่มชื่อเด็กอนาถาในทะเบียนบ้าน เนื่องจากผลการสอบสวนข้อเท็จจริงไม่ปรากฏแน่ชัดว่า บิดามารดาของเด็กมีสัญชาติใด นายทะเบียนจึงมักละเว้นไม่ลงสัญชาติของเด็กในสูติบัตร หรือทะเบียนบ้าน จึงเป็นการสร้างปัญหาในทางปฏิบัติภายหลัง ฉะนั้น หากผลการสอบสวนไม่ปรากฏว่า บิดามารดาของเด็กมีสัญชาติใด แต่ได้ข้อเท็จจริงว่าเด็กเกิดในประเทศไทยหรืออาศัยอยู่ในประเทศไทยในขณะนั้น การวินิจฉัยสัญชาติเด็กต้องถือว่าเป็นบุคคลสัญชาติไทยตามหลักดินแดน เว้นแต่ปรากฏหลักฐานว่าเป็นบุตรของบุคคลต่างด้าว ที่เข้าเงื่อนไขไม่ได้สัญชาติไทย จึงดำเนินการจำหน่ายรายการเข้าในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ และแก้ไขสูติบัตร

๔. การเพิ่มชื่อบุคคลที่ตกสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ เข้าทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) นั้น หมายความว่าบุคคลที่จะเพิ่มชื่อจะต้องเกิดก่อนวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๙๙ และเคยมีชื่อในทะเบียนบ้านฉบับก่อน พ.ศ. ๒๔๙๙ มาก่อน เช่น ทะเบียนสำมะโนครัว พ.ศ. ๒๔๖๐ เป็นต้น ต่อมาเมื่อมีการสำรวจตรวจสอบในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ชื่อได้ตกหล่นไป ทำให้ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๙ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ฉะนั้น การสอบสวนเพื่อดำเนินการเพิ่มชื่อตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๓ จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าว อนึ่ง การมีชื่อในทะเบียนบ้านฉบับก่อน ปี พ.ศ. ๒๔๙๙ นั้น ไม่จำเป็นต้องมีเอกสาร เช่น ทะเบียนสำมะโนครัว พ.ศ. ๒๔๖๐ หรือ ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ มาแสดงเสมอไป หากได้มีการบันทึกปากคำไว้เป็นหลักฐาน ประกอบกับการคาดคะเนอายุและหลักฐานเอกสารอย่างอื่น ซึ่งจะพอสันนิษฐานได้ว่า เป็นบุคคลที่เกิดในประเทศไทย และตกสำรวจตรวจสอบในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ทั้งนี้ ขอให้ข้อสังเกตว่า บุคคลที่เกิดก่อน พ.ศ. ๒๔๙๙ ปัจจุบันจะมีอายุไม่น้อยกว่า ๓๕ ปี ซึ่งบุคคลสัญชาติไทยที่มีอายุในวัย ๓๕ ปี จะต้องมีทั้งสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ มากมาย ประกอบกับการมีชื่อในทะเบียนบ้าน ทางราชการได้อำนวยความสะดวกโดยแต่งตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งอยู่ใกล้ชิดในหมู่บ้านนั้น เป็นนายทะเบียน หรือผู้ช่วยนายทะเบียนตลอดมา นอกจากนี้ การคมนาคม การสื่อสาร ก็สามารถติดต่อสารสัมพันธ์ได้ดีกว่าในอดีต ดังนั้นบุคคลที่อยู่ในสังคมโดยปกติสามัญ และเคยมีชื่อในทะเบียนบ้านมาก่อน ต่อมาได้ตกหล่นไป จะปล่อยละเลยไม่ท้วงติง เพื่อเพิ่มชื่อเข้าทะเบียนบ้านจนเวลาได้ล่วงเลยถึง ๓๕ ปี แทบจะไม่ปรากฏในระบบการทะเบียนราษฎร ปัจจุบันเว้นแต่จะเป็นบุคคลที่มีอายุมากแล้ว หรือเจ็บป่วยทุพลภาพเป็นเวลานาน จึงไม่สนใจที่จะเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน หรือเป็นบุคคลที่ถูกจำคุกเป็นเวลานาน เพิ่งได้รับการปลดปล่อยพวกชนกลุ่มน้อย ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยราชการที่รับผิดชอบ ฉะนั้น นายทะเบียนจะต้องสอบสวนด้วยความละเอียดรอบคอบ เพื่อป้องกันการลักลอบเข้าเมืองของบุคคลต่างด้าว หรือบุคคลที่กระทำความผิดหลบหนีมา

๕. การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านโดยการแจ้งเกิดเกินกำหนด เนื่องด้วยปัจจุบันมีการอาศัยช่องว่างของกฎหมายดำเนินการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านโดยอาศัยวิธีการแจ้งเกิดเกินกำหนดเป็นจำนวนมาก เพราะเมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว นายทะเบียนจะเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน และออกสูติบัตรให้ซึ่งบางครั้งบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อม่อายุมากแล้ว จึงเป็นการฝืนต่อความเป็นจริงประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งยังเป็นการสนับสนุนบุคคลที่จงใจละเมิดกฎหมาย ทั้งนี้ เพราะว่าบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อตามระเบียบข้ออื่น เช่น การเพิ่มชื่อโดยอาศัยหลักฐานทะเบียนบ้าน (แบบเดิม) บัตรประจำตัวประชาชน ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ (แบบเดิม) นายทะเบียนจะเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน แต่ไม่ออกสูติบัตรให้ใหม่ ถึงแม้ข้อเท็จจริงสูติบัตรของบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อสูญหายแล้ว รวมทั้งทะเบียนสูติบัตรที่เก็บไว้ที่สำนักทะเบียนก็สูญหายเช่นกัน ทั้ง ๆ ที่บุคคลที่ขอเพิ่มชื่อโดยอาศัยหลักฐานเอกสารมาแสดงนี้

จะเป็นบุคคลที่ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายมาแต่ต้นต่อมาเกิดข้อผิดพลาดชื่อได้ตกหล่นไปจากทะเบียนบ้าน จึงนำเอกสารการทะเบียนราษฎรมาแสดงต่อนายทะเบียนเพื่อขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน แต่บุคคลที่แจ้งเกิดเกินกำหนด ไม่ได้ดำเนินการตามกฎหมายที่กำหนดไว้ จึงไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ดังนั้น เพื่อมิให้มีการอาศัยช่องว่างดังกล่าว จึงให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๕.๑ กรณีผู้ขอเพิ่มชื่อมีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปีบริบูรณ์ และผลการสอบสวนข้อเท็จจริงปรากฏแจ้งชัดว่า ยังไม่มีการแจ้งเกิดมาก่อนจริง ก็ให้ดำเนินการเพิ่มชื่อโดยรับแจ้งเกิดเกินกำหนดตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๗

๕.๒ กรณีผู้ขอเพิ่มชื่อมีอายุเกินกว่า ๑๕ ปีบริบูรณ์ และการสอบสวนผู้ขอเพิ่มชื่อสามารถแสดงพยานบุคคลหรือเอกสารที่น่าเชื่อได้ว่า ผู้ขอเพิ่มชื่อยังไม่ได้แจ้งเกิดจริง ก็ให้ดำเนินการเพิ่มชื่อ โดยรับแจ้งเกิดเกินกำหนดตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๗ แต่ถ้าผู้ขอเพิ่มชื่อไม่สามารถหาพยานบุคคลหรือเอกสารมายืนยันข้อเท็จจริง แต่ผลการสอบสวนน่าเชื่อได้ว่าเป็นบุคคลที่เกิดในประเทศไทย และไม่ใช่บุคคลที่กระทำความผิดหลบหนีมาให้นายทะเบียนดำเนินการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร ข้อ ๙๗ โดยไม่ต้องออกสูติบัตรให้ และเมื่อนายทะเบียนได้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านแล้วให้แจ้งผู้ขอเพิ่มชื่อดำเนินการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนหรือขึ้นทะเบียนทหารแล้วแต่กรณี พร้อมทั้งแจ้งประสานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น นายทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน หรือ สัสดี ทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ถ้าหากผลการสอบสวนตามข้อ ๕.๑, ๕.๒ นายทะเบียนมีข้อน่าสงสัยว่าจะเป็นบุคคลต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองมา หรือเป็นบุคคลที่กระทำความผิดหลบหนีมา นายทะเบียนจะมีหนังสือตรวจสอบไปยังกองตรวจคนเข้าเมือง ผู้ปกครองท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่ออ้างว่ามีภูมิลำเนาอยู่ หรือสถานีตำรวจท้องที่ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก่อนที่จะดำเนินการเพิ่มชื่อก็ได้ แต่ทั้งนี้ ใคร่ขอให้นายทะเบียนได้ใช้วิจารณญาณด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มิใช่เป็นการประวิงเวลาโดยไม่จำเป็น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนในเขตรับผิดชอบได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗ ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

การแก้ไขรายการ

ที่ มท ๐๓๐๒/๒๐๕๑๘

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๘ ธันวาคม ๒๕๓๕

เรื่อง หารือการแก้ไขคำนำหน้านามสตรี

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๖๙๓๕ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๓๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๓๓๔ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

ตามที่แจ้งว่า สำนักงานเขตปทุมวันหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้าสตรี กรณีหญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสโดยถูกต้องตามกฎหมายและได้เปลี่ยนคำนำหน้านามจาก "นางสาว" เป็น "นาง" ต่อมาศาลได้สั่งให้เพิกถอนการสมรส หญิงนั้นจะขอแก้ไขคำนำหน้านามจาก "นาง" เป็น "นางสาว" ได้หรือไม่นั้น

กระทรวงมหาดไทย ได้หารือขอทราบแนวทางปฏิบัติต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) แล้วเห็นว่า ในกรณีที่ศาลพิพากษาเสร็จเด็ดขาดให้เพิกถอนการสมรสแล้ว การสมรสได้สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีผลตั้งแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด ตามมาตรา ๑๕๑๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก่อนที่ศาลจะพิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาด การสมรสดังกล่าวมีผลสมบูรณ์มาแต่แรกจนถึงวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด และถือได้ว่าหญิงนั้นเป็นหญิงที่มีสามีแล้ว ไม่อาจใช้คำว่า "นางสาว" เป็นคำนำนามเดิมได้ แต่ต้องใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำนามเดิม ทั้งนี้ตามข้อ ๑ (ข) แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี (พ.ศ. ๒๔๖๐)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ทุกเขตถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
กองการทะเบียน
โทร. ๒๘๑๒๖๘๖, ๒๘๒๐๗๗๖
โทรสาร. ๒๘๑๒๖๙๓

ที่ นร ๐๖๐๑/๑๓๓๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

เรื่อง หารือการแก้ไขคำนำหน้านามสตรี

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง (๑) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/๑๒๙๒๓ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๓๕

(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/ป ๗๐๕๗ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง การใช้คำนำหน้านามสตรี "นาง" หรือ "นางสาว" ภายหลังศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส

ตามหนังสือที่อ้างถึง (๑) กระทรวงมหาดไทยขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแนวทางปฏิบัติของกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามสตรี กรณีหญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสโดยถูกต้องตามกฎหมายและได้เปลี่ยนคำนำหน้านามจาก "นางสาว" เป็น "นาง" ต่อมาศาลได้สั่งให้เพิกถอนการสมรส หญิงนั้นจะขอแก้ไขคำนำหน้านามจาก "นาง" เป็น "นางสาว" ได้หรือไม่

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่า ในกรณีที่ศาลพิพากษาเสร็จเด็ดขาดให้เพิกถอนการสมรสแล้ว การสมรสได้สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีผลตั้งแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุดตามมาตรา ๑๕๑๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก่อนที่ศาลจะพิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาด การสมรสดังกล่าวมีผลสมบูรณ์มาแต่แรกจนถึงวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด และถือได้ว่าหญิงนั้นเป็นหญิงที่มีสามีแล้ว ไม่อาจใช้คำว่า "นางสาว" เป็นคำนำนามเดิมได้ แต่ต้องใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำนามเดิม ทั้งนี้ ตามข้อ ๑ (ข) แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี (พ.ศ. ๒๔๖๐)

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาพร้อมหนังสือนี้และในการพิจารณาเรื่องนี้มีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) และผู้แทนกรุงเทพมหานครเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม
โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙
โทรสาร. ๒๒๔๑๔๐๑
๒๒๖๓๖๑๑-๒

บันทึก
เรื่อง การใช้คำนำหน้านามสตรี "นาง" หรือ "นางสาว" ภายหลังศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๐๒/๑๒๙๒๓ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๓๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า กรุงเทพมหานครได้หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนคำนำหน้านามสตรี กรณีนางสาวพรรณี อำนาจหาญกิจ ได้จดทะเบียนสมรสกับนายพุทธ์ พรนวม พร้อมทั้งได้เปลี่ยนคำนำหน้านามจาก "นางสาว" เป็น "นาง" ต่อมาศาลแพ่งได้สั่งให้เพิกถอนการสมรสและให้แก้ไขคำนำหน้านามจาก "นาง" เป็น "นางสาว" ตามเดิม ซึ่งเป็นคำสั่งที่ขัดกับหนังสือกองการทะเบียน กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๔๗๑๖ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๔ ที่กำหนดแนวทางปฏิบัติว่า หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสโดยถูกต้องตามกฎหมายต่อมาศาลมีคำสั่งพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส ถือได้ว่ามีสถานภาพเป็นหญิงมีสามีแล้วไม่สามารถกลับคืนสู่สถานภาพเดิมก่อนการสมรสได้ จึงแก้ไขคำนำหน้านามจาก "นาง" เป็น "นางสาว" ไม่ได้ ตามพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ จึงหารือว่าในกรณีเช่นนี้จะให้ถือปฏิบัติอย่างไร

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า กรณีดังกล่าวศาลมีคำสั่งให้เปลี่ยนคำนำหน้านามจาก "นาง" เป็น "นางสาว" จึงควรดำเนินการตามที่ศาลมีคำสั่งเป็นการเฉพาะเรื่อง ส่วนการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามสตรีกรณีที่มีการเพิกถอนการสมรส ก็ให้ถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกองการทะเบียนกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๔๗๑๖ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๔ และขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าความเห็นของกระทรวงมหาดไทยถูกต้องหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้ เพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาตามข้อหารือดังกล่าวประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) และผู้แทนกรุงเทพมหานครแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า นางพรรณี อำนาจหาญกิจ (พรนวม) ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายพุทธ์ พรนวม เป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง โดยร้องขอให้ศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรสโดยกล่าวอ้างว่าการสมรสมิได้กระทำไปด้วยความสมัครใจ การที่โจทก์ยอมจดทะเบียนสมรสกับจำเลยเนื่องจากจำเลยได้บังคับขืนใจโจทก์และทำการข่มขู่โจทก์ถึงขนาดให้โจทก์กลัวว่าจำเลยจะเปิดเผยความลับอันเกิดจากการที่โจทก์ต้องเสียตัวให้กับจำเลยทำให้โจทก์ บิดา มารดา และวงศ์ตระกูลต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง จึงเห็นว่าการสมรสดังกล่าวตกเป็นโมฆียะ ขอให้ศาลพิพากษาให้

เพิกถอนการสมรสนั้นเสีย จำเลยได้ให้การรับว่าฟ้องโจทก์เป็นจริงทุกประการ และต่อมาโจทก์และจำเลยได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความต่อหน้าศาล โดยจำเลยยินยอมที่จะไปทำการจดทะเบียนเพิกถอนการสมรส และหากจำเลยไม่ยินยอมไปจดทะเบียนเพิกถอนการสมรสจำเลยยินยอมให้โจทก์เอาสัญญาประนีประนอมยอมความนี้เป็นการแสดงเจตนาที่จะทำการจดทะเบียนเพิกถอนการสมรส และศาลแพ่งได้พิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น

อนึ่ง ปรากฏข้อเท็จจริงด้วยว่า หลังจากศาลแพ่งได้มีคำพิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความแล้ว นางสาวหรือนางพรรณี อำนาจหาญกิจ ได้ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งขอให้ศาลมีหนังสือถึงสำนักงานเขตปทุมวันให้ดำเนินการเปลี่ยนคำนำหน้านามของโจทก์จากนางเป็นนางสาวในทะเบียนบ้าน ซึ่งศาลแพ่งได้อนุญาตแล้วจึงได้มีหนังสือ ที่ ยธ. ๐๒๐๘/๒๐๓๖๕ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๓๕ แจ้งให้ผู้อำนวยการเขตปทุมวันทราบและดำเนินการตามคำร้องของโจทก์ หนังสือดังกล่าวของศาลแพ่งจึงหาได้เป็นส่วนหนึ่งของคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ชี้ขาดคดีไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวประกอบกับพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี (พ.ศ. ๒๔๖๐) และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. ข้อ ๑ (ก)[๑] แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี (พ.ศ. ๒๔๖๐) บัญญัติว่า ถ้าเป็นผู้ที่ยังไม่มีสามี ให้ใช้คำว่า "นางสาว" เป็นคำนำนามเดิมและนามสกุลของตน และข้อ ๑ (ข) แห่งพระราชกฤษฎีกาเดียวกันได้บัญญัติว่า ถ้าเป็นผู้ที่มีสามีแล้วแต่สามีเป็นผู้ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำนาม

๒. มาตรา ๑๕๐๑[๒] ในหมวด ๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยการสิ้นสุดแห่งการสมรส บัญญัติถึงเหตุที่การสมรสสิ้นสุดไว้ ๓ กรณี คือความตาย การหย่า หรือศาลพิพากษาให้เพิกถอน โดยมาตรา ๑๕๐๒[๓] บัญญัติว่า การสมรสที่เป็นโมฆียะสิ้นสุดลงเมื่อศาลพิพากษาให้เพิกถอน และมาตรา ๑๕๑๑[๔] บัญญัติว่าการสมรสที่ได้มีคำพิพากษาให้เพิกถอนนั้นให้ถือว่าสิ้นสุดลงในวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด

---

[๑] ข้อ ๑ สตรีทั่วไปทุกชั้นบรรดาศักดิ์ เว้นแต่ (๑) ผู้ที่เนื่องอยู่ในราชตระกูล (๒) ผู้ที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์และราชทินนาม และ (๓) ผู้ที่จะได้ยกขึ้นกล่าวโดยเฉพาะในข้อต่อไป

(ก) ถ้าเป็นผู้ที่ยังไม่มีสามี ให้ใช้คำว่า "นางสาว" เป็นคำนำนามเดิมและนามสกุลของตน

ตัวอย่าง เช่น "นางสาวอบ เอกะวัต" เป็นต้น

(ข) ถ้าเป็นผู้ที่มีสามีแล้ว แต่สามีเป็นผู้ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำนามแล้วเอานามสกุลของสามีเข้าประกอบ

ตัวอย่าง เช่น "นางม้วน เอกะวัต" เป็นต้น
ถ้าสำหรับใช้เรียกหรือเขียนโดยปรกติ (ไม่ใช่ในราชการ) จะใช้แต่คำว่า "นาง" นำนามสกุลเท่านั้นก็ได้
ฯลฯ ฯลฯ

"มาตรา ๑๕๐๑ การสมรสย่อมสิ้นสุดลงด้วยความตาย การหย่า หรือศาลพิพากษาให้เพิกถอน

"มาตรา ๑๕๐๒ การสมรสที่เป็นโมฆียะสิ้นสุดลงเมื่อศาลพิพากษาให้เพิกถอน

"มาตรา ๑๕๑๑ การสมรสที่ได้มีคำพิพากษาให้เพิกถอนนั้น ให้ถือว่าสิ้นสุดลงในวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด แต่จะอ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้เว้นแต่จะได้จดทะเบียนการเพิกถอนการสมรสนั้นแล้ว

๓. สำหรับกรณีตามปัญหาที่หารือนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) เห็นว่า เมื่อนางพรรณี อำนาจหาญกิจ ได้ยื่นฟ้องต่อศาลขอให้เพิกถอนการสมรสโดยอ้างว่า การสมรสเป็นโมฆียะเพราะถูกข่มขู่ และศาลแพ่งได้พิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น จึงเป็นกรณีที่ศาลพิพากษาให้ทำการเพิกถอนสมรส และเป็นเหตุให้การสมรสสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีผลตั้งแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุดตามมาตรา ๑๕๑๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น การสมรสระหว่างนางพรรณี อำนาจหาญกิจ และนายพุทธ์ พรนวม ก่อนที่ศาลจะพิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความจึงมีผลสมบูรณ์มาแต่แรกจนถึงวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด และถือได้ว่านางพรรณี อำนาจหาญกิจ เป็นหญิงที่มีสามีแล้ว ไม่อาจใช้คำว่า "นางสาว" เป็นคำนำนามเดิมได้ แต่ต้องใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำนามเดิม ทั้งนี้ ตามข้อ ๑ (ข) แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี (พ.ศ. ๒๔๖๐)

(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)
รองเลขาธิการฯ
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
พฤศจิกายน ๒๕๓๕

ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๗๒๑

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

เรื่อง การตั้งชื่อบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๑๐๐๖๔ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๘
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๒๑๐ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๑๓

ตามที่ได้วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการตั้งชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล ของผู้มีสัญชาติไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยให้แนะนำและอำนวยความสะดวกหรือดำเนินการให้บุคคลดังกล่าวได้มีชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล ให้เป็นไปตามความนิยมและถูกต้องตามกฎหมายนั้น

เนื่องจากปรากฏว่านายทะเบียนบางแห่งมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน ซึ่งอาจเกิดผลกระทบต่อความรู้สึกทางด้านจิตใจของผู้มีสัญชาติไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม จึงขอซักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการพิจารณาอนุญาตตั้งชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล ดังนี้

๑. การตั้งชื่อตัว หรือชื่อรอง ให้ถือปฏิบัติตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๗

๒. การตั้งชื่อสกุล ให้ถือปฏิบัติตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

๓. กรณีผู้มีสัญชาติไทยที่นับถือศาสนาอิสลามมีความประสงค์ขอตั้งหรือเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล ให้เป็นไปตามความนิยมของหลักศาสนา ก็ให้นายทะเบียนท้องที่ใช้ดุลยพินิจพิจารณาดำเนินการได้ตามความเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
กองการทะเบียน
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๖๘๖, ๒๘๒๐๗๗๖
โทรสาร. (๐๒) ๒๘๑๒๖๗๓

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๕๒

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

เรื่อง การแก้ไขรายการของบ้านในทะเบียนบ้าน

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และกรุงเทพมหานคร

ด้วยปรากฏว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครอง หรือ จัดตั้งสำนักทะเบียนขึ้นใหม่ นายทะเบียนที่เกี่ยวข้องไม่ได้ดำเนินการแก้ไขรายการของบ้านในทะเบียนบ้าน เช่น หมู่ที่ ตำบล ให้ถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริง และรายงานให้สำนักทะเบียนกลางเพื่อดำเนินการแก้ไขในฐานข้อมูลทะเบียนประชาชนให้ตรงกัน ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๓๗ ซึ่งหากสำนักทะเบียนกลางนำข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ในการจัดพิมพ์บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว จะทำให้บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งผิดพลาด เกิดการเสียหายแก่ทางราชการได้

ฉะนั้น สำนักทะเบียนกลางจึงขอซักซ้อมการปฏิบัติในเรื่องนี้ คือ

๑. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครอง หรือ จัดตั้งสำนักทะเบียนขึ้นใหม่ให้นายทะเบียนที่ได้รับการกำหนดเขตพื้นที่ของสำนักทะเบียนขึ้นใหม่ทั้งหมดหรือบางส่วน เป็นผู้ดำเนินการแก้ไขรายการของบ้านในทะเบียนบ้านที่รับผิดชอบให้ถูกต้องตรงกับเขตพื้นที่ที่กำหนดขึ้น เช่น หมู่ที่ ตำบล หรือสำนักทะเบียนแล้วแต่กรณี ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๓๗

๒. รวบรวมทะเบียนบ้านที่ได้รับการแก้ไขแล้วทั้งหมด นำมากรอกรายละเอียดการแก้ไขตามที่กำหนดไว้ในแบบพิมพ์ ท.ร. ๙๙/๑ และรายงานให้สำนักทะเบียนกลางทราบภายในกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และกำชับให้นายทะเบียนในเขตรับผิดชอบได้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

อนึ่ง สำนักทะเบียนใดที่มีพื้นที่รับผิดชอบเป็นไปตามนัยข้างต้น แต่ยังไม่ได้ดำเนินการแก้ไข หรือแก้ไขแล้วแต่ยังไม่ได้รายงาน ก็ให้รีบดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้ซักซ้อมนี้ หากมีการตรวจพบว่ามีการละเว้นไม่ปฏิบัติ จะพิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗ ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๕๐

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ เขตดุสิต
กท ๑๐๓๐๐

๒๑ ตุลาคม ๒๕๓๕

เรื่อง การแก้ไขเพศในเอกสารการทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด (ยกเว้นจังหวัดพิษณุโลก) และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๒๒/๙๑๘๕ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๓๕

๒. สำเนาหนังสือสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) สำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส. ๐๐๑๖.๒/๖๔๕ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๕

ด้วยสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) สำนักงานอัยการสูงสุด แจ้งว่า นายอาราม ศรีสกุล ร้องขอเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้านของตนเองจากเพศชายเป็นเพศหญิง ตามหลักฐานการตรวจรักษาของแพทย์โรงพยาบาลราชวิถี ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๑ ซึ่งสำนักทะเบียนกลางได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า การขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านกรณีดังกล่าว สามารถดำเนินการได้ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ ดังรายละเอียดปรากฏตามสำเนาเอกสารที่ส่งมาด้วยพร้อมนี้แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้โปรดแจ้งสำนักทะเบียนทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ที่ มท ๐๓๒๒/๙๑๘๕

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ เขตดุสิต
กท ๑๐๓๐๐

๒๑ ตุลาคม ๒๕๓๕

เรื่อง การแก้ไขเพศในเอกสารการทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัดพิษณุโลก

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) สำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๑๖.๒/๖๔๕ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๕

ด้วยสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) สำนักงานอัยการสูงสุด แจ้งว่า นายอาราม ศรีสกุล ร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้านของตนเองจากเพศชายเป็นเพศหญิง ตามหลักฐานการตรวจรักษาของแพทย์โรงพยาบาลราชวิถี ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๑ แต่นายทะเบียนอำเภอเมืองพิษณุโลกไม่ดำเนินการให้ รายละเอียดตามหนังสือที่ส่งมาพร้อมนี้

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วขอเรียนว่า จากหลักฐานใบรับรองแพทย์ระบุผู้ร้องเป็นเพศหญิง แต่เนื่องจากความผิดปกติทางร่างกายตั้งแต่กำเนิด จึงได้แจ้งในหลักฐานสูติบัตรว่าเป็น "เพศชาย" ซึ่งขณะนี้แพทย์ได้ผ่าตัดอวัยวะเพศที่ผิดปกติออกไปเรียบร้อยแล้ว จึงมิใช่เป็นการผ่าตัดเปลี่ยนแปลงเพศแต่อย่างใด ฉะนั้น นายทะเบียนสามารถแก้ไขหลักฐานในสูติบัตรและทะเบียนบ้านให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงได้ โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและสั่งให้นายทะเบียนอำเภอเมืองพิษณุโลกถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ที่ อส ๐๐๑๖.๒/๔๕

สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือ
ทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.)
สำนักงานอัยการสูงสุด ถนนหน้าหับเผย
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๖ สิงหาคม ๒๕๓๕

เรื่อง การขอแก้ไขเพศในทะเบียนราษฎรของคุณอาราม ศรีสกุล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนราษฎรกลาง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาสูติบัตรของเด็กชายอาราม ศรีสกุล เลขที่ ๖๘/๒๕๗
๒. สำเนาทะเบียนบ้านของนายอาราม ศรีสกุล
๓. สำเนาหนังสือส่งเด็กชายอาราม ศรีสกุล ไปรับการตรวจรักษาต่อจากโรงพยาบาลประสาท ถึงโรงพยาบาลราชวิถี ฉบับลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๒๕ และหนังสือแจ้งผลการตรวจรักษาจากโรงพยาบาลราชวิถี ฉบับลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๒๕
๔. สำเนาใบรับรองของแพทย์โรงพยาบาลราชวิถี ฉบับลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๒๘ และฉบับลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๑ รวม ๒ ฉบับ
๕. สำเนาหลักฐานแสดงผลการเรียนของเด็กหญิงอาราม ศรีสกุล เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๓๑
๖. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของนายอาราม ศรีสกุล
๗. หนังสือทางราชการออก ณ ที่ว่าการอำเภอเมืองพิษณุโลก ที่ พล ๐๑๑๖/ทร ๓๐๔๒ ฉบับลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๓๕
๘. หนังสือทางราชการออก ณ กระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๑๔๘๐๒ ฉบับลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๕
๙. หนังสือทางราชการออก ณ ศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ที่ ขก ๑๙/๑๙๗๐๕ ฉบับลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๑๕

ด้วย นาย (นางสาว) อาราม ศรีสกุล (ผู้ร้อง) อายุ ๑๘ ปี มีภูมิลำเนา บ้านเลขที่ ๒๘๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ได้ไปร้องขอความช่วยเหลือทางกฎหมายต่อสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) สำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนราษฎรจากเพศชายเป็นเพศหญิงให้แก่ผู้ร้อง ซึ่งผู้ร้องได้เคยติดต่อกับนายทะเบียนราษฎรอำเภอเมืองพิษณุโลก เพื่อขอแก้ไขเพศในทะเบียนราษฎรของผู้ร้องให้ถูกต้องตรงต่อความจริงจากเพศชายเป็นเพศหญิง ดังปรากฏตามหลักฐานการตรวจรักษาผู้ร้องของแพทย์โรงพยาบาลราชวิถี รับรองว่านาย (นางสาว) อาราม ศรีสกุล เป็นเพศหญิงตามกำเนิดโดยสมบูรณ์ และสามารถมีบุตรได้ ฉบับลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๑ ที่ส่งมาด้วยนี้ แต่ปรากฏว่านายทะเบียนราษฎรอำเภอเมืองพิษณุโลกไม่รับดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนเพศในทะเบียนราษฎรให้ถูกต้องตามความจริงให้แก่ผู้ร้องตามหนังสือสิ่งที่ส่งมาด้วยข้อ ๗. ดังความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สคช.สำนักงานอัยการสูงสุด ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า**กรณีรายนี้ผู้ร้องเป็นเพศหญิงจริง ๆ ตั้งแต่กำเนิด มิใช่เป็นการผ่าตัดหรือดำเนินการใด ๆ เพื่อการแปลงเพศ** จึงอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรรายนี้เพื่อให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๔ (๒) ได้ จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการ

ทั้งนี้ ได้ให้นาย (นางสาว) อาราม ศรีสกุล ผู้ร้อง ได้ถือหนังสือฉบับนี้มาพบด้วยตนเองแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายเมธา ผกาชล)
หัวหน้าพนักงานอัยการ
กองช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

กองช่วยเหลือทางกฎหมายฯ
โทร. ๒๒๗๒๙๕๕

โรงพยาบาลราชวิถี

กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
ใบรับรองของแพทย์

แผนก ห้องตรวจอายุรกรรม
วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๑

ข้าพเจ้า นพ.ชุษณะ มหรสาร ตำแหน่ง นายแพทย์ ๕ แพทย์ปริญญา, ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่ง สาขา อายุรกรรม ๘๑๕๑ ได้ทำการตรวจร่างกาย, รักษา ด.ญ.อาราม ศรีสกุล มีอาการ เพศกำกวมแต่กำเนิด ให้การพิเคราะห์โรค คือ Adrenogenithi Syndrome (11 hydroxylose deficiency) มีความเห็น ผู้ป่วยมีความผิดปกติแต่กำเนิด ทำให้อวัยวะเพศกำกวมและแจ้งเกิดไว้เป็นเด็กชาย แต่โดยแท้จริงแล้วโดยกำเนิดผู้ป่วยเป็นเด็กหญิง (chromosome 46,XX) และได้ทำการรักษาและเปลี่ยนแปลงให้ผู้ป่วยเป็นหญิงตามกำเนิดแล้วโดยสมบูรณ์ (สามารถมีบุตรได้)

ชุษณะ มหรสาร
แพทย์ผู้ตรวจและรักษา

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๒๗

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๕

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการแก้ไขรายการต่าง ๆ ในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ (ฉบับคอมพิวเตอร์) และการรายงาน

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๗ ลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๓๕

ตามที่สำนักทะเบียนกลางได้เวียนแจ้งแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขรายการต่าง ๆ ในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ (ฉบับคอมพิวเตอร์) และการรายงาน ให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ทราบ และถือปฏิบัติไปแล้ว นั้น

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า สำนักทะเบียนกลางได้ตรวจสอบการรายงานการปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวแล้ว พบว่ามีสำนักทะเบียนบางแห่งยังปฏิบัติไม่ถูกต้องโดยเฉพาะ ในข้อ ๒.๒ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกิดความสับสนหรือยังไม่เข้าใจในแนวทางปฏิบัติก็อาจเป็นได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดปัญหา จึงขอทำความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติไว้ดังนี้

กรณีตรวจสอบพบว่า มีรายการบุคคลตกหล่นจากการคัดลอกทะเบียนบ้านฉบับ ปี ๒๕๒๖ ไปทั้งรายการ ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

๑. ถ้าเป็นบุคคลประเภทที่ ๓, ๔, ๕, ๖ หรือ ๘ ให้นายทะเบียนเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านแบบใหม่ให้ถูกต้องตรงกับรายการในทะเบียนบ้าน ปี ๒๕๒๖ พร้อมหมายเหตุการเพิ่มชื่อว่า "เพิ่มชื่อตามทะเบียนบ้านฉบับที่ ๒๕๒๖" ลงลายมือชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีที่เพิ่มชื่อ แล้วคัดและรับรองสำเนาทะเบียนบ้านฉบับปี ๒๕๒๖ ที่มีรายการบุคคลที่เพิ่มชื่อหรือรับรองภาพถ่ายทะเบียนบ้านฉบับปี ๒๕๒๖ ให้สำนักทะเบียนกลางทราบ

๒. ถ้าเป็นบุคคลประเภทที่ ๑, ๒ หรือ ๗ ให้นายทะเบียนดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ ๑ การรายงานนั้นให้สำเนาสูติบัตรบุคคลที่เพิ่มชื่อประกอบเพิ่มเติมด้วย (ถ้ามี)

๓. ถ้าบุคคลที่ตกหล่นไม่มีเลขประจำตัวประชาชนให้นายทะเบียนสอบสวนข้อเท็จจริงว่าเหตุใดบุคคลดังกล่าวจึงไม่มีเลขประจำตัวประชาชน และพิจารณากำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้เป็นบุคคลประเภทที่ ๕, ๖ หรือ ๘ ตามแบบพิมพ์ ท.ร.๙๘ ก ท.ร. ๙๘ ข หรือ ท.ร. ๙๘ ค แล้วแต่กรณี

ถ้าบุคคลดังกล่าวมีชื่อในทะเบียนบ้านโดยการเพิ่มชื่อตามสูติบัตร (ท.ร.๑, ๒, ๓) ก็ให้ใช้เลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภทที่ ๑, ๒ หรือ ๗ แล้วแต่กรณีตามสูติบัตรนั้น แล้วให้สำเนาสูติบัตรหรือสำเนาทะเบียนบ้านที่ปรากฏรายการบุคคลดังกล่าวรายงานให้สำนักทะเบียนกลางทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอได้สั่งการให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๗

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๕ เมษายน ๒๕๓๕

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการแก้ไขรายการต่าง ๆ ในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ (ฉบับคอมพิวเตอร์) และการรายงาน

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

ตามแผนการดำเนินงานตามโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชนระยะที่ ๒ สำนักทะเบียนกลางได้จัดพิมพ์ทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับใหม่ (ฉบับคอมพิวเตอร์) จากฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรมอบให้สำนักทะเบียนและประชาชนใช้เป็นหลักฐานฉบับเดิมปี ๒๕๒๖ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่ารายการต่าง ๆ ในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับใหม่บางฉบับมีรายการไม่ถูกต้องตรงกับฉบับเดิมปี ๒๕๒๖ หรือตกหล่นไปบางรายการหรือทั้งฉบับหรือมีรายการเพิ่มขึ้นมาทั้ง ๆ ที่ฉบับเดิมปี ๒๕๒๖ ได้หมายเหตุว่า "ตาย" หรือ "ย้าย" หรือ "จำหน่าย" ไปแล้ว จึงเป็นปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนเป็นอย่างมากเป็นที่ทราบกันอยู่แล้วนั้น

สำนักทะเบียนกลางได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้ว จึงขอกำหนดแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขรายการต่าง ๆ ในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ (ฉบับคอมพิวเตอร์) และการรายงานไว้ ดังต่อไปนี้

๑. หนังสือสั่งการใด ๆ ที่ได้สั่งการไว้เดิมซึ่งขัดหรือแย้งกับการปฏิบัติตามวิธีการที่จะสั่งการใหม่นี้ให้ยกเลิกและให้ใช้วิธีการปฏิบัติต่อไปนี้แทน

๒. เมื่อสำนักทะเบียนได้รับทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับใหม่จากสำนักทะเบียนกลางแล้ว ให้ทยอยตรวจสอบความถูกต้องของรายการบ้าน และรายการบุคคลกับทะเบียนบ้านฉบับเดิมปี ๒๕๒๖ ทุกฉบับ

๒.๑ ในกรณีพบข้อผิดพลาดหรือไม่ถูกต้องในบางรายการ ให้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตรงกับทะเบียนบ้านฉบับเดิมปี ๒๕๒๖ **สำหรับรายการเลขรหัสประจำบ้านและเลขประจำตัวประชาชนให้สำนักทะเบียนยึดถือเลขดังกล่าวตามทะเบียนบ้านฉบับใหม่โดยเคร่งครัด** ทั้งนี้การแก้ไขรายการดังกล่าว ให้นายทะเบียนดำเนินการแทนเจ้าบ้านพร้อมกับให้หมายเหตุในทะเบียนบ้านด้านหลังว่า "บุคคลลำดับที่...แก้ไขรายการตามทะเบียนบ้านฉบับเดิมปี ๒๕๒๖" แล้วลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่แก้ไข การรายงานการแก้ไขให้ใช้แบบพิมพ์ตามแบบ ท.ร. ๙๗ ก.

๒.๒ ในกรณีตรวจสอบพบว่า มีรายการบ้านและรายการบุคคลตกหล่นการคัดลอกจากทะเบียนบ้านฉบับปี ๒๕๒๖ ทั้งรายการ ให้นายทะเบียนดำเนินการเพิ่มชื่อบุคคลที่ตกหล่นเข้าในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ โดยให้ลงรายการบ้าน เลขรหัสประจำบ้าน รายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชนให้ถูกต้องตรงกับรายการในทะเบียนบ้านฉบับเดิมปี ๒๕๒๖ ถ้าบุคคลที่ตกหล่นไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ให้นายทะเบียนสอบข้อเท็จจริงเป็นเพราะเหตุใดแล้วพิจารณากำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้ไป **แล้วแต่กรณีว่าบุคคลที่ตกหล่นเป็นบุคคลประเภทใด** ทั้งนี้ให้**ยึดถือหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่บุคคลนั้นเคยมีอยู่** ในการกำหนดเลขประจำตัวดังกล่าวให้ใช้แบบพิมพ์ตามที่กำหนดในระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๓๔ (๑), (๔), (๕), (๒๒), (๒๓), (๒๔) พร้อมกับให้หมายเหตุในทะเบียนบ้านด้านหลังว่า "บุคคลลำดับที่...เพิ่มชื่อตามทะเบียนบ้านฉบับเดิมปี ๒๕๒๖" แล้วลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่เพิ่มชื่อ กับให้สำเนาและรับรองรายการทะเบียนบ้านฉบับเดิมปี ๒๕๒๖ ที่มีรายการของบุคคลที่เพิ่มชื่อให้สำนักทะเบียนกลางทราบต่อไปเป็นการเฉพาะเรื่อง

๓. ในการให้เลขรหัสประจำบ้านหรือเลขประจำตัวประชาชนตามที่กล่าวในข้อ ๒ หากสำนักทะเบียนกลางได้ดำเนินการแล้ว**จำเป็นต้องกำหนดเลขดังกล่าวให้ใหม่ก็จะแจ้งให้สำนักทะเบียนทราบ** เพื่อดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตรงกันต่อไป โดยสำนักทะเบียนไม่ต้องรายงานการแก้ไขตามแบบพิมพ์ ท.ร.๙๗ ก.

๔. ในกรณีตรวจพบว่ามีรายการบุคคลบางคนถูกหมายเหตุว่า "ตาย" หรือ "ย้าย" หรือ "จำหน่าย" ในทะเบียนบ้านฉบับเดิมปี ๒๕๒๖ ไว้ แต่ในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ยังคงปรากฏรายการของบุคคลดังกล่าวอยู่ ให้นายทะเบียนหมายเหตุว่า "ตาย" หรือ "ย้าย" หรือ "จำหน่าย" ไว้หน้ารายการแล้วแต่กรณีในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ให้ถูกต้องตรงกัน แล้วลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ การรายงานการแก้ไขดังกล่าวให้ใช้แบบพิมพ์ตามแบบ ท.ร.๙๗ ก. ทั้งนี้การแก้ไขรายการดังกล่าวให้นายทะเบียนดำเนินการแทนเจ้าบ้าน

๕. เมื่อดำเนินการตามข้อ ๑, ๒, ๓ หรือข้อ ๔ แล้ว ให้สำนักทะเบียนทยอยแจ้งให้เจ้าบ้านมารับสำเนาทะเบียนบ้านฉบับใหม่โดยให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ฉบับปี ๒๕๒๖ หรือฉบับปี ๒๕๑๕) มามอบคืนแก่สำนักทะเบียนด้วย หรือมอบให้ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบลเป็นผู้ดำเนินการตามวิธีดังกล่าวข้างต้น หรือเมื่อเจ้าบ้านมาขอรับบริการงานทะเบียน และเมื่อเจ้าบ้านมาแสดงตนเพื่อขอรับสำเนาทะเบียนบ้านฉบับใหม่ **ให้นายทะเบียนแจ้งเจ้าบ้านให้ตรวจสอบความถูกต้องของรายการบ้านและรายการบุคคลในสำเนาทะเบียนบ้านฉบับใหม่กับสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเดิม (ฉบับปี ๒๕๒๖ หรือฉบับปี ๒๕๑๕) เสียก่อน** หากพบว่ามีรายการผิดพลาดหรือไม่ถูกต้องตรงกัน ให้นายทะเบียนตรวจสอบและสอบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงแล้วพิจารณาดำเนินการแก้ไขต่อไป โดยอาศัยแนวทางการปฏิบัติตามข้อ ๒-๔ แล้วแต่กรณีและเมื่อแก้ไขให้ถูกต้องตรงกันแล้ว ให้เจ้าบ้านลงลายมือชื่อและวันเดือนปีรับมอบสำเนาทะเบียนบ้านฉบับใหม่จากนายทะเบียนต่อไป หากต่อมาภายหลังพบว่ายังมีรายการที่ผิดพลาดอยู่บางรายการ การแก้ไขความผิดพลาดดังกล่าว ให้ดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่าด้วยการนั้น ๆ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอได้สั่งการให้สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนท้องถิ่นและสำนักทะเบียนสาขาที่อยู่ในความรับผิดชอบถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียน รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๘๖, ๒๘๑๒๔๖๗ ต่อ ๓๒๔

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๖

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๕ เมษายน ๒๕๓๕

เรื่อง การส่งรายงานการแก้ไขรายการในเอกสารทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๑๒๕๒ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๐

ตามที่กำหนดให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ รายงานการแก้ไขรายการสัญชาติในเอกสารทะเบียนราษฎร ตามแบบ ท.ร. ๙๗ ก. พร้อมทั้งให้สำเนาเรื่องทั้งหมดส่งสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรด้วย นั้น

สำนักทะเบียนกลางได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า เพื่อให้การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรในเรื่องดังกล่าว มีความสะดวกและคล่องตัวมากยิ่งขึ้นประกอบกับตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ให้อำนาจการพิจารณาอนุมัติการแก้ไขรายการสัญชาติในทะเบียนบ้านให้นายอำเภอสามารถพิจารณาอนุมัติให้แก้ไขรายการสัญชาติในกรณีอื่น ๆ ได้ด้วย ดังนั้น เพื่อลดภาระแก่สำนักทะเบียน หรือ เพื่อมิให้ราษฎรผู้ยื่นคำร้องต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดทำสำเนาเรื่อง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนได้ จึงให้ทุกสำนักทะเบียนถือปฏิบัติในการรายงานการแก้ไขรายการในเอกสารทะเบียนราษฎร โดยให้จัดส่งเฉพาะรายงานตามแบบพิมพ์ที่กำหนดไว้ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ เท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้ทุกสำนักทะเบียนในพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียน รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

(สำเนา)

ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๖๔๒

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๗ เมษายน ๒๕๓๓

เรื่อง การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านฉบับใหม่

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๑๔๖๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๐

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งจังหวัดและกรุงเทพมหานครสั่งการให้สำนักทะเบียนถือเป็นแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ ตามโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชน โดยได้ตรวจสอบพบว่ามีรายการผิดพลาดหรือไม่ตรงกับทะเบียนบ้านฉบับเดิม (ทะเบียนบ้าน พ.ศ. ๒๕๒๖ และสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน) รายละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

บัดนี้ สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครองได้กำหนดที่จะเริ่มดำเนินการแจกจ่ายทะเบียนบ้านฉบับใหม่ ให้สำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งทั่วประเทศยกเว้นกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดนนทบุรี ซึ่งได้แจกจ่ายไปแล้ว จากการตรวจสอบทะเบียนบ้านฉบับใหม่กับทะเบียนบ้านฉบับเดิมที่ผ่านมา ปรากฏว่านอกเหนือจากที่ได้สั่งการเป็นแนวทางปฏิบัติไว้แล้วตามนัยหนังสือที่อ้างอิง ได้ตรวจสอบพบเพิ่มเติมว่ารายการในทะเบียนบ้านฉบับเดิมได้มีการจำหน่าย "ตาย" หรือ "ย้าย" หรือในกรณีอื่น ๆ ไปแล้ว แต่ในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ยังคงปรากฏรายการของบุคคลดังกล่าวอยู่ ทั้งนี้ เนื่องจากสำนักทะเบียนเมื่อจำหน่ายรายการบุคคลแล้วไม่ได้จัดส่งรายงานไปยังสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรตามระเบียบที่กำหนดไว้

กระทรวงมหาดไทยจึงขอซักซ้อมและกำหนดแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ ในกรณีดังกล่าว ดังนี้

๑. เมื่อสำนักทะเบียนได้รับมอบทะเบียนบ้านฉบับใหม่แล้ว และนายทะเบียนหรือเจ้าบ้านตรวจสอบว่ารายการบุคคลในทะเบียนบ้านฉบับเดิมได้มีการจำหน่าย "ตาย" หรือ "ย้าย" หรือกรณีอื่น ๆ ไปแล้ว แต่ทะเบียนบ้านฉบับใหม่ยังคงปรากฏรายการบุคคลดังกล่าว ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี ดำเนินการดังนี้

๑.๑ เมื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้ว ให้จำหน่าย "ตาย" หรือ "ย้าย" หรือกรณีอื่น ๆ ของรายการบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ให้ถูกต้องตรงกับทะเบียนบ้านฉบับเดิม พร้อมทั้งลงลายมือชื่อกำกับไว้

๑.๒ ให้จัดทำแบบรายงานการจำหน่ายตามแบบรายงาน ท.ร. ๙๗ ก. พร้อมทั้งถ่ายภาพหรือคัดสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเดิมที่เป็นหลักฐานในการจำหน่าย รายงานให้สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร เพื่อที่จะได้ปรับปรุงฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรให้เป็นปัจจุบันต่อไป

๑.๓ ในการส่งรายงานการจำหน่ายตามข้อ ๑.๒ ให้สำนักทะเบียนจัดทำหนังสือนำส่งต่างหากนอกเหนือจากการจัดส่งตามระยะเวลาและวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบซึ่งสำนักทะเบียนได้ส่งรายงานตามปกติอยู่แล้ว โดยให้ส่งตรงไปยังสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรทุก ๗ วัน (ถ้ามี)

๒. ในการจัดทำแบบรายงาน ท.ร. ๙๗ ก. ตามข้อ ๑, ๒ ให้นายทะเบียนเป็นผู้ลงชื่อในช่องผู้ยื่นคำร้องในแบบรายงานดังกล่าวแทนประชาชน พร้อมทั้งหมายเหตุด้านบนของแบบรายงาน ท.ร. ๙๗ ก. ว่า "จำหน่ายรายการตามทะเบียนบ้านฉบับเดิม"

อนึ่ง สำนักทะเบียนที่ยังไม่ได้รับมอบทะเบียนบ้านฉบับใหม่ เมื่อได้รับมอบแล้ว ให้ถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ต่อไปนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และสั่งการให้สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนท้องถิ่นในเขตรับผิดชอบถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **สมพร กลิ่นพงษา**

(นายสมพร กลิ่นพงษา)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำเนาถูกต้อง

(นายกัมพล ตุ้งสวัสดิ์)
จนท.บห.ปค. ๖

กรมการปกครอง
สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
โทร. ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๒๒

ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๑๔๖

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๐

เรื่อง การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านฉบับใหม่

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ตามแผนการดำเนินงานตามโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชนในระยะที่ ๒ กระทรวงมหาดไทยได้จัดพิมพ์ทะเบียนบ้านฉบับใหม่ ตามโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชนจากฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรมอบให้สำนักทะเบียนและแจกจ่ายให้ประชาชนใช้เป็นหลักฐานแทนทะเบียนบ้านฉบับปัจจุบัน จากข้อเท็จจริงปรากฏว่ารายการในทะเบียนบ้านฉบับใหม่มีบางรายการไม่ถูกต้องตรงกับทะเบียนบ้านฉบับปัจจุบันของสำนักทะเบียนและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่ประชาชนใช้เป็นหลักฐานอยู่ เช่น รายการชื่อตัว ชื่อสกุล วัน เดือน ปีเกิด หรือรายการบุคคลในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ตกหล่นไปจากทะเบียนบ้านทั้งรายการ เป็นต้น ซึ่งสาเหตุที่รายการในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ผิดพลาดไปเกิดจากกรณีดังนี้

กรณีที่ ๑ ทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕ และสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านลงรายการไว้ถูกต้อง แต่ปรากฏว่าได้คัดลอกรายการลงสู่ทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๖ ผิดพลาดไปจากทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕ ทำให้รายการในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ผิดพลาดไปด้วย

กรณีที่ ๒ เมื่อสำนักทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมรายการในทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๖ และสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านแล้วไม่ได้รายงานการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการให้สำนักงานกลางทะเบียนราษฎรทราบ จึงทำให้รายการในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ไม่ถูกต้องตรงกับทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านของประชาชน

ฉะนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการแก้ไขรายการในทะเบียนฉบับใหม่ ตามโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชนให้มีความถูกต้องตามความเป็นจริงและสอดคล้องกับระบบงานโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชน กระทรวงมหาดไทยจึงขอชักซ้อมและกำหนดแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ ให้สำนักทะเบียนถือปฏิบัติดังนี้

๑. กรณีที่นายทะเบียนตรวจพบหรือกรณีที่ประชาชนนำหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาแสดงยืนยันว่ารายการในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ให้ตรวจสอบความถูกต้องกับหลักฐานทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕ ของสำนักทะเบียน

(๒) แก้ไขรายการในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ให้ถูกต้องตรงกับทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยให้ขีดฆ่าคำที่ผิดด้วยหมึกสีแดง แล้วเขียนคำที่ถูกต้องลงไปแทนพร้อมลงลายมือชื่อนายทะเบียนกำกับไว้

(๓) หมายเหตุการแก้ไขในด้านหลังของทะเบียนบ้านฉบับใหม่ว่า "แก้ไขตามทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕"

(๔) จัดทำแบบรายงาน ท.ร. ๙๗ ก. รายงานให้สำนักงานกลางทะเบียนราษฎรตามระยะเวลาและวิธีการที่กำหนด โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเป็นผู้ลงชื่อในช่องผู้ยื่นคำร้องในแบบ ท.ร. ๙๗ ก. แทนประชาชน พร้อมทั้งหมายเหตุมุมบนด้านซ้ายของ ท.ร. ๙๗ ก. ว่า "แก้ไขตามทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕" โดยประชาชนไม่ต้องยื่นคำร้องแต่อย่างใด

(๕) ให้รับรองภาพถ่ายทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕ ที่ใช้เป็นหลักฐานในการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ส่งพร้อมแบบรายงาน ท.ร. ๙๗ ก. ในข้อ ๑ (๔)

๒. กรณีที่รายการในทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๖ ลงรายการไว้ถูกต้องตรงกับสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านของประชาชนแต่รายการในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ผิดพลาดไป ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

๒.๑ ให้ตรวจสอบความถูกต้องกับทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๖ และสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่ประชาชนใช้เป็นหลักฐานอยู่

๒.๒ ดำเนินการตามข้อ ๑ (๒) – (๕) โดยอนุโลม

๓. การแก้ไขรายการในข้อ ๑ และข้อ ๒ ถ้าเป็นกรณีแก้ไขรายการในช่องสัญชาติของบุคคลหรือสัญชาติของมารดาบิดาผู้ให้กำเนิดจากสัญชาติอื่นหรือไม่ปรากฏสัญชาติมาเป็นสัญชาติไทย ให้นายทะเบียนนำเสนอนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหรือผู้อำนวยการเขต แล้วแต่กรณีพิจารณาอนุมัติก่อน โดยมอบให้เป็นอำนาจเฉพาะตัวนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหรือผู้อำนวยการเขต

๔. กรณีที่นายทะเบียนตรวจพบหรือกรณีที่ประชาชนนำหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาแสดงยืนยันว่ารายการบุคคลในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ตกหล่นไปทั้งรายการ ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบรายการบุคคลที่ตกหล่นกับหลักฐานทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕ ทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๖ และสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๒) รวบรวมหลักฐานตาม (๑) พร้อมด้วยความเห็นเสนอนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตแล้วแต่กรณีพิจารณาอนุมัติ โดยประชาชนไม่ต้องยื่นคำร้องแต่อย่างใด

(๓) เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว ให้เพิ่มรายการบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านฉบับใหม่พร้อมหมายเหตุการเพิ่มชื่อว่า "เพิ่มชื่อตามทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕ และฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๖" พร้อมลงลายมือชื่อนายทะเบียนกำกับไว้

(๔) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๕ ตามแบบรายงาน ท.ร. ๙๘ ก.

(๕) รับรองภาพถ่ายทะเบียนบ้านตาม (๑) และคำอนุมัติตาม (๒) ส่งพร้อมแบบรายงาน ท.ร. ๙๘ ก. ให้สำนักงานกลางทะเบียนราษฎรทราบตามระยะเวลาและวิธีการที่กำหนดไว้

๕. กรณีที่รายการในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ผิดพลาด เนื่องจากรายการในทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๖ หรือทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕ หรือทะเบียนบ้านฉบับก่อน พ.ศ. ๒๕๑๕ ผิดพลาดอยู่ก่อนแล้วหรือกรณีอื่น ๆ ที่ไม่ใช่กรณีตามข้อ ๑ และข้อ ๒ ให้ประชาชนเป็นผู้ยื่นคำร้องขอแก้ไขตามนัยกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ และเพื่อไม่ให้เป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนซึ่งจะเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนมาขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านให้มีความถูกต้องตามความเป็นจริง จึงขอให้นายทะเบียนใช้ดุลพินิจเรียกหลักฐานหรือสอบสวนพยานบุคคลเท่าที่จำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขรายการเท่านั้น

อนึ่ง สำหรับสำนักทะเบียนที่ยังไม่ได้รับมอบทะเบียนบ้านฉบับใหม่ ตามโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชน ให้จังหวัดแจ้งสำนักทะเบียนทราบ เมื่อได้รับมอบทะเบียนบ้านฉบับใหม่แล้วให้ถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อสั่งการให้สำนักทะเบียนถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร กลิ่นพงษา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๒๒

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๘๙๓

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๑ กรกฎาคม ๒๕๒๘

เรื่อง การแก้ไขรายการกรณีคัดลอกรายการผิดพลาดจากทะเบียนบ้านเดิม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๒๘ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๒๖
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๔๘ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้สั่งการให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นได้ดำเนินการคัดลอกรายการจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕ ลงสู่ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ฉบับปัจจุบัน เพื่อเป็นไปตามแผนดำเนินการโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชน ระยะที่ ๑ ซึ่งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นตามแผนที่กำหนดไว้แล้ว นั้น

เนื่องจากการคัดลอกรายการของสำนักทะเบียนบางแห่งมีความผิดพลาดในบางรายการ ซึ่งอาจจะเป็นรายการโดยทั่วไป หรือรายการในช่องสัญชาติ กระทรวงมหาดไทยจึงขอชักซ้อมแนวทางปฏิบัติกรณีที่มีการคัดลอกรายการผิดพลาดหรือตกหล่น และการปรับปรุงทะเบียนบ้าน ให้สำนักทะเบียนถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. กรณีที่มีการคัดลอกรายการจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕ ลงสู่ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ฉบับปัจจุบันผิดพลาด เมื่อมีผู้ร้องมายื่นคำร้องขอแก้ไขรายการหรือเมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจพบ ให้ดำเนินการดังนี้

๑.๑ ตรวจสอบกับรายการในทะเบียนบ้านฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕

๑.๒ ขีดฆ่าคำหรือความเดิม แล้วเขียนคำหรือความที่ถูกต้องด้วยหมึกสีแดง

๑.๓ หมายเหตุที่ด้านหลังทะเบียนบ้านว่า "บุคคลที่.....แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการให้ถูกต้องตรงตามทะเบียนบ้านปี ๒๕๑๕" แล้วลงชื่อนายทะเบียน และ วัน เดือน ปีกำกับ

๒. กรณีรายการที่คัดลอกผิดพลาดจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕ ลงสู่ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ฉบับปัจจุบัน เป็นรายการในช่องสัญชาติ ไม่ว่าจะเป็นสัญชาติของบุคคลหรือสัญชาติบิดามารดาผู้ให้กำเนิด ไม่ว่าเป็นกรณีคัดลอกผิดพลาดหรือเว้นว่างไว้มิได้คัดลอกลงมาหรือขีดเครื่องหมาย "–" ไว้ เมื่อผู้ร้องมายื่นคำร้องขอแก้ไขรายการ หรือเมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจพบ ให้ดำเนินการดังนี้

๒.๑ ตรวจสอบกับรายการในทะเบียนบ้าน ฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕

๒.๒ รวบรวมหลักฐานพร้อมด้วยความเห็นเสนอนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หัวหน้าเขต แล้วแต่กรณีพิจารณา

๒.๓ ให้ผู้มีอำนาจอนุญาตตาม ข้อ ๒.๒ ตรวจสอบหลักฐานให้ชัด หากพบว่าเป็นการคัดลอกผิดพลาดจากทะเบียนบ้าน ฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕ จริง และรายการสัญชาติเดิมถูกต้องเรียบร้อย ให้สั่งอนุญาตให้แก้ไขได้

๒.๔ หมายเหตุการแก้ไขรายการเช่นเดียวกับ ข้อ ๑ แล้วลงชื่อนายทะเบียนและวัน เดือน ปี กำกับ

การแก้ไขรายการสัญชาติดังกล่าวใช้เฉพาะกรณีการคัดลอกผิดพลาดที่เกิดขึ้นในช่วงการคัดลอกรายการและให้เลขรหัสประจำบ้านตามโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชนเท่านั้น ให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือหัวหน้าเขต ตรวจสอบเอกสารให้แน่ชัด และให้ระมัดระวังอย่าให้เกิดช่องทางในการดำเนินการโดยทุจริตเป็นอันขาด

๓. การเพิ่มรายการคนย้ายเข้าและการจำหน่ายรายการคนย้ายออก ให้ประทับเครื่องหมาย "ย้าย" สีน้ำเงินไว้หน้ารายการบุคคลดังกล่าว ส่วนกรณีการจำหน่ายชื่อคนตาย หรือคนที่ถูกจำหน่ายชื่อจากทะเบียนบ้านกรณีอื่น ให้ประทับเครื่องหมาย "ตาย" หรือ "จำหน่าย" แล้วแต่กรณี สีแดงไว้หน้ารายการบุคคลที่จำหน่าย โดยไม่ต้องขีดฆ่าทั้งรายการ การจำหน่ายรายการของบุคคลดังกล่าวให้ใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ และตรวจสอบให้แน่ชัดว่ามิได้มีการจำหน่ายรายการของบุคคลผิดคน

๔. ให้สำนักทะเบียนที่สำนักงานกลางทะเบียนราษฎรยังไม่ได้ดำเนินการถ่ายภาพทะเบียนบ้านปรับปรุงทะเบียนบ้านให้ถูกต้องเรียบร้อย ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย **ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๔๘** ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ ข้อ ๖ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงรายการเกี่ยวกับบ้าน รายการเลขรหัสประจำบ้าน และเลขประจำตัวประชาชนของบิดามารดาผู้ให้กำเนิด

๕. กรณีที่มีการคัดลอกทะเบียนบ้านตกหล่นทั้งฉบับ เมื่อมีผู้มายื่นคำร้องขอ หรือเมื่อนายทะเบียนตรวจสอบความผิดพลาดดังกล่าว ให้รวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องเสนอนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือหัวหน้าเขต แล้วแต่กรณี พิจารณา เมื่อได้รับอนุญาตแล้วให้นายทะเบียนดำเนินการคัดลอกรายการจากทะเบียนบ้านเดิมลงสู่ทะเบียนบ้านฉบับปัจจุบัน และดำเนินการให้เลขประจำตัวประชาชนแก่บุคคลในทะเบียนบ้านตามบัญชีการให้เลขประจำตัวประชาชนประเภทที่ ๕

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งทุกสำนักทะเบียนทราบ และถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **เจริญจิตต์ ณ สงขลา**

(นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
กองการทะเบียน
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๕๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของบุตร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือ กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๘๓๐๕๔ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒๓

ตามหนังสือกรมการปกครองที่อ้างถึง ได้กำหนดทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของบุตร กรณีขอแก้ชื่อสกุลจากการใช้ชื่อสกุลของบิดาไปใช้ชื่อสกุลของมารดา หรือขอแก้จากชื่อสกุลของมารดา ไปใช้ชื่อสกุลของบิดาไว้แล้ว นั้น

เนื่องจากบางครั้ง มีปัญหาในทางปฏิบัติกรณีการขอแก้ชื่อสกุลของบุตร จากชื่อสกุลของบิดามาเป็นชื่อสกุลของมารดา เพราะบางรายบิดาไม่ยอมไปให้ความยินยอมเพื่อบันทึกปากคำต่อนายทะเบียนท้องที่หรือบางรายไม่ทราบที่อยู่แน่นอนของบิดา เป็นต้น เมื่อไม่ได้บันทึกปากคำบิดาเพื่อให้ความยินยอม นายทะเบียนท้องที่ก็อำนวยความสะดวกให้ไม่ได้ จึงทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน ฉะนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและเป็นการรับรองสิทธิของบุตรที่จะใช้ชื่อสกุลของบิดาหรือมารดาตามนัยมาตรา ๑๕๖๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ รวมทั้งเป็นการอนุวัตตามวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของสังคมไทย เมื่อมีการร้องขอแก้สกุลของบุตรจากชื่อสกุลของบิดาไปใช้ชื่อสกุลของมารดา หรือขอแก้ชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลของมารดาไปใช้ชื่อสกุลของบิดา ให้นายทะเบียนท้องที่ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. การร้องขอแก้ชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลของบิดาไปใช้ชื่อสกุลของมารดา

๑.๑ กรณีบุตรเป็นผู้เยาว์มีบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อมารดาหรือบิดาหรือผู้ปกครองยื่นคำขอต่อนายทะเบียน ก่อนที่นายทะเบียนท้องที่จะอนุญาตให้เรียกบิดามารดามาสอบปากคำต่อหน้านายทะเบียนท้องที่ แล้วบันทึกปากคำให้ปรากฏความยินยอมของบิดาและมารดาพร้อมเหตุผลที่ร้องขอประกอบ

หากบุตรอยู่ในความปกครองดูแลของมารดาหรือบิดา หรือผู้ปกครองที่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น บิดาได้เลิกร้างกับมารดาไป หรือบิดาและมารดาได้หย่าขาดจากกันแล้ว หรือไม่แน่นอนว่าบิดาหรือมารดามีชีวิตอยู่หรือตาย ให้นายทะเบียนท้องที่สอบปากคำบุคคลที่ปกครองบุตรอยู่ ถึงความจำเป็นที่ร้องขอพร้อมทั้งแสดงหลักฐานเอกสาร หรือบันทึกปากคำให้ปรากฏเหตุผลที่อีกฝ่ายไม่สามารถไปให้ปากคำ ต่อนายทะเบียนท้องที่ไว้ประกอบการพิจารณาอนุญาต

กรณีบุตรบรรลุนิติภาวะแล้ว มีบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นสิทธิของบุตรที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเอง แต่บุตรจะต้องแสดงเหตุผลความจำเป็นและพยานหลักฐาน หรือบันทึกปากคำในการใช้ชื่อสกุลของมารดาไว้ประกอบการพิจารณาอนุญาต

๑.๒ กรณีบุตรเป็นผู้เยาว์ ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย อำนาจปกครองอยู่กับมารดาตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๖ วรรคท้าย มารดาจึงสามารถใช้อำนาจปกครองทำการแทนบุตรซึ่งไม่บรรลุนิติภาวะ เพื่อขอแก้ชื่อสกุลของบิดาไปใช้ชื่อสกุลของมารดาได้โดยไม่ต้องให้บิดาไปให้ปากคำเพื่อบันทึกความยินยอมแต่อย่างใด

กรณีบุตรบรรลุนิติภาวะแล้วไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นสิทธิของบุตรที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเอง เพราะบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ (วรรค ๒)

๒. การร้องขอแก้ชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลของมารดาไปใช้ชื่อสกุลของบิดา

๒.๑ กรณีบุตรเป็นผู้เยาว์และปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย หากเดิมบุตรใช้ชื่อสกุลของมารดาต่อมาขอกลับใช้ชื่อสกุลของบิดา เมื่อบิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ นายทะเบียนท้องที่ก็อนุญาตได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของบิดาเพราะบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๖๑ วรรค ๑

กรณีบุตรบรรลุนิติภาวะและปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นสิทธิของบุตรที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเอง นายทะเบียนท้องที่ก็อนุญาตได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของบิดา

๒.๒ กรณีบุตรเป็นผู้เยาว์มีบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อมารดาหรือผู้ปกครองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ให้นายทะเบียนท้องที่ เรียกบิดามาบันทึกปากคำแสดงความยินยอมให้ปรากฏเป็นหลักฐานไว้ประกอบการพิจารณาอนุญาต

กรณีบุตรบรรลุนิติภาวะแล้ว เป็นสิทธิของบุตรที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเองโดยยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ขอใช้ชื่อสกุลบิดา ให้นายทะเบียนท้องที่เรียกบิดามาบันทึกปากคำแสดงความยินยอมให้ปรากฏเป็นหลักฐานไว้ประกอบการพิจารณาอนุญาต

๓. เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้พิจารณากรณีใดกรณีหนึ่งตามข้อ ๑ หรือข้อ ๒ แล้วเห็นว่าผู้ยื่นคำขอไม่มีเจตนาทุจริต ให้นายทะเบียนท้องที่สั่งอนุญาตในคำขอ

การยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ตามข้อ ๑ หรือข้อ ๒ ให้ใช้แบบ ช. ๑ โดยอนุโลม เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้รับคำขอแล้ว ให้ส่งคำขอตามแบบ ช.๑ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี ตรวจสอบหลักฐานในทะเบียนราษฎรก่อน แล้วให้บันทึกผลการตรวจสอบในคำขอไว้เป็นหลักฐาน หากนายทะเบียนท้องที่พิจารณาแล้วอนุญาต ให้ส่งเรื่องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นประกอบคำขอแก้ไขรายการในเอกสารทะเบียนราษฎรต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและสั่งนายทะเบียนท้องที่ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พิศาล มูลศาสตรสาทร

(นายพิศาล มูลศาสตรสาทร)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
กองการทะเบียน
โทร. (๐๒) ๒๘๒-๐๗๗๖

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๒๐๓

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

เรื่อง การใช้คำนำนามสตรีในเอกสารการทะเบียน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ด้วยสำนักทะเบียนต่าง ๆ มีปัญหาทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ไขคำนำนามสตรีในทะเบียนบ้านและการกรอกรายการในเอกสารการทะเบียนของหญิงที่มีสามีโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสว่าจะสามารถแก้ไขรายการคำนำนามสตรีจาก "นางสาว" เป็น "นาง" ได้หรือไม่และการกรอกรายการชื่อตัวและชื่อสกุลของสตรีในกรณีดังกล่าว จะใช้คำนำนามและชื่อสกุลอย่างไรจึงจะถูกต้อง เนื่องจากยังไม่มีแนวทางปฏิบัติในเรื่องนี้อย่างแน่ชัด

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า การใช้คำนำนามสตรี มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ คือ พระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ ปัจจุบันยังมีผลใช้บังคับอยู่ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติเรื่องการใช้คำนำนามสตรีไว้ในข้อ ๑ ว่า ".....(ก) ถ้าเป็นผู้ที่ยังไม่มีสามีให้ใช้คำว่า "นางสาว" เป็นคำนำนามเดิมและนามสกุลของตน.....(ข) ถ้าเป็นผู้ที่มีสามีแล้ว แต่สามีเป็นผู้ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำนาม...."

คำว่า "ผู้ที่มีสามีแล้ว" น่าจะหมายความถึงสตรีที่มีสามีแล้ว จะเป็นสามีที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม ย่อมใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำนามของตนตามพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้ เพราะกฎหมายนี้มิได้มุ่งกำหนดความเป็นสามีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพียงแต่มุ่งวางระเบียบการใช้คำนำนามสตรีที่ (เคย) มีสามีแล้วกับที่ไม่ (เคย) มีสามีให้ดูแตกต่าง ไม่สับสนกันเท่านั้น

เพื่อให้การปฏิบัติงานการทะเบียนของสำนักทะเบียนต่าง ๆ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน กระทรวงมหาดไทยจึงขอวางแนวทางปฏิบัติในเรื่องคำนำนามสตรี ดังนี้

๑. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการคำนำนามสตรีในทะเบียนบ้านและเอกสารการทะเบียนราษฎรอื่น ๆ จากคำว่า "นางสาว" เป็น "นาง" เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องและตรวจสอบพยานเอกสาร เช่น สูติบัตรของบุตรของหญิงนั้น แล้วเห็นว่าเชื่อถือได้ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงทะเบียนให้ ในกรณีผู้ยื่นคำร้องไม่มีพยานเอกสาร ให้เป็นอำนาจนายอำเภอพิจารณา ทั้งนี้ตามนัยกฎกระทรวง

ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ แล้วหมายเหตุในทะเบียนบ้านด้วยหมึกสีแดงว่า "บุคคลที่.....แก้ไขรายการตามคำร้องที่..... ลงวันที่....." ลงชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับ

๒. การกรอกรายการคำนำนามสตรีในเอกสารการทะเบียนครอบครัว ให้กรอกรายการคำนำนามสตรีตามเอกสารราชการที่ผู้ร้องนำมาแสดง เช่น รายการในทะเบียนบ้านเป็น "นาง" เอกสารการทะเบียนครอบครัวก็ให้ใช้คำว่า "นาง" ทั้งนี้เพราะเอกสารการทะเบียนครอบครัวเป็นเอกสารที่แสดงฐานะความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยาและบิดามารดากับบุตร ไม่ได้เป็นเอกสารที่มุ่งแสดงสถานภาพของบุคคลแต่อย่างใด

๓. ในการจดทะเบียนสมรส หากตามหลักฐานเอกสารราชการที่ผู้ร้องนำมาแสดงใช้คำนำนามว่า "นาง" หรือหากข้อเท็จจริงปรากฏว่า มีบุตรมาแล้ว ก่อนที่นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนให้ จะต้องตรวจสอบให้แน่ชัดว่า มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งการสมรสในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ (พ.ศ. ๒๕๑๙) โดยเฉพาะตามมาตรา ๑๔๕๒ และมาตรา ๑๔๕๓ แล้วบันทึกในหน้าบันทึกของทะเบียนการสมรสไว้ให้ชัดเจน

๔. การใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามี ให้ถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ คือ หญิงมีสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามี หญิงม่ายโดยการหย่าให้กลับใช้ชื่อสกุลเดิมของตน หญิงม่ายโดยการตายของสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามี ซึ่งสามีนั้นจะต้องเป็นสามีที่ชอบด้วยกฎหมาย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พิศาล มูลศาสตรสาทร

(นายพิศาล มูลศาสตรสาทร)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
กองการทะเบียน
โทร. (๒๐) ๒๘๑๒๖๘๖, ๒๘๒๐๗๗๖

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๔๒

กระทรวงมหาดไทย

๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๙

เรื่อง ตอบข้อหารือการขอแก้คำนำหน้านามจาก ร.ต. เป็นนาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๓/๘๘๕๔ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๑๙ ๑ ฉบับ

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๘๘๕๔ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๑๙ เรื่อง หารือการขอแก้คำนำหน้าจาก ร.ต. เป็น นาย พร้อมด้วยสำเนาคำชี้แจงกระทรวงกลาโหม เรื่อง การใช้ยศทหารประกอบชื่อบุคคล ซึ่งกระทรวงมหาดไทยสั่งให้นายทะเบียนอนุญาตให้แก้คำนำหน้านามในทะเบียนบ้านของผู้มียศทหาร เป็นผู้ไม่มียศทหารได้ เมื่อผู้มียศทหารไม่ประสงค์จะใช้ยศทหารและยื่นคำร้องขอแก้ต่อนายทะเบียน มาเพื่อโปรดสั่งให้นายทะเบียนและเจ้าหน้าที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

คนึง ฦาไชย

(นายคนึง ฦาไชย)

รองปลัดกระทรวง สั่งราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

โทร. ๒๘๑๐๕๒๙

ที่ มท ๐๓๑๓/๘๘๕๔

กระทรวงมหาดไทย

๑๖ มิถุนายน ๒๕๑๙

เรื่อง หารือการขอแก้คำนำหน้านามจาก ร.ต. เป็น นาย

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือ ที่ กทม. ๐๓๐๗/๗๖๒๖ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๑๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย ภาพถ่ายสำเนาคำชี้แจงกระทรวงกลาโหม ๑ ฉบับ

ตามที่ได้หารือ กรณี ร.ต. ถาวร ตันตราภรณ์ ขอแก้คำนำหน้านามจาก "ร.ต." เป็น "นาย" ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๑๙๑ ซอยกลาง แขวงคลองตัน เขตพระโขนง โดยอ้างว่าเพื่อให้ถูกต้องตามความเป็นจริง เพราะขณะนี้ผู้ร้องรับราชการฝ่ายพลเรือนเป็นข้าราชการตุลาการสังกัดกระทรวงยุติธรรม ตามเรื่องราวที่ส่งไปประกอบการพิจารณาเพื่อทราบแนวทางปฏิบัติ นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้หารือไปยังกระทรวงกลาโหมแล้ว ได้รับแจ้งว่า ในการปฏิบัติราชการหรือทำงานในส่วนราชการพลเรือน องค์การ หรือรัฐวิสาหกิจฝ่ายพลเรือนผู้มียศทหารจะใช้ยศประกอบชื่อเท่าที่จำเป็น หรือจะไม่ใช้ยศประกอบชื่อก็ได้ รายละเอียดปรากฏตามภาพถ่ายสำเนาคำชี้แจงกระทรวงกลาโหม เรื่องการใช้ยศทหารประกอบชื่อบุคคล ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๗ ซึ่งได้ส่งมาพร้อมหนังสือนี้ ดังนั้น ในกรณีที่ ร.ต. ถาวร ตันตราภรณ์ ผู้มียศทหาร ขอแก้คำนำหน้านามในทะเบียนบ้านจาก "ร.ต." เป็น "นาย" เพราะไม่ประสงค์จะใช้ยศทหารนั้น ให้นายทะเบียนแก้คำนำหน้านามดังกล่าวให้ผู้ร้องได้ โดยให้หมายเหตุในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านว่า "บุคคลที่.....แก้คำนำหน้านามจาก ร.ต. เป็น นาย ตามคำร้องที่.....ลงวันที่....." แล้วลงชื่อนายทะเบียน วัน เดือน ปี กำกับไว้ และให้นายทะเบียนแก้รายการในบัตรทะเบียนคนไทยให้ถูกต้องตรงกันด้วย สำหรับรายอื่น ๆ หากมีก็ให้ถือปฏิบัติทำนองเดียวกัน

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **คนึง ฦาไชย**

(นายคนึง ฦาไชย)

รองปลัดกระทรวง สั่งราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

โทร. ๒๘๑๐๕๒๙

คำชี้แจงกระทรวงกลาโหม

เรื่อง การใช้ยศทหารประกอบชื่อบุคคล

เนื่องจากปรากฏว่านายทหารสัญญาบัตร และนายทหารประทวนทั้งประจำการและนอกประจำการบางนายใช้ยศทหาร ประกอบชื่อในกิจการ และในโอกาสที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ กล่าวคือ ในบางกิจการหรือโอกาสที่ไม่สมควรจะเปิดเผยให้บุคคลภายนอกวงการทหารทราบว่าตนเป็นทหาร ก็กลับเปิดเผยให้ทราบ ทั้งนี้ย่อมเป็นเหตุนำมาซึ่งความเสื่อมเสียถึงวงการทหารโดยทั่วไปด้วย ฉะนั้น จึงชี้แจงทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ยศทหารนั้นโดยเฉพาะยศนายทหารสัญญาบัตร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้ จึงถือเป็นพระมหากรุณาธิคุณและเป็นพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อมแก่เหล่าทหารของชาติซึ่งผู้ได้รับทุกคนจักต้องเชิดชูรักษาไว้และถือเป็นเกียรติยศชื่อเสียงของตนเองและของวงศ์ตระกูล ประเทศต่าง ๆ เขาถือว่าทหารเป็นผู้ซึ่งสมควรยกย่องเป็นพิเศษ เพราะเป็นผู้ที่ยอมเสียสละแล้วทุกสิ่งทุกอย่างแม้ชีวิตและเลือดเนื้อก็ยอมพลีเพื่ออิสรภาพของประเทศชาติ กล่าวอย่างย่อ ๆ ก็คือ เขาให้เกียรติแก่ผู้ซึ่งเป็นทหารมากกว่าบุคคลอื่น ๆ ยศทหารกับเกียรติยศย่อมเป็นของคู่กันเสมอ เมื่อเป็นดังนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทหารทั้งหลายจะต้องระวังรักษาเกียรติยศและชื่อเสียงของตนไว้เป็นพิเศษ การใช้ยศทหารประกอบชื่อในกิจการ หรือโอกาสที่ไม่สมควรก็เท่ากับทำลายเกียรติยศและชื่อเสียงของตนเองและวงการทหารด้วย

๒. ตามความนิยมโดยทั่วไป ผู้มียศทหารมักจะใช้ยศประกอบชื่อในกิจการและโอกาสดังต่อไปนี้

๒.๑ ในกิจการของทหาร

๒.๒ ในการแสดงตนเองในงานพระราชพิธี งานรัฐพิธี งานพิธีหรืองานอื่น ๆ ของทางราชการ หรืองานพิธีหรืองานอื่น ๆ อันมีเกียรติทั่วไป

๒.๓ ในการแนะนำตนเองในการสมาคมด้วยวาจาหรือหนังสือ

๒.๔ ในการพิมพ์นามบัตรหรือบัตรเชิญ

๒.๕ ในการพิมพ์หนังสือซึ่งเป็นตำราหรือเป็นประโยชน์แก่บุคคลทั่วไป

๓. ผู้มียศทหารซึ่งเป็นข้าราชการกลาโหมพลเรือน ลูกจ้างหรือคนงานในสังกัดกระทรวงกลาโหม หรือเป็นพนักงาน ลูกจ้างหรือคนงานในองค์การหรือรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงกลาโหมจะไม่ใช้ยศประกอบชื่อในการปฏิบัติราชการหรือทำงานตามหน้าที่ก็ได้

๔. ในการปฏิบัติราชการหรือทำงานในส่วนราชการฝ่ายพลเรือน องค์การหรือรัฐวิสาหกิจฝ่ายพลเรือน ผู้มียศทหารจะใช้ยศประกอบชื่อเท่าที่จำเป็น หรือจะไม่ใช้ยศประกอบชื่อก็ได้

๕. ในกิจการหรือโอกาสอื่น เช่น ในการประกอบธุรกิจต่าง ๆ หรือเมื่อต้องคดีซึ่งถูกดำเนินคดีในศาลพลเรือน ย่อมไม่นิยมใช้ยศประกอบชื่อ

ทั้งนี้ ให้ผู้บังคับบัญชาชี้แจงตักเตือนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบโดยทั่วกัน.

พลเอก ครวญ สุทธานินทร์

(ครวญ สุทธานินทร์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๗

ที่ มท ๐๓๑๓/๑๔๘๐๒

กระทรวงมหาดไทย

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

เรื่อง ขอแก้เพศในทะเบียนบ้าน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

อ้างถึง หนังสือที่ ขก. ๑๙/๑๙๗๐๕ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๑๕

ตามที่ชี้แจงเรื่องนายหาญชนะ ฮดคำ ราษฎรหมู่ที่ ๔ ตำบลกุดกว้าง อำเภอหนองเรือ ได้รับการผ่าตัดแปลงเพศ จากเพศชายเป็นเพศหญิง และขอแก้เพศในทะเบียนบ้านให้ถูกต้องตามสภาพของร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไป จังหวัดเห็นว่า ลักษณะแสดงเพศหญิงหรือชายต้องเป็นไปโดยธรรมชาติและข้อเท็จจริงเมื่อแรกเกิด มิใช่ได้มาโดยการเปลี่ยนแปลงภายหลัง จึงไม่อนุญาตให้แก้เพศในทะเบียนบ้านนั้น

ขอชี้แจงว่า การที่บุคคลจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย ต้องถือตามข้อเท็จจริงตามธรรมชาติเมื่อเกิด ทั้งสิทธิและหน้าที่ของบุคคลก็ย่อมถือตามสภาพเมื่อเกิด ตามนัย ปพพ. มาตรา ๑๕ ส่วนการเปลี่ยนเพศโดยการผ่าตัดยังไม่มีกฎหมายรับรอง การที่จังหวัดไม่อนุญาตให้แก้เพศในทะเบียนบ้านเป็นการถูกต้องแล้ว

อย่างไรก็ดี ถ้าผู้ร้องยังมีความประสงค์จะแก้เพศในทะเบียนบ้านให้ได้ก็ควรแนะนำให้ยื่นคำขอต่อศาล ขอให้ศาลสั่ง แล้วเจ้าหน้าที่จึงจะดำเนินการให้ได้ตามคำสั่งศาล

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พ่วง สุวรรณรัฐ
(นายพ่วง สุวรรณรัฐ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
โทร. ๘๑๐๕๒๙

ที่ ขก. ๑๙/๑๙๗๐๕

ศาลากลางจังหวัดขอนแก่น

๑๐ ตุลาคม ๒๕๑๕

เรื่อง หารือการขอแก้เพศในทะเบียนบ้าน

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย การสอบสวนเรื่องนายหาญชนะ ฮดคำ จำนวน ๘ แผ่น

ด้วยอำเภอหนองเรือได้เสนอเรื่องนายหาญชนะ ฮดคำ ราษฎรหมู่ที่ ๔ ตำบลกุดกว้าง อำเภอหนองเรือ ขอแก้เพศในทะเบียนบ้านจากเพศชายเป็นเพศหญิง ซึ่งการสอบสวนได้ความว่า นายหาญชนะ ฮดคำ เดิมเป็นเพศชาย ได้ทำการผ่าตัดเปลี่ยนแปลงเพศเป็นหญิง โดยมีใบรับรองของนายแพทย์ผู้ทำการผ่าตัดเปลี่ยนแปลงเพศ ประกอบการสอบสวน

จังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ลักษณะที่แสดงเพศเป็นชายหรือหญิงนั้น เป็นไปโดยธรรมชาติและข้อเท็จจริงเมื่อแรกเกิดมิใช่การได้มาโดยการเปลี่ยนแปลงด้วยวิธีการใด ๆ ในภายหลัง หลักฐานเกี่ยวกับเพศของผู้หนึ่งผู้ใดในทะเบียน จึงต้องเป็นไปตามข้อเท็จจริงตามที่กล่าวนี้ เว้นแต่การสำรวจหรือคัดไว้ผิดจากข้อเท็จจริงเป็นการเฉพาะราย จึงควรอนุญาตให้แก้ได้ ฉะนั้น นายหาญชนะ ฮดคำ ขอแก้เพศครั้งนี้ จังหวัดเห็นว่าไม่ควรอนุญาต แต่โดยที่กรณีเช่นนี้ไม่เคยมีระเบียบปฏิบัติมาก่อน จึงเรียนหารือว่าตามความเห็นของจังหวัดเป็นการถูกต้องหรือไม่ โปรดแจ้งให้จังหวัดทราบถือเป็นทางปฏิบัติต่อไปด้วย ได้ส่งการสอบสวนมาเพื่อโปรดพิจารณาด้วยแล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

บุรี พรหมลักขโณ

(นายบุรี พรหมลักขโณ)

ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

ที่ทำการปกครองจังหวัด

โทร. ๓๖๑๔๘

การคัดและรับรองสำเนา

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๒๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ เขตดุสิต
กท ๑๐๓๐๐

๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๕

เรื่อง การคัดและรับรองสำเนาสูติบัตร มรณบัตร กรณีที่ฉบับสำนักทะเบียนสูญหาย

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

ด้วยปรากฏว่ามีการขอคัดและรับรองสำเนาสูติบัตร มรณบัตร แทนฉบับเดิมที่สูญหายเป็นจำนวนมาก ซึ่งการปฏิบัติในกรณีที่ฉบับสำนักทะเบียน (ตอนที่ ๒) สูญหายด้วยเช่นกัน นายทะเบียนจะให้ราษฎรไปติดต่อสาธารณสุขในพื้นที่เพื่อขอถ่ายสำเนาและจะรับรองสำเนาสูติบัตรหรือมรณบัตรฉบับนั้นให้ไป โดยไม่ได้จัดทำฉบับสำนักทะเบียนขึ้นใหม่แทนฉบับที่สูญหายแต่อย่างใด นอกจากนั้นบางสำนักทะเบียนไม่ได้จัดส่งตอนที่ ๓ ให้สาธารณสุขในพื้นที่ตามที่ระเบียบกำหนดไว้ แต่กลับเก็บตอนที่ ๓ ไว้เพื่อให้แทนตอนที่ ๒ ซึ่งต้องรายงานไปยังสำนักทะเบียนกลาง

สำนักทะเบียนกลางจึงขอซักซ้อมการปฏิบัติในเรื่องนี้ว่า การแจ้งเกิด แจ้งตาย ตามระเบียบที่กำหนดไว้ เมื่อนายทะเบียนได้ดำเนินการออกสูติบัตรหรือมรณบัตรแล้วจะมอบตอนที่ ๑ ให้แก่ผู้แจ้ง ตอนที่ ๒ รายงานไปยังสำนักทะเบียนกลางภายในกำหนดทุกเดือน และเมื่อสำนักทะเบียนกลางได้ถ่ายไมโครฟิล์มไว้แล้วจะจัดส่งสูติบัตร หรือมรณบัตรตอนที่ ๒ คืนให้นายทะเบียนเพื่อเก็บรักษาไว้เป็นทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนคนตาย ส่วนตอนที่ ๓ จัดส่งให้สาธารณสุขในพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ในราชการของกระทรวงสาธารณสุข

ดังนั้น การปฏิบัติเมื่อราษฎรขอคัดรับรองสำเนาทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนคนตาย นายทะเบียนจะคัดรับรองจากทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนคนตายตอนที่ ๒ ซึ่งสำนักทะเบียนเก็บรักษาไว้ให้แก่ราษฎร แต่ถ้าตอนที่ ๒ สูญหาย นายทะเบียนจะต้องขอคัดสำเนาจากสำนักทะเบียนกลาง ทั้งนี้ เพื่อที่จะได้ตรวจสอบจากฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรก่อนว่าได้มีการออกสูติบัตรหรือมรณบัตรให้กับบุคคลนั้นหรือไม่ ส่วนกรณีที่ให้นายทะเบียนประสานไปยังสาธารณสุขในพื้นที่เพื่อถ่ายสำเนาสูติบัตรหรือมรณบัตรนั้น จะต้องเป็นกรณีที่สำนักทะเบียนมีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรที่น่าเชื่อได้ว่าสำนักทะเบียนได้ออกหลักฐานสูติบัตรหรือมรณบัตรให้กับบุคคลนั้น

แล้วแต่หลักฐานทางทะเบียนสูญหาย จึงขอถ่ายสำเนาตอนที่ ๓ จากสาธารณสุขในพื้นที่มาแก้ไขโดยหมายเหตุเป็นตอนที่ ๒ จัดทำเป็นฉบับสำนักทะเบียนแทนฉบับที่สูญหาย เสร็จแล้วจึงถ่ายจากทะเบียนที่จัดทำขึ้นใหม่ให้แก่ผู้ขอคัดและรับรองสำเนา มิใช่ให้ขอถ่ายสำเนาจากสาธารณสุขในพื้นที่ทุกครั้งที่มีการขอคัดและรับรองสำเนา

อนึ่ง ขอให้นายทะเบียนได้ตระหนักว่าการจัดทำทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตายเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนจะต้องจัดทำไว้ให้ถูกต้องสมบูรณ์ และเก็บรักษาไว้ให้ปลอดภัยเพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงภายหลังในกรณีที่เอกสารได้รายงานไปยังสำนักทะเบียนกลาง เมื่อระยะเวลาได้ล่วงเลยไปนับแต่ได้จัดส่งเอกสารไปยังสำนักทะเบียนกลางเป็นเวลา ๒ เดือน ยังไม่ได้รับคืน ให้นายทะเบียนมีหนังสือทวงถามไปยังสำนักทะเบียนกลาง เพื่อที่สำนักทะเบียนกลางจะได้เร่งรัดเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ก่อนที่จะมอบสูติบัตรหรือมรณบัตรให้กับราษฎร นายทะเบียนควรจะแนะนำราษฎรให้สนใจเก็บรักษาเอกสารที่ได้รับมอบให้ปลอดภัย อย่าให้ชำรุดสูญหายโดยง่าย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนในเขตรับผิดชอบได้ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

การเปรียบเทียบคดีความผิด
เกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๓

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖

เรื่อง ขอส่งหนังสือหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทให้อำนาจหน้าที่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๔/๔๗๘๓๗ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๕

๒. สำเนาหนังสือจังหวัดราชบุรี ที่ รบ ๐๐๑๖/๙๘๙๙ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๓๕

๓. สำเนาหนังสืออำเภอบ้านโป่ง ที่ รบ ๐๒๑๖ /๓๘๓๕ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๓๕

พร้อมหนังสือนี้สำนักทะเบียนกลาง ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๔/๔๗๘๓๗ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๕ และหนังสือหารือของจังหวัดราชบุรี เรื่องหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทในอำนาจหน้าที่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง ซึ่งกรมการปกครอง ได้ตอบข้อหารือจังหวัดราชบุรี มาเพื่อโปรดทราบและขอได้โปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนทุกแห่งในเขตพื้นที่รับผิดชอบถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

สำเนา

ที่ มท ๐๓๐๔/๔๗๘๓๗

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑ ธันวาคม ๒๕๓๕

เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาบางประเภท ในอำนาจหน้าที่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดราชบุรี ที่ รบ ๐๐๑๖/๙๘๙๙ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๓๕

ตามที่จังหวัดราชบุรีหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทในอำนาจหน้าที่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง ความละเอียดตามที่อ้างถึง นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า

ประเด็นที่ ๑ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๗๑ ได้กำหนดให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีความผิดกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่น คือนายทะเบียนท้องถิ่น และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๕๓๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๓ ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ดังนี้ หากผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีมีความเห็นว่าคดีขาดอายุความก็ให้ระงับการเปรียบเทียบแล้วส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยความเห็นของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบไปยังพนักงานสอบสวน ฝ่ายปกครองดำเนินการสอบสวนต่อไป ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏแน่ชัดถึงวันกระทำความผิดและคดีขาดอายุความ นายทะเบียนท้องถิ่นจึงมีอำนาจลงความเห็นว่าคดีขาดอายุความ และให้ระงับการเปรียบเทียบได้ พร้อมทั้งส่งตัวผู้ต้องหา และความเห็นไปยังพนักงานสอบสวน ฝ่ายปกครอง อำเภอบ้านโป่ง เพื่อดำเนินการสอบสวนต่อไป ความเห็นของจังหวัดถูกต้องแล้ว

ประเด็นที่ ๒ ตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๕๓๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๓ ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ว่า เมื่อพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองได้รับตัวผู้ต้องหาพร้อมทั้งความเห็นของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีแล้ว ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองมีอำนาจพิจารณาสำนวนความเห็นอีกครั้งหนึ่ง ถ้าเห็นว่า คดีขาดอายุความก็ให้ทำความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องแล้วส่งสำนวนคดีให้พนักงานอัยการพิจารณา หากคดีไม่ขาดอายุความก็ให้ดำเนินการเปรียบเทียบปรับ

กรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองอำเภอบ้านโป่ง มีความเห็นว่าคดีขาดอายุความแต่ผู้ต้องหายินยอมเสียค่าปรับจึงส่งตัวผู้ต้องหาไปให้นายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านโป่งดำเนินการเปรียบเทียบอีกครั้ง จึงเป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกต้องตามนัยหนังสือสั่งการ ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๕๓๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๓

กรณีจังหวัดหารือว่าคดีขาดอายุความแต่ผู้ต้องหารับสภาพพร้อมทั้งยินยอมให้ดำเนินการเปรียบเทียบปรับในทุกกรณีจะมีอำนาจเปรียบเทียบได้หรือไม่ เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๖) ซึ่งกำหนดไว้ว่า สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปเมื่อคดีขาดอายุความ เมื่อคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ซึ่งมีโทษปรับถือว่าเป็นคดีอาญา ขาดอายุความลงแม้ผู้ต้องหาจะสละข้อต่อสู้เรื่องอายุความและยินยอมเสียค่าปรับในทุกกรณีก็ตาม ต้องถือว่าคดีอาญาระงับแล้ว ดังนั้นพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองอำเภอบ้านโป่งจึงไม่มีอำนาจเปรียบเทียบในคดีดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **สมศักดิ์ ศรีวรรธนะ**

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำเนาถูกต้อง
ว่า ที่ ร.ต.
(สมบัติ จันทร์เจษฎากร)
เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๖

กองสอบสวนนิติการ
ฝ่ายสืบสวนสอบสวน
โทร. (๐๒) ๒๒๕๕๕๑๙ โทรสาร (๐๒) ๒๒๑๘๘๔๐

สำเนา

ที่ รบ ๐๐๑๖/๑๙๘๙๙

ศาลากลางจังหวัดราชบุรี
ถนนอำเภอ รบ ๗๐๐๐๐

๑๑ กันยายน ๒๕๓๕

เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาบางประเภท ในอำนาจหน้าที่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๕๓๐ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๓๓
๒. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๕๘ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๓๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสืออำเภอบ้านโป่ง ที่ รบ ๐๒๑๖/๓๘๓๕ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๓๕ จำนวน ๒ ฉบับ

ตามที่กรมการปกครองได้แจ้งแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาบางประเภท ในอำนาจหน้าที่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง ไปให้จังหวัดแจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ ความละเอียดตามที่อ้างถึง นั้น

จังหวัดได้รับรายงานจากอำเภอบ้านโป่งว่า สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านโป่ง ได้รับคำร้องของ นางสมพร อุ่นขาว อยู่บ้านเลขที่ ๖๕ หมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๕ ขอแจ้งเกิดเกินกำหนดเวลาให้บุตรชื่อ เด็กหญิงยุพา เชียงกา เกิดเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ ณ โรงพยาบาลบ้านโป่ง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยขอแจ้งเกิดเข้าในทะเบียนบ้านเลขที่ ๑๙๓/๑ ถนนบ้านดอนตูม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งจากการสอบสวนข้อเท็จจริงด้านพยานบุคคลและตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้ว สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านโป่ง เชื่อว่า เด็กหญิงยุพา เชียงกา เป็นบุตรที่แท้จริงของ นางสมพร อุ่นขาว กับ นายยงยุทธ เชียงกา แต่ผู้ร้องมีความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ (ก) แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ (หรือมาตรา ๑๘ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔) และเห็นว่าคดีขาดอายุความจึงระงับการเปรียบเทียบปรับ พร้อมทั้งได้ส่งตัว นางสมพร อุ่นขาว ตลอดจนสำเนาการเปรียบเทียบคดีรวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองอำเภอบ้านโป่ง ดำเนินการตามนัยหนังสือที่อ้างถึง เมื่อพนักงาน

สอบสวนฝ่ายปกครองอำเภอบ้านโป่งได้ตรวจสอบข้อเท็จจริง และสอบสวน นางสมพร อุ่นขาว ผู้ต้องหาเพิ่มเติม โดยผู้ต้องหาให้การรับสารภาพว่าได้กระทำผิดจริง และยินยอมให้ดำเนินการเปรียบเทียบปรับในคดีความผิดนี้ พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองอำเภอบ้านโป่งจึงส่งตัวผู้ต้องหาให้นายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านโป่ง ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบตามระเบียบสำนักงานกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ดำเนินการเปรียบเทียบปรับ แต่นายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านโป่งแจ้งว่า การปฏิบัติดังกล่าวน่าจะมิชอบตามหนังสือสั่งการของกรมการปกครองที่อ้างถึงทั้งสองฉบับ ดังนั้น อำเภอบ้านโป่งจึงได้หารือแนวทางปฏิบัติต่อทางจังหวัดในกรณีข้างต้น จำนวน ๒ ประเด็น คือ

๑. การที่นายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านโป่งผู้มีอำนาจเปรียบเทียบสอบสวนผู้ต้องหาแล้วมีความเห็นว่า ผู้ต้องหามีความผิดจริงแต่คดีขาดอายุความจึงระงับการเปรียบเทียบนั้น ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบดังกล่าวมีอำนาจในการวินิจฉัยและลงความเห็นว่าคดีขาดอายุความและระงับการเปรียบเทียบปรับหรือไม่เพียงใด

๒. การที่นายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านโป่ง มีความเห็นตามข้อ ๑ และส่งตัวผู้ต้องหาไปให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองดำเนินการสอบสวนตามแนวทางปฏิบัติในหนังสือที่อ้างถึง และพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองอำเภอบ้านโป่งได้สอบปากคำผู้ต้องหาเพิ่มเติม ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดจนยินยอมให้ดำเนินการเปรียบเทียบปรับในทุกกรณี จึงส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมบันทึกคำให้การไปให้นายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านโป่ง ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบดำเนินการเปรียบเทียบปรับจะปฏิบัติได้หรือไม่ เพียงใดและจะเป็นการปฏิบัติที่มิชอบตามหนังสือกรมการปกครองที่อ้างถึงทั้งสองฉบับหรือไม่

จังหวัดพิจารณาแล้วมีความเห็นดังนี้

๑. ในประเด็นแรก เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏแน่ชัดถึงวันที่กระทำผิด และคดีขาดอายุความ ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบสามารถที่จะลงความเห็นว่าคดีขาดอายุความ และให้ระงับการเปรียบเทียบได้ พร้อมทั้งส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยความเห็นไปพบพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองดำเนินการสอบสวนตามกฎหมาย ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามแนวทางหนังสือสั่งการของกรมการปกครองที่อ้างถึง ความเห็นในประเด็นนี้ถูกต้องหรือไม่

๒. ในประเด็นที่สอง การดำเนินการของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองอำเภอบ้านโป่งน่าจะขัดต่อแนวทางปฏิบัติที่กรมการปกครองกำหนดไว้ตามหนังสือที่อ้างถึงทั้งสองฉบับ แต่เนื่องจากคดีนี้เป็นคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว และผู้ต้องหารับสารภาพพร้อมทั้งยินยอมให้ดำเนินการเปรียบเทียบปรับในทุกกรณี โดยมิได้มีการโต้แย้งหรือยกเรื่องอายุความขึ้นต่อสู้คดีแต่อย่างใด ดังนั้น จังหวัดจึงเห็นว่าเรื่องนี้มีความเกี่ยวพันกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และ

กรมการปกครองยังไม่เคยมีข้อวินิจฉัยในเรื่องนี้แต่อย่างใด จึงขอหารือว่า การปฏิบัติของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองอำเภอบ้านโป่งในกรณีนี้จะขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือไม่ หากไม่ขัดจะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และผลการพิจารณาเป็นประการใดกรุณาแจ้งให้จังหวัดทราบ เพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **โกเมศ แดงทองดี**

(นายโกเมศ แดงทองดี)

ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี

ที่ทำการปกครองจังหวัด
ฝ่ายปกครอง
โทร. ๐๓๒-๓๓๗๐๐๖

สำเนาถูกต้อง
ว่าที่ ร.ต.
(สมบัติ จันทรเจษฎากร)
เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๖

สำเนา

ที่ รบ ๐๒๑๖/๓๘๓๕ ที่ว่าการอำเภอบ้านโป่ง
ถนนทรงพล รบ ๗๐๑๑๐

๒ สิงหาคม ๒๕๓๕

เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติกรณีแจ้งเกิดเกินกำหนดของบุคคลที่มีสัญชาติไทย
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาภาพถ่ายเอกสารการสอบสวนฯ จำนวน ๑๘ ฉบับ

ด้วยได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านโป่ง ว่าได้นับคำร้องของนางสมพร อุ่นขาว อยู่บ้านเลขที่ ๖๕ หมู่ ๗ ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ว่าขอแจ้งเกิดเกินกำหนดเวลาให้กับบุตรชื่อเด็กหญิงยุพา เชียงกา เกิดเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ ณ โรงพยาบาลบ้านโป่ง เลขที่ ๑๒ ถนนแสงชูโต ตำบลบ้านโป่ง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยขอแจ้งเกิดเข้าในทะเบียนบ้านเลขที่ ๑๙๓/๑ ถนนบ้านดอนตูม ตำบลบ้านโป่ง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งได้สอบสวนข้อเท็จจริงจากพยานบุคคลและตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้ว มีความเห็นเชื่อได้ว่าเด็กหญิงยุพา เชียงกา เป็นบุตรของ นางสมพร อุ่นขาว และนายยงยุทธ เชียงกา ที่แท้จริง และผู้ร้องมีความผิดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ (ก) แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ คดีขาดอายุความ จึงระงับการเปรียบเทียบปรับ ตามคดีเลขที่ ๑๑๗/๒๕๓๕ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๕ และได้ส่งตัวนางสมพร อุ่นขาว มาให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองอำเภอบ้านโป่ง ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ เมื่อพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองอำเภอบ้านโป่งได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและสอบสวน นางสมพร อุ่นขาว ผู้ต้องหาเพิ่มเติมแล้ว ให้การรับสารภาพว่า ได้กระทำผิดจริงซึ่งพนักงานสอบสวนฯได้แจ้งให้ทราบว่า การกระทำผิดในกรณีนี้อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการหรืออาจเป็นเหตุให้ผู้เกี่ยวข้องต้องเสียสิทธิ์อันพึงมีในห้วงระยะเวลาที่ผู้ต้องหาละเว้นการปฏิบัติตามกฎหมายแล้วผู้ต้องหายินยอมให้ดำเนินการเปรียบเทียบในคดีความผิด พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองอำเภอบ้านโป่งจึงส่งตัวผู้ต้องหาให้สำนักทะเบียนท้องที่เทศบาลเมืองบ้านโป่งดำเนินการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมายฯ แต่สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านโป่งแจ้งว่า การปฏิบัติดังกล่าวน่าจะมิชอบตามหนังสือสั่งการของกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๕๓๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๓ และที่ มท ๐๔๒๒/ว ๕๘ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๓๔ ในกรณีที่ส่งตัวผู้ต้องหาไปให้สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านโป่งเปรียบเทียบปรับ

เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในกรณีการแจ้งเกิดเกินกำหนดของบุคคลที่มีสัญชาติไทยและเพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงงานทะเบียนราษฎรให้ถูกต้องสมบูรณ์ตามนโยบายของสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร รวมทั้งนโยบายให้บริการและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการ และที่ว่าการอำเภอของกรมการปกครอง จึงขอหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งเกิดเกินกำหนดของบุคคลที่มีสัญชาติไทยในประเด็นดังนี้ คือ

๑. การที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านโป่งสอบสวนผู้ต้องหาแล้วมีความเห็นว่า ผู้ต้องหามีความผิดจริงแต่คดีขาดอายุความจึงระงับการเปรียบเทียบปรับนั้น สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านโป่งมีอำนาจในการวินิจฉัยและลงความเห็นว่า คดีขาดอายุความ และระงับการเปรียบเทียบปรับหรือไม่ เพียงใด

๒. กรณีที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านโป่งมีความเห็นตามข้อ ๑ และส่งตัวผู้ต้องหามาให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง ดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ส่วนที่ ๓ การจัดทำทะเบียนราษฎร ตอนที่ ๓ ทะเบียนคนเกิด ข้อ ๕๗ และหัวหน้าพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองอำเภอบ้านโป่งได้สอบสวนปากคำผู้ต้องหาเพิ่มเติมโดยแจ้งให้ทราบว่ากรณีการกระทำผิดของผู้ต้องหากรณีนี้อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการหรืออาจเป็นเหตุให้ผู้เกี่ยวข้องต้องเสียสิทธิอันพึงมีในห้วงระยะเวลาที่ผู้ต้องหาละเว้นการปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว ผู้ต้องหายินยอมให้ดำเนินการเปรียบเทียบปรับในทุกกรณี พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองจึงส่งตัวผู้ต้องหาไปให้สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองบ้านโป่ง ดำเนินการเปรียบเทียบปรับนั้นจะปฏิบัติได้หรือไม่ เพียงใด และจะเป็นการปฏิบัติที่มิชอบตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๕๓๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๓ และ ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๕๘ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๓๔ หรือไม่

จึงเรียนหารือมาเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **บวร รัตนประสิทธิ์**

(นายบวร รัตนประสิทธิ์)

นายอำเภอบ้านโป่ง

สำเนาถูกต้อง

ว่าที่ ร.ต.

(สมบัติ จันทรเจษฎากร)

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๔

ฝ่ายปกครอง
โทร. ๒๑๑๔๑๙

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๕

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๐ เมษายน ๒๕๓๕

เรื่อง การกำหนดอัตราค่าปรับที่ควรทำการเปรียบเทียบ
เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีอัตราค่าปรับที่ควรทำการเปรียบเทียบ

ในคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ ได้กำหนดโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทและปรับไม่เกินห้าพันบาท ตามลำดับ ประกอบกับระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๗๔ ได้กำหนดว่าในการเปรียบเทียบให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดเงินค่าปรับที่ผู้ต้องหาจะต้องพึงชำระ โดยคำนึงถึงลักษณะความหนักเบาและพฤติการณ์แห่งความผิด ตลอดจนฐานะความเป็นอยู่ของผู้ต้องหา

ดังนั้น เพื่อมิให้เกิดการลักลั่นในทางปฏิบัติ จึงได้กำหนดอัตราค่าปรับที่ควรทำการเปรียบเทียบไว้เป็นบรรทัดฐานเดียวกันตามบัญชีอัตราค่าปรับที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา	ฐานความผิด	อัตราโทษตามกฎหมาย	อัตราค่าปรับที่ควรทำการเปรียบเทียบ
ม.๑๐ และ ม.๔๗	ไม่มาตามที่นายทะเบียนเรียก ไม่ยอมชี้แจงข้อเท็จจริง หรือแสดงหลักฐาน หรือไม่ยอมให้นายทะเบียนเข้าไปสอบถามในบ้าน	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท
ม. ๑๘ (๑) และ ม.๔๗	คนเกิดในบ้าน เจ้าบ้าน หรือบิดา หรือมารดาไม่แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิดในบ้าน ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท
ม.๑๘ (๑) และ ม.๔๗	คนเกิดนอกบ้าน บิดา หรือมารดา ไม่แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิดนอกบ้าน หรือแห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด ในกรณีจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ตามกำหนด ให้แจ้งภายหลังได้แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันเกิด	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท
ม.๑๙ และ ม.๔๗	พบเด็กในสภาพแรกเกิด หรือเด็กอ่อนซึ่งถูกทอดทิ้ง ไม่นำส่งและแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์แห่งท้องที่ที่ตนพบเด็กนั้นโดยเร็ว	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท
ม.๒๑ (๑) และ ม.๔๗	คนตายในบ้าน เจ้าบ้านไม่แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่คนตายภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาตาย ในกรณีไม่มีเจ้าบ้าน ให้ผู้พบศพแจ้งภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาพบศพ	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท

มาตรา	ฐานความผิด	อัตราโทษตามกฎหมาย	อัตราค่าปรับที่ควรทำการเปรียบเทียบ
ม.๒๑ (๒) และ ม.๔๗	คนตายนอกบ้าน บุคคลที่ไปกับผู้ตาย หรือผู้พบศพไม่แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีการตาย หรือพบศพ แล้วแต่กรณี หรือ แห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพ (หรือจะแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจก็ได้)	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท
ม.๒๓ และ ม.๔๗	เมื่อมีคนเกิด หรือคนตาย ผู้ทำคลอด หรือผู้รักษาพยาบาล ไม่ออกหนังสือรับรองการเกิดหรือการตายตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้แก่ผู้มีหน้าที่ต้องแจ้ง	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท
ม.๒๔ และ ม.๔๗	เก็บ ฝัง เผา ทำลาย หรือย้ายศพไปจากสถานที่หรือบ้านที่มีการตายก่อนได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนผู้รับแจ้ง	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท
ม.๓๐ (๑) และ ม.๔๗	ผู้อยู่ในบ้านย้ายที่อยู่ออกจากบ้าน เจ้าบ้านไม่แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ผู้อยู่ในบ้านย้ายออก	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท
ม.๓๐ (๒) และ ม.๔๗	มีผู้ย้ายที่อยู่เข้าอยู่ในบ้าน เจ้าบ้านไม่แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ย้ายเข้ามาอยู่ในบ้าน	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท
ม.๓๓ และ ม.๔๗	ผู้อยู่ในบ้านใดออกจากบ้านที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ไปอยู่ที่อื่นเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันและเจ้าบ้านไม่ทราบว่าผู้นั้นไปอยู่ที่ใด เจ้าบ้านไม่แจ้งการย้ายออกต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในสามสิบวันนับแต่วันครบหนึ่งร้อยแปดสิบวัน	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท

มาตรา	ฐานความผิด	อัตราโทษตามกฎหมาย	อัตราค่าปรับที่ควรทำการเปรียบเทียบ
ม.๓๔ และ ม.๔๗	ไม่มีเลขประจำบ้าน เจ้าบ้านไม่แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อขอเลขประจำบ้าน ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันสร้างบ้านเสร็จ	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท
ม.๓๙ (วรรคหนึ่ง) และ ม.๔๗	เมื่อมีการเพิ่ม เปลี่ยนแปลง หรือจำหน่ายรายการในทะเบียนบ้าน เจ้าบ้านไม่นำสำเนาทะเบียนบ้านไปให้นายทะเบียนบันทึกรายการให้ถูกต้องตรงกับต้นฉบับทุกครั้ง (ภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนแจ้งให้ทราบ)	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท
ม.๓๙ (วรรคสอง) และ ม.๔๗	เมื่อสำเนาทะเบียนบ้านชำรุดจนใช้การไม่ได้หรือสูญหาย เจ้าบ้านไม่ขอรับสำเนาทะเบียนบ้านใหม่ (ภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนแจ้งให้ทราบ)	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท
ม.๔๑ และ ม.๔๗	รื้อบ้าน ไม่แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รื้อเสร็จ	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท
ม.๔๒ และ ม.๔๗	ย้ายแพ เรือ หรือยานพหานะอื่นซึ่งเป็นที่อยู่ประจำไปอยู่ หรือจอด ณ ที่อื่น ถ้าอยู่หรือจอดเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน เจ้าบ้านไม่แจ้งการย้ายออกและย้ายเข้าต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ไปอยู่หรือจอดใหม่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท
ม.๔๔ และ ม.๔๗	ไม่ยอมให้นายทะเบียนเข้าไปในบ้านเพื่อสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร ไม่ยอมชี้แจงหรือตอบคำถาม หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อ ตามมาตรา ๔๔	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๒๐ บาท
ม.๕ และ ม.๔๘	ไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๕	ปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท	อยู่ในดุลพินิจ

ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๕๘

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๗ มกราคม ๒๕๓๔

เรียน การบันทึกการเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.. ๒๔๗๗ มาตรา ๑๘

๒. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิบัติ ฉบับที่ ๒๓๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๕

๓. ระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรฯ ว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๑๕

๔. ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๐

๕. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๐/ว ๓๕๑ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๒๑

๖. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๑๐๘๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๑

๗. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๕๓๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างแบบพิมพ์บันทึกคำให้การของผู้กล่าวหาและผู้ต้องหา จำนวน ๓ ฉบับ

ตามที่กรมการปกครองได้มอบหมายให้ผู้ตรวจราชการกรมการปกครองออกไปตรวจงานการทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนต่าง ๆ ในเขตรับผิดชอบ ปรากฏพบข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบันทึกการเปรียบเทียบคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในสมุดบันทึกการเปรียบเทียบ โดยสำนักทะเบียนบางแห่งลงบันทึกมาตราในฐานความผิดไม่เหมือนกัน หรือลงมาตราไม่ตรงกับฐานความผิด และในช่องลงลายมือชื่อของผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบไม่มีการลงนามปล่อยเว้นว่างไว้ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาในด้านความถูกต้องสมบูรณ์ของกฎหมายได้

ดังนั้น เพื่อให้การบันทึกการเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นในสมุดบันทึกการเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรเป็นไปด้วยความสมบูรณ์ ถูกต้องตามกฎหมาย กรมการปกครองจึงขอชักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการบันทึกการเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร ดังต่อไปนี้

๑. หน้าแรก บันทึกคำให้การของผู้กล่าวหาและผู้ต้องหา

๑.๑ ให้สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นกรอกข้อความในช่องว่างให้ครบถ้วน ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย โดยถือปฏิบัติตามคำแนะนำด้านหลังของปกหน้าสมุดบันทึกการเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร

๑.๒ ให้ผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ และพยานผู้เขียน ลงลายมือชื่อให้ครบถ้วนเป็นปัจจุบันทุกครั้งที่ทำการบันทึกเปรียบเทียบคดีความผิด พร้อมทั้งระบุชื่อตัวชื่อสกุลด้วยตัวบรรจงข้างล่างใต้ลายมือชื่อของบุคคลดังกล่าวด้วย กรณีที่ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อไม่ได้ให้เจ้าหน้าที่พิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องหาแทน และระบุไว้ด้วยว่าเป็นลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือซ้ายหรือขวาของใคร

๑.๓ กรณีคดีขาดอายุความ เมื่อผู้มีอำนาจเปรียบเทียบได้ลงความเห็นว่า ให้ระงับการเปรียบเทียบแล้ว ให้ส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยความเห็นไปพบพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเพื่อดำเนินการสอบสวนต่อไป ทั้งนี้ เป็นการถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๕๓๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๓ ข้อ ๔ สำหรับสำนักทะเบียนท้องถิ่นในเขตกรุงเทพมหานครให้ส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมทั้งความเห็นต่อพนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

๒. หน้าหลัง บันทึกการเปรียบเทียบ

๒.๑ ให้สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นบันทึกฐานความผิดของผู้ต้องหาให้ถูกต้องตามมาตราที่กฎหมายการทะเบียนราษฎรบัญญัติไว้ เช่น ผู้ต้องหามีความผิดฐานเป็นเจ้าบ้านไม่มาแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายใน ๑๕ วันนับแต่วันเกิด ตามมาตรา ๑๑ (ก) และมาตรา ๔๐ (๓) หรือผู้ต้องหามีความผิดฐานเป็นเจ้าบ้านไม่แจ้งการปลูกสร้างบ้านใหม่ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายใน ๑๕ วันนับแต่วันสร้างเสร็จ ตามมาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๐ (๓) เป็นต้น

๒.๒ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นกำหนดอัตราค่าปรับที่ควรทำการเปรียบเทียบ โดยถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๐/ว ๓๕๑ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๒๑

๒.๓ ให้ผู้ต้องหา ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ พยานผู้เชียน รวมทั้งผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ลงลายมือชื่อให้ครบถ้วนเป็นปัจจุบันทุกครั้งที่ทำการเปรียบเทียบ หรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งระบุชื่อตัว ชื่อสกุลด้วยตัวบรรจงข้างล่างใต้ลายมือชื่อบุคคลดังกล่าวด้วย

๓. กรณีที่ผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบปรับหรือยอมให้เปรียบเทียบปรับแต่ไม่ชำระค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ส่งตัวผู้ต้องหาให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองดำเนินคดีตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการสอบสอนคดีอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๐ สำหรับสำนักทะเบียนท้องถิ่นในเขตกรุงเทพมหานครให้ส่งตัวผู้ต้องหาต่อพนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่รับผิดชอบเพื่อดำเนินคดีต่อไป

๔. ให้นายทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนอำเภอ และนายทะเบียนท้องถิ่น รายงานผลคดีการเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ โดยถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๑๐๘๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ โดยเคร่งครัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนทุกแห่งในเขตจังหวัดถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัตน์ พิบูลย์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ตัวอย่าง (กรณีคดีขาดอายุความ)

คดีที่ ๑/๒๕๓๔ สำนักทะเบียน อำเภอห้วยแถลง จังหวัด นครราชสีมา

บันทึกคำให้การของผู้กล่าวหาและผู้ต้องหา

วันที่ ๒ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕ ๓๔

๑. ผู้กล่าวหาชื่อ นายชาติ ซื่อสัตย์ อายุ ๓๐ ปีอาชีพ รับราชการ
อยู่บ้านเลขที่ ๒/๑ ถนน สุขาภิบาล ตำบล ห้วยแถลง อำเภอ ห้วยแถลง
จังหวัด นครราชสีมา

ผู้กล่าวหา หาว่า เมื่อวันที่ ๑๖ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕ ๓๒
นายเขียว ใจดี เจ้าบ้านบ้านเลขที่ ๑๐ หมู่ที่ ๒ ตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา
ไม่ได้แจ้งการเกิดให้แก่เด็กหญิงน้ำเงิน ใจดี ซึ่งเกิดเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๒ ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันเกิด
ตามความในมาตรา ๑๑ (ก) แห่ง พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศ
คณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๓๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ จึงมีความผิดต้องได้รับโทษตาม พ.ร.บ.การทะเบียน
ราษฎรฯ มาตรา ๔๐ (๓)

๒. เหตุเกิดที่ บ้านเลขที่ ๑๐ หมู่ที่ ๒
ตำบล ห้วยแถลง อำเภอ ห้วยแถลง จังหวัด นครราชสีมา

๓. ผู้ต้องหาชื่อ นายเขียว ใจดี เกิดวันเดือนปี ๒๔๘๕ อายุ ๔๙ ปีอาชีพ ค้าขาย
อยู่บ้านเลขที่ ๑๐ หมู่ที่ ๒ ซอย – ถนน –
ตำบล ห้วยแถลง อำเภอ ห้วยแถลง จังหวัด นครราชสีมา
สัญชาติ ไทย บิดาชื่อ นายคำ ใจดี มารดาชื่อ นางหนู ใจดี
ผู้ต้องหาให้การว่า ได้กระทำความผิดจริงตามที่กล่าวหาทุกประการ และยินยอมรับโทษตามที่กฎหมาย
บัญญัติไว้

ได้อ่านให้ทั้งสองฝ่ายฟังแล้วรับว่าถูกต้อง

(ลงชื่อ) ชาติ ซื่อสัตย์ ผู้กล่าวหา
(นายชาติ ซื่อสัตย์)

(ลงชื่อ) เขียว ใจดี ผู้ต้องหา
(นายเขียว ใจดี)

(ลงชื่อ) ประเทศ รุ่งเรือง ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ
(นายประเทศ รุ่งเรือง)

(ลงชื่อ) ขยัน หมั่นเพียร พยาน ผู้เขียน
(นายขยัน หมั่นเพียร)

ความเห็นของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ

ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบเห็นว่า ผู้ต้องหามีความผิดจริง เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ (ก) แห่ง พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎรฯ แต่คดีขาดอายุความ จึงให้ระงับการเปรียบเทียบปรับ และให้ส่งตัวผู้ต้องหาให้พนักงานสอบสวน ฝ่ายปกครองดำเนินการ ตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๕๓๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๓ ข้อ ๕ ต่อไป

(ลงชื่อ) ประเทศ รุ่งเรือง ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ
(นายประเทศ รุ่งเรือง)

ตัวอย่าง (กรณีคดีอายุความ)

บันทึกการเปรียบเทียบ

คดีเปรียบเทียบที่..... /.....วันที่.....เดือน ..... พ.ศ. ๒๕.....

๑. ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบเห็นว่า ผู้ต้องหามีความผิดฐาน.....
.....ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร
มาตรา.....จึงเปรียบเทียบให้ผู้ต้องหาเสียค่าปรับ เป็นเงิน ..... บาท
(.....)

๒. ผู้ต้องหายินยอมให้ทำการเปรียบเทียบและได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบแล้ว แต่วันที่.....
เดือน.....พ.ศ. ๒๕.....หรือ

๓. ผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้ทำการเปรียบเทียบ จึงส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป

(ลงชื่อ) .....ผู้ต้องหา

(ลงชื่อ) .....ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ

(ลงชื่อ) .....พยาน ผู้เขียน

บันทึกเพิ่มเติม (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ได้รับเงินค่าปรับจำนวน ..... บาท (.....) ตามใบเสร็จรับเงิน เล่มที่ .....เลขที่..... ลงวันที่..... เดือน .....พ.ศ. ๒๕.....ไว้แล้ว (ลงชื่อ) .....ผู้รับเงิน ...../...../.....	**กรณีไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบ** ได้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนสถานี..... ดำเนินคดีแล้ว ตามหนังสือที่ ..... / ..... ลงวันที่.....เดือน ..... พ.ศ. ๒๕..... (ลงชื่อ) ..... นายทะเบียน.....

หมายเหตุ ข้อความในบันทึกการเปรียบเทียบข้อ ๒ หรือข้อ ๓ ที่ไม่ใช้ให้ขีดออก

ตัวอย่าง (กรณีผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบปรับ)

คดีที่ ๒/๒๕๓๔ สำนักทะเบียน อำเภอห้วยแถลง จังหวัด นครราชสีมา

บันทึกคำให้การของผู้กล่าวหาและผู้ต้องหา

วันที่ ๓ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕ ๓๔

๑. ผู้กล่าวหาชื่อ นายชาติ ชื่อสัตย์ อายุ ๓๐ ปีอาชีพ รับราชการ
อยู่บ้านเลขที่ ๒/๑ ถนน สุขาภิบาล ตำบล ห้วยแถลง อำเภอ ห้วยแถลง
จังหวัด นครราชสีมา

ผู้กล่าวหา หาว่า เมื่อวันที่ ๑๖ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕ ๓๓ นายสยาม รักไทย เจ้าบ้านบ้านเลขที่ ๓๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ไม่ได้แจ้งการเกิดให้แก่เด็กชายนิยม รักไทย ซึ่งเกิดเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันเกิด ตามความในมาตรา ๑๑ (ก) แห่ง พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๓๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ จึงมีความผิดต้องได้รับโทษตาม พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎรฯ มาตรา ๔๐ (๓)

๒. เหตุเกิดที่ บ้านเลขที่ ๓๑ หมู่ที่ ๔
ตำบล ห้วยแถลง อำเภอ ห้วยแถลง จังหวัด นครราชสีมา

๓. ผู้ต้องหาชื่อ นายสยาม รักไทย เกิดวันเดือนปี ๒๔๘๐ อายุ ๕๔ ปีอาชีพ ค้าขาย
อยู่บ้านเลขที่ ๓๑ หมู่ที่ ๔ ซอย – ถนน –
ตำบล ห้วยแถลง อำเภอ ห้วยแถลง จังหวัด นครราชสีมา
สัญชาติ ไทย บิดาชื่อ นายแดง รักไทย มารดาชื่อ นางดำ รักไทย
ผู้ต้องหาให้การว่า ได้กระทำความผิดจริงตามที่กล่าวหาทุกประการ และยินยอมรับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ได้อ่านให้ทั้งสองฝ่ายฟังแล้วรับว่าถูกต้อง

(ลงชื่อ) ชาติ ซื่อสัตย์ ผู้กล่าวหา
(นายชาติ ซื่อสัตย์)

(ลงชื่อ) สยาม รักไทย ผู้ต้องหา
(นายสยาม รักไทย)

(ลงชื่อ) ประเทศ รุ่งเรือง ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ
(นายประเทศ รุ่งเรือง)

(ลงชื่อ) ขยัน หมั่นเพียร พยาน ผู้เขียน
(นายขยัน หมั่นเพียร)

ความเห็นของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ

ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบเห็นว่า ผู้ต้องหามีความผิดจริง เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ (ก) แห่ง พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎรฯ จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๐ ทวิ ให้ทำการเปรียบเทียบเป็นเงิน จำนวน ๑๐.- บาท (สิบบาทถ้วน)

(ลงชื่อ) ประเทศ รุ่งเรือง ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ
(นายประเทศ รุ่งเรือง)

ตัวอย่าง (กรณีผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบปรับ)

บันทึกการเปรียบเทียบ

คดีเปรียบเทียบที่ ๑/๒๕๓๔ วันที่ ๓ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕ ๓๔

๑. ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบเห็นว่า ผู้ต้องหามีความผิดฐาน ไม่ได้แจ้งการเกิดให้แก่เด็กชายนิยม รักไทย ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันเกิด ตามมาตรา ๑๑ (ก) และมาตรา ๔๐ (๓) นายทะเบียนอำเภอห้วยแถลง

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร มาตรา ๔๐ ทวิ จึงเปรียบเทียบให้ผู้ต้องหาเสียค่าปรับเป็นเงิน ๑๐.- บาท (สิบบาทถ้วน)

๒. ผู้ต้องหายินยอมให้ทำการเปรียบเทียบและได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบแล้วแต่วันที่ ๓ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕ ๓๔ หรือ

๓. ผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้ทำการเปรียบเทียบ จึงส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป

(ลงชื่อ) สยาม รักไทย ผู้ต้องหา
(นายสยาม รักไทย)

(ลงชื่อ) ประเทศ รุ่งเรือง ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ
(นายประเทศ รุ่งเรือง)

(ลงชื่อ) ขยัน หมั่นเพียร พยาน ผู้เขียน
(นายขยัน หมั่นเพียร)

บันทึกเพิ่มเติม (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ได้รับเงินค่าปรับจำนวน ๑๐.- บาท (สิบบาทถ้วน) ตามใบเสร็จรับเงิน เล่มที่ ..... เลขที่ ๑ ลงวันที่ ๓ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕ ๓๔ ไว้แล้ว (ลงชื่อ) กานดา สดใส ผู้รับเงิน ๓ / ม.ค. / ๒๕๓๔	**กรณีไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบ** ได้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนสถานี ..... ดำเนินคดีแล้ว ตามหนังสือที่ ..... / ..... ลงวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ๒๕ ..... (ลงชื่อ) ..... นายทะเบียน .....

หมายเหตุ ข้อความในบันทึกการเปรียบเทียบข้อ ๒ หรือข้อ ๓ ที่ไม่ใช้ให้ขีดออก

ตัวอย่าง (กรณีผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบปรับ)

คดีที่ ๓/๒๕๓๔ สำนักทะเบียน อำเภอห้วยแถลง จังหวัด นครราชสีมา

บันทึกคำให้การของผู้กล่าวหาและผู้ต้องหา

วันที่ ๓ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕ ๓๔

๑. ผู้กล่าวหาชื่อ นายชาติ ซื่อสัตย์ อายุ ๓๐ ปีอาชีพ รับราชการ
อยู่บ้านเลขที่ ๒/๑ ถนน สุขาภิบาล ตำบล ห้วยแถลง อำเภอ ห้วยแถลง
จังหวัด นครราชสีมา

ผู้กล่าวหา หาว่า เมื่อวันที่ ๑๖ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕ ๓๓ นายแดง ดำเนิน เจ้าบ้านบ้านเลขที่ ๖ หมู่ที่ ๒ ตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ไม่ได้แจ้งการเกิดให้แก่เด็กชายเขียว ดำเนิน ซึ่งเกิดเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๓ ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันเกิด ตามความในมาตรา ๑๑ (ก) แห่ง พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๓๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ จึงมีความผิดต้องได้รับโทษตาม พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎรฯ มาตรา ๔๐ (๓)

๒. เหตุเกิดที่ บ้านเลขที่ ๖ หมู่ที่ ๒
ตำบล ห้วยแถลง อำเภอ ห้วยแถลง จังหวัด นครราชสีมา

๓. ผู้ต้องหาชื่อ นายแดง ดำเนิน เกิดวันเดือนปี ๒๔๙๓ อายุ ๔๑ ปีอาชีพ ทำนา
อยู่บ้านเลขที่ ๖ หมู่ที่ ๒ ซอย – ถนน –
ตำบล ห้วยแถลง อำเภอ ห้วยแถลง จังหวัด นครราชสีมา
สัญชาติ ไทย บิดาชื่อ นายมี ดำเนิน มารดาชื่อ นางมา ดำเนิน
ผู้ต้องหาให้การว่า ได้กระทำความผิดจริงตามที่กล่าวหาทุกประการ และไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบปรับ

ได้อ่านให้ทั้งสองฝ่ายฟังแล้วรับว่าถูกต้อง

(ลงชื่อ) ชาติ ซื่อสัตย์ ผู้กล่าวหา
(นายชาติ ซื่อสัตย์)

(ลงชื่อ) แดง ดำเนิน ผู้ต้องหา
(นายแดง ดำเนิน)

(ลงชื่อ) ประเทศ รุ่งเรือง ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ
(นายประเทศ รุ่งเรือง)

(ลงชื่อ) ขยัน หมั่นเพียร พยาน ผู้เขียน
(นายขยัน หมั่นเพียร)

ความเห็นของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ

ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบเห็นว่า ผู้ต้องหามีความผิดจริง เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ (ก) แห่ง พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎรฯ แต่ผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบ จึงให้ส่งตัวผู้ต้องหาต่อพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเพื่อดำเนินคดีต่อไป

(ลงชื่อ) ประเทศ รุ่งเรือง ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ
(นายประเทศ รุ่งเรือง)

ตัวอย่าง (กรณีผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบปรับ)

บันทึกการเปรียบเทียบ

คดีเปรียบเทียบที่ ๒/๒๕๓๔ วันที่ ๔ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕ ๓๔

๑. ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบเห็นว่า ผู้ต้องหามีความผิดฐาน .....
..... ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร
มาตรา .....จึงเปรียบเทียบให้ผู้ต้องหาเสียค่าปรับ เป็นเงิน..... บาท
(.....)

๒. ผู้ต้องหายินยอมให้ทำการเปรียบเทียบและได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบแล้ว แต่วันที่.....
เดือน.....พ.ศ. ๒๕..... หรือ

๓. ผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้ทำการเปรียบเทียบ จึงส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป

(ลงชื่อ) แดง ดำเนิน .....ผู้ต้องหา
(นายแดง ดำเนิน)

(ลงชื่อ) ประเทศ รุ่งเรือง .....ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ
(นายประเทศ รุ่งเรือง)

(ลงชื่อ) ขยัน หมั่นเพียร .....พยาน ผู้เขียน
(นายขยัน หมั่นเพียร)

บันทึกเพิ่มเติม (ถ้ามี)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ได้รับเงินค่าปรับจำนวน ..... บาท (.....) ตามใบเสร็จรับเงิน เล่มที่ .....เลขที่..... ลงวันที่..... เดือน .....พ.ศ. ๒๕.....ไว้แล้ว (ลงชื่อ) .....ผู้รับเงิน ...../...../.....	**กรณีไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบ** ได้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจ อำเภอห้วยแถลง ดำเนินคดีแล้ว ตามหนังสือที่ ๑/๒๕๓๔ ลงวันที่ ๔ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕ ๓๔ (ลงชื่อ) ประเทศ รุ่งเรือง นายทะเบียน อำเภอห้วยแถลง

หมายเหตุ ข้อความในบันทึกการเปรียบเทียบข้อ ๒ หรือข้อ ๓ ที่ไม่ใช้ให้ขีดออก

การออกหนังสือรับรอง

ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๓๕๐

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๐ มีนาคม ๒๕๒๙

เรื่อง หารือการออกหนังสือรับรองการตาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (ยกเว้นจังหวัดพัทลุง)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดพัทลุง ที่ พท ๑๐๑๖/๒๒๗๕๙ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๒๘

๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/๓๔๕๔ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๒๙

พร้อมหนังสือนี้ขอส่งสำเนาหนังสือจังหวัดพัทลุง ที่ พท ๐๐๑๖/๒๒๗๕๙ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๒๘ และสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/๓๔๕๔ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๒๙ เรื่องหารือการออกหนังสือรับรองการตาย มาเพื่อทราบและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เจริญจิตต์ ณ สงขลา
(นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
กองการสอบสวนและนิติการ
โทร. (๐๒) ๒๒๑๘๘๙๐

(สำเนา)

ที่ พท ๐๐๑๖/๒๒๗๕๙

ศาลากลางจังหวัดพัทลุง
ถนนราเมศวร์ พท ๙๓๐๐๐

๑๖ ธันวาคม ๒๕๒๘

เรื่อง หารือการออกหนังสือรับรองการตาย

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง หนังสือ ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย ภาพถ่ายหนังสืออำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ที่ พท ๐๒๑๖/๖๐๙๙ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

ด้วยจังหวัดพัทลุงได้รับหนังสือหารือของอำเภอเขาชัยสนในการออกหนังสือรับรองการตาย เนื่องจากอำเภอได้รับคำร้องของ น.ส. อบรม ขุนทรมาลี ขอให้อำเภอออกหนังสือรับรองการตายของนายรัก-นางอุ่ม หนูแพะ ผู้เป็นปู่และย่า ซึ่งตายมาประมาณ ๔๐ ปีแล้ว เพื่อนำไปประกอบหลักฐานในการขอรับเงินบำเหน็จตกทอดของนายแดง ขุนทรมาลี ผู้เป็นบิดา

จังหวัดพัทลุง มีความเห็นว่ากรณีดังกล่าวไม่ใช่การออกหนังสือรับรองการตาย ซึ่งโรงพยาบาลหรือผู้รักษาพยาบาลโดยอาชีพออกให้เพื่อรับรองการตายของบุคคล และไม่ใช่การออกหนังสือรับรองบุคคล ตามนัยหนังสือสั่งการกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๘ แต่เป็นเรื่องที่ผู้ร้องต้องการให้อำเภอออกหนังสือรับรองให้ว่าผู้ตายได้ตายไปแล้วจริงเป็นเวลานาน ซึ่งอำเภอน่าจะออกให้ได้ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาความทุกข์ร้อนของราษฎร ตามมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗

จึงเรียนหารือมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ
(ลงชื่อ) **ภิญโญ เฉลิมนนท์**
(นายภิญโญ เฉลิมนนท์)
รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง

ที่ทำการปกครองจังหวัด
ฝ่ายปกครอง
โทร. พัทลุง (๐๗๔) ๖๑๑๐๑๕

ที่ มท ๐๔๐๔/๓๔๕๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๐ มีนาคม ๒๕๒๙

เรื่อง หารือการออกหนังสือรับรองการตาย
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง
อ้างถึง หนังสือจังหวัดพัทลุง ที่ พท ๐๐๑๖/๒๒๗๕๙ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๘

ตามที่หารือการออกหนังสือรับรองการตายว่า กรณีที่ผู้ตายได้ตายมาแล้วประมาณ ๔๐ ปี อำเภอสามารถออกหนังสือรับรองการตายให้ผู้ร้องซึ่งเป็นทายาทได้หรือไม่ นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. กรณีแจ้งการตายเกินกำหนดเวลาสำหรับทะเบียนนอกเขตปฏิบัติการตามโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชน ให้นายทะเบียนดำเนินคดีแก่ผู้แจ้งแล้วดำเนินการสอบสวน ถ้าพิจารณาเห็นว่าไม่มีการทุจริตให้ออกมรณบัตรให้ผู้แจ้งตามระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๑๖ ข้อ ๔๓ และหนังสือสั่งการกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๒๒๔ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๐

๒. กรณีแจ้งการตายเกินกำหนดเวลาสำหรับสำนักทะเบียนในเขตปฏิบัติการตามโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชน ให้นายทะเบียนเปรียบเทียบคดีความผิดและดำเนินการสอบสวนพยานหลักฐาน ถ้าเห็นว่าไม่มีการทุจริตให้นายทะเบียนออกมรณบัตรให้ผู้แจ้งไปได้ หากบุคคลในทะเบียนบ้านตายไปแล้ว แต่ยังไม่ได้จำหน่ายชื่อให้เรียกเจ้าบ้านมายื่นคำร้องและสอบสวนพยานหลักฐานโดยละเอียดแล้วจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนและสำเนาทะเบียนบ้านตามระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๘ ข้อ ๗๗ และ ๑๒๕

๓. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๘ ข้อ ๑ ใช้คำว่า "ควรออกหนังสือรับรองให้ในกรณีที่เป็นการรับรองบุคคลคนเดียวกัน" จึงไม่ได้ห้ามการรับรองไว้เด็ดขาด และในข้อเดียวกันนั้นใช้คำว่า "เช่น การสอบสวนสิทธิของทายาทในการรับมรดกเงินฝากในธนาคารออมสิน" เป็นการยกตัวอย่างให้เป็นแนวทาง กรณีอื่นยังมีอีกซึ่งให้อำนาจอำเภอหรือกิ่งอำเภอดำเนินการได้

๔. การสอบสวนตามข้อ ๑ และข้อ ๒ เป็นกรณีสอบสวนเพื่อให้ปรากฏว่าผู้ตายได้ตายไปแล้วจริงและเมื่อฟังได้เช่นนั้นแล้ว การออกหนังสือรับรองให้ไม่มีกฎหมายและระเบียบห้ามไว้แต่ประการใด ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๘ ข้อ ๑ และข้อ ๒

จึงเรียนมาเพื่อทราบและให้ถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เจริญจิตต์ ณ สงขลา

(นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
กองการสอบสวนและนิติการ
โทร. (๐๒) ๒๒๑๘๘๔๐

(สำเนา)

ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๙๗

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๑ มกราคม ๒๕๒๙

เรื่อง หารือการออกหนังสือรับรองการเกิด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (ยกเว้นจังหวัดพิจิตร)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดพิจิตร ที่ พจ ๐๐๑๖/๒๕๘๒๒ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๒๘

๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/๑๐๔๑ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๙

พร้อมหนังสือเล่มนี้ขอส่งสำเนาหนังสือจังหวัดพิจิตร ที่ พจ ๐๐๑๖/๒๕๘๒๒ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๒๘ และสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/๑๐๔๑ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๙ เรื่องหารือการออกหนังสือรับรองการเกิด มาเพื่อทราบและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ
(ลงชื่อ) **เจริญจิตต์ ณ สงขลา**
(นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
กองการสอบสวนและนิติการ
โทร. (๐๒) ๒๒๑๘๘๔๐

(สำเนา)

ที่ พจ ๐๐๑๖/๒๕๘๒๒

ศาลากลางจังหวัดพิจิตร
ถนนบุษบา พจ ๖๖๐๐๐

๑๗ ธันวาคม ๒๕๒๘

เรื่อง หารือการออกหนังสือรับรอง

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาภาพถ่ายเอกสาร จำนวน ๕ ฉบับ

ด้วยอำเภอตะพานหินรายงานว่า ได้รับหนังสือจากเทศบาลตำบลตะพานหิน หารือการออกหนังสือรับรองการเกิด กรณีนางสมพร โจนส์ (อินทอนร์) อ้างว่าเกิดในเขตเทศบาลตำบลตะพานหิน เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๒ สูติบัตรค้นไม่พบ และขณะนี้ต้องการหาหลักฐานการเกิดเพื่อนำไปประกอบหลักฐานในการขอทำหนังสือเดินทางไปต่างประเทศ จึงขอให้เทศบาลตะพานหินออกหนังสือรับรองการเกิดให้ แต่เนื่องจากกระทรวงมหาดไทยได้เคยมีหนังสือ ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๘ กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์การออกหนังสือรับรองไว้ ให้รับรองได้เฉพาะกรณีเป็นการรับรองบุคคลคนเดียวกัน หรือให้รับรองความเกี่ยวพันในครอบครัวที่ไม่ตรงกัน ส่วนกรณีอื่นให้หารือกระทรวงมหาดไทยก่อน

จังหวัดจึงขอส่งภาพถ่ายเอกสารต่าง ๆ ของนางสมพร โจนส์ (อินทอนร์) เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ
(ลงชื่อ) **สว่าง อินทรนาค**
(นายสว่าง อินทรนาค)
รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร

ที่ทำการปกครองจังหวัดพิจิตร
ฝ่ายปกครอง
โทร. ๖๑๑๐๗๔

(สำเนา)

ที่ มท ๐๔๐๔/๑๐๔๑

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๑ มกราคม ๒๕๒๙

เรื่อง หารือการออกหนังสือรับรองการเกิด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร

อ้างถึง หนังสือจังหวัดพิจิตร ที่ พจ ๐๐๑๖/๒๒๕๘๒๒ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๒๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๑๑๘๓๐ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗

ตามที่หารือเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองการเกิด กรณีนางสมพร โจนส์ (อินทอนร์) ซึ่งเกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๒ และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านแต่ไม่มีสูติบัตร เพื่อผู้ร้องนำไปประกอบหลักฐานในการขอหนังสือเดินทางไปต่างประเทศ นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า ในเรื่องนี้กรมการปกครองและกระทรวงมหาดไทยได้สั่งการไว้แล้ว กล่าวคือ

๑. การออกหนังสือรับรองการเกิด หากเป็นกรณีออกหนังสือรับรองสถานที่เกิดแล้วก็อาจออกหนังสือรับรองให้ได้ ทั้งนี้ กรมการปรครองได้มีหนังสือสั่งการไว้แล้วโดยหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๓/๑๑๘๓๐ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗ ซึ่งเป็นการตอบข้อหารือของจังหวัดจันทบุรี ก็ให้ถือปฏิบัติตามที่ได้สั่งการไว้ต่อไป

๒. การออกหนังสือรับรองการเกิด หากเป็นกรณีออกหนังสือรับรองการเกิดที่มีรายการอื่นตามทะเบียนบ้านก็ไม่ควรออกหนังสือรับรองอีก เพราะกระทรวงมหาดไทยได้สั่งการห้ามไว้แล้ว โดยหนังสือ ที่ ๑๕๗๘๗/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๐๒ โดยถือว่าเป็นบุคคลถูกสำรวจตรวจสอบการทะเบียนราษฎรไว้แล้ว และการมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านก็ได้มีมติคณะรัฐมนตรีให้ถือว่ารายการในทะเบียนบ้านเป็นหลักฐานในการแสดงคุณสมบัติของบุคคลได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **เจริญจิตต์ ณ สงขลา**

(นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
กองการสอบสวนและนิติการ
โทร. (๐๒) ๒๒๑๘๘๔๐

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๔๐๒/๔๕๒๔๙

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๕ มิถุนายน ๒๕๒๘

เรื่อง การออกหนังสือรับรองสถานะทางครอบครัวของคนงานที่ไปทำงานในต่างประเทศ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างแบบหนังสือรับรอง

ด้วยปรากฏว่า ขณะนี้มีคนงานไทยซึ่งไปทำงานต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ต้องการหนังสือรับรองสถานะทางครอบครัว เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการขอลดภาษีเงินได้ต่อทางการของประเทศที่ไปทำงาน โดยหนังสือรับรองดังกล่าวต้องระบุชื่อ อายุ ที่อยู่ของคนงาน ชื่อ อายุของภรรยา และบุตรทุกคน แปลเป็นภาษาอังกฤษ และให้กระทรวงการต่างประเทศรับรอง ซึ่งในการขอหนังสือรับรองของคนงานนี้ปรากฏว่า บางอำเภอ บางเขตไม่ออกให้ เนื่องจากสถานะทางครอบครัวของบุคคลมีอยู่ในเอกสารสำคัญที่ทางราชการออกให้ไว้แล้ว เช่น ทะเบียนบ้าน ทะเบียนสมรส ฯลฯ แต่สำหรับคนงานซึ่งไปทำงานในต่างประเทศหากต้องนำเอกสารเหล่านั้นทุกฉบับไปแปลเป็นภาษาอังกฤษจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการแปลเอกสารและค่าธรรมเนียมรับรองเอกสารตามระเบียบของทางราชการจำนวนมาก เป็นการไม่สะดวกและเพิ่มภาระให้แก่คนงานซึ่งส่วนใหญ่มีฐานะยากจนอยู่แล้ว

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า การออกหนังสือรับรองกรณีต่าง ๆ ที่นายอำเภอดำเนินการให้แก่ผู้ร้องขอ เป็นการดำเนินการโดยถือหลักในการประสานงานและการอำนวยความสะดวกตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๘๗ และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๕ ข้อ ๕๗ เป็นหลักสำคัญและได้ถือปฏิบัติสืบต่อ ๆ มา การออกหนังสือรับรองสถานะทางครอบครัวของคนงานที่ไปทำงานในต่างประเทศก็เช่นเดียวกัน ให้อำเภอและเขตดำเนินการสอบสวนผู้ร้องพยาน และตรวจสอบหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้วออกหนังสือรับรองให้ตามตัวอย่างหนังสือรับรองที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งให้อำเภอและเขตถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เสน่ห์ วัฑฒนาธร

(นายเสน่ห์ วัฑฒนาธร)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
กองการทะเบียน
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๐๔, ๓๑๕

เลขที่..... ..... (ส่วนราชการเจ้าของหนังสือ)

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อรับรองว่า นาย/นาง .....

อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง .....

อำเภอ/เขต ..... จังหวัด ..... มี

๑. สามี/ภรรยา ชื่อ ..... อายุ.....ปี

๒. มีบุตรจำนวน.....คน ดังนี้

๒.๑ ชื่อ .....อายุ.....ปี เกิดเมื่อวันที่.....

เดือน.....พ.ศ.....

๒.๒ ชื่อ.....อายุ.....ปี เกิดเมื่อวันที่.....

เดือน .....พ.ศ.....

๒.๓ ชื่อ.....อายุ.....ปี เกิดเมื่อวันที่.....

เดือน .....พ.ศ.....

๒.๔ ชื่อ.....อายุ.....ปี เกิดเมื่อวันที่.....

เดือน .....พ.ศ.....

.....

.....

.....

.....

ให้ไว้ ณ วันที่.....เดือน ..... พ.ศ. .....

(ลงชื่อ) .....

(.....)

นายอำเภอ/หัวหน้าเขต.....

ประทับตราประจำตำแหน่ง

ที่ มท ๐๓๑๓/๑๑๘๓๐ กรมการปกครอง

๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗

เรื่อง การออกหนังสือรับรองสถานที่เกิดบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ จบ. ๑๙/๙๔๗ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๑๗

ตามที่แจ้งว่า สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองจันทบุรีได้หารือไปจังหวัดว่า ได้มีราษฎรไปติดต่อขอให้สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองจันทบุรี ออกหนังสือรับรองสถานที่เกิดให้เนื่องจากสูติบัตรสูญหายไปบ้าง ไม่มีสูติบัตรบ้าง สำนักทะเบียนท้องถิ่น ๆ ไม่อาจรับรองให้ได้เพราะไม่เคยมีระเบียบการใดกำหนดไว้โดยเฉพาะให้ดำเนินการได้ จังหวัดได้พิจารณาเห็นว่าการรับรองสถานที่เกิดบุคคล ควรเป็นหน้าที่ของนายอำเภอจึงได้สั่งการให้นายอำเภอท้องที่ดำเนินการสอบสวนผู้ร้องขอและพยาน หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ร้องเกิดที่ใดจริงก็ให้รับรองสถานที่เกิดให้ได้ จึงหารือมาว่าการที่จังหวัดสั่งการไปนั้นชอบด้วยระเบียบหรือไม่ นั้น

ได้พิจารณาแล้วขอเรียนว่า การรับรองสถานที่เกิดของบุคคลเป็นเรื่องในทางการปกครอง ฉะนั้น การที่จังหวัดสั่งการให้นายอำเภอท้องที่ดำเนินการสอบสวนผู้ร้องขอและพยาน หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ร้องเกิดที่ใดจริง ก็ให้รับรองสถานที่เกิดให้นั้น ชอบแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งให้นายทะเบียนถือเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงานสืบไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

วงษ์ ช่อวิเชียร

(นายวงษ์ ช่อวิเชียร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๘๑๐๕๒๙

หนังสือสั่งการอื่น ๆ

ด่วนมาก
ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๔

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ เขตดุสิต
กท ๑๐๓๐๐

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖

เรื่อง การประชาสัมพันธ์โครงการปรับปรุงรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน
เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร
อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๕๔ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๕
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๓๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย แผ่นปลิวประชาสัมพันธ์โครงการฯ จำนวน ฉบับ

ตามที่ได้แจ้งโครงการปรับปรุงรายการบุคคลในทะเบียนบ้านให้สำนักทะเบียนในความรับผิดชอบดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาคนชื่อซ้ำในทะเบียนบ้านโดยให้สำนักทะเบียนใช้บัญชีคนชื่อซ้ำปฏิบัติงานต่อไปจนถึงสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

สำนักทะเบียนกลางเห็นว่า เพื่อเป็นการสนับสนุนและเสริมการปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนตลอดจนเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบและให้ความร่วมมือในโครงการฯดังกล่าว จึงได้จัดทำแผ่นปลิวประชาสัมพันธ์โครงการฯ ให้จังหวัดกรุงเทพมหานคร และสำนักทะเบียนได้ใช้ดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ดังกล่าวให้ทั่วถึงมากที่สุด

ดังนั้น จึงให้สำนักทะเบียนพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑. ในส่วนของสำนักทะเบียนจังหวัด หรือกรุงเทพมหานคร ให้พิจารณาดำเนินการโดยใช้สื่อต่าง ๆ ในท้องถิ่นตามความเหมาะสม เช่น การลงบทความในหนังสือพิมพ์ หรือการประกาศข่าวทางวิทยุ เป็นต้น

๒. แจ้งและสั่งการให้สำนักทะเบียนในความรับผิดชอบทราบและดำเนินการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติม เช่น จัดกระจายเสียงตามหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน ตำบล หรือเสียงตามสายในเขตเทศบาล สุขาภิบาล หรือจัดพิมพ์แผ่นปลิวเพิ่มเติม เพื่อแจกจ่ายแก่ประชาชนในเขตรับผิดชอบ เป็นต้น

๓. สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ถือว่า การประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานเกี่ยวกับทะเบียนราษฎร โดยเฉพาะโครงการแก้ไขปัญหาคนชื่อซ้ำกันเป็นเรื่องสำคัญ ที่สำนักทะเบียนทั่วประเทศจะต้องรณรงค์และผลักดันอย่างจริงจัง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากที่สุด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้โครงการฯ บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพื่อเป็นพื้นฐานที่จะทำให้ข้อมูลทะเบียนราษฎรมีความถูกต้อง อันจะส่งผลให้การบริการประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถอำนวยประโยชน์แก่ประชาชนได้มากที่สุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ชื่อซ้ำในทะเบียนบ้าน จะทำอย่างไร

โดยปกติทั่วไป คนไทย ๑ คน จะต้องมีชื่อในทะเบียนบ้าน ๑ แห่ง เท่านั้น ในท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน แต่ก็ยังมีคนไทยบางคนที่มีชื่อในทะเบียนบ้านเกินกว่า ๑ แห่ง โดยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านแห่งอื่นด้วยทั้งที่ไม่ได้อาศัยอยู่จริง บุคคลเหล่านี้ คือ คนที่มีชื่อซ้ำในทะเบียนบ้าน

การมีชื่อซ้ำในทะเบียนบ้านทำให้เกิดปัญหา และเกิดผลเสียหลายอย่าง เช่น ทำให้บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีรายชื่อซ้ำไปด้วย เป็นเหตุให้อาจเกิดการสวมตัวหรือมีผู้แอบอ้างใช้สิทธิแทนคนชื่อซ้ำได้ นอกจากนั้น อาจทำให้มีคนต่างด้าวแอบอ้างสวมตัวคนชื่อซ้ำเข้าอยู่ในทะเบียนบ้านเพื่อใช้สิทธิในฐานะคนไทยได้ และยังทำให้สถิติข้อมูลทางทะเบียนราษฎรซึ่งเป็นพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาประเทศในทุกด้านผิดพลาดไม่ตรงตามข้อเท็จจริงอีกด้วย

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้เร่งรัดแก้ไขปัญหาชื่อซ้ำให้หมดไป โดยการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์สอบรายการคนชื่อซ้ำทั่วประเทศ และพิมพ์บัญชีรายการคนชื่อซ้ำแจ้งไปยังอำเภอ เขต เทศบาลทั่วประเทศ ให้ดำเนินการเชิญเจ้าบ้านหรือคนชื่อซ้ำตามบัญชีดังกล่าว มายืนยันที่อยู่ที่แท้จริงเพื่อจำหน่ายชื่อในทะเบียนบ้านที่ซ้ำอยู่ออกไปให้เหลือเพียงแห่งเดียว

ดังนั้น จึงขอเชิญชวนพี่น้องประชาชนที่บังเอิญเป็นบุคคลที่มีชื่อซ้ำ หรือเจ้าบ้านที่มีคนชื่อซ้ำอยู่ในทะเบียนบ้านมาร่วมกันช่วยแก้ปัญหานี้ โดย **หากท่านได้รับแจ้งจากนายทะเบียนให้ไปพบเพื่อยืนยันที่อยู่ที่แท้จริงของบุคคลชื่อซ้ำ ขอความกรุณาสละเวลาไปพบนายทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอ เขต หรือ เทศบาล หรืออาจมอบหมายให้บุคคลอื่นไปดำเนินการแทนก็ได้** ทั้งนี้ การเสียสละเวลาของท่านเพื่อช่วยแก้ปัญหาคนชื่อซ้ำ นอกจากจะเป็นการรักษาผลประโยชน์ของท่านและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการป้องกันผู้ทุจริตแอบอ้างใช้สิทธิ์ไปในทางมิชอบแล้ว ยังเป็นการช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวมอีกด้วย

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๕๗

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๕

เรื่อง ซักซ้อมแนวทางปฏิบัติกรณีหารือปัญหางานทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

ด้วยปัจจุบัน มีสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล และสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตในกรุงเทพมหานคร จำนวนมากที่ทำหนังสือหารือปัญหางานทะเบียนราษฎรไปยังสำนักทะเบียนกลางโดยตรง บางครั้งเป็นการหารือซึ่งเจ้าหน้าที่ปกครอง หรือผู้ช่วยนายทะเบียนจัดทำขึ้นเองโดยไม่ผ่านนายทะเบียนหรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน จึงทำให้นายทะเบียน หรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานตามลำดับชั้นไม่ทราบปัญหาและข้อแนะนำหรือแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาที่สำนักทะเบียนกลางได้ตอบหรือแจ้งมา

สำนักทะเบียนกลางได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าเพื่อให้การหารือปัญหางานทะเบียนราษฎรดำเนินการอย่างมีระบบ และผู้บังคับบัญชาตามสายงานได้รับทราบหรือกลั่นกรองปัญหาก่อนหารือไปยังสำนักทะเบียนกลาง จึงขอซักซ้อมแนวทางปฏิบัติกรณีหารือปัญหางานทะเบียนราษฎรดังกล่าว โดยให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาล และสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขต จัดทำหนังสือหารือผ่านนายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาหรือหารือต่อไปยังสำนักทะเบียนกลางต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งสำนักทะเบียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๓๓

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ เขตดุสิต
กท ๑๐๓๐๐

๑๐ กรกฎาคม ๒๕๓๕

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรเพื่อการเลือกตั้ง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรเพื่อการเลือกตั้ง จำนวน.....ชุด

ตามที่สำนักทะเบียนกลางได้มีหนังสือเวียนซักซ้อมแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการปรับปรุงทะเบียนบ้านเพื่อเตรียมการเลือกตั้ง ซึ่งได้สั่งการไปแล้วในช่วงที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ นั้น

เนื่องจากหนังสือซักซ้อมดังกล่าวได้ดำเนินการก่อนที่พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับ โดยกฎหมายและระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ เป็นต้นไป ดังนั้น สำนักทะเบียนกลางจึงได้จัดทำแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรเพื่อการเลือกตั้งขึ้นใหม่โดยได้ประมวลการปฏิบัติตามที่ได้สั่งการไปแล้วให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบที่ประกาศใช้ประการหนึ่ง และให้แนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหา บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีรายชื่อซ้ำกันการย้ายบุคคลเข้าทะเบียนบ้านกลางเพื่อหวังผลเปอร์เซ็นต์ผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ได้ย้ำในการประชุมในคราวที่ ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งผู้บังคับบัญชาในระดับสูงของกระทรวงมหาดไทย ได้มารับฟังแนวทางปฏิบัติเพื่อเตรียมการเลือกตั้งจากกรมการปกครอง ชัดเจนยิ่งขึ้น

สำนักทะเบียนกลางมีความเห็นว่า หากนายทะเบียนที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามแนวทางที่จัดส่งมาให้นี้อย่างจริงจังจะช่วยให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีขึ้นทั่วประเทศในวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๓๕ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้อง บริสุทธิ์ ยุติธรรม ตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งกำชับให้สำนักทะเบียนทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบ ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
อธิบดีกรมการปกครอง
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรเพื่อการเลือกตั้ง

๑. การดำเนินการตรวจสอบและปรับปรุงทะเบียนบ้านให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน

๑.๑ ตรวจสอบการจัดเก็บทะเบียนบ้านว่าได้จัดเก็บตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๓๗ หรือไม่ กล่าวคือ แยกเก็บเป็นรายตำบล หรือแขวง แยกออกเป็นถนน ตรอก ซอย และเรียงทะเบียนบ้านจากบ้านเลขที่น้อยไปหามากเมื่อครบ ๑๐๐ เลขหมาย ให้มีวัสดุแข็งคั่นให้เห็นชัดเจน เพื่อสะดวกในการค้นหา

๑.๒ หากพบว่าบ้านเลขที่ใดขาดหายให้ค้นหาและจัดเก็บเข้าที่เดิม เรียงตามลำดับให้เรียบร้อย แต่ถ้าสูญหายให้แจ้งความต่อพนักงานสอบสวนและตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลาง เพื่อจัดทำทะเบียนบ้านขึ้นใหม่ ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๑ และถ้าทะเบียนบ้านชำรุดก็ให้จัดทำขึ้นใหม่ตามข้อ ๔๒ ด้วย

๑.๓ กรณีปรากฏมีบ้านเลขที่ซ้ำกัน ให้สอบสวนข้อเท็จจริงว่าบ้านหลังใดได้บ้านเลขที่นั้นมาก่อน ทั้งนี้ ให้ถือว่าบ้านเลขที่ที่กำหนดให้ก่อนเป็นบ้านเลขที่ที่ถูกต้อง เว้นแต่จะพิจารณาเห็นสมควรกำหนดบ้านเลขที่ให้ใหม่ก็ให้ดำเนินการได้ โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๓๙

๑.๔ ทะเบียนบ้านฉบับใดนายทะเบียนไม่ได้ลงชื่อ หรือลงชื่อไม่ครบ ให้ตรวจสอบกับทะเบียนบ้านฉบับที่ใช้อยู่ก่อนฉบับปัจจุบัน เช่น ทะเบียนบ้านฉบับปี ๒๕๑๕ หรือฉบับปี ๒๕๒๖ เป็นต้น ถ้ารายการถูกต้องตรงกันให้นายทะเบียนลงชื่อในช่องที่เว้นว่างไว้ โดยหมายเหตุในช่องบันทึกแก้ไขรายการว่า "บุคคลลำดับที่.....ทะเบียนบ้านฉบับปี..... นายทะเบียนไม่ได้ลงชื่อกำกับในช่องรายการ" พร้อมกับลงนามและวันเดือนปีกำกับ

๑.๕ กรณีตรวจพบว่ารายการในทะเบียนบ้านผิดพลาดไม่ตรงกัน ให้ดำเนินการดังนี้

๑.๕.๑ กรณีสำนักทะเบียนได้รับทะเบียนบ้านฉบับใหม่ (ฉบับคอมพิวเตอร์) แล้ว ให้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตรงกับทะเบียนบ้านฉบับเดิมปี ๒๕๒๖ ส่วนรายการเลขรหัสประจำบ้านและเลขประจำตัวประชาชนให้ยึดถือเลขที่ที่ปรากฏตามทะเบียนบ้านฉบับใหม่ (ฉบับคอมพิวเตอร์) และหมายเหตุในช่องบันทึกแก้ไขรายการ "บุคคลลำดับที่.....แก้ไขรายการตามทะเบียนบ้านฉบับเดิมปี ๒๕๒๖" แล้วลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่แก้ไข รายงานตามแบบ ท.ร.๙๗ ก

ถ้ารายการที่ผิดพลาดเป็นการตกหล่นทั้งรายการให้ดำเนินการเพิ่มชื่อบุคคลที่ตกหล่นเข้าในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ โดยให้ลงรายการบ้าน เลขรหัสประจำบ้าน รายการบุคคล และเลขประจำตัวประชาชนให้ถูกต้องตรงกับทะเบียนบ้านฉบับเดิมปี ๒๕๒๖ หากบุคคลที่ตกหล่นไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ให้นายทะเบียนสอบสวนข้อเท็จจริง แล้วพิจารณากำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้ตามประเภทบุคคล ทั้งนี้ให้ยึดถือหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่บุคคลนั้นเคยมีอยู่ การกำหนดเลขประจำตัวดังกล่าว ให้ใช้แบบพิมพ์ตามที่กำหนดในระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๓๕ (๑) (๔) (๕) (๒๒) (๒๓) (๒๔) พร้อมกับหมายเหตุในช่องบันทึกแก้ไขรายการว่า "บุคคลลำดับที่.....เพิ่มชื่อตามทะเบียนบ้านฉบับเดิมปี ๒๕๒๖" ลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่เพิ่มชื่อ สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเดิมปี ๒๕๒๖ รายงานสำนักทะเบียนกลางเฉพาะกรณี

๑.๕.๒ กรณีที่สำนักทะเบียนยังใช้ทะเบียนบ้านฉบับเดิมปี ๒๕๒๖ ให้ถือปฏิบัติ ตามหนังสือ ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๘๙๓ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๒๘ โดยอนุโลม

๑.๖ กรณีตรวจพบว่ามีรายการบุคคลถูกหมายเหตุว่า "ตาย" หรือ "ย้าย" หรือ "จำหน่าย" ในทะเบียนบ้านฉบับเดิมปี ๒๕๒๖ ไว้ แต่ในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ยังคงปรากฏรายการของบุคคลดังกล่าวอยู่ ให้นายทะเบียนหมายเหตุว่า "ตาย" หรือ "ย้าย" หรือ "จำหน่าย"ไว้หน้ารายการแล้วแต่กรณีในทะเบียนบ้านฉบับใหม่ให้ถูกต้องตรงกัน แล้วลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ การรายงานให้ใช้แบบพิมพ์ ท.ร.๙๗ ก ทั้งนี้ การแก้ไขรายการดังกล่าวให้นายทะเบียนดำเนินการแทนเจ้าบ้าน

๑.๗ ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรนำหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้านมาตรวจสอบกับทะเบียนบ้านฉบับสำนักทะเบียน ว่าถูกต้องตรงกันหรือไม่ และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ราษฎร ควรจะได้ขออนุมัตินายอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล ปลัดเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี นำเอกสารทะเบียนบ้านฉบับสำนักทะเบียนและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกับการประชาสัมพันธ์ด้วย ซึ่งถ้าหากเป็นการแก้ไขเล็กน้อยผู้ช่วยนายทะเบียนก็สามารถที่จะดำเนินการแก้ไขให้กับราษฎรได้ในขณะนั้น เว้นแต่เป็นเรื่องที่จะต้องสอบสวน หรือหาเอกสารเพิ่มเติม ก็ควรจะรับคำร้องไว้เพื่อดำเนินการแก้ไขให้ต่อไป การดำเนินการในลักษณะนี้ควรจะได้จัดดำเนินการในช่วงวันหยุดราชการ ทั้งนี้ เพื่อมิให้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานตามปกติ อนึ่ง นอกจากจะประชาสัมพันธ์ให้มีการตรวจสอบแก้ไขรายการล้ว ควรจะได้ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบ้านรื้อถอนถูกทำลาย หรือการมีชื่อในทะเบียนบ้านโดยไม่มีตัวบุคคลอยู่จริง โดยให้เจ้าบ้านหรือผู้ได้รับมอบ

หมายมาดำเนินการแจ้งจำหน่าย หรือแจ้งย้ายให้ถูกต้องต่อไป ในเรื่องนี้ใคร่ขอให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ นี้ไม่ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองแจ้งย้ายบุคคลที่มีชื่อในบ้านที่รื้อถอนหรือถูกทำลาย เพื่อที่นายทะเบียนจะได้จำหน่ายเข้าทะเบียนบ้านกลางดังที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบเดิม เมื่อราษฎรได้มายื่นคำร้องขอแก้ไขรายการต่าง ๆ ในทะเบียนบ้านขอให้นายทะเบียนตรวจสอบและดำเนินการตามระเบียบและหนังสือสั่งการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ขอให้นายทะเบียนได้บริการประชาชนตามแนวนโยบายที่ได้แจ้งให้ทราบ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๘๙๘ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๕

๒. การปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งการย้ายที่อยู่นั้น เป็นช่องทางหนึ่งที่อาจใช้ในการทุจริตต่อการเลือกตั้งได้ แต่ขณะเดียวกันหากนายทะเบียนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความล่าช้าจะทำให้บุคคลที่ย้ายที่อยู่ต้องเสียสิทธิในการเลือกตั้งครั้งนั้น ดังนั้นจึงขอให้นายทะเบียนได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งการย้ายที่อยู่ด้วยความระมัดระวังตามข้อแนะนำ ดังนี้

๒.๑ การแจ้งการย้ายที่อยู่ ผู้ที่จะแจ้งการย้ายที่อยู่ได้นั้นจะต้องเป็นเจ้าบ้านหรือผู้ทำหน้าที่แทนเจ้าบ้าน หรือผู้ได้รับมอบหมายตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕, ๖ และ ๗ เว้นแต่กรณีแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง กฎหมายกำหนดให้ผู้ย้ายที่อยู่เป็นผู้แจ้งต่อนายทะเบียนได้ ซึ่งเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ย้ายที่อยู่ ดังนั้น ผู้ย้ายที่อยู่ปลายทางจะมอบหมายให้บุคคลใดไปแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางแทนตนนั้นจะต้องมีหนังสือมอบหมาย พร้อมบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ย้ายที่อยู่ไปแสดงต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนเรียกหลักฐานบัตรประจำตัวของผู้ได้รับมอบหมาย สำเนาเอกสารและบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วย เพื่อที่จะได้ดำเนินคดีแก่ผู้ที่แจ้งการย้ายที่อยู่โดยทุจริต การมอบหมายกรณีนี้ต่างกับกรณีการมอบหมายของเจ้าบ้านโดยทั่วไป ดังนั้นจึงขอให้นายทะเบียนได้ใช้ความรอบคอบในการเรียกเอกสารด้วย เพราะหากเรียกเอกสารเกินกว่าที่ระเบียบกำหนดไว้ก็จะเป็นสาเหตุในการถูกฟ้องร้องได้เช่นกัน การแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางนี้หากผู้ย้ายที่อยู่เป็นบิดาหรือมารดาของผู้เยาว์ที่มีชื่อในทะเบียนบ้านเดียวกัน และย้ายที่อยู่ในคราวเดียวกัน ก็ไม่จำเป็นต้องมีหนังสือมอบหมายแต่อย่างใด อนึ่ง หนังสือมอบหมายไม่จำเป็นต้องใช้แบบฟอร์มที่ทางสำนักทะเบียนกำหนดขึ้นก็ได้ หากในหนังสือมอบหมายได้ปรากฏข้อความชัดเจนว่าบุคคลใดได้มอบหมายให้มาแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางแทนตน และมอบหมายให้ย้ายที่อยู่บุคคลใดบ้าง ย้ายเข้าบ้านเลขที่ใด เป็นต้น

๒.๒ การตอบรับการแจ้งการย้ายที่อยู่ ขอให้นายทะเบียนรีบดำเนินการ และอย่าให้ล่วงเลยเวลาตามที่ระเบียบกำหนดไว้ แต่ในช่วงระยะที่มีการเลือกตั้งขอให้ถือเป็นแนวนโยบายว่าให้รีบดำเนินการตอบรับภายในวันทำการถัดไป หากสามารถกระทำได้ทั้งในเรื่องการแจ้งย้ายที่อยู่ตามปกติหรือการย้ายที่อยู่ปลายทาง

๒.๓ การป้องกันการแจ้งการย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลในการเลือกตั้ง ให้นายทะเบียนตั้งข้อสังเกตว่าหากมีการแจ้งการย้ายที่อยู่เข้าบ้านใดคราวละจำนวนมากผิดปกติ หรือเป็นที่น่าสงสัย ทั้งนี้ อาจจะพิจารณาว่าบ้านที่ย้ายเข้าเป็นโรงงานหรือบ้านพักอาศัย มีขนาดความกว้างเพียงพอกับบุคคลที่จะย้ายเข้าตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๔๘๔ คือไม่ให้เกินกว่าหนึ่งคนต่อที่ว่างเก้าลูกบาศก์เมตรหรือไม่ หรือขัดต่อมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๑๒ หรือไม่ ทั้งนี้ให้นายทะเบียนรับคำร้องไว้ก่อน และดำเนินการตรวจสอบและพิจารณาวินิจฉัยสั่งการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

๓. การจัดทำบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ก่อนที่นายทะเบียนจะมอบทะเบียนบ้านให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ดำเนินการตรวจสอบตามข้อ ๑ ก่อน เมื่อดำเนินการแล้วให้จัดทำบัญชีมอบหมายให้ชัดเจน โดยระบุจำนวนบ้านเลขที่ที่มอบหมายบ้านเลขที่ใดที่เว้นว่างให้หมายเหตุให้ชัดเจนว่าเพราะเหตุใดทะเบียนบ้านใดมีจำนวนเกินกว่า ๑ แผ่น ให้เย็บติดกันให้เรียบร้อย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการตกหล่น และเมื่อได้รับคืนให้ตรวจสอบจำนวนทะเบียนบ้านตามบัญชีว่าครบถ้วนหรือไม่

สำนักทะเบียนกลาง
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗ ต่อ ๓๑๕

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๙๘๐

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๓๕

เรื่อง ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยหลักฐานวัน เดือน ปีเกิด ในการรับนักเรียนนักศึกษาเข้าเรียนในสถานศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยหลักฐานวัน เดือน ปีเกิดในการรับนักเรียนนักศึกษาเข้าเรียนในสถานศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ เป็นต้นไป มีผลทำให้เด็กที่ไม่มีสัญชาติไทยและเด็กที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎร รวมทั้งบุตรของผู้อพยพกลุ่มต่าง ๆ สามารถเข้าเรียนในสถานศึกษาได้โดยการผ่อนผันให้ใช้หลักฐานอื่น ๆ หรือให้ใช้บันทึกแจ้งทะเบียนประวัติเด็ก ซึ่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าว มีสาระสำคัญดังนี้

๑. การรับนักเรียนที่ไม่เคยเข้าเรียนในสถานศึกษามาก่อน สถานศึกษาจะต้องเรียกหลักฐานต่าง ๆ เพื่อนำมาลงหลักฐานทางการศึกษาดังนี้

๑.๑ บุคคลที่มีสัญชาติไทย ให้สถานศึกษาเรียกหลักฐานตามลำดับความสำคัญคือ

(๑) สูติบัตร สำเนาสูติบัตร หรือ

(๒) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร. ๑๔)

๑.๒ บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้ใช้หลักฐานตามข้อ ๑.๑ หรือหนังสือเดินทาง

๑.๓ บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยกลุ่มอื่น ๆ เช่น ชาวเขาหรือผู้เข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งได้รับสิทธิในการศึกษาตามระเบียบหรือหลักเกณฑ์ของทางราชการว่าด้วยการศึกษาของบุคคลเหล่านั้น ได้แก่ ญวนอพยพ อดีตทหารจีนคณะชาติ จีนฮ่ออพยพ เนปาลอพยพ ผู้อพยพเชื้อสายไทยจากจังหวัดเกาะกง กัมพูชา ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า ให้ใช้หลักฐานดังนี้

(๑) หลักฐานที่ทางราชการทำขึ้นในลักษณะเดียวกันกับหลักฐานตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร เช่น สำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) หนังสือรับรองการเกิด หรือ

(๒) หลักฐานของทางราชการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ได้ในการนี้ เช่น ทะเบียนประวัติของบุคคลที่เข้าเมืองโดยมิชอบ ด้วยกฎหมายที่อำเภอหรือจังหวัดจัดทำ ทะเบียนสำรวจบัญชีบุคคลในบ้านของกรมประชาสงเคราะห์ หนังสือเดินทาง หรือบัตรประจำตัว

๑.๔ บุคคลตามข้อ ๑.๑ ข้อ ๑.๒ และข้อ ๑.๓ ที่ไม่มีหลักฐานดังกล่าวข้างต้นที่จะยืนยันแสดงถึงสัญชาติ วันเดือนปีเกิด และถิ่นที่อยู่ เช่น เด็กเร่ร่อนจรจัด เด็กที่ต้องตามผู้ปกครองไปทำงานต่างถิ่น เด็กถูกทอดทิ้ง หรือเด็กในสถานสงเคราะห์ ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือองค์กรสาธารณประโยชน์ ทำบันทึกแจ้งทะเบียนประวัติเด็กตามรายละเอียดที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ในกรณีที่ไม่มีบุคคล หรือองค์กรดังกล่าว ให้ซักถามประวัติเด็ก เพื่อนำลงรายการบันทึกแจ้งทะเบียนประวัติเด็ก และให้ถือว่าบันทึกแจ้งทะเบียนประวัติเด็กตามข้อนี้เป็นหลักฐานที่จะนำมาลงหลักฐานทางการศึกษา ทั้งนี้ ในตอนท้ายของบันทึกแจ้งทะเบียนประวัติเด็กได้มีการระบุไว้ด้วยว่า "ข้อมูลที่ข้าพเจ้าแจ้งไว้ข้างต้นนี้ มิใช่ข้อมูลตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร"

๒. ในกรณีที่เด็กใช้หลักฐานของทางราชการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ได้ตามข้อ ๑.๓ (๒) หรือใช้บันทึกแจ้งทะเบียนประวัติตามข้อ ๑.๔ ให้สถานศึกษาแจ้งชี้แจงแก่ผู้ปกครองเด็ก หรือองค์กรสาธารณประโยชน์ หรือตัวเด็กเองไปดำเนินการให้ได้มาซึ่งหลักฐานสูติบัตร สำเนาสูติบัตร หรือสำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หรือหลักฐานที่ทางราชการจัดทำขึ้นในลักษณะเดียวกัน เช่น สำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) หนังสือรับรองการเกิด แล้วแต่กรณีและในขณะที่ยังเรียนอยู่ในสถานศึกษา ต่อมาปรากฏว่ามีหลักฐานตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรมาแสดง ก็ให้สถานศึกษาแก้ไขหลักฐานทางการศึกษาให้เป็นไปตามหลักฐานดังกล่าว โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการนั้น

๓. การบันทึกหลักฐานทางการศึกษา กรณีที่เด็กใช้หลักฐานตามข้อ ๑.๓ (๒) หรือข้อ ๑.๔ ให้หัวหน้าสถานศึกษาบันทึกข้อมูลตามหลักฐานนั้นพร้อมกับลงนามกำกับข้อความว่า "ไม่มีหลักฐานตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร" กำกับไว้ในหลักฐานทางการศึกษา

๔. ให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้าสถานศึกษาที่จะรับเด็กที่อยู่ในวัยการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการประถมศึกษา ไม่ว่าจะมีหรือไม่มีหลักฐานตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรเข้าเรียนในสถานศึกษา และในกรณีที่เด็กย้ายที่อยู่ ให้อำนวยความสะดวกและแนะนำให้เข้าเรียนในสถานศึกษาที่อยู่ใกล้กับสถานที่อยู่ใหม่

กรมการปกครองได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการนี้ ไม่มีผลกระทบต่อระบบงานทะเบียนราษฎรแต่ประการใด ทั้งยังมีส่วนสนับสนุนแก่การปฏิบัติตามกฎหมายทะเบียนราษฎรด้วย อนึ่ง การผ่อนผันหลักฐานทางทะเบียนราษฎร ซึ่งทำให้บุตรผู้อพยพมีโอกาสเข้าเรียนในสถานศึกษาได้นั้น จะเป็นผลดีในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต แม้ว่าจะเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่

ในประเทศไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม อันจะมีส่วนที่ช่วยลดเงื่อนไขทางด้านการปกครองและด้านความมั่นคงของประเทศ กรมการปกครองจึงเห็นควรสนับสนุนการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ในเขตรับผิดชอบ ทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๐๑

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๖๒๖๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๕

เรื่อง ซักซ้อมการปรับปรุงทะเบียนบ้านเพื่อเตรียมการเลือกตั้ง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๓/ว ๗๑๓ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๒๘

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๖๘๔ ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๓๑

๓. หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๕๒๕ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๓๓

เนื่องด้วยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลำพูนและกรุงเทพมหานคร แทนตำแหน่งที่ว่างที่ผ่านมามีพฤติการณ์การซื้อเสียงเลือกตั้งเกิดขึ้นทั่วไป โดยเฉพาะวิธีการย้ายทะเบียนบ้านโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เพื่อหวังผลต่อการเลือกตั้ง เช่น การแจ้งย้ายทะเบียนบ้านของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากนอกเขตเทศบาลเข้าไปอยู่ในเขตเทศบาลโดยบุคคลที่แจ้งย้ายชื่อเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมิได้เข้ามาอาศัยอยู่จริงในบ้านนั้น ซึ่งเป็นการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และอาจเป็นเหตุให้เกิดการร้องเรียนขึ้นได้เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้การเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในโอกาสต่อไปเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บริสุทธิ์ ยุติธรรม จึงขอให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครแจ้งสำนักทะเบียนในเขตรับผิดชอบถือปฏิบัติดังต่อไปนี้ คือ

๑. ดำเนินการตรวจสอบและปรับปรุงทะเบียนบ้านให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน ถ้าหากตรวจสอบแล้วปรากฏว่า

๑.๑ ทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนบ้านบางฉบับในช่องนายทะเบียนผู้ลงนามนายทะเบียนไม่ได้ลงชื่อ หรือลงชื่อไม่ครบ ให้นายทะเบียนตรวจสอบกับทะเบียนบ้านฉบับที่ใช้อยู่ก่อนฉบับปัจจุบัน เช่น ทะเบียนบ้านฉบับปี ๒๕๑๕ ฉบับปี ๒๕๒๖ เป็นต้น ถ้ารายการถูกต้องตรงกัน

ให้ลงชื่อนายทะเบียนในช่องที่เว้นว่างไว้ และหมายเหตุในช่องบันทึกการแก้ไขรายการว่า "บุคคลลำดับที่.....ทะเบียนบ้านฉบับที่.....นายทะเบียนไม่ได้ลงชื่อกำกับในช่องรายการ" พร้อมกับลงนามและวันเดือนปีกำกับ

๑.๒ ทะเบียนบ้านมีการกำหนดเลขหมายประจำบ้านซ้ำกัน ให้นายทะเบียนเรียกเจ้าบ้านที่เลขหมายประจำบ้านซ้ำกันมาสอบสวนข้อเท็จจริงว่าบ้านหลังใดได้เลขหมายประจำบ้านก่อน โดยถือว่าเลขหมายประจำบ้านของบ้านที่ได้เลขหมายประจำบ้านก่อนเป็นเลขหมายประจำบ้านที่ถูกต้อง ส่วนบ้านที่ได้เลขหมายประจำบ้านภายหลังให้กำหนดเลขหมายประจำบ้านใหม่ และแก้ไขในทะเบียนบ้านให้ถูกต้องตรงกัน โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรฯ พ.ศ. ๒๕๒๘ ข้อ ๓๓

๑.๓ กรณีปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่ามีชื่อในทะเบียนบ้านแต่ไม่มีตัวอยู่จริง ให้นายทะเบียนประชาสัมพันธ์ให้เจ้าบ้านมาดำเนินการแจ้งย้ายบุคคลดังกล่าวออกจากทะเบียนบ้าน โดยไม่ทราบที่อยู่ หรืออาศัยอำนาจตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ เรียกเจ้าบ้านมาสอบสวนปากคำให้ได้ความโดยแน่ชัด แล้วให้เจ้าบ้านหรือนายทะเบียนดำเนินการแจ้งย้ายบุคคลดังกล่าวออกจากทะเบียนบ้านโดยไม่ทราบที่อยู่เข้าทะเบียนคนบ้านกลาง ตามระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรฯ พ.ศ. ๒๕๒๘ ข้อ ๙๐

๑.๔ กรณีมีชื่อในทะเบียนบ้านแต่ตายไปแล้ว ให้นายทะเบียนเรียกเจ้าบ้านมาสอบสวนถ้อยคำให้ได้ความแน่ชัด แล้วให้เจ้าบ้านดำเนินการแจ้งการตายเกินกำหนดเวลา หรือขอจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน ตามระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรฯ พ.ศ. ๒๕๒๘ ข้อ ๗๗ และข้อ ๑๒๕

๑.๕ กรณีมีชื่อในทะเบียนบ้านเกินกว่า ๑ แห่ง ให้นายทะเบียนเรียกบุคคลนั้น มายืนยันที่อยู่แน่นอนเพียงแห่งเดียว และยื่นคำร้องขอจำหน่ายชื่อตนเองออกจากทะเบียนบ้านที่ไม่ได้อยู่จริง ตามระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรฯ พ.ศ.๒๕๒๘ ข้อ ๑๒๒

๒. สำรวจบ้านและทะเบียนบ้านที่อยู่ในเขตรับผิดชอบว่ามีบ้านร้าง บ้านรื้อถอน หรือถูกทำลาย และเจ้าบ้านยังไม่ได้แจ้งรื้อถอนและจำหน่ายทะเบียนบ้านหรือไม่ ถ้ามีและสามารถติดต่อเจ้าบ้านได้ให้แจ้งเจ้าบ้านดำเนินการแจ้งรื้อถอน ตามระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรฯ พ.ศ. ๒๕๒๘ ข้อ ๒๖ หากไม่ปรากฏเจ้าบ้านให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง (บ้านอยู่นอกเขตเทศบาล) หรือพนักงานเทศบาล (บ้านอยู่ในเขตเทศบาล) ท้องที่นั้นเป็นผู้แจ้ง ตามระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรฯ พ.ศ. ๒๕๒๘ ข้อ ๒๗ แจ้งย้ายบุคคลในทะเบียนบ้านเข้าทะเบียนคนบ้านกลาง

๓. ในการดำเนินการเกี่ยวกับการแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้นายทะเบียนตั้งข้อสังเกตว่าหากมีการมอบหมายบุคคลอื่นมาแจ้งการย้ายที่อยู่ไปเข้าบ้านเลขที่ใดคราวละจำนวนมากผิดปกติ หรือเป็นที่น่าสงสัย ให้นายทะเบียนสอบสวนและบันทึกปากคำผู้ได้รับมอบหมายไว้เป็นลายลักษณ์อักษรด้วยว่าผู้ย้ายที่อยู่ได้มอบหมายให้มาแจ้งย้ายจริงหรือไม่ ผู้แจ้งย้ายได้ย้ายออกหรือย้ายเข้าตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎรฯ พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๒๔ หรือยัง และบ้านที่จะย้ายเข้ามีลักษณะอย่างไร เช่น เป็นโรงงานหรือบ้านพักอาศัย ขนาดและความกว้างของบ้านเป็นต้น พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ได้รับมอบหมายทราบว่าหากนายทะเบียนได้ตรวจสอบแล้วไม่มีการย้ายที่อยู่ตามที่แจ้ง จะต้องถูกดำเนินคดีฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน ถ้าสอบสวนดูแล้วน่าเชื่อได้ว่าไม่มีเจตนาทุจริตให้ดำเนินการแจ้งย้ายที่อยู่ให้ผู้ขอ แต่ถ้าเป็นที่น่าสงสัยให้นายทะเบียนตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนว่ามีการย้ายที่อยู่เข้าหรือออกตามที่แจ้งย้ายหรือไม่ หากมีการแจ้งย้ายที่อยู่โดยทุจริตให้นายทะเบียนแจ้งความดำเนินคดีต่อบุคคลนั้นโดยมิชักช้า และกรณีเดียวกันนี้หากนายทะเบียนได้รับย้ายเข้าในทะเบียนบ้านแล้วต่อมาตรวจพบว่าเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๔๘๔ หรือมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน ให้นายทะเบียนแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทราบ เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนในเขตรับผิดชอบทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายฉลอง กัลยาณมิตร)
ผู้อำนวยการทะเบียน

ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

บันทึก (ป.ค. ๑๔)

ที่.....

เรื่อง.....

วันที่.....

ข้าพเจ้า.....เกิดปี.....อายุ.....ปี
เกิดที่จังหวัด.....ประเทศ.....สัญชาติ.....
บิดา.....มารดา.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....อาชีพ.....
ขอให้ถ้อยคำต่อ.....ตำแหน่ง.....
ด้วยความจริง ดังนี้

ข้าฯ เป็นผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ ได้รับใบอนุญาตเป็นทนายความเลขที่...../.....
บัตรประจำตัวสมาชิกสภาทนายความเลขที่...../.....ออกเมื่อ.....
หมดอายุ.....สถานที่ประกอบวิชาชีพ สำนักงานชื่อ.....
เลขที่.....ถนน.....ซอย.....หมู่ที่.....
แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....กรุงเทพมหานคร/จังหวัด.....
โทร.....ได้ยื่นคำร้องต่อสำนักทะเบียน.....โดยมีความประสงค์ขอให้
นายทะเบียนคัดและรับรองสำเนา ☐ ทะเบียนบ้าน ☐ ทะเบียนคนเกิด ☐ ทะเบียนคนตาย
ของบุคคลดังต่อไปนี้

๑. .....อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....
ซอย.....หมู่ที่.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
กรุงเทพมหานคร/จังหวัด.....

๒. .....อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....
ซอย.....หมู่ที่.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
กรุงเทพมหานคร/จังหวัด.....

๓. .....อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....
ซอย.....หมู่ที่.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
กรุงเทพมหานคร/จังหวัด.....
เพื่อนำไปประกอบหลักฐานในการดำเนินคดี แพ่ง อาญา
ระหว่าง.....กับ.....

ในกรณี.....

การยื่นคำร้องครั้งนี้ ข้าฯ

☐ มีหลักฐานใบแต่งทนายความ หรือหนังสือมอบอำนาจจากคู่ความ ตามสำเนาที่แนบมาพร้อมนี้

☐ ไม่มีหลักฐานใบแต่งทนายความ หรือหนังสือมอบอำนาจจากคู่ความ

ข้าฯ ขอยืนยันว่า ข้าฯ เป็นผู้มีส่วนได้เสียตามนัยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ จริง หากข้าฯ ไม่ได้ผู้มีส่วนได้เสียตามที่ระบุไว้นี้ ข้าฯ ขอรับผิดทุกประการ ไม่ว่าในทางแพ่งหรือทางอาญา การคัด และรับรองสำเนาทะเบียนครั้งนี้ นายทะเบียนไม่มีเจตนาทุจริตหรือเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ข้าฯ ได้อ่านข้อความในบันทึกฉบับนี้และเข้าใจโดยตลอดแล้ว ขอยืนยันว่าตรงกับเจตนาของข้าฯ จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ).....ผู้ให้ถ้อยคำ

(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้จดบันทึก/สอบสวน

(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน

(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน

(.....)

ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๖๔๐๗

สำนักงานทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๖ สิงหาคม ๒๕๓๔

เรื่อง การมอบอำนาจแก้ไขรายการสัญชาติในทะเบียนบ้าน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๑๒๕๒ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๐
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๑๔๖๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๐

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้มอบอำนาจให้เป็นการเฉพาะตัวนายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขต มีอำนาจแก้ไขสัญชาติในทะเบียนบ้านได้ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด นั้น

ปรากฏว่ามีบางอำเภอได้หารือไปยังสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครองว่าในกรณีที่นายอำเภอเข้ารับการศึกษาอบรมหลักสูตรฝ่ายอำนวยการอาสารักษาดินแดน ที่กรมยุทธศึกษา ทหารบก กรุงเทพมหานคร เป็นระยะเวลาต่อเนื่องกันถึง ๑๖ สัปดาห์ ผู้รักษาราชการแทนนายอำเภอตามนัยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๑๕ ข้อ ๕๙ จะอนุมัติให้แก้ไขสัญชาติในทะเบียนบ้านแทนนายอำเภอได้หรือไม่ ซึ่งเรื่องนี้สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ได้นำหารือกับอธิบดีกรมการปกครองในฐานะผู้อำนวยการทะเบียนแล้ว และได้มีคำสั่งว่าเรื่องกรณีดังกล่าว (การแก้ไขสัญชาติในทะเบียนบ้าน) เป็นเรื่องที่ไม่เร่งด่วน นายอำเภอที่เข้ารับการอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ส่วนมากจะกลับมาปฏิบัติงานที่อำเภอทุกสัปดาห์ จึงให้รอเสนอนายอำเภอพิจารณาอนุมัติ ทั้งนี้เพราะว่าผู้ได้รับการอนุมัติให้แก้ไขสัญชาติเป็นไทยนั้นจะได้มาซึ่งสิทธิต่าง ๆ ที่บุคคลสัญชาติไทยพึงได้ ถ้าหากผู้พิจารณาอนุมัติไม่ละเอียดรอบคอบหรือตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบเพียงพอแล้ว อาจจะนำความเสียหายแก่ประเทศได้ ดังนั้นผู้รักษาราชการแทนนายอำเภอตามนัยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๕ ข้อ ๕๙ จึงมิใช่บุคคลที่กระทรวงมหาดไทยมีเจตนารมณ์จะมอบอำนาจในการนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้ทุกสำนักทะเบียนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียน รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียน

ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๖๔๘๕

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๖ สิงหาคม ๒๕๓๔

เรื่อง การขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนบ้านของทนายความ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๑๐๕๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๐๒/๕๕๙๒ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๓๕ จำนวน ๑ ฉบับ

๒. ตัวอย่างแบบฟอร์มการบันทึก (ป.ค. ๑๔) จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่ได้แจ้งแนวทางปฏิบัติกรณีทนายความผู้ยื่นคำร้องขอคัดและรับรองรายการทะเบียนราษฎร และไม่สามารถแสดงหลักฐานความเป็นผู้มีส่วนได้เสีย เช่น ใบแต่งทนายหรือหนังสือมอบอำนาจจากคู่ความ และยืนยันอ้างความเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของผู้ร้อง เพื่อให้เกิดมีผู้รับผิดชอบหากเกิดมีการฟ้องร้องตามกฎหมายขึ้น รายละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง พิจารณาเห็นว่า การบันทึกปากคำยืนยันการเป็นผู้มีส่วนได้เสียนั้น ถ้านายทะเบียนบันทึกตกสาระสำคัญไปก็ไม่สามารถที่จะใช้ยืนยันความรับผิดชอบหากเกิดมีข้อเสียหายขึ้นมาได้ และในทางกลับกันถ้านายทะเบียนบันทึกยืดยาวในสาระที่ไม่จำเป็นก็จะเป็นการล่าช้าและไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ร้อง ฉะนั้น สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง จึงส่งตัวอย่างแบบฟอร์มการบันทึก (ป.ค. ๑๔) ดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติแก่สำนักทะเบียน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและสั่งให้นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่นถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรธนะ)
รองผู้อำนวยการทะเบียน รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียน

ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

สำเนา

ที่ อส ๐๐๐๒/๕๕๙๒

สำนักงานอัยการสูงสุด
ถนนหน้าหับเผย กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๘ กรกฎาคม ๒๕๓๔

เรื่อง หารือการคัดและรับรองสำเนาทะเบียนบ้านของทนายความ

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/๔๘๙๑ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๓๔

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า สภาทนายความขอให้กระทรวงไทยปรับปรุงแก้ไขระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนบ้าน โดยขอให้ใช้ใบอนุญาตเป็นทนายความ เป็นหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ และกรมการปกครองได้แจ้งให้นายทะเบียนถือเป็นแนวทางปฏิบัติว่าหากทนายความผู้ยื่นคำร้องขอคัดสำเนารายการทะเบียนราษฎรไม่สามารถแสดงหลักฐานความเป็นผู้มีส่วนได้เสีย เช่น ใบแต่งทนายหรือหนังสือมอบอำนาจจากคู่ความก็ให้ทนายความผู้นั้นยื่นคำร้องต่อนายทะเบียน เพื่อบันทึกปากคำยืนยันความเป็นผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อจะทำให้เกิดมีผู้รับผิดชอบในคดี และในกรณีนี้ผู้ร้องจะยื่นเพียงหลักฐานใบอนุญาตเป็นทนายความหรือบัตรประจำตัวของทนายความเพิ่มเติมเท่านั้น ซึ่งกระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. หลักฐานที่แสดงว่าทนายความผู้ร้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับทะเบียน น่าจะได้แก่ ใบแต่งทนายความหรือหนังสือมอบอำนาจจากคู่ความเท่านั้น สำหรับใบอนุญาตเป็นทนายความและบัตรประจำตัวสมาชิกสภาทนายความมิใช่เอกสารที่ยืนยันถึงการเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือประโยชน์ได้เสียแต่อย่างใด

๒. การที่นายทะเบียนคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนบ้านให้ทนายความโดยไม่ได้ตรวจสอบดูหลักฐานแสดงถึงว่าผู้ร้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือมีประโยชน์ได้เสียหรือไม่ เพราะไม่มีหลักฐานให้ตรวจสอบ จึงเป็นการปฏิบัติที่ไม่ชอบ

๓. การบันทึกปากคำยืนยันความเป็นผู้มีส่วนได้เสียของทนายความผู้ร้อง หากภายหลังมีการฟ้องร้องกันเกิดขึ้นการบันทึกปากคำยืนยันไม่อาจช่วยให้นายทะเบียนพ้นผิดได้ แต่เห็นว่า

เป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการตีความ จึงหารือสำนักงานอัยการสูงสุดว่าความเห็นของกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวข้างต้นจะเป็นการถูกต้องหรือไม่เพียงใดนั้น

สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ บัญญัติให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนบ้านได้ ดังนั้น การที่สภาทนายความจะขอให้ปรับปรุงระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนบ้าน โดยใช้ใบอนุญาตเป็นทนายความเป็นหลักฐานว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียนั้น จึงเป็นปัญหาดุลพินิจว่าใบอนุญาตเป็นทนายความเป็นหลักฐานเพียงพอให้รับฟังว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียอันจะก่อให้เกิดสิทธิ์ตามกฎหมายแล้วหรือไม่ กรมอัยการได้เคยพิจารณาตอบข้อหารือกระทรวงมหาดไทยเรื่องผู้มีส่วนได้เสียขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนบ้าน ตามหนังสือกรมอัยการ ที่ มท ๑๐๐๒/๑๕๗๑ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๑๙ แล้ว โดยวินิจฉัยคำว่า "ผู้มีส่วนได้เสีย" นั้นหมายความรวมถึงบุคคลใด ๆ ก็ตามที่มีประโยชน์ได้เสียกับทะเบียนบ้านนั้น ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ดังนั้น จึงย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่บุคคลนั้นจะอ้างว่าตนมีประโยชน์ได้เสียอย่างไร หากทนายความสามารถแสดงให้นายทะเบียนเห็นว่าตนเป็นผู้มีประโยชน์ได้เสียในทะเบียนที่ขอคัดนั้นอย่างไร โดยมีใบอนุญาตเป็นทนายความหรือหนังสือมอบอำนาจจากคู่ความเป็นหลักฐานประกอบด้วยแล้ว ก็ชอบที่นายทะเบียนจะอนุญาตให้คัดและรับรองสำเนาให้ได้ และการอนุญาตของนายทะเบียนดังกล่าวก็ย่อมเป็นการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ด้วย

สำนักอัยการสูงสุดมีความเห็นดังนี้ จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

โอภาส อรุณินท์

(นายโอภาส อรุณินท์)

รองอัยการสูงสุด ปฏิบัติราชการแทน

อัยการสูงสุด

กองที่ปรึกษา

โทร. ๒๒๔๑๕๙๕

สำเนาถูกต้อง

(นายเสน่ห์ นวลละออ)

เจ้าพนักงานปกครอง ๖

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

สุขุม คัด/ทาน

บันทึก (ป.ค. ๑๔)

ที่.....

เรื่อง.....

วันที่.....

ข้าพเจ้า.....เกิดปี.....อายุ.....ปี
เกิดที่จังหวัด.....ประเทศ.....สัญชาติ.....
บิดา.....มารดา.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....อาชีพ.....
ขอให้ถ้อยคำต่อ.....ตำแหน่ง.....
ด้วยความจริง ดังนี้

ข้าฯ เป็นผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ ได้รับใบอนุญาตเป็นทนายความเลขที่...../.....
บัตรประจำตัวสมาชิกสภาทนายความเลขที่...../.....ออกเมื่อ.....
หมดอายุ.....สถานที่ประกอบวิชาชีพ สำนักงานชื่อ.....
เลขที่.....ถนน.....ซอย.....หมู่ที่.....
แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....กรุงเทพมหานคร/จังหวัด.....
โทร.....ได้ยื่นคำร้องต่อสำนักทะเบียน.....โดยมีความประสงค์ขอให้
นายทะเบียนคัดและรับรองสำเนา ☐ ทะเบียนบ้าน ☐ ทะเบียนคนเกิด ☐ ทะเบียนคนตาย
ของบุคคลดังต่อไปนี้

๑. .....อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....
ซอย.....หมู่ที่.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
กรุงเทพมหานคร/จังหวัด.....

๒. .....อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....
ซอย.....หมู่ที่.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
กรุงเทพมหานคร/จังหวัด.....

๓. .....อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....
ซอย.....หมู่ที่.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
กรุงเทพมหานคร/จังหวัด.....

เพื่อนำไปประกอบหลักฐานในการดำเนินคดี แพ่ง อาญา
ระหว่าง.....กับ.....
ในกรณี.....

การยื่นคำร้องครั้งนี้ ข้าฯ

☐ มีหลักฐานใบแต่งทนายความ หรือหนังสือมอบอำนาจจากคู่ความ ตามสำเนาที่แนบมาพร้อมนี้

☐ ไม่มีหลักฐานใบแต่งทนายความ หรือหนังสือมอบอำนาจจากคู่ความ

ข้าฯ ขอยืนยันว่า ข้าฯ เป็นผู้มีส่วนได้เสียตามนัยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ จริง หากข้าฯ ไม่ได้เป็นผู้มีส่วนได้เสียตามที่ระบุไว้นี้ ข้าฯ ขอรับผิดทุกประการ ไม่ว่าในทางแพ่งหรือทางอาญา การคัด และรับรองสำเนาทะเบียนครั้งนี้ นายทะเบียนไม่มีเจตนาทุจริตหรือเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ข้าฯ ได้อ่านข้อความในบันทึกฉบับนี้และเข้าใจโดยตลอดแล้ว ขอยืนยันว่าตรงกับเจตนาของข้าฯ จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ).....ผู้ให้ถ้อยคำ

(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้จดบันทึก/สอบสวน

(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน

(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน

(.....)

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๔๐๓

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๙ มีนาคม ๒๕๓๖

เรื่อง ซักซ้อมแนวทางปฏิบัติตามโครงการปรับปรุงรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน

เรียน นายทะเบียนจังหวัดทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๕๔ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๕

ตามที่ได้แจ้งให้สำนักทะเบียนดำเนินการตามโครงการปรับปรุงรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน เพื่อแก้ไขปัญหากรณีที่บุคคลมีชื่อในทะเบียนบ้านมากกว่าหนึ่งแห่ง (ชื่อซ้ำ) ซึ่งบัดนี้สำนักทะเบียนได้รายงานผลการดำเนินงานตามโครงการฯ รวมทั้งได้ส่งบัญชีรายชื่อบุคคลซ้ำไปให้สำนักทะเบียนกลาง เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการปรับปรุงฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรต่อไปนั้น

สำนักทะเบียนกลางขอเรียนว่า การดำเนินงานตามโครงการปรับปรุงรายการบุคคลในทะเบียนบ้านเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าสำนักทะเบียนจะได้จัดส่งบัญชีรายชื่อบุคคลซ้ำ (ต้นฉบับ) ไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการปรับปรุงฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรแล้วก็ตาม แต่สำนักทะเบียนยังคงต้องดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาบุคคลชื่อซ้ำในทะเบียนบ้านให้หมดสิ้นไปรวมทั้งป้องกันมิให้เกิดปัญหาในลักษณะเดียวกันนี้ในอนาคต จึงขอซักซ้อมแนวทางปฏิบัติ ให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นถือปฏิบัติและดำเนินการ ดังนี้

ก. การแก้ไขปัญหา

๑. ผู้มีชื่อซ้ำในทะเบียนบ้านที่ยังไม่อาจจำหน่ายชื่อในทะเบียนบ้านให้เหลือเพียงแห่งเดียว ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็แล้วแต่ ให้พิจารณาจัดส่งเจ้าหน้าที่หรือใช้บุคลากรในท้องที่ออกไปดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุและพิจารณาดำเนินการตามแนวทางที่ได้แจ้งให้ทราบแล้วตามหนังสือที่อ้างอิง โดยในการปฏิบัติขอให้ใช้สำเนาบัญชีรายชื่อบุคคลซ้ำที่เก็บไว้ ณ สำนักทะเบียนเป็นหลักฐานในการปฏิบัติงานต่อไปและเมื่อได้จำหน่ายรายการบุคคลชื่อซ้ำออกจากทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลางแล้ว ให้ใช้แบบ ท.ร. ๙๗ ก. เป็นแบบในการรายงานให้สำนักทะเบียนกลางทราบ โดยจัดส่งพร้อมกับรายงานปกติของสำนักทะเบียน

๒. ให้เร่งรัดประชาสัมพันธ์โดยถือปฏิบัติตามนัยหนังสือสำนักทะเบียนกลางด่วนมาก ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๔ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ เรื่อง การประชาสัมพันธ์โครงการปรับปรุงรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน

๓. ให้สรุปประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา โดยเฉพาะปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามโครงการฯ และพิจารณาหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการฯ ต่อไป

ข. การป้องกันปัญหามิให้เกิดขึ้นอีกในอนาคต

๑. การรับแจ้งเกิด ให้นายทะเบียนสอบถามหรือตรวจสอบให้ได้ข้อเท็จจริงว่ามิใช่เป็นการแจ้งเกิดซ้ำ โดยเฉพาะกรณีเกิดที่โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ซึ่งเจ้าบ้านของโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลจะแจ้งเกิดให้ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าประชาชนไม่ทราบหรือทราบแต่ไม่ไปรับหลักฐานการเกิด (สูติบัตร) ในภายหลัง เมื่อกลับไปยังภูมิลำเนาเดิมก็จะไปแจ้งเกิดซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

๒. การแจ้งย้ายออก ให้จำหน่ายรายการย้ายออกในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้าน และให้จัดส่งใบแจ้งการย้ายที่อยู่รายงานให้สำนักทะเบียนกลางตามระยะเวลาและวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบฯ ทุกครั้ง

๓. การเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน ขอให้สอบสวนและตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ทราบก่อนว่าผู้ร้องขอเพิ่มชื่อไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ณ สำนักทะเบียนอื่น ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนบางคนมีชื่อในทะเบียนบ้านที่ภูมิลำเนาเดิมอยู่แล้ว

๔. ขอให้กำชับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรทุกระดับได้ศึกษาทำความเข้าใจกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงานทะเบียนราษฎร เพื่อจะได้ปฏิบัติหน้าที่ได้โดยถูกต้องและจะส่งผลไปถึงการให้บริการกับประชาชนได้ด้วยความสะดวกรวดเร็ว

๕. ให้ชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนให้ทราบถึงผลดีของการปฏิบัติตามกฎหมายการทะเบียนราษฎรและผลเสียที่จะเกิดขึ้นหากไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ รวมทั้งการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จเพื่อให้มีชื่อในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ

อนึ่ง สำนักทะเบียนกลางขอย้ำและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าในอนาคตอันใกล้การทะเบียนราษฎรจะถูกต้องสมบูรณ์และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการทะเบียนราษฎร รวมทั้งแนวนโยบายเน้นหนักของกรมการปกครอง แต่ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจ และการอุทิศเวลาในการปฏิบัติงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของสำนักทะเบียนทุกระดับและประชาชนเป็นสำคัญ

จึงเรียนมาเพื่อทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนในความรับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร (๐๒) ๒๘๑๓๑๒๑